शारदा-गौरव-ग्रंथ-माला.... १०

मराठी संस्कृत शब्दकोष

— मूळ लेखक —
कै. बाळकृष्ण सदाशिव ऊर्फ पिलोबा जोशी

— संपादक —
पं. विनायक वासुदेव पराञ्जपे, एम्.ए.
पं. वसन्त अनन्त गाडगीळ, बी.ए., बी.एड्.

अक्षय्यतृतीया १८९१

मूल्य २५ रुपये

शारदा-गौरव-ग्रंथ-माला.... १०

मराठी संस्कृत शब्दकोष

– मूळ लेखक –
कै. बाळकृष्ण सदाशिव ऊर्फ पिलोबा जोशी

– संपादक –
पं. विनायक वासुदेव पराञ्जपे, एम्.ए.
पं. वसन्त अनन्त गाडगीळ, बी.ए., बी.एड्.

अक्षय्यतृतीया १८९१

मूल्य २५ रुपये

प्रकाशक
डॉ. लक्ष्मण बाळकृष्ण जोशी
पं. वसन्त अनन्त गाडगीळ
शारदा-गौरव-ग्रन्थमाला
४२५ सदाशिव पेठ, पुणें २

प्रथमावृत्ति १९६९

प्राप्तिस्थान :–
(१) शारदा कार्यालय
खजिना-महाल
४२५ सदाशिव पेठ
पुणें २
(२) डॉ. ल. बा. जोशी
जोशी हॉस्पिटल
पुणें ४

मुद्रक
पं. वसन्त अनन्त गाडगीळ
शारदा-मुद्रण-सिद्धि-मंदिरम्
यशवन्त मुद्रणालय
१८३५ सदाशिव, पुणें २

स्वर्गीय ती. तात्यांचे स्मृतीस

सश्रद्ध समर्पण

—प्रकाशक

सश्रद्ध समर्पण—

भारतांत आङ्ग्लाई येण्यापूर्वी संस्कृत संस्कृत माध्यमांतूनच शिकविले जाई. १८३५ मधील लॉर्ड मेकॉलेच्या 'मिनिट्'नें संस्कृतची जागा इंग्रजीला दिली. सुमारे १०० वर्षे 'संस्कृतचें' शिक्षण इंग्रजी माध्यमांतून दिले गेलें. 'गम् गच्छ–टु गो' हेंच शाळांतून साऱ्यांच्या अंगवळणीं पडले. संस्कृत पाठशाळांतून मात्र 'गम्लृ गतौ' चालू होते. यामुळें स्वातन्त्र्य मिळेपर्यन्त भारतांत सस्कृत हें माध्यमिक शाळांतून प्रादेशिक भाषांतून शिकविलेंच गेलें नाही.

स्वतन्त्र भारतांत मात्र प्रादेशिक भाषा विश्वविद्यालयीन शिक्षणाचेंहि माध्यम बनल्या. आज पदवीपरीक्षेच्या उत्तरपत्रिका प्रादेशिक भाषांतून लिहिता येतात. परन्तु आश्चर्याची गोष्ट म्हणजे आङ्ग्लाळलेल्या जीवनपद्धतींत अगर शिक्षणक्षेत्रांत 'प्रादेशिक भाषांतून संस्कृत' असे शब्दकोष २० वर्षे स्वातन्त्र्याला लोटली तरी निर्माण झाले नाहीत. मराठी शब्दाला संस्कृत प्रतिशब्द हवा तर प्रथम मराठी-इंग्रजी आणि मग इंग्रजी-संस्कृत असा द्राविडी प्राणायाम करणें भाग पडू लागलें. स्वातंत्र्य शासनांत आले परन्तु तें जीवन-व्यवहारांत उतरलें नाही याचें हे एक बोलके उदाहरण !

मागच्या पिढीतील एक द्रष्टे-पुरुष स्व. श्री. बाळकृष्ण सदाशिव ऊर्फ पिलोबा जोशी यांनीं सिद्ध करून ठेवलेला 'मराठी-संस्कृत-शब्दकोष' त्यांचे चिरंजीव ती. डॉ.ल. बा. जोशी यानीं आम्हाला दाखवला. हा कोष म्हणजे उलटा केलेला गीर्वाणलघुकोष अधिक स्व. श्री. पिलोबा जोशी यानीं परिश्रमपूर्वक भर घातलेले हजारो मराठी-संस्कृत शब्द असें याचें स्थूल स्वरूप होते. कोणताहि प्रकाशक आहे त्या स्थितीत या कोषाच्या प्रकाशनांस सिद्ध नव्हता. त्यावर संस्कार आवश्यक होते. ते करून हा कोष प्रकाशनसिद्ध करावा असा निर्णय आम्ही घेतला. ती. डॉ. ल. बा. जोशी यानीं पित्याच्या मायेनें आणि धाकानें आम्हाला या कामाला जुंपले नसते तर...? हा कोश आज प्रकाशांत

झाला नसतां. या प्रकाशनाचें सर्वस्वी श्रेय आमचे पितृतुल्य प्रेरक आणि मार्गदर्शक ती. डॉ. ल. बा. जोशी यांनाच आहे.

मुद्रणपारतन्त्र्य नको म्हणून ती. डॉ. ल. बा. जोशी यांनीं आम्हाला 'शारदा-मुद्रण-सिद्धि-मन्दिरम्' स्वखर्चानें थाटून दिले. संस्कृतविषयक प्रेम आणि वडिलांबद्दलची असीम श्रद्धा यामुळें शब्दकोशरूपानें हा 'श्राद्धविधि' संपन्न होत आहे. "अनेन शब्दकोशप्रकाशनेन स्व. ती. पिलोबा जोशी महोदयाः (तात्या) तृप्यन्ताम्।" हीच प्रार्थना.

डेक्कन कॉलेजच्या संस्कृतकोष विभागातील आमचे बन्धुतुल्य मित्र पं विनायकशास्त्री ऊर्फ आबासाहेब परांजपे यांनीं या कोषाच्या संपादनांत खूपच परिश्रम घेतले. त्यांच्या सहकार्याशिवाय हा कोष प्रकाशनसिद्ध झालाच नसता. त्यांचे आभार परकेपणा दाखवतील म्हणून मानीत नाही. त्यांचा लोभ वृद्धिंगत व्हावा, नव्हे होईलच.

पुणें विद्यापीठाचे भूतपूर्व कुलगुरु म. म. प्रा. द. वा. पोतदार, विद्यमान कुलगुरु डॉ. ह. वि. ऊर्फ दादासाहेब पाटसकर आणि 'सकाळ'चे संपादक डॉ. ना. भि. ऊर्फ नानासाहेब परुळेकर या त्रिमूर्तींची छत्रच्छाया आमच्या 'संस्कृत विद्या'-विषयक सर्वच कार्यांना गेली वीस वर्षे अखण्ड प्रतिष्ठा आणि पोषण देत राहिली आहे. याप्रसंगी या त्रिमूर्तींना देवतांश या श्रद्धेने आम्ही कृतज्ञतापूर्वक अभिवादन करतो.

'शारदा' मुद्रणसिद्ध करणारे श्री. रामभाऊ उल्हे आणि मुद्रण-शुद्धी दक्षतेने पहाणाऱ्या कु. सुधा अर्जुनवाडकर यांना त्यांच्या निरपेक्ष आस्थेबद्दल आणि अथक परिश्रमाबद्दल धन्यवाद.

शारदोपासक या आवृत्तीचे सक्रिय स्वागत करतील तर दुसऱ्या आवृत्तीचा योग दूर नाही. प्रस्तुत आवृत्तीमधील चूकभूल देणेंघेणें पुढील आवृत्तींत अवश्य चुकते केले जाईल.

या कोशकल्पनेतून लवकरच फारसी, कोकणी, कानडी, गुजराती या भाषांतून संस्कृत असे शब्द-कोश देवनागरी लिपीतून साकार होतील असा विश्वास वाटतो. 'शारदा-गौरव-ग्रन्थमाला' प्रफुल्लित अशा विविध भाषिक-कोशपुष्पानीं मण्डित होवो अशी श्रीशारदाम्बाचरणीं प्रार्थना करून हे कोशपुष्प स्वर्गीय ती. पिलोबा जोशी ऊर्फ तात्या यांच्या पवित्र स्मृतीस सश्रद्ध समर्पण करतो.

शारदा गौरव ग्रन्थमाला; पुणें २ — वसन्त अनन्त गाडगीळ

अक्षय्य-तृतीया १८९१ — प्रकाशक

पुरस्कार—

कै. बाळकृष्णपन्त जोशी यांचे चिरंजीव आमच्या नूतन मराठी विद्यालयांत माझे विद्यार्थी होते. पुढें शिल्प, आधुनिक-वैद्यकविद्या इत्यादिकांत उत्तम नांव गाजवून आणि व्यवसायांत प्रसिद्धि प्राप्त करून योगक्षेम चालवीत आहेत. जोशी घराणें हें पुण्यांतील सुप्रसिद्ध तुळशीबागेतील रामाचे पुजारी. कै. बाळकृष्णपन्त आणि त्यांचे बन्धु हे उभयतां शाळेंत मुलांच्या शिक्षणाविषयी वारंवार चौकशीला येत असत. त्यामुळे त्यांचा-माझा परिचय होता आणि तुळशीबागेसमोरचे बोळांत यांचे घर असल्यामुळें मी त्यांच्या घरीहि गेलेला आहे. हे खादीधारी असत. आणि शिक्षणाविषयी फार आस्था बाळगीत. स्वतःहि व्यासंग करीत. तथापि कै. बाळकृष्णपन्त यांचा जो कोश आज प्रसिद्ध होत आहे त्या कोशाच्या प्रयत्नांची मला माहिती नव्हती. त्यांचे मुविद्य चिरंजीव डॉ. लक्ष्मण बाळकृष्ण जोशी यांनी मला आपल्या वडिलांनीं रचलेल्या मराठी-संस्कृत कोशाचे हस्तलिखित-खण्ड दाखविले. अलिकडे संस्कृतचे अध्ययन कमीकमी होत चालले आहे. अशावेळीं विद्यार्थ्यांना आणि बहुजन समाजाला मराठी शब्दांचा संस्कृत प्रतिशब्द चटकन् कळण्याची सोय कोठेंच नव्हती. सांप्रत त्याची नितान्त आवश्यकता आहे. आणि डॉ. ल. बा. जोशी यानीं पितृभक्तीमुळें आणि ग्रन्थाची उपयुक्तता लक्षांत घेऊन तो स्वतः छापून प्रसिद्ध करण्याचें कार्य पुरे केले आहे, हें पाहून मला संतोष वाटतो. आणि या सत्कृत्याबद्दल डॉ. जोशी यांना मी धन्यवाद देतो.

डॉ. जोशी यांचे उदाहरण इतरांनी गिरविण्यासारखें आहे. कै. बाळकृष्णपन्त यांनीं आपल्या कल्पनेप्रमाणें कोशाची रचना केली आहे. आणि वडिलांचे ऋण फेडण्याचे दृष्टीनें डॉ. जोशी प्रकाशनाला उद्युक्त झाले आहेत.

कोशाचे खण्ड कै. बाळकृष्णपन्तांनी सुवाच्य लिहून ठेवले होते. मूळ ग्रन्थकाराच्या लिहिण्यांत फेरफार करणें, दुसऱ्या कल्पना चालविणे आणि सुधारणा करणें हें नित-केसे सुकर ठरत नाही आणि इष्ट ठरत नाही. पितृभक्त डॉ. जोशी यांनाहि तें मानवले नसते. परन्तु प्रकाशन-सिद्धिसाठी अत्यावश्यक ते संपादन-संस्कार पं. वि. वा. परांजपे आणि पं. वसन्त अ. गाडगीळ यांजकडून डॉ. जोशी यानीं करवून घेतले. हे योग्यच झाले. दुसरा असा कोणी संपूर्ण कोश केलेला पहाण्यांत आलेला नाही. डॉ. जोशी यांनीं जर पदरमोड करून वडिलांचें ऋण फेडण्याचा निर्णय घेतला नसता तर नामजोशी कोशाप्रमाणे किंवा इतर कांहीं हस्तलिखित कोशाप्रमाणें हेहि हस्तलिखित पडून राहून कै. बाळकृष्णपन्तांचे उद्देश आणि प्रयत्न फुकट गेले असते. वडिलांनीं रचून ठेवलेला कोश प्रसिद्ध करण्याचे डॉ. जोशी यांनीं ठरविलें यासाठीं आणि या ग्रन्थाची समाजोपयोगिता ध्यानांत घेऊन त्याचा निःसंकोच पुरस्कार करण्यांत आम्हाला भूषणच वाटते. या कार्याला अशी चालना मिळेल, इतरहि भाषांचे अशा प्रकारचे कोश होतील तर भारतांतील अनेक भाषांत असलेले मूलभूत ऐक्य आणि आमचा भाषिक मूलस्रोत जो संस्कृत त्याचेहि ज्ञान समाजांत वाढेल.आणि या प्रकारचे अधिक उद्योग सुधारलेल्या पद्धतीनें करण्याची स्फूर्ति कै. बाळकृष्णपन्तांसारख्या कोणी उद्योगी पुरुषांस होईल असा आम्हाला विश्वास वाटतो.

सर्व विद्याप्रेमी आणि भाषाप्रेमी या कोशाचे स्वागत करतील असा आम्हाला विश्वास वाटतो.

सौर फाल्गुन ३०।१८९०

दत्तो वामन पोतदार

अ भि न न्द न

मराठी-संस्कृत शब्दकोशाचे मुद्रण कार्य माझ्याच हस्ते डिसेंबर १९६४ मध्ये पुणें येथे "शारदा" संस्कृत नियतकालिकाचे कार्यालयात सुरू करण्यात आले. संस्कृत भाषेचे प्रेमी, अभिमानी व त्या भाषेचे उत्कर्षास वाहून घेतलेले पंडित वसंत अनंत गाडगीळ यांनी या कार्यात पुढाकार घेतला व अनेक अडचणींना तोंड देऊन आज त्यांनी व त्यांचे सहकाऱ्यांनी हे कार्य पुरे केले आहे.

कै. बाळकृष्ण सदाशिव ऊर्फ पिलोबा जोशी हे एक जुन्या पिढीतील एंजीनिअरिंग खात्यातील सरकारी नोकर होते. परंतु प्रथमपासूनच त्याना संस्कृतचे आकर्षण होते. त्यानी आपला व्यवसाय व संसार सभाळून संस्कृतचा अभ्यास चालू ठेवला, व त्यातीलच एक भाग म्हणून या मराठी-संस्कृत शब्दकोशाचे कार्य सुरू केले व तो कोष पुराहि केला. परंतु त्याचे प्रकाशन त्यांचे हयातीत होऊ शकले नाही, व ते कार्य अपुरे राहिले.

त्यांचे एक चिरंजीव डॉ. लक्ष्मण बाळकृष्ण जोशी हे एक विख्यात सर्जन आहेत व दुसरे चिरंजीव सीताराम बाळकृष्ण जोशी एक विख्यात एंजिनिअर आहेत. त्या दोघानी त्यांचे वडिलांनी सुरू केलेले मराठी-संस्कृत कोशाचे कार्य पुरे करून घेण्याचे ठरविले, व त्यासंबंधी योग्य व जरूर ती कार्यवाही करण्याचे पंडित वसंतराव गाडगीळ यांनी मान्य केले व तो ग्रंथ आता पूर्ण करण्यात आला आहे.

ब्रिटिश राजवटीतील शिक्षण पद्धती सुरू होण्याचे पूर्वी भारतातील सर्व उच्च शिक्षणाची भाषा संस्कृत होती. तिचे स्थान नवीन शिक्षण उपक्रमात इंग्रजीने

घेतले व म्हणून इंग्रजी-संस्कृत व संस्कृत-इंग्रजी असे अनेक शब्दकोश तयार होऊन प्रसिद्ध करण्यात आले.

राष्ट्रीय महत्त्वाचें कार्य

प्रादेशिक भाषांचे महत्व कमी झाल्यामुळे इंग्रजी व एक प्रादेशिक भाषा असे अनेक शब्दकोश तयार करण्यात आले. परंतु प्रादेशिक भाषा व संस्कृत असा शब्दकोश कोठेहि तयार करण्यात आला नाही. प्रादेशिक भाषा व संस्कृत याना एक आगळेच स्थान स्वातंत्र्यप्राप्तीनंतर प्राप्त झाले आहे व त्यादृष्टीने मराठी (प्रादेशिक भाषा) व संस्कृत अशा प्रकारच्या या पहिल्याच शब्दकोशास राष्ट्रीयदृष्ट्या फार महत्व आहे. असेच निरनिराळ्या प्रादेशिक भाषा व संस्कृत यांचे शब्दकोश तयार होणे जरूर आहे व ते काम यापुढे करीत राहाण्याचे डॉ. जोशी यांनी ठरविले आहे. राष्ट्रीय एकात्मता दृढमूल करण्याचे निश्चयाने त्यानी स्वीकारलेल्या या कार्यास मी सुयश इच्छितो.

कै. पिलोबा जोशी यांचे श्राद्धदिनी ता. १९-४-६९ रोजी त्यांचे चिरंजीव डॉ. ल. बा. जोशी यांचे सहकार्याने हा ग्रंथ प्रकाशित होत आहे.

या पवित्र व राष्ट्रीय महत्वाचे कार्याबद्दल डॉ. ल. बा. जोशी व पंडित वसंतराव गाडगीळ यांचे मी अंतःकरणपूर्वक अभिनन्दन करतो.

कुलगुरु पुणे विद्यापीठ
पुणें

ह. वि. पाटसकर
२९-३-१९६९

मराठी-संस्कृत-शब्दकोशाचा इतिहास

" शुद्ध बीजाचिया पोटी फळे रसाळ गोमटी "

आमचे वडील ती. तात्या (बाळकृष्ण सदाशिव ऊर्फ पिलोबा जोशी) यांनी रचलेला मराठी-संस्कृत शब्दकोश अखेर त्यांचे दहावे वर्षश्राद्धाचे दिवशी प्रसिद्ध होत आहे ही फार समाधानाची गोष्ट आहे. या कोशाचा इतिहास असा आहे.

ती. तात्यांचा स्वभाव व निष्ठा सरकारी नोकरीस पोषक नव्हत्या. त्यामुळें वयाच्या एकोणपन्नासाव्या वर्षी बांधकामखात्यातील सरकारी कायम नोकरीतून त्यांना सक्तीची मुक्ति मिळाली व तुटपुंजे निवृत्तिवेतनहि मिळाले. सेवानिवृत्तीचा काळ त्यांनी मुलांना शिकविण्यांत व वाचनांत घालविला. आपली कन्या द्वारका (सौ. विजया करकरे) हिला ते संस्कृत, गणित शास्त्रीय विषय वगैरे सर्व विषय परिश्रमानें शिकवीत. त्यातूनच त्यांना मराठी संस्कृत शब्दकोशाची कल्पना सुचली व ते कामाला लागले. अव्याहत वीस वर्षे या कोशाच्या चिठ्या ते लिहून काढीत होते. १९५९ चे आरंभी ते आजारी असताना त्यांना या कामाबद्दल विचारता त्यानी काम पुरे होण्यास आणखी एक-दीड वर्ष लागेल असे सांगितले. ते १० मे १९५९ रोजीं परलोकवासी झाले. (अक्षय्यतृतीया१८८१) तेव्हा या अवाढव्य गाठोडयाचे काय करायचे असा आमच्यापुढे पेंच पडला.

त्यांचे तृतीय पुत्र सर्जन लक्ष्मण बाळकृष्ण जोशी यांनी हे काम मनावर घेतले. माणसे नेमून त्यांनी ती सर्व बाडे चांगल्या अक्षरांत लिहून काढली. त्या हस्तलिखिताची सात मोठाली पुस्तकें झाली.

ती. तात्या हे शिक्षणाने व व्यवसायाने इंजिनीअर होते, ते संस्कृतचे पंडित नव्हते. त्यांचे काम निर्दोष

असणे शक्यच नव्हते. डेक्कन कॉलेजचे पं. विनायक-शास्त्री परांजपे व ' शारदा ' या संस्कृत पाक्षिकाचे संपादक पं. वसन्त अनन्त गाडगीळ या दोघांनी शब्द-कोश तपासून शुद्ध करून देण्यास संमति दिली. सर्जन जोशी यांनी छापण्याचे कामी लागणारी यंत्रसामुग्री टाईप वगैरे करता लागणारा हजारो रुपयांचा खर्च पदरमोड करून केला. सर्वच्या सर्व शब्द न छापतां त्यातील महत्वाचे शद्ब निवडून हा कोश क्रमशः शारदा पाक्षिकात प्रसिद्ध होत असे. आतां छापणें पूर्ण झाल्या-वर तो पुस्तक रूपाने प्रसिद्ध होत आहे. या कार्याचा मुहूर्त म. म. प्रा. दत्तो वामन पोतदार. डॉ. हरीभाऊ पाटसकर व डॉ. ना. भि. परुळेकर यांचे शुभ आशीर्वा-दानें झाला होता. त्यास पूर्ण फल प्राप्त झाल्याचे समा-धान आज मिळत आहे. असे ऐकतो कीं, अशा प्रका-रचा कोश आपापल्या भाषेत व्हावा अशी इच्छा इतर प्रांतीयांनीही व्यक्त करून पं. वसन्तराव गाडगीळ यांचे-कडे तशी विचारणा केली आहे.

अशा प्रकारचे कामास वास्तविक सरकारी साहाय्य प्रयत्नांनी मिळाले असते. परंतु त्याकरता लागणारे अर्ज, विनंत्या, हेलपाटे, आर्जवे वगैरे करणें सर्जन जोशी यांना परवडणारे नव्हते. तेव्हा त्यांनी स्वखर्चानेच सर्व कार्य केले. आपल्या मुलाने संशोधन, परोपकार, रुग्ण-सेवा व उपयुक्त शिक्षणकार्य करावे ही पित्याची इच्छा त्यांनी पुरी करून आम्हा सर्व भावंडास सर्वस्वी ऋणी करून ठेविले आहे. पुढील पिढीतहि अशाच गुणांची जोपासना होईल अशी उमेद आहे.

रामनवमी १८९१ — सी. बा. जोशी
२७ मार्च १९६९ — जोशीवाडी मुम्बई १६

बाळकृष्ण सदाशिव जोशी

व्य व हा रो प यो गी

मराठी – संस्कृत – शब्दकोश

अ.

'अ' अकारः,
अकारो वासुदेवः स्यात् ।

अऊत (न.) हलम्, लाङ्गलम्.

अऊत्या (पु.) कर्षकः, सैरिकः, हालिकः

अंक (पु.) १ अङ्कः, (संख्या) २ उत्सङ्गः, अङ्कः ३ अङ्कः (नाटचे)
अन्त-निष्क्रान्त-निखिल-पात्रोऽ-ङ्क इति कीर्तितः । (सा. द.)

अंकगणित (न.) अङ्कगणितम्

अंकगति (स्त्री.) अङ्कगतिः
अङ्कानां वामतो गतिः ।

अकंटक (वि.) निष्कण्टक

अकटोविकट (वि.) १ अतिस्थूल, अतिविशाल २ भयावह

अकड (हिं. स्त्री.) दर्पः, मानः.

अकडबाज (हिं.वि.) मानशालिन्, दर्पाध्मात

अकडबाजी (हिं. स्त्री.) मान-शालिता, दर्पाध्मातता.

अकरमाशा (वि.) अनौरस, सङ्करज

अकरा (सं.) एकादशन्.

अकरावा (वि.) एकादश

अकरावा बृहस्पति १ एकादश-स्थानगतः गुरुः २ दृढमित्रम्.

अकरावा शिव (ना.) १ हनूमान्

अकर्तृक (वि.) अकर्तृक
अकर्तृकः प्रयोगः

अकर्म (सं. न.) १ अकर्मन्
कर्मण्यकर्म यः पश्येत्
(२) पापम्, अघः, अंहस्.

अकर्मक (वि.) अकर्मकः (प्रयोगः)

अकस्मात् (अ.) सहसा, अवितर्कितम्

अकाञ्चन (वि.) निष्काञ्चन, दरिद्र, निर्धन

अकांड-तांडव (न.) अस्थाने कोलाहलः, अकाण्ड-नटनम्

अका-वकाबाई (स्त्री.) अलक्ष्मीः,

अकारण (अ.) निष्कारणम्
(क्रि.वि.) ब्राह्मणेन निष्कारणं षडङ्गो वेदोऽध्येयो ज्ञेयश्च ।'

अकार्य (न.) अकार्यम्

अकाल (पु.) अकालः, अकाल-जलदः, अकालवृष्टिः
अकाल-मृत्यु-हरणं
सर्वव्याधिविनाशनं ।
विष्णुपादोदकं तीर्थं
जठरे धारयाम्यहम् ।

अकालीन (वि.) अकालिकम्, अकालिकी (वृष्टिः.)
अकल्पित (सं. अ.) अतर्कितोपनतम्, सहसा, यदृच्छया.
अंकित (वि.) वशंगत आज्ञापालक (वि.) स्नेहाङ्कित (वि.) प्रेमपाशबद्ध (वि.) प्रेमरज्जुबद्ध (वि.)
अंकिचन (सं. वि.) निष्काञ्चन (वि.) अकिञ्चन (वि.) दरिद्र (वि.) निर्धन, निःस्व (वि.).
अकीर्ति (स्त्री.) अपकीर्तिः, अयशः, अकीर्तिः, (अकीर्तिकरमर्जुन।)
अंकुर (पु.) अङ्कुरः
अंकुरणे स्फुट् (१ प.), वि+कस् (१ प.) अङ्कुरय.
अंकुश (पु.) अङ्कुशः, सृणिः (स्त्री.)
अकुंठित (वि.) अकुण्ठित (मतिः) (वि.) अप्रतिहत (वि.)
अकृत्रिम (वि.) १ सहज (वि.) स्वाभाविक (वि.), नैसर्गिक (वि), अकृत्रिम (वि). (२) वितथ (वि.) सत्य (वि.),
अक-क्कल (स्त्री.) बुद्धि., प्रज्ञा, चातुरी.
अक-क्कलशून्य (वि.) प्रज्ञाहीन, मूढ, मन्दबुद्धि.
अकलेचा कान्दा बुद्धिहीन.
अक्कल विकत घेणें बोधं–उपदेशं+ग्रह (९ उ.)
अक्कल सांगणें उप+दिश् (६ प.)
अक्कलखार औषधि-विशेषः, वनस्पति-विशेषः,
अक्कलदाढ (स्त्री) प्रज्ञा-दंष्ट्रा.
अक्कलवान–वंत (वि.) बुद्धिमत्, प्रज्ञावत्, पण्डित.
अकरसणे–अक्रसणे संकोचम्– इ (२ प.), संकोचं+या (२प.) सम्+कुच् (६ प.)
अक्राळ–विक्राळ (सं. वि.) भयावह (वि.), भयानक (वि.) भयंकर (वि.) विकराल।
अक्रिय (वि.) निष्क्रिय (वि.), क्रियाहीन, प्रयत्नशून्य (वि.),
अक्रीत (वि.) अतिमहत् (वृद्धिः,) असंभाव्य (,,)
अक्रोड (पु.) (न.) अक्षोटः-टम्
अक्लिष्टपणें (क्रिया वि.) अनायासेन, सहजतया, लीलया.
अक्लेश (क्रियावि.) विनैव क्लेशम्, अनायासेन, सहजतया, लीलया.
अखंड (वि.) पूर्ण, सम्पूर्ण, निरविशेष.
अखंड नाम सप्ताह (पु.) अनुस्यूततया प्रवर्तमानः, अविच्छिन्नतया प्रवृत्तः (नामसप्ताहः)'
अखंडित (वि.) समग्र, सकल, पूर्ण.
अखत्यार (पु.) अधिकृतः, समर्थः नियुक्त (वि.)
अखबार (अरबी स्त्री.) वृत्तान्तः, उदन्तः, वृत्तपत्रम्।
अखबारनवीस (अरबी पु.) वृत्तान्तावहः उदन्तसंग्राहकः।
अखा-(क्खा) (वि.) समग्र, सकल, संपूर्ण।

अखाद्य (वि.) भोजनानर्ह, अनभ्यवहार्य
अखिल (वि.) अखिल, निखिल,
अखेर (क्रि. वि.) अन्तः
अखेर (होणें) समाप्तिं गम् (१प.) अदृश्यतां या (२ प.) अन्तम् प्र+आप् (५ उ.)
अखेरीस (क्रि. वि.) अन्ततः, संवत्सरान्ते, वर्षान्ते
अखेरी (स्त्री.) अन्तिमावस्था, चरमावस्था.
अखेरी साधणें अन्ततो यशः प्र+आप् (५उ.)
अग (के. प्र. अ. सम्बोधन) अयि, अङ्ग
अगई (अ.) अविधा अविधा, अयि मातः, अत्याहितम्
अङ्ग (न.) शरीरं, कायः, देहः, अवयवः.
अङ्ग असणें सहायं आ+चर् (१ प.)
अङ्ग काढून घेणें कार्य परि+त्यज्, कार्यात् वि+रम् (१ प.)
अंग चोरणें आत्मनः शक्ति सामर्थ्यं न उप+युज् (७ उ.)
अंग टाकणें कार्श्यं प्र+आप् (५ उ.)
अंग मोडून काम करणें शक्ति अतिक्रम्य कर्म कृ (८ उ.)
अंग मोडून येणें– शरीरे वेदनां अनु+भू (१ प.)
अंगाची लाही होणें शरीरतापं अनु+भू (१ प.)
अंगाबाहेर टाकणें कार्यं निरा+कृ (८ उ.)
अंगावर घेणें–कार्यभारं वह् (१प)
अंगावर शेकणें – प्रतिकूलतां गम् (१ प.)
अंगी लागणें– आहारः पुष्टिप्रदः भू (१ प.)
अंगाचा तिळपापड होणें– नितरां सम्+क्रुध् (४ प.)
अंगवळणीं पडणें–प्रात्यहिकमिव, अनायासेन प्र.+वृत् (१ आ.)
अंगावरचे मूल स्तनपायिन्
अंगावर कांटा उभा राहणें शरीरं रोमाञ्चितं – पुलकितं भू (१ प.)
अंगकाठी (स्त्री.) शरीरयष्टिः, देहयष्टिः
अंगचा (वि.) नैसर्गिक, सहज, स्वाभाविक, प्राकृतिक, प्रकृत्या प्राप्त
अंगठा (पु.) अङ्गुष्ठः
अंगठा दाखविणें निरा+कृ (८उ.)
अंगठी (स्त्री.) अङ्गुलीयकम्
अंग ठेवण शरीरयष्टिः,देहयष्टिः, शरीरस्थितिः देहस्थितिः
अंगडें (न.) वस्त्रम् (बालकस्य)
अंगण (न.) अङ्गनम्, चत्वरम्, अजिरम्,
अगडबम्ब पुष्टतम, स्थूलतम, पीन, स्थवीयस्
अगणित (वि.) असंख्येय (वि.) अपरिमित (वि.)
अगतिक (वि.) सहायहीन, विपद्विहृत.

अगत्य (न.) आदरः, आग्रहः,
अगत्यपूर्वक (क्रि. वि.) सादरम्
अगत्याने साग्रहम्
अगदी (क्रि. वि.) सर्वतः,
पूर्णतया, सर्वांशेन,
अंगना (स्त्री.) अङ्गना, वनिता,
स्त्री.
अंगबळ (न.) शारीरं बलम्
अंगभर (वि.) शरीराच्छादक
(वस्त्रम्) शरीरव्यापिन् (वि.)-
अंगभूत (वि.) अङ्गीभूत, गुणीभूत
अंगमेहनत (स्त्री.) कायिकः
परिश्रमः
अंगमोड (स्त्री) बलवान् परिश्रमः
अगम्य (वि.) अनाकलनीय,
अगर (अ.) अथवा, अन्यथा.
अंगरखा (पु.) वस्त्रविशेषः
अगरबत्ती (स्त्री.) धूपविशेषः,
धूपकाष्ठकम्
अंगरस (पु.) फलादिभ्यो निष्कृष्टः
जलादिमिश्रितः रसः
अंगराग (पु.) अङ्गरागः
अंगरोग (पु.) व्याधिः, गदः,
रोगः (नैसर्गिकः)
अंगलट (येणें) प्रतिकूलतां+
भज् (१ प.)
वैपरीत्यं+प्र+आप् (५ उ.)
अंगवस्त्र (न.) १ प्रावरणम्,
प्रावरकः २ वारस्त्री, उपस्त्री
अंगवस्त्रानिशी बाहेर पडणें
वस्त्रमात्रेण निर्+गम् (१ प.)
अंगविक्षेप (पु.) अभिनयः,
अङ्गविक्षेपः
अंगस्वभाव (पु.) स्वः भावः,
स तस्य स्वोभावः
प्रकृतिनियत्वात् अकृतकः
अगस्ति (पु.) अगस्तिः
अगा (सं. अव्यय) अरे, भोः
अंगाई (स्त्री.) बालनिद्रावह-
गानम्, बालशायिगीतम्-
अगाऊ (क्रि.वि.) आदौ, प्रथमतः,
अगाऊ पैसे देणें
(धनं) विनिमयात् पूर्वं (दा)
अंगार (पु.) अङ्गारः
अगाध (वि.) अगाध,
अतलस्पर्शिन्
अगार (न.) गृहम्
क्रीडागार क्रीडागृहम्
धान्यागार धान्यगृहम्
शयनागार शयनगृहम्
स्नानागार स्नानगृहम्
शस्त्रागार शस्त्रगृहम्
अंगारक (पु.) अङ्गारकः, कुजः,
भौमः
अंगारकी (संकष्टी) भौमे कृष्ण ४
अंगारा (पु.) धूपकाष्ठभस्मन्
(न.) अभिमन्त्रितभस्मन् (न.)
अंगारा धुपारा (ना) अभि-
मन्त्रितभस्मन् (न.)
अंगीकार (पु.) स्वीकारः,
स्वीकरणम्, अङ्गीकारः
अंगीकारणें स्वी+कृ (८ उ.)
अंगीकृत (वि.) स्वीकृत
अंगुल (न.) अङ्गुलिः (मानम्)
अंगुलि (स्त्री) अङ्गुलिः
अङ्गुलिनिर्देश (पु.) अङ्गुलि-
निर्देशः
अंगुस्तान (न.) अङ्गुलित्राणम्

अंगुर (पु.) द्राक्षाविशेष:, मृद्वीका
अगो (सं.अव्यय) भो:, अये, अयि
अगोचर (वि.) अविषय, अगोचर
अगोट-ठ (स्त्री) कृषिकर्मप्रारम्भकाल:, वर्षाप्रारम्भसमय:
अगोदर (क्रि. वि.) आदौ, प्रथमत:
अगोदरचा (वि.) आदिम, प्रथम
अग्नि (पु.) वह्नि:, अग्नि:
अग्निकण (पु.) स्फुलिङ्ग:, अग्निकण:
अग्निकाष्ठ (न.) ज्वलदङ्गार:
अग्निकाष्ठे भक्षण करणें
हुतवहं प्र+विश् (६ प.)
चितां प्र+विश् (६ प.)
अग्निकुण्ड (न.) कुण्डम्
अग्निक्रीडा (स्त्री) अग्निक्रीडा.
अग्निदिव्य (न.) अग्निदिव्यम्
अग्निपरीक्षा (स्त्री.) वह्निविशुद्धि:
अग्निप्रवेश (पु.) अग्निप्रवेश: चिताधिरोहणम्
अग्निमांद्य (न.) अपचनम्, अग्निमान्द्यम्
अग्निशाला (स्त्री.) वह्निशाला, अग्न्यगारम्
अग्निशिखा ज्वाला
अग्निहोत्र (न.) अग्निहोत्रम्, अग्न्युपासना
अग्निहोत्रिन् (तु.) आहिताग्नि:
अग्यारी (स्त्री.) पारसीकानां अग्न्यगारम्

अग्र (न.) अग्रम्
अग्रप्रामाण्य (वि.) श्रेष्ठ, अग्रेसर,
अग्रगामी (पु.) अग्रगामिन्, अग्रेसर, पुर:सर.
अग्रज (वि.) अग्रज (वि.) प्रथमज (वि.)
अग्रणी (वि.) श्रेष्ठ, अग्रेसर, पुर:सर.
अग्रधान्य (न.) अग्रधान्यम्
अग्रनतिमान (न.) अग्रनतिप्रमाणम्
अग्रपूजा (स्त्री) प्रथमसत्कृति:
अग्रलेख (पु.) अग्रलेख: शिरोलेख:
अग्रहार (पु.) विप्रदत्तग्राम:
अग्राह्य (वि) अस्वीकार्य, प्रवेशानर्ह, स्वीकारानर्ह
अग्रेसर (वि.) अग्रेसर, पुर:सर
अघ (न.) पापं, अघ:
अघटित (वि) असंभाव्य, दुर्घट
अघळपघळ (वि.) सुविस्तीर्णम् (वचनम्) दृढं (सौहृदम्)
आघाडा (पु,) अपामार्ग:
आघाडी (स्त्री) सैन्याग्रभूमि:
अघाडी घेणे अग्रत: सृ (१ प.)
अघोर (वि.) क्रूर, अनतिविचाररमणीय, भयंकर
अघोर निद्रा गाढ: स्वाप:
अघोर पातक महापातकम्
अघोर दण्ड तीक्ष्ण: दण्ड:
अघोर पन्थ वाममार्ग:, वामाचार:
अं-आंघोळ (स्त्री.) स्नानं
अं-आंघोळ करणें स्ना (२ प.)

अं-आंघोळ घालणें स्नापय
अंघ्रिः (पु.) पादः; चरणः अङ्घ्रि;
अचकट विचकट (वि.) अवाच्य (भाषणं)
अचकन (न) गलबद्धः कञ्चुकविशेषः, आकण्ठजानुलम्बी वस्त्रविशेषः
अचका विचका (पुं.) अव्यवस्था, संकुलता
अचपळ (वि.) अतिचपल, चञ्चलतर
अचंबा (पुं.) आश्चर्यम्, विस्मयः,
अचंबा वाटणे वि+स्मि (१ आ.)
अचरट (वि.) अश्लाघ्यकारिन्, गर्ह्यकारिन्
अंचल (सं. पु.) वस्त्राञ्चलम्
अचल (वि.) स्थिर, दृढ,
अचल (पु.) पर्वतः, अद्रिः, गिरिः
अंचवणे हस्तमुखं प्र+क्षल् (१० प.)
अंचवणे वियुक्तः भू (१ प.)
प्राणास आचवणें प्राणैः वि+युज्
अधिकारास आचवणें अधिकारात् निस्+कास् (१ प.)
अचाट (वि.) असामान्य, लोकविलक्षण
अचाट काम साहसं कर्म
अचाट खाणे--मसणांत जाणे अत्यशनेन मृ (४ आ.)
अचानक (क्रि. वि.) सहसा, अतर्कितं; अनपेक्षितं
अन्नावचा (अ.) यद्वा तद्वा

अचिंतित (वि.) अपरिकल्पित, अचिन्तित.
अचिन्त्य (वि.) अचिन्त्यो हि मणिमन्त्रौषधीनां प्रभावः।
अचूक (क्रि. वि.) अनपराद्धम्, यथास्थानम्, यथानिर्धारणम्
अचेतन जड, असंज्ञ, स्थावरसृष्टिः २ मृत.
अच्छेर (पुं) अर्धशेरपरिमाणम्
अच्युत (वि.) दृढः (संकल्प) (ना.) अच्युतः, विष्णुः
अज (पुं.) १ अजः ब्रह्मा, २ अजः छागः ३ अज (वि.) अजात (वि.) अजन्मन् (वि.)
अजगर (पु.) अजगरः
अजगरासारखे पडणें निश्चिन्तः शी (२आ.)
अंजन (न.) अञ्जनम्, कज्जलम्
अंजनहारी (**चोर**) पश्यतोहरः (चोरः) चौरकार्यकुशलः
अजपाजप (पु.) अजपाजपः
अजब (वि.) विस्मयावह, अद्भुत
अजबखाना (पु.) संग्रहालयः
अजम (वि.) वन्द्य, महामहिमशालिन्
अजमावणे परि+मा, सम्+ख्या
बळ अजमावणे सामर्थ्यं परि+मा बलं परि+चि
अजमास (पुं.) साधारणं प्रमाणं, परिमाणं

अजमासे (क्रि.वि.) सामान्यतः साधारणतया,

अजमोदा अजमोदा वनस्पतिः

अजरामर (वि.) अजरामरवत् प्राज्ञो विद्यामर्थं च साधयेत् ।

अंजलि (स्त्री.) अञ्जलिः (पु)

अंजली जोडणे अञ्जलिं बन्ध् (७ उ.)

अजस्त्र (वि.) अतिविशाल, स्थवीयस्, दीर्घतम

अजा (स्त्री.) अजा

अ-आजा (पु) पितामहः मातामहः

अजागळ (वि.) अनुपयुक्त, उपयोगशून्य, भूभारमात्र, अजागलस्तनस्यैव तस्य जन्म निरर्थकम

अजाण (वि.) अज्ञ, मूर्ख, वैधेय,

अजाणता (वि·) अज्ञ, बालिश, यथाजात

अजातशत्रू (पु.) अजातशत्रुः सर्वमित्रम्, सर्वसुहृद्, जगन्मित्रम्

अजानबाहु (वि.) आजानुकरकमलः

अजापालक (पु.) अजापालः

अजापुत्र (पु.) अजापुत्रं बलिं दद्यात् देवो दुर्बलघातकः ।

अंजारणे (गोंजारणे) वात्सल्येन शरीरं पाणिना स्पृश् (१ प.)

अ-आजार (पु.) व्याधिः, गदः, आमयः, रोगः

अ-आजारी (वि.) रुग्ण, व्याधिग्रस्त, अस्वस्थशरीर

अंजिरी (वि.) शोण, लोहित, रक्त

अजिंक्य (वि.) अजेय

अजिन (न.) अजिनम्, चर्म, कृत्तिः

अंजीर (न) अञ्जीरं, पिप्पलफलम्

अ-आजी पितामही, मातामही

अजीजी (अजी अजी) करणें– मुहुर्मुहुः प्र+अर्थ (१० अ.)

आजीबाई (स्त्री) आर्या, वृद्धा, परिणतवयस्का

अजीर्ण (न.) अजीर्णे भोजनं विषम्, अपचनम्, अग्निमांद्यम्

अजून (अ.) एतावता, अद्यापि, अद्यावधि

अ-आजेसासू (स्त्री) श्वशुरमाता

आजोबा मातामहः, पितामह

आजेसासरा (पु) श्वशुरपिता

अजोवान दीप्यकः (यमानी)

अ-आजोळ (न) मातुलगृहम्

अट (स्त्री) निर्बन्धः, निर्बन्धेन व्यवहरति मयि अनात्मज्ञः

अट घालणें निर्+बन्ध्, निर्बन्धं स्थापय (अ)

अटक (स्त्री) प्रतिरोधः, निरोधः

अटक करणें प्रति+रुध् (७ उ.) नि+रुध् (७ उ.)

अटकळ (स्त्री.) तर्कः, अनुमानम्

अट-डका धनम्, अल्पमूल्य नाणकम्

अटकाव (स्त्री.) निग्रहः, प्रतिबन्ध

अटळ (वि) अपरिहार्य
अ-आटापिटा करणें प्रयत्नस्य परां काष्ठां कृ (८ उ.)-
,, ,, प्र+आप् (५ उ.)
अ-आटीव (वि.) सान्द्रतां प्राप्त, नीत, घनीभूत, (दुग्धम्)
अ-आटोकाट (क्रि. वि.) प्रयत्नस्य परांकाष्ठाम् अनु+स्था (१ प.) कृ (८ उ.)
अट्टल (वि.) निष्णात, निपुण,
अट्टाहास (पु.) निर्बन्धः
अट्टाहास धरणें—करणें निर्बन्धेन कारय
आटयापाटया (स्त्री) क्रीडा-विशेषः
अठांगूळ (नपु.) अष्टमाङ्गल्यः संस्कारः, विष्णुबलिः ।
अठरा (संख्या वि.) अष्टादशन्
अठरावा (क्रम वि.) अष्टादश
अठरा धान्यांचे कडबोळे विविध-धान्यनिर्मितः अपूपः
अठरापगडजात (स्त्री.) सर्वाः प्रजाः, सर्वे वर्णाः सर्वा जातयः
अठरा पुराणें अष्टादश पुराणानि ब्रह्म, पद्म, विष्णु, वायु, भागवत, नारद, मार्कण्डेय, अग्नि. भविष्य, ब्रह्मवैवर्त, लिंग, वराह, स्कंद वामन, कर्म, मत्स्य, गरुड, ब्रह्माण्ड.
अठरा विश्वे दारिद्रय निर्धन-तातिशयः
अठरा विश्वे दरिद्री निर्धनतमः

अ-आठवडा (पु.) सप्ताहः, दिनसप्तकम्
अ-आठवण (स्त्री) स्मृतिः
अ-आठवणीचा धड (वि.) मेधाविन्,
अ-आठवणें स्मृ (१ प.) स्मृति-पथं या (२ प.)
अ-आठवा (क्रमवि.) अष्टम
अ-आठळी (स्त्री.) पनसबीजम्
अ-आठी (स्त्री) कपाले वलिः
अठचा (कपाळावरच्या) सवलीकः भालप्रदेशः
अठ्ठावन (सं.) अष्टपञ्चाशत्
अठ्ठावीस (सं.) अष्टाविंशतिः
अठ्ठेचाळ-ळीस (सं.) अष्ट-चत्वारिंशत्
अठ्याहत्तर (सं.) अष्टसप्ततिः
अठ्याऐंशी (सं.) अष्टाशीतिः
अठ्याण्णव (सं.) अष्टनवतिः
अंड (न.पु.) १ अण्डकोशः, मुष्कः वृषणम्, २ अण्डम्
अंड काढणें वृषणौ कृत् (न्त) (६ प.)
अंड काढलेले कृत्तवृषण
अंडास लोणीं लावणें चाटूनि कृ (८ उ.)- ब्रू (२ उ) मिथ्या प्र+शंस्
अडकणें प्रतिरुद्धः+भू-आस् निरूद्धः+भू (१ प.)
अडकित्ता पूगकर्त्तरी
अडकविणें नि+रुध् (७ उ.)
अडखळणें स्खल् (१ प.) विषमी+भू (१ प.) मार्गे पदानि खलु ते विषमीभवन्ति ।

अडक (न.) कुलनाम, उपनाम
अडकाम (नपुं.) गौणं कर्म, अप्रधानं कार्यम्
अडखर्च (पु.) अप्रधानः व्ययः
अडगळ (स्त्री.) निरुपयोगि वस्तुजातम्
अ-आडगांव (नपुं.) क्षुद्रग्रामः
अ-आडगिऱ्हाईक पूर्वोपयुक्त-वस्तु-क्रेतृ
अडचण (स्त्री.) १ बाधा, व्यथा, व्यसनम् २ स्थलसंकोचः
अं-आंडुकली (स्त्री.) वृषणः
अडणी (स्त्री.) शंखाधारः
अडणीवरचा शंख उच्चपदारूढो मूर्खः
अडणूक (स्त्री.) १ प्रतिरोधः २ बाधा.
अडणें (क्रि) कुण्ठितः भू (१प)
अडत (स्त्री.) १ क्रयविक्रय-व्यवहारस्थलम् २ क्रयविक्रयव्यव-हारमूल्यम्
अडत्या (पु.) क्रयविक्रयव्यवहा-रोपजीवी
अडथळा (पु.)प्रतिबन्धः, निरोधः
अडदांड (वि.) १ अज्ञोऽपि दृढाङ्गः २ अविचारकारिन्
अडनांव (न.) उपनामन्, कुल-नामन् (न.)
अडना-नीड (वि.) १ न्यूनाधिक (वि.) २ अपेक्षितप्रमाणाधिक
अडनीड (वेळ) अनिरूपितः कालः (क्रि.वि.) असाम्प्रतम्
अडमुठा-ठ्या (वि.) हठाग्रहिन्

प्रतिनिविष्ट - न तु प्रतिनिविष्ट-मूर्खजनचित्तमाराधयेत् ।
अडला नारायण (गाढवाचे पाय धरी) व्यसनापन्नः सुजनः (दुर्ज-नमपि शरणमुपैति ।)
अडविणें (क्रि.) प्रति+रुध् (७ उ.) प्रति+बन्ध् (९ उ.)
अडवी (स्त्री.) अटवी, अरण्यम्
अडवे होणें (क्रि.) वामकुक्षिम् अनु+भू (१ प.)
अडव्या अंगाचा (वि.) स्थूलदेह, मांसल, पीन
अडाखा (पु.) तर्कः, अनुमानम्
अंडे (न.) अण्डम्
अंडीपिलीं (बाहेर काढणें) रहस्यं स्फोटय, रहस्यं भिद् (७उ)
अडेल (वि.) साग्रह, हठकारिन्
अडेलतट्टू (पु.)प्रतिनिविष्टजनः
अडोशींपडोशीं (अ.) समीपम्, अभ्याशम्, परितः
अडोसा (पु.) जवनिका
अड्डा (पु.) १ देवनस्थानम्, द्यूत-स्थानम्, नृत्यशाला, गानगृहम् इ. २ व्यसनि-जन-मेलनस्थलम्
अढळ (वि.) स्थिर, दृढ, ध्रुव,
अ-आढळणें (क्रि) दृष्टिगोचरी भू (१प.) नयनपथं या (२प.)
अढावा (पु.) सामयिकी आय-व्ययादिसमीक्षा
अढी (स्त्री.) १ तृणादि-च्छन्न-फलपाकस्थानम् २ वैरम्, विरोधः, विद्वेषः

(मनांत) अढी धरणें चेतसि वैरं कृ (१ प.)
अढी-टीच्या दिढीं (क्रि. वि.) अतिशयितम्, प्रमाणातिरिक्तम्
अढें (न.) पटलः
अढ्याला पाय लावून निजणें निश्चिन्ततया-आलस्यातिशयेन शी (२ आ)
अढेवेढे घेणें (क्रि.) संमतिप्रदाने वि+लम्ब् (१आ.) समतिदाने अनुत्साहं प्र+दर्शय
अणकुची (स्त्री.) अग्रं, तैक्ष्ण्यम् (शस्त्रादीनाम्)
अणी (स्त्री) शस्त्राग्रम्
अ-आणीक (अ.) अपि च, अन्यच्च
अ-आणीबाणी (स्त्री.) विपत्काल-संक्षोभः
अ-आणीबाणी जाहीर करणे– रिपु-समाक्रमणादिप्रयुक्त-गम्भीरस्थितिम् उद्घोषय
अणु (पु.) अणुः, कणः, लबः
अणुरेणु (पु.) जालसूक्ष्ममरीचि-गतरजः
अणसुट (वि.) अनुच्छिष्ट
अंत (पु.) १ अन्तः, मृत्युः

अन्तकाले च मामेव स्मरन् ... ।
बृहत्सहायः कार्यान्तं
क्षोदीयानपि गच्छति ।
प्रारब्धस्यान्तगमनं
द्वितीयं बुद्धिलक्षणम् ।

अंत पहाणें (क्रि.) सत्त्वं–भक्तिं कठोरं निर्+ईक्ष् (१ आ.)
अंतपार (पु,) पारम्
अनन्तपारं किल शब्दशास्त्रम् ।
अंतःपुर (न.) अन्तःपुरम्, अव-रोधः, शुद्धान्तः
अंतर (न.) १ अन्तरम्, भेदः २ तस्य च मम च समुद्रपल्वल-योरिव अन्तरम् ।
२ अन्तःकरणं, मनः
अंतर देणें (क्रि.) परि+त्यज्, (१ प.) दूरीकृ
अंतरंग (न.) १ अन्तःकरणम्, स्वान्तर्, विशुद्धान्तरङ्गाः सुजनाः ।
२ निकटवर्तिन्, असिद्धं बहिरङ्गम-न्तरङ्गे । ३ प्रियसुहृद्
अंतरणें (क्रि.) १ वियुक्तः भू (१ प.) वियोगं भज् (१ प.) वियोगं या (२ प) २ वेलाम् अति+क्रम् (१ प.)
अंतरपाट (पु.) अन्तःपटः, अक्षतारोपणप्रसङ्गेन वधूवरयोः संमुखंस्थितयोर्मध्ये धृतम् ऊर्णादिवस्त्रम्
अंतरसाक्षी (पु.) पराशयविद् झटिति पराशयवेदिनो हि विज्ञाः।
अंतरा (फारसी पु.) १ खड्ग-मुष्टिः (स्त्री.) त्सरुः (स्त्री.) २ मर्म ३ गीतादिषु ध्रुवपदोत्तरः भागः ।
अंतरात्मा (पु.) १ मनः, हृदयम् २ जीवः
अंतराय (पु.) अन्तरायः, विघ्नः प्रत्यूहः-सान्तरायाः प्रार्थितसिद्धयः
अंतराल (न.) आकाशः, खम्, अन्तरिक्षम्
अंतरीक (वि.) उपेक्षित

अंतरीक्ष (न.) अन्तरिक्षं, गगनम्
अंतर्कळा (स्त्री.) चातुर्यं, कौशलम्, नैपुण्यं, पटुत्वम्
स्त्रीणामशिक्षितपटुत्वं...।
अतर्क्य (वि.) अचिन्त्य, तर्कागोचर
अंतरगडु (वि.) १ उपजापकारिन् २ निष्णात, कुशल
अंतर्गत (वि.) १ गूढ-रसान्तर्गतं धनम् २ समाविष्ट-महाभारतान्तर्गतं सावित्र्युपाख्यानम्।
अंतर्गळ (पु.) अन्त्रवृद्धिः
अंतर्गृह (न.) अन्तर्गृहं, गृहान्तर्भागः,
अंतर्दशा (स्त्री.) १ ग्रहाणां फलदानसमयः, २ वास्तविकी स्थितिः
अंतर्धान (न.) तिरोधानम्
अन्तर्धानव्यसनरसिका रात्रिकापालिकीयम्
अंतर्भाव (पु.) १ समावेशः यमकस्य शब्दालंकारे अर्थालंकारे च अन्तर्भावः।
२ मानसिको भावः
अंतर्भूत (वि.) समाविष्ट
महाभूतान्तर्भूत आकाशः
अंतर्मुख (वि.) आत्मचिन्तनपर
अन्तर्मुखः श्रेयो लभते।
अंतर्याम (न.) अन्तःकरणम्
अंतर्लापिका (स्त्री.) क्रियादिगुप्तं पद्यम्
अंतर्वेदी (स्त्री.)
१ गङ्गायमुनयोः मध्यदेशः
२ अन्तरीपम्, द्वीपः

अंतर्हित (वि.) अदृश्यतां गत, अन्तर्हित.
अंतर्ज्ञान (न.) आत्मज्ञानम्.
अंतस्थ (वि.)मनोगत, हृदयगत.
अतसबाजी (स्त्री.) अग्नितारादिक्रीडासक्तिः
अतांशी (अ.) इदानीम्, सांप्रतम्
अति (अ.) अति, अत्यन्तम् अतिमात्रम्
अति तेथ माती सर्वम्
अतिमात्रं दोषाय।
अतिक्रम (पुं.) अतिक्रमः, उल्लङ्घनम्।
मर्यादातिक्रमत्यागो
भवताम् एव भूतये।
अतिक्रमण (न.) अतिक्रमणम्, उल्लङ्घनम्
अनतिक्रमणीया हि गुरोराज्ञा।
अतिक्रान्त (वि.) अतिक्रान्त
अतिक्रान्तः समुदाचारः।
अतिथि (पुं.)प्राघूर्णिकः, अतिथिः
तपोवनं नाम अतिथिजनस्य स्वगेहम्।
अतिप्रसंग(पुं.)मर्यादोल्लङ्घनम्।
अंतिम (वि.) अन्त्य, चरम.
चरमः प्रणामोऽयम्।
अतिरथी(पुं.)अतिरथः, महारथः
अतिरिक्त (वि.) पर, अतिशयित
वर्णानामतिशयितः संनिधिः संहितासंज्ञः स्यात्॥
अतिरेक(पुं.) वैपुल्यम्, बाहुल्यम्
अतिवृष्टि(स्त्री.)अति-महावृष्टिः
अतिवृष्टिः अनावृष्टिः
मूषकाः शलभाः शुकाः।

अत्यासन्नाश्च राजानः
षडेता ईतयः स्मृताः ।।
अतिव्ययी (वि.) अतिव्ययशालिन्, महाव्ययकारिन्
अतिव्याप्ति (स्त्री.) अतिव्याप्तिः
अव्याप्तिः अतिव्याप्तिः असंभवः
चेति दोषत्रयं लक्षणस्य ।
अतिशय (वि.) अत्यन्तम्, अत्यर्थम्
अतिशयोक्ति (स्त्री) अतिशयिता उक्तिः, अतिशयोक्तिः (अलंकारः)
अतिशूद्र (पुं.) महाशूद्रः, अतिशूद्रः, अन्त्यजः
अतिसार (पुं.) अतिसारः, ग्रहणी (स्त्री.)
अतिसो (पुं.) अतिरेकः, अतिशयः
अतीत (वि.) गत, अतीत
अतीत (पुं.) १ गत, अतीत २ अतिथिः ।
अतीतचिन्ता न कार्या ।
अतीन्द्रिय (वि.) अतीन्द्रिय, इन्द्रियागोचर, योगिगम्य
अतीव (अ.) अत्यन्तं, बहु, नितान्तम्.
अतुर्बळ (वि.) बलाढ्य, बलशालिन्
अंतु-तोरी (स्त्री.) स्त्री, नारी, अबला
अतूट (वि.) अक्षय, अविनाशिन्
अंतेवासी (पुं.) शिष्यः, छात्रः, अन्तेवासी
आचार्यः अन्तेवासिनमुपशास्ति ।
अतोनात (वि.) महत्
अत्तर (न.) सौमनं, सुगन्धिजलम्
अत्तरदाणी (स्त्री.) सौमनपात्रं, पौष्पाधारः
अत्तराचे दिवे लावणें महाव्ययं कृ. (८ उ.)
अंत्यज (वि.) चरम, पश्चिम. (पु.) अन्त्यजः, चाण्डालः
अत्यंत (अ.) बहु, अतिशयितम्, अत्यन्तम्
अत्यवस्थ (वि.) मृत्युमुखस्थित, मरणशय्याधिरूढ
अत्याचार (वि.) पापाचरणम्, धर्षणम्
अत्युक्ति (स्त्री.) अतिशयिता उक्तिः
अंत्येष्टि (स्त्री.) प्रेतसंस्कारः, उत्तरक्रिया, और्ध्वदेहिकम्, अन्त्येष्टिः
अत्र (अ.) अत्र, अस्मिन् स्थले
अंत्र (न.) अन्त्रम्
अंत्रा-तरा (पुं.) ध्रुवगीतस्थः द्वितीयांशः
अथ (अ.) अथ
अथपासून इतिपर्यंत आदितः आन्तम्
अंथरणें (क्रि. वि.) आ + स्तृ (९. प.)
अंथरी (स्त्री.) आस्तरणम्, कटः
अथर्वण (पुं.) अथर्ववेदः
अथवा (अ.) वा, किंवा, अथवा
अथांग (वि.) निम्न, बृहत्, विशाल, गभीर
अदट (वि.) धैर्य-पराक्रमशालिन्
अं-आंदण (न.) कन्यावरयितृ-प्राभृतसमर्पणम्, उपाहारः

अदत्त (वि.) कृपण
अदपाव (पुं.) अष्टमांशः
अदब (स्त्री.) आदरः, संमानः
अदबशीर (वि.) १. विनीत, मर्यादापरिपालक.
२. सुरक्षित, सुगुप्त
अदभ्र (वि.) अदभ्र, बहुल, बहु
अदमास (पुं.) तर्कः
अदमु-मोरें (न.)घनं-मधुरं दधि
अदय (वि.) निर्दय, निष्करुण, परुष
अदलाबदल (स्त्री.) परस्परं (वस्त्रादि-) परिवर्तः
अदलें (वि.) पूर्वतन
अदले दिवशी पूर्वाह्णे, गताह्ने, गतदिने
अ-आदळणे (कि.) सावेगं आ+हन् (२ प.)
(रागानें भाण्डे) **आदळणें** सक्रोधं पात्रं भूमौ आ+हन् (२ प.)
अदा (पुं.) आयः, प्राप्तिः
अंदाज (पुं.) तर्कः, संकल्पः
(माझा असा) **अंदाज** (आहे) अहम् एवं मन्ये-तर्कयामि ।
अंदाजपत्रक (न.) अर्थसंकल्पः
अंदाजें (अ) सामान्यतः
अंदाजे (५०० लोक होते)
उपपञ्चशतं जनाः ।
आसन्नपञ्चशतं जनाः ॥
अंदाधुंदी (स्त्री.) संकुलता, अव्यवस्था
अदालत (स्त्री.) न्यायालयः
अदावत (स्त्री.) मत्सरः, द्वेषः, विरोधः

अदृश्य (वि.) अदृश्य
अदृष्ट (न.) दैवं, दिष्टं, भागधेयम्. (वि.) अदृष्ट, अनवलोकितपूर्व
अदृष्टपूर्व (वि.) अदृष्ट-अनवलोकितपूर्व
अदृष्टपूर्वं हृषितोऽस्मि दृष्ट्वा ।
अंदेशा (पु.) संदेहः, संशयः, संशीतिः शङ्का
अं-आंदोळणे (क्रि.) वि+चल्, आन्दोलितं भू (१ प.)
अद्दल (स्त्री.) आघातः, आहतिः
अद्दल घडणें कर्मणः दुष्परिणामम् अनु+भू (१ प.)
(येन पुनः न प्रवर्तते ।)
अद्भुत (वि.) १ विस्मयावह
२ पूर्वानुभूत
३ अद्भुतः (रसः)
अद्याप-पि (अ.) अद्यावधि, एतावता
अद्य यावत् (अ.) अद्यतनीन, नूतनतम (वि.)
अद्रि (पु.) पर्वतः, गिरिः, अद्रिः
अद्वातद्वा (अ.) यद् वा, तद् वा स्वैरम्, अनिर्बन्धम्
अद्वितीय (वि.) असामान्य, अद्वितीय
अद्वैत (न.) अद्वैतम्, ऐक्यम्, एकरूपता
अंध (वि.) अन्ध, नेत्रहीन
न नेत्रहीना कनकैरलंकृता ।
नैष स्थाणोः अपराधः
यदेनम् अन्धो न पश्यति ।
अंधकार (पु.) तमः, ध्वान्तः

अधचा मधचा (वि.) अविद्य, शिक्षामप्राप्त.

अधलं मधलं (वि.) मध्यम, मन्दबुद्धि

अ-आधण (न.) अत्युष्णजलम्

अध:पतन (न.) अध:पात:, विनिपात: ।

विवेकभ्रष्टानां भवति विनिपात: शतमुख: ।

अध:पात (पुं.) अध:पात:, विनिपात:

विनिपात: पौरवै: प्रार्थ्यते इति न श्रद्धेयम् ।

अधम (वि.) अधम

अधमो मातृविख्यात: ।

अधर (पुं.) अधरोष्ठ:

अधर्म (पुं.) पापम्, किल्बिषम्, अधर्म:

अधर्मबहुल: कलि: ।

अधलामधला (वि.) मध्यगत, मध्यम

अध:स्वस्तिक (न.) अध:स्वस्तिकम्, अधोबिन्दु

अंधपरंपरा (स्त्री.) अन्धमालिका

अं–आंधळा (वि.) अन्ध, नेत्रहीन

अंधळें (दळतें कुत्रे पीठ खाते) एक: परिश्राम्यति अपरश्च पुष्यति ।

अंधळी (कोशिंबीर) बालक्रीडाविशेष: (नेत्रे वस्त्रपट्टिकां बद्ध्वा अन्यान्वेषणम् ।)

अंधळे गारूड (न.) वञ्चना.

अंधळे (नक्षत्र लागणें) नष्टस्य वस्तुन: महता प्रयत्नेनापि अलाभ: ।

अधांतरी (अ·) आकाशे (न भूमौ न च विहायसि ।)

अंधा (दा) धुंदी (स्त्री.) संकुलता, अव्यवस्था

अंधार (पुं.) ध्वान्तम्, तम:

अंधारकोठडी (स्त्री.) १ अन्धतम, संपूर्ण: काराप्रकोष्ठ: ।

२. प्रकाशहीने काराप्रकोष्ठे स्थापनम् । प्रकाशविच्छेदरूप: घोरदण्ड: ।

अंधारी (स्त्री.) दुर्दिनम्

अधाशी (वि.) अत्यशनप्रिय, अशनलोलुप

अधिक (वि.) १ अधिक, बहु. २ उपहासपटु, क्रीडाकर

अधिक मास (पुं.) अधिकमास:

अधिकउणा शब्द अधिक्षेप:, अधिक्षेपवचनम्

अधिकरण (न.) १ अधिकरणम् २ स्थानम्

अधिकार (पुं.) १ अधिकार: पात्रता, योग्यता.

२ अधिकारपदम्–स्थानम्

अधिकारी (पुं.) अधिकारारूढ: राजनियुक्त:

अधिदैवत (न.) प्रमुखदेवता

अधिप, अधिपति (पुं.) अधिप:, नृप:, राजा, अथ प्रजानामधिप: प्रभाते... धेनुमृषेर्मुमोच (रघु.)

अधिष्ठातृ (वि.) अधिष्ठातृ-त्री यन्त्राधिष्ठात्री देवता

अधिष्ठान (न.) १ निवासः, २ अनुग्रहः
अधीत (वि.) कृतविद्य, लब्ध-विद्य, शास्त्रादिपारङ्गत
अधीन (वि.) अधीन, निघ्न, आयत्त
अधीर (वि.) १ पर्युत्सुक, अत्युत्क २ चञ्चल, अस्थिरमति
अधीश (पुं.) स्वामी, अधीशः
अंधुक (वि.) मन्द, क्षीण.
अधू (वि.) अशक्त, दुर्बल, विकलाङ्ग
पायाने **अधू** – दुर्बलचरणः
डोळ्याने **अधू**–क्षीणदृष्टिः मन्द-दृष्टिः
अंधेर (पुं.) तमः, ध्वान्तम्
अंधेरी नगरी (स्त्री.) अराजकम्
अधेली (स्त्री.) अष्टाणकम्
अधोगति (स्त्री.) अधोगमनम् अधःपातः, अवनतिः, विनिपातः,
अधोली (स्त्री.) 'शेर' द्वयपरि-माणम्
अध्ययन (न.) अध्ययनम्, पठनम्
अध्यवसाय (पुं.) १ निश्चयः २ उद्यमशीलताः
अध्यक्ष (पुं.) सभापतिः, सभा-ध्यक्षः,
अध्यात्मविद्या (वि.) आत्मज्ञा-नम्, वेदान्तः, अध्यात्मविद्या विद्यानाम् .... ।
अध्यात्मज्ञान (न.) ब्रह्म–वेदान्त ज्ञानम्
अ–आध्यात्मिक (वि.) आध्यात्मिक
अध्यापक (पुं.) अध्यापकः, आचार्यः, गुरुः
अध्यापन (न.) अध्यापनं, पाठनम्
अध्याय (पुं.) अध्यायः, काण्डम्, प्रकरणम्
अध्यास (पुं.) अध्यासः, मिथ्याकल्पना
अध्याहार (पुं.) अध्याहारः,
अध्याहृत (वि.) अध्याहृत
अध्वर (पुं.) अध्वरः, यज्ञः, यागः
अध्वर्यु (पुं.) कार्यनिर्वाहकः, प्रधानः, मुख्यः
अनकळित (वि.) १ निरुपद्रव, अक्लेशावह २ पूर्ण, सकल, समग्र
अनंग (पुं.) कामः, मदनः
अनंत (पुं.) अनन्तः, शेषः
(वि.) अनन्त, अनवधि
अनध्याय (पुं.) अनध्यायः
१. शिष्टागमने अनध्यायः ।
२. अनध्यायमहोत्सवं क्रीडया संभावयामः ।
अननस (न. पुं.) फलविशेषः
अनभ्यस्त (वि.) अनधीत (वि-
१. अनधीतपूर्व
२. अपरिचित
अनन्य (वि.) १. एकः, एकाकिन्
२. अनन्य
अनन्याश्चिन्तयन्तो मां
ये जनाः पर्युपासते ।
अनन्यगतिक (वि.) अनन्यगति, तन्मात्रशरण

अनन्वित (वि.) १.असंगत,२.अपरिमित

अनपेक्षित (वि.) अतर्कित, अचिन्तित, आकस्मिक

अनभिज्ञ (वि.) अनभिज्ञ, अपटु

अनमान (पुं.) अनादरः, परिभवः

अनमान करणें संशयम् अव + गाह् (१ आ.)

अनमान धपका (पुं.) अदृढः तर्कः अदृढम् अनुमानम्

अनमोल (वि.) अमूल्य, बहुमूल्य, महार्ह-र्घ

अनरसा (पुं.) अपूपः

अनर्गळ (वि) निरर्गल, निष्प्रतिबन्ध

अनर्थ (पु.) १ विपद्, भयम् २ दुष्परिणामः

अनल (पु.) अग्निः, अनलः,पावकः

अनलस (वि.) दक्ष, कार्यरत, आलस्यशून्य

अनवरत (वि.) संतत, अविरत,

अनवस्था (स्त्री.) १ संकुलता २ चापलम्

अनवस्थाप्रसंग (पु.) अनवस्थापातः

अनवाणी (वि.) अपादत्र, अपादुक

अनशन (न.) अनशनम् अनाहारः, प्रायोपवेशनम्

अनशुद्धि (स्त्री.) अन्नशुद्धिः घृतपरिवेषणम्

अनशेपोटी (अ.) रिक्तोदरावस्थानम् ।

अनशेपोटी पाणी पिऊ नये आहारात् पूर्वं (यत्किमपि अभक्षयित्वा न जलंपिबेत् ।)

अनसूट (वि.) १. अनुच्छिष्ट २. श्राद्धपूर्वदिनम् ३. श्राद्धम्

अनळ (पु.) अनलः, पावकः, वह्निः

अनाठायी (अ.) अस्थाने.

अनाचार (पु) अधर्मः, पापम्

अनाथ (वि.) अनाथ, दीन, निराश्रित

अनादर (पु.) अनादरः, अवज्ञा, परिभवः

अनादि (वि.) अनादि, आदिरहित

अनामत (स्त्री) न्यासः, निक्षेपः

अनामिक (वि.) अन्त्यजः, चाण्डालः

अनामिका (स्त्री.) अनामिका

अनायासे (अ.) अनायासेन, लीलया

अनावर (वि.) १. अनिर्ग्राह्य, अदम्य २. स्वच्छन्दवर्तिन्, स्वैर

अनावृष्टि (स्त्री.) अनावृष्टिः (द्रष्टव्या अतिवृष्टिः)

अनास्था (स्त्री.) अनास्था पिण्डेष्वनास्था खलु भौतिकेषु ।

अनिर्वचनीय (वि.) अनिर्वचनीय, अनिर्वर्णनीय

अनिल (पु.) अनिलः, वातः, वायुः

अनिवार (वि.) दृढतर, बलवत्, महत्तर

अनिवार्य (वि.) अदम्य, अनिर्ग्राह्य
अनिष्ट (वि.) अनिष्ट, प्रतिकूल
अनिष्टापात (पु.) व्यसनम्, ईतिबाधा
अनिष्टापत्ति (स्त्री.) व्यसनप्राप्तिः
अनीति (स्त्री.) अकार्यम्, अधर्मः पापम्,
अनुकंपा (स्त्री.) अनुकम्पा, कृपा, दया
अनुकरण (न.) अनुकरणम्
अनुकूल (वि.) अनुकूल

अनुकूलाः देवताः नः स्वस्ति करिष्यन्ति ।

अनुकूलता (स्त्री.) आनुकूल्यम्, अनुकूलता
अनुकृति (स्त्री.) अनुकरणम्, अनुकृतिः

अवस्थानुकृतिर्नाट्यम् ।
अनुकरणप्रियाः हि बालाः ।

अनुक्रम (पु.) अनुक्रमः, परिपाटी, परम्परा
अनुक्रमणिका (स्त्री.) अनुक्रमणिका, विषयक्रमनिर्देशः ।
अनुगामि (वि.) अनुचर, सेवक, पार्श्ववर्तिन्, अनुगामिन्,

भूयः स भूतेश्वरपार्श्ववर्ती
किञ्चिद्विहस्यार्थपतिं बभाषे ।

अनुग्रह (पु.) अनुग्रहः, कृपा, उपकृतिः, उपकारः
अनुचर (वि.) अनुचरः, सेवकः, अनुगामिन्,

तां भूतनाथानुचरस्य वाचं. रघु.२

अनुचित (वि.) अनुचित. अयोग्य

अनुचितो हि उपचारः परिभवादपि महद् दुःखम् उत्पादयति ।

अनुज (पु.) अनुजः, कनिष्ठभ्राता
अनुजा (स्त्री.) अनुजा, कनीयसी, कनिष्ठभगिनी
अनुताप (पु.) पश्चात्तापः, अनुशयः
अनुदार (वि.) कृपण, स्वार्थपर, बद्धमुष्टि
अनुदिन (अ.) प्रतिदिनम्, अन्वहम्, अनुदिनम्
अनुनय (पु.) प्रार्थना, अनुनयः
अनुनासिक (पु) अनुनासिकम्
अनुपम (वि.) अनुपम, अतुलनीय, सर्वातिशायिन्,
अनुपमेय (वि.) (अनुपम पहा)
अनुपान (न.) अनुपानम्,
अनुपेगी (वि.) उपयोगानर्ह, त्याज्य
अनुप्रास (पु.) अनुप्रासः, शब्दसाम्यम्
अनुबन्ध (पु.) १. संबन्धः, २ निरोधः, प्रतिबन्धः, ३. प्रारंभः,
अनुभव (पु.) अनुभवः, अनुभूतिः, साक्षात्कृतिः,
अनुभविक (वि.) अनुभवसिद्ध
अनुभवी (वि.) अनुभवशालिन्, कृतसम्यक्परिचय
अनुभूति (स्त्री.) अनुभवः, अनुभूतिः, आस्वादः साक्षात्कारः

अनुमति (स्त्री.) संमतिः, अनुमतिः, अनुज्ञा
अनुमान (न.) अनुमितिः, अनुमानम्, तर्कः
अनुमेय (वि.) अनुमितिगम्य, अनुमेय, तर्कगम्य, फलानुमेयाः प्रारम्भाः
अनुमोदन (नपुं.) अनुमोदनम्
अनुयायी (पु.) १ शिष्यः, २ अनुयायिन्, अनुयातृ
अनुरक्त (वि.) आसक्त, अनुरक्त, अनुरागवत्
अनुराग (पु.) अनुरागः,
गुणानुरागादिव सख्यमीयिवान्।
न बाधतेऽस्य त्रिगणः परस्परम्।
अनुराधा (स्त्री.) अनुराधा
अनुरूप (वि.) अनुरूप, योग्य
अनुरोध (पु.) अनुरोधः, उद्देशः
अनुलक्षून उद्दिश्य
रामाला अनुलक्षून माझें बोलणें
राममुद्दिश्य मम वचः।
रामं प्रति ,, ,,
अनुलेपन (न.) अनुलेपनम्
अनुलोम (वि.) अनुलोम
अनुवर्तणें (क्रियापद)
दाक्षिण्येन वृत् (१ आ.)
परच्छन्देन वृत् ,,
अनुवाद (पु.) अनुवादः, व्यर्थवचनं, विफलवचनं
अनुवादक (वि.) अनुवादक, अनुवादकारिन्
अनुवृत्ति (स्त्री.) १. अनुकरणम् २. कुलक्रमागतवृत्तिः ३. परिशिष्टम्

अनुशासन (न.) अनुशासनम्, आज्ञा, विधिः
अनुशीलन (न.) अभ्यासः, अनुशीलनम्
अनुषंग (पु.) १. संबन्धः, संगतिः २. मिश्रणम्, संयोगः
अनुष्ठान (न.) धर्मक्रियासंपादनम्, तपश्चरणम्, धर्मानुष्ठानम्
अनुष्टुप् (पु.) अनुष्टुभ् आनुष्टुभं छन्दः, आनुष्टुभेन छन्दसा वाचं प्रणिनाय
अनुसंधान (न.) १. उद्देशः, २. युक्तिः ३. चित्तं, अन्तःकरणम्
अनुसरणें १. अनु+सृ (६ प.) २. पराभिप्रायं स्वीकृ (८ उ.)
अनुसार (अव्य.) अनुरुध्य अनुसृत्य, अनुसारं, विध्यनुसारं, कार्यानुसारम्
अनुस्वार (पु.) अनुस्वारः
अनुज्ञा (स्त्री.) अनुज्ञा, संमतिः
अनृत (वि.) अनृत, असत्य, वितथ
अनृणी (वि.) ऋणमुक्त, अनृणिन् आनृण्यम् उपगत,
अनेक (वि.) नैक, अनेक, (सर्व) बहु
अनोळखी (वि.) अपरिचित, असंस्तुत-असंस्तुतवस्तुदर्शनात् उद्विग्नो भवति।
अनौचित्य (न.) अनौचित्यम्, औचित्यभङ्गः।
अनौचित्यादृते नान्यद्
रसभङ्गस्य कारणम्।

अन्न (न.) अन्नम्,
अन्नं ब्रह्मेति व्यजानात् ।
अन्नास जागणें
कृतज्ञतां परि + पालय,
कृतज्ञः भू (१ प.)
कृतं स्मृ (१ प.)
अन्नास महाग दरिद्रः,
निर्धनः, अन्नाधिगमासमर्थः
अन्नात माती कालविणें
जीविकां अप+हृ (१ प.)
उपजीविकां छिद् (७ उ.)
अन्नास लावणें
जीविकां प्र+दा (३ उ.)
अन्नकूट (पु.) अन्नराशिः,
विविधभक्ष्यसमुच्चयः
अन्नछत्र (न.) अन्नसत्रम्,
विनामूल्यभोजनगृहम्
अन्नपूर्णा (स्त्री.)
१ पार्वती, गौरी, अन्नपूर्णा
२ पाचिका, पाककुशला,
३ भिक्षावस्त्रम्
अन्नमयकोश (पु.) अन्नमयकोशः
अन्नशुद्धि (स्त्री.) घृतम्, आज्यम्
अन्नान्नगतदशा (स्त्री.)
निर्धनतायाः परिसीमा,
अन्नान्नदशा (पु.) अन्नदौर्लभ्यम्
अन्नाशय (पु.) जठरम्, उदरम्,
अन्नाशयः
अन्य (वि.) अन्य, अपर, (सर्व.)
अन्यत्र (अव्य.) अन्यत्र, परत्र
अन्यथा (अव्य.)१ अन्यथा,इतरथा
२ असत्यम्, मिथ्या

अन्याय (पु.) १ अन्यायः,
२ न्यायातिक्रमः,
३ अपराधः, आगस्
अन्योक्ति (स्त्री.) अन्योक्तिः,
काकान्योक्तिः,
शुकान्योक्तिः इत्यादि
अन्योन्य (वि.) अन्योन्यं (अलंकारः) २. परस्परम्, अन्योन्यम्
अन्वय (पु.) १. अन्वयः संबन्धः,
२. वंशः, संतानः, कुलम्
अन्वयव्यतिरेक (पु.)
अन्वयव्यतिरेकौ
अन्वर्थ (वि.) सार्थवत्, अन्वर्थ
अनामिका **सार्थवती** बभूव ।
अन्वर्थक (वि.) अन्वर्थ पहा
अन्वित (वि.) युक्त, अन्वित, संबद्ध
अन्वेषण (न.) गवेषणम्, अन्वेषणम्, मार्गणम्
अप् (स्त्री.) अप् (स्त्री. बहु.)
जलं, सलिलम्
अपकर्ष (पु.) अवनतिः, अपकर्ष
अपका (पु) जलसेकः, जलसिञ्चनम्
अपकार (पु.) अपकारः, अपराध
अपकारक (वि.) अपकारक
अपकारकारिन्
अपकीर्ति (स्त्री.) अयशस्, अपकीर्तिः, अकीर्ति
अपक्व (वि.) आम, अपक्व
अपंक्त (वि.) पङ्क्तिबहिष्कृत
अपंग (वि.) पङ्गु, विकलाङ्ग
अपघात (पु.) अपघात
अतर्कितोपनता विपद

आकस्मिकी विपत्तिः,
आकस्मिकं निधनम्
अपजय (पु.) पराभवः, पराजयः,
अभिषङ्गः
अपत्नीक (वि.) अपत्नीक,
मृतभार्य, अभार्य
अपत्य (न.) अपत्यम्
अपह्नुति (स्त्री.) अपह्नुतिः
(अलंकारः)
अपभ्रंश (वि.) १. विनाशः
२. रूपान्तरप्राप्तिः, विकारः
अपमान (पु.) अवमानः, अपमानः,
अवक्षेपः
अपमृत्यु (पु.) अकालमृत्युः,
अकालमरणम्, अपमृत्युः
जीवेद्वर्षशतं साग्रम्
अपमृत्युविवर्जितः ।
अपयश (न.) अपकीर्तिः, अयशः,
अपयशः, अकीर्तिः
संभावितस्य चाकीर्तिः
मरणाद् अतिरिच्यते ।
अपर (वि.) १. अपर (सर्व.)
अन्य (सर्व.)
२. परतीरगत
अपरार्ध (पु.) परार्धः
छायेव पूर्वार्धपरार्धभिन्ना
अपररात्र (न.) निशावसानम्
अपरंपार (वि.) निरवधि, अपार,
अपर्यन्त
अपरात्र (स्त्री.) रात्र्यवसानम्,
निशावसानम्, अपररात्रम्
अपराध (पु.) अपराधः, आगस् (न.)
शिष्यापराधे गुरोर्दण्डः

अपराह्ण (पु.) अपराह्णः
अपरिमित (वि.) असंख्य, अपरि-
मित, असंख्याक
अपरिहार्य (वि.) अपरिहार्य,
अनतिक्रमणीय, अनुल्लङ्घ्य,
अपरूप (वि.) १. रूपहीन, कुरूप,
२. विलक्षण, विस्मयकारिन्
३. विचित्र, विविध,
विचित्ररूपाः खलु चित्तवृत्तयः ।
अपरोक्ष (वि.) १. प्रत्यक्ष
२. अप्रत्यक्ष, परोक्ष,
अपरोक्षज्ञान (न.) साक्षात्कारः,
प्रत्यक्षदर्शनम्
अपलाप (पु.) १. असत्यवचनम्
अपलापः निह्नवः,
२. रहस्यम्, गुह्यम्
अपवर्ग (पु.) १. मोक्षः, अपवर्गः
पवर्गरचिता मूर्तिः
अपवर्ग-प्रदायिनी ।
अपवाद (पु.) १. अपवादः, परि-
वादः, निन्दा,
गुरोर्यत्र परीवादः
निन्दा वापि प्रवर्तते ।
२. अपवादः उत्सर्गापवादन्यायः
अपवित्र (वि.) १. अशुचि, अपवित्र
२. मलिन, अशुद्ध,
अपवित्रः पवित्रो वा
सर्वावस्थां गतोऽपि वा ।
यः स्मरेद् विष्णुपादान् हि
स बाह्याभ्यन्तरं शुचिः ।।
अपव्यय (पु.) १. अतिव्ययः,
अपरिमितव्ययः
२. अपव्ययः,
अस्थानव्ययः

अपशकुन (पु.) दुश्चिह्नम्
अपशब्द (पु.) १. गालिः
२. परुषवचनम्,
अपसद (पु.) अपसदः कौरव्यापसदः, धार्तराष्ट्रापसदः
अपसव्य (वि.) १. अपसव्य, दक्षिण
अपसव्य (न.) १. अपसव्यम्
पितृकार्येऽपसव्यम्
अपसोस (फारसी अफसोस)
१. दुःखम्, पीडा
२. पश्चात्तापः
अपस्मार (पु.) अपस्मारः, ग्रहामयः
अपहार (पु) अपहारः, परद्रव्यस्वीकारः, सर्वधनापहारः
अपात्र (वि.) अनर्ह, अपात्रम्
अपात्रे दानं
अपादान (न.) १. अपादानम्
ध्रुवमपायेऽपादानम्।
२. अन्यतो नयनम्, दूरीकरणम्
अपांपति (पु.) सागरः, अब्धिः, जलधिः
अपामार्ग (पु.) अपामार्गः
अपाय (पु.) १. अपायः, हानिः, नाशः
२. दुष्कर्म कुकर्म
अपार (वि.) अपार, अनन्त
अपारसंसारसमुद्रसेतवः
पुनन्तु मां ब्राह्मणपादपांसवः।
अपील (न.) १. विज्ञप्तिः, प्रार्थना।
२. उच्चन्यायालयस्य व्यवहारपुनःसमीक्षणप्रार्थना।
अपुरा (वि.) अपूर्ण, अपरिसमाप्त

अपूर्ण (वि.) अपूर्ण, अपरिसमाप्त
अपूर्णांक (पु.) भिन्नम्, भागः
अपूर्व (वि.) नूतन, नवीन, पूर्वाननुभूत, अद्भुत, विलक्षण
अपूर्वः कोऽपि कोशोऽयं
विद्यते तव भारति।
अपूर्वाई (स्त्री.) अलभ्यलाभः, पूर्वाननुभूतवस्तुलाभः।
अपूस (पु.) (पोर्तुगीज अल्फान्सो) आम्रविशेषः अपूसाम्रः
अपेत (वि.) विरहित, अपेत, सुखापेतः
अपेश (न.) १. अयशस् (न.) अकीर्तिः (स्त्री)
२. पराभवः
अपेशाचें खापर दुसऱ्याच्या डोक्यावर फोडणें–माथी मारणें
अकृतार्थतादोषम् अन्यस्मिन् आ+रोपय्
अपेशी (वि.) १. अकृतार्थ अप्राप्तार्थ
२. पराभूत, पराजित
अपेष्टा (स्त्री.) पीडा, आत्यन्तिकदुःखम्
अपेक्षा (स्त्री) इच्छा, आकाङ्क्षा, प्रतीक्षा
अपेक्षा धरणें आ+शंस् (१ प) सम्+भावय्
अपैशून्य (न.) सुजनता, अपैशून्यम्,
उपकृतं बहु यत्र किमुच्यते।
सुजनता प्रथिता भवता परम्॥
अपोष्णी (स्त्री.) आपोशनम्
उत्तरापोशनं समर्पयामि।

अप्रतिम (वि.) अप्रतिम, अद्वितीय, असामान्य, अन्यादृश

अप्रतिष्ठा (स्त्री.) अयशस्, अपकीर्तिः
२. कलङ्कः, अप्रतिष्ठा

अप्रतिहत (वि.) अप्रतिहत, अकुण्ठित
सर्वत्र ते बुद्धिः अप्रतिहता प्रसरति।

अप्रबुद्ध (वि.) अज्ञः, अशिक्षितः

अप्रमाण (वि) १. अश्रद्धेय, अविश्वसनीय, अननुमत, अप्रमाण.
आजन्मनः शाठ्यमशिक्षितो यः
तस्याप्रमाणं वचनं जनस्य।
(शाकुन्तलम)

अप्रयोजक (वि.) १. अनुपयुक्त, अनावश्यक २. अनुचित, अस्थानकृत

अप्रस्तुत (वि.) असंबद्ध, कालाननुरूप,

अप्रस्तुतप्रशंसा (स्त्री.) अलकार
अप्रस्तुतप्रशंसा स्यात्
सा यत्र प्रस्तुताश्रया।

अप्राप्य (वि.) अप्राप्य, अनधिगमनीय दुष्प्राप्य
किमिव हि दुष्प्राप्यं सुजनानाम्।

अप्रासंगिक (वि.) समयाननुसारिन्, प्रसङ्गाननुकूल

अप्रिय (वि.) अप्रिय,
सत्यं ब्रूयात् प्रियं ब्रूयात्
न ब्रूयात् सत्यमप्रियम्॥

अप्सरा (स्त्री.) अप्सरस्
(स्त्री. बहु.) स्वर्वेश्या.

अफरातफ़र (स्त्री.) धनापहारः
(फारसी-अफ्रिदा तफरीफः)

अफवा (स्त्री.) प्रवादः, किंवदन्ती, (अरबी-अफवाह) जनश्रुतिः

अफाट (वि.) अतिविस्तृत, विशाल, विस्तीर्ण

अफू (स्त्री.) अहिफेनम् अफेनम्, खस्खसरसः, उपविषम्

अफीमबाज (वि.) अहिफेनव्यसनिन्, उपविषसेवनपर

अबकारी (वि.) मादकवस्तुसंबन्धिन्

अंबट (वि.) अम्ल

अंबटओला ईषदार्द्र (वस्त्रम् इत्यादि)

अंबटतोंड खिन्नवदनम्, अप्रसन्नमुखम्

अंबटढाण (वि.) अम्लतम

अंबटढसाण (वि.) नितरामम्लम्

अंबटशोकी (वि.) (गानादिकलासु) अत्यासक्त

अंबणें (क्रियापद)
१. अम्लतां प्र + आप् (५ उ.)
२. श्रमातिशयेन, आघातादिना वा शरीरशैथिल्यं अनु+भू(१ प.)
३. अरुचिं गम् (१ प.)

अबदागीर (स्त्री.) (फारसी)
देवयात्रोत्सवप्रसङ्गे शिबिकोपरि ध्रियमाणः छत्रविशेषः।

अंबर (न.) १. आकाशम्, अम्बरम्
२. वस्त्रम्
३. सुगन्धिद्रव्यम्

अंबर (अंबूर) (पु.) कीलोत्पाटनाद्युपयोगी संदंशविशेषः
अंबराई (स्त्री.) आम्रवणम्
अबला (स्त्री.) स्त्री, नारी
अबला यत्र प्रबला
बालो राजा निरक्षरो मन्त्री ।
नहि नहि तत्र धनाशा
जीवितुमाशापि दुर्लभा भवति ॥
अंबविणें (क्रियापद) जम्बीरादिपूरणेन अम्लतां प्र+आपय्
अंबा (पु.) १. पार्वती
२. माता
अंबा (पु) आम्रवृक्षः, सहकारः, चूतः २. आम्रम्
अंबाडा (पु.) १. वृक्षविशेषः
२. विशिष्टा नातिदृढा केशरचना
अंबाडी (स्त्री) वनस्पतिविशेषः
२. शाकविशेषः
३. तदाख्यवनस्पतिः त्वङ्निर्मितः तन्तुविशेषः
अ-आबादीअबाद (स्त्री. फारसी) सकलैश्वर्यं, परिपूर्णा स्थितिः
अबाधित (वि.) १. अदूषित
२. अविरुद्ध
अंबारी (स्त्री. अरबी) हस्त्यारोपिता शिबिका
उलटी अंबारी भिक्षापात्रम्, भिक्षावस्त्रम्
अबाळ (स्त्री.) १. उपेक्षा,
२. पीडा, दुःखम्, क्लेशः
अबीर (पु.) सुगन्धिचूर्णविशेषः
अंबील (स्त्री.) १. श्यामाकादिपिष्टनिर्मिता यवागूः
२. पङ्किलजलम्

अंबु (न.) जलम्, अम्बु (न.)
अंबुज (न.) कमलम्, वारिजम् अम्बुजम्
अंबुद (पु.) मेघः, घनः, जलदः, अम्बुदः,
अंबुधि (पु.) सागरः, समुद्रः, उदधिः, अम्बुधिः
हरिः अम्बुधिमथनोत्थां लक्ष्मीं जग्राह ।
अंबुसणें (क्रियापद) रसहीनतां गम् (१. प.)
अंबूर (पु.) अंबर, पहा
अंबूस (वि.) ईषदम्ल
अं-आंबेमोहोर (पु.) मावळप्रांतनिर्मितः सुगन्धिशालिः आम्रमञ्जरीगन्धिशालिः
अंबोण (न.) विविधधान्यबुसादिसाध्यः कडङ्गरीयाहारविशेषः ।
अबोला (पु.) मानः ग्रहः
अंबोशी (स्त्री.) आतपशुष्काम्रशलाटुत्वक्
अंबोळी (स्त्री.) तण्डुलपिष्टनिर्मितः सच्छिद्रः अपूपः ।
अब्ज (न.) कमलम्, जलजम्, अब्जम्
२. अब्जम् (संख्या)
अब्द (पु.) मेघः, जलदः,
२. वर्षम्, संवत्सरः, अब्दम्
अब्धि (पु.) सागरः, उदधिः, वारिधिः, अब्धिः ।
अब्धिर्लङ्घित एव वानरभटैः
अब्रू (फारसी आब्रू स्त्री.) गौरवम्, माहात्म्यम्

अब्रूदार (वि.) कुलक्रमागत-गौरवशालिन्
अब्रूनुकसान (स्त्री.) वाक्पारुष्यम्
अब्रूनुकसानीचा खटला (स्त्री.) वाक्पारुष्यव्यवहार:
अंभ (न.) जलम्, नीरम्, अम्भस् (न.)
अभंग (वि.) अक्षत, अभग्न, अखण्डित
अभंग (पु.) तुकारामोपज्ञ: छन्दो-विशेष:
अभद्र (वि.) अमङ्गल, अभद्र, अशोभन
अभय (न.) अभयम्, अभय-वचनम्, अभयमुद्रा
अभाव (पु.) अभाव:, अस्थिति:
अभाळ (न.) आकाशम्, गगनम्, अभ्रम्
अभाळ कोसळणें महती आपत्ति: उप+स्था (१ आ)
अभाळ फाटणें सर्वतो विपत्तिभि: पीडां अनु+भू (१ प.)
अभिचार (पु.) अभिचारकर्मन्
अभिजात (वि.) कुलीन, सभ्य
अभिजातवाङमय विदग्धवाङमयम्
अभिधान (न.) आख्या, नामन्, (न.) अभिधानम्
अभिनंदन (न.) गौरवम्, अभिनन्दनम्
अभिनय (पु.) अभिनय:
अभिनव (वि.) नवीन, अभिनव, नूतन, नूत्न
अभिनिवेश (पु.) १. अहंकार:, दर्प:
२. आग्रह:, अभिनिवेश:
अभिप्राय (पु.) १. अभिप्राय:, आशय:
२. अर्थ:, तात्पर्यम्
अभिमत (वि.) इष्ट, संमत, अभिमत
अभिमान (पु.) गर्व:, अभिमान:, अहंकार:
अभिराम (वि.) सुन्दर, चारु, अभिराम, मनोज्ञ,
अभिरुचि (स्त्री.) रूचि:, अनु-रक्ति:, अभिरुचि:,
अभिलाषा (पु.) इच्छा, अभि-लाषा, स्पृहा
अभिवचन (न.) प्रतिज्ञा, प्रतिश्रव:,
अभिवादन (न.) नमस्कार:, अभिवादनम्

अभिवादनशीलस्य
नित्यं वृद्धोपसेविन: ।
चत्वारि तस्य वर्धन्ते
आयुर्विद्या यशो बलम् ॥

अभिवृद्धि (स्त्री.) उत्कर्ष:, अभिवृद्धि:
अभिशाप (पु.) अभिशाप:, शापवचनम्
अभिषेक (पु.) अभिषेक: अभि-षेचनम्,
अभिज्ञ (वि.) निष्णात, कुशल, विज्ञ.
अभीष्ट (वि.) काङ्क्षित, इच्छित, अभीष्ट
अभेद्य (वि.) दृढ, अभेद्य

अभ्यंग (पु.) तैलोद्वर्तनम्, तैलविलेपनम्
अभ्यागत (पु.) अतिथिः, प्राघूर्णिकः, अभ्यागतः
अभ्यास (पु.) अभ्यासः, पुनरावृत्ति
अभ्युदय (पु.) अभ्युदयः, उत्कर्षः
अभ्र (न.) १. आकाशः, गगनम्, खम्
२. मेघः, जलदः, अभ्रम्
३. मेघजालम्,
अभ्रक (न.) अभ्रकम्,
अभ्रा (पु. फारसी) उपधानावेष्टनम्, उपधानाच्छादनम्,
अमका (वि.) ईदृक्ष, अमूदृक्ष
अमदानी (स्त्री. फारसी)
१. शासनम्,
२. आधिपत्यम्,
३. समृद्धिसमयः,
अमर (वि.) मृत्युरहित, अमर (पु.) देवः, अजरः, ईश्वरः
अमरपट्टा (पु.) अमरत्वप्रतिश्रवः, मृत्युंजयत्वम्,
अमरपाळ (पु.) इन्द्रः, शक्रः, देवाधिपः
अमर्याद (वि.) १. अनवधि, अनन्त
२. अविनीत, समुद्धत
अमर्यादा (स्त्री.) परिभवः, अनादरः
अंमल (पु.) (अरबी,)
१. राजसत्ता,
२. शासनम्
३. मद्यपानोन्मादः,
अंमलदार (पु) अधिकृत, अधिकारि
अमली (वि.) मदावह, मदजनक
अमात्य (पु.) मन्त्रिन्, सचिवः, अमात्य
अमानत (स्त्री.) १. न्यासः, निक्षेप
२. आयव्ययाद्यनुल्लिखितधनम्
अमान्य (वि.) अननुमत, असंमत
अमानित्व (न.) अमानित्वम्, अदर्पित्वम्, अगर्वित्वम्
अमानुष (वि.) १.अद्भुत, विलक्षण
२. अतिमानुष
३. आसुर, पैशाच
अमावास्या (स्त्री.) अमावास्या दर्श
अमित (वि.) असंख्य, अपरिमित अमेय
अमीन (अरबी पु.) न्यायाधीशः प्राड्विवाक
अमीर (अरबी पु.) नृपतुल्य महाकुलप्रसूत
अमीर उमराव राजनियुक्तसेनेश्वरसमूह
अमूप (वि.) प्रभूत, विपुल, अमेय
अमूर्त (वि.) अमूर्त, आकाररहित
अमूल्य (वि.) १. अमूल्य, अनर्घ्य
अमृत (न.) पीयूषम्, अमृतम्, सुधा
अमेध्य (वि.) अपवित्र, अशुचि (न.) शकृत्, विष्ठा
अमोघ (वि.) अमोघ, निष्फल
अम्ल (वि.) अम्ल
अय (न.) लोहम्, अयस्

अयन (न.) १. मार्गः, पन्थाः, अयनम्
२. अर्कगतिः, अयनम्
३. षण्मासकालः
अयना (फारसी पु.) आदर्शः, दर्पणः, मुकुरः
अयाचितवृत्ति (स्त्री.) अयाचित-वृत्तिः,
अयाळ (फारसी स्त्री.) सटा, केसरः
अयुत (न.) अयुतम्, दशसहस्रम्
अरकस (फारसी न.) क्रकचः, करपत्रम्
अरकसी (फारसी वि.) क्राकचिक, काष्ठविदारक
अरगजा (स्त्री.) सुगन्धिचूर्ण-विशेषः
अरण्य (न.) अरण्यम्, विपिनम्, वनम्
अरण्यपंडित (वि.) महामूर्खः,
अरण्यरुदन (न.) अरण्यरुदितम्, व्यर्थश्रमः, विफलाक्रोशः
अरबूज (वि.) असंस्कृत, अशिक्षित, अशिष्ट
अरविंद (न.) कमलम्, पद्मम्, अरविन्दम्
अराजकता (स्त्री.) अराजकम्
अरि (पु.) रिपुः, शत्रुः, अरिः
अरिष्ट (न.) १. विपत्तिः, पीडा, बाधा
२. मद्यम्, मदिरा, सुरा
अरीभवन (न.) प्रकाशकिरणानां सूक्ष्माद् एकस्मादेव रन्ध्रात् अनेकमखैः निःसरणम्
अरुण (पु.) सूरसूतः, अरुणः, गरुडाग्रजः
अरुचि (स्त्री.) १. रुच्यभावः,
२. अरुचिः, अस्वारस्यम्
अरे तुरे करणें रेरेपदादिप्रयोगेण अनादरं प्र+दर्शय्
अरेराव (पु.) विकत्थनपरः, आत्मश्लाघिन्
अरेरावी (स्त्री.) आत्मश्लाघा, विकत्थना, आत्मप्रौढिः,
अर्क (पु.) १. भानुः, अर्कः, सूर्यः
२. अर्कवृक्षः
३. सारः, निर्गलितार्थः,
अर्गला (स्त्रीः) अर्गल (न. स्त्री.) विष्कम्भः (पु.)
अर्घ्य (न.) १. सत्कृतिः, सत्कारः, पूजा
,, (वि.) २. बहुमूल्य
अर्घ्या (पु.) अर्घ्यपात्रम्
अर्चन (न.) पूजनम्, पूजा, सपर्या, अर्चनम्
अर्चा (स्त्री.) १. पूजा, सपर्या, अर्चनम्
२. प्रतिमा, देवमूर्तिः
३. मूर्तिस्थापनाविधिः
अर्ज (अरबी पु.) १. विज्ञप्तिः, प्रार्थना,
अर्जंट (इंग्रजी वि.) सत्वर, शीघ्रनिवर्तनीय, विलम्बासह
अर्जदार (पु.)
१. प्रार्थयिता, विज्ञापकः
२. वादिन्, अभियोगिन्
अर्जदास्त (फारसी पुं.) लेखनिविष्टविज्ञप्तिः

अर्जन (न.) अर्जनम्, अधिगमः, प्राप्तिः
अर्जी (स्त्री.) विज्ञप्तिः, विज्ञप्ति-पत्रम् प्रार्थनापत्रम्
अर्जुनवाद्य (न.) शङ्खः, कम्बुजः, पाञ्चजन्यः
अर्णव (पु.) सागरः, उदधिः, अर्णवः
अर्थ (पु.) १. हेतुः, कारणम्
२. इच्छा, स्पृहा, ईहा
३. बोधः, ज्ञानम्
४. विषयः,
५. धनम्, संपत्तिः, द्रविणम्
६. लाभः, फलम्, प्रयोजनम्
७. द्वितीयः पुरुषार्थः
अर्थशास्त्र (न.) १. अर्थव्यवहार-शास्त्रम्
२. राजनीतिः
अर्थाअर्थी (अव्यय) मनागपि, किञ्चिदपि
अर्थात् (अव्यय) सहजतया, किं बत, किमुत
अर्थान्तरन्यास (पु.) अर्थान्तर-न्यासः (अलंकारः)
अर्थापत्ति (स्त्री.) अर्थापत्तिः, प्रमाणेषु अन्यतमं प्रमाणं मीमांसकानुमतम्
अर्ध (न.) अर्धम्, समोंऽशः (पदार्थस्य)
अर्धचंद्र (पु.) अर्धचन्द्रप्रदानम्
१. गलहस्तिका,
२. अष्टमीचन्द्रः
अर्धघट (वि.)
१. अपूर्ण, अर्धपूरित
२. अज्ञः, यथाजातः, मूर्खः
अर्धशिशी (स्त्री.) शिरोवेदनाविशेषः, अर्धशिरोबाधा
अर्धांगी (स्त्री.) पत्नी, भार्या, जाया
अर्धामुर्धा (वि.) अर्ध, अर्धाधिक-भागवत्
अर्ध्या वचनांत असणें सर्वप्रकारेण आज्ञां परि+पालय्
अर्पण (न.) समर्पणम्, देवतोद्देशेन त्यागः
अर्बुद (न.) अर्बुदम्
अर्भक (न.) अर्भकम्, अपत्यम्
अर्वाचीन (वि.) नूतन, नवीन, अर्वाक्तन
अर्वाच्य (वि.) अवाच्य, अभद्र, उच्चारानर्ह
अर्ह (वि.) योग्य, अर्ह, पात्रम्
अलक (पु.) केशः, कचः, अलकः
अलंकार (पु.) १. भूषणम्, अलंकारः,
२. (काव्ये) अलंकारः
अलग (वि.) भिन्न, पृथक्कृत
अलग (अव्यय) अतिकौशलेन, सावधानतया
अलगुजा-जें (अरबी) (पु. न.) वेणुः, मुरली, वंशः
अलबत (फारसी; अव्यय) असंशयम्, निश्चयेन
अलबत्या गलबत्या यः कश्चित् क्षुद्रो जन्तुः,

अलम दुनिया (स्त्री.) सर्वं जगत्, सर्वा भूमि:
अलाहिदा (अरबी अव्यय) पृथक् स्वतन्त्रतया
अलि (पु.) भ्रमर:, अलि:, षट्पद:
अलिकुल (न.) भ्रमरसमूह:, अलिकुलम्
अलिता (पु.) अलक्तकरस:, लाक्षारस:
अलिप्त (वि.) असंभिन्न, असंश्लिष्ट
अलीकडे (अव्यय) अस्मिन् भागे, अत्रदेशे
अलुते (पु.) द्वादश ग्रामव्यवसाय-कारिण: तैलकृत्, ताम्रकार: सुवर्णकार: मालाकार:, इत्यादय:
अलोट (वि.) अगणनीय, असङ्ख्य
अलोचनजागरण अनिद्रारात्रि:, विना स्वापं रात्रियापनम्
अलौकिक (वि.) अपूर्व, विलक्षण, असामान्य
अल्प (वि:) अल्प, लघु, क्षुद्र
अल्पसंख्याक (वि.) अल्पसंख्याक, न्यूनसंख्य
अल्पस्वल्प (वि.) अल्प, स्वल्प,
अल्पाहार (पु.) मिताहार:
अल्लड (वि.) अपक्वमति
अल्लडपणा बालभाव:
अल्लाची गाय कोमलान्तकरण: पुरुष:
अवकळा (स्त्री.) दुरवस्था, निस्तेजस्का स्थिति:
अवकाश (पु.) १. स्थलम्, अवकाश:, अन्तरम्
२. विलम्ब:
३. समय:, वेला, काल:
अवकृपा (स्त्री.) १. अप्रीति:, अप्रसाद:
२. अननुग्रह:, विरक्ति:
अवगत (वि.) ज्ञात, अधिगत
अवगमणें (क्रियापद) अव+गम् (१ प.) ज्ञा (९ उ.)
अवगाहन (न.) १. स्नानं, अभिषेक:
२. परिशीलनम्, सूक्ष्माभ्यास:
अवगुण (पुं.) दुर्गुण:, अवगुण:, दोष:
अवगुंठित (वि.) समाच्छन्न, समाकीर्ण, अवगुण्ठित
अवघ्राण (न.) अवघ्राणम्
अवचित (अव्यय) सहसा, अतर्कितम्
अवजड (वि.) स्थूलतम, स्थवीयस्
अवजार (न.) (अरबी) हल:, कर्तरी, संदंश:, इत्यादि साधनम्
अवडंबर (न.) आडम्बर:,
अंवढा (पुं.) लालानिगरणम्
अं-आंवतण (न.) आमन्त्रणम्, निमन्त्रणम्
अवतरण (न.) १. अवतरणम्,
२. उद्धृतवाक्यम्, उद्धृतांश:,
अवतरणिका (स्त्री.) अवतरणिका
अवतरणे (क्रियापद)
१. अव+तॄ (१ प.)
२. भूमौ अवतारं ग्रह् (९ उ.)
अवतार (पु.) अवतार:, देहधारणम् शरीरग्रहणम्

अवतंस (पु.) १. कर्णालंकारः, अवतंसः
२. शिरोभूषणम्, शेखरः,

अवंति (का.) उज्जयिनी, अवन्तिनगरी

अवदशा-सा दुरवस्था, दुर्दशा, विपत्कालः
२. चण्डी, क्रोधना, कर्कशा (स्त्री)

अवदान (न.) १. अवदानम्
२. उत्कोचग्रहणम्, अन्याय्यद्रव्यार्जनम्

अवध-धाण (न.) अवधणा (पुं.) हस्तपादादिस्फोटे कक्षापादसन्ध्यादिषु श्वयथुः

अवधान (न.) १. अवधानम्, समाधानम्,
२. चित्तम्, चेतः

अवधानी (वि.) प्रणिधानवत् एकक्षणे नैककार्यव्यापृतिक्षम

अवधि (पु.) १ सीमा, मर्यादा, अवधिः
२ अन्तरम्, अवकाशः
३. कालः, समयः, वेला

अवधूत (पु.) १. दत्तात्रेयावतारः
२. वैराग्यशालिपुरुषः
३. दिगम्बर, नग्न

अवन (न.) रक्षणम्, अवनम्, रक्षा

अवनति (स्त्री.) अपकर्षः, अधोगतिः, विपत्कालः,

अवनि-नी. भूः, पृथ्वी, अवनिः

अवभृत-थ स्नान (न.) अवभृथः, दीक्षान्तस्नानम्

अवमान (पु.) परिभवः, अनादरः, अवज्ञा

अवयव (पु.) अवयवः, अङ्गम्

अवरोध (पु.) १. निरोधः, प्रतिरोधः
२. अन्तःपुरम्, अवरोधः

अवरोह (पु.) १. अवतरणम् अवरोहणम्
२. अवरोहः (गाने)

अवर्षण (न.) अनावृष्टिः, अवर्षणम्, अवग्रहः

अव्वल (वि. अरबी) मुख्य, श्रेष्ठ, प्रथम, आदौ, प्रथमतः

अवल—अखेर (अव्यय अरबी) साद्यन्तम्, आदितः आरभ्य आन्तं यावत्।

अवल इंग्रजीत आङ्ग्लशासनस्य प्रारम्भकाले—उत्कर्षकाले वा।

अवलंब (पु.) आधारः, आश्रयः

अवलक्षण (न.) दुर्लक्षणम् दुश्चिह्नम्, कुलक्षणम्

अवलाद (अरबी स्त्री.)
१. संततिः, अपत्यम्
२. व्रात्यः, संस्कारहीनः

अवलिया (अरबी पु.)
१. सत्पुरुषः, योगिराजः
२. अस्थिरमतिः, चञ्चलस्वभावः

अवलेह (पु.) अवलेहः

अवलोकन (न.) निरीक्षणम्, दर्शनम्, अवलोकनम्

अवशिष्ट (वि.) उर्वरित, अवशिष्ट

अवश्य (अव्यय) नियतम्, अद्धा, अवश्यम्, निश्चितम्

अवसर (पु.) अवकाशः, अवसरः, उचितसमयः

अवसान (न.) १. विरामः, समाप्तिः, अन्तः
२. धैर्यम्, शौर्यम्, वीर्यम्

अवसानघातकी (वि.) प्राप्ते समये धैर्यपरित्यागिन् ।

अवहेलना (स्त्री.) अवज्ञा, अवमानः, तिरस्कृतिः

अवळकाठी (स्त्री.) शुष्कामलकचूर्णम्

अवळणें (क्रियापद)
दृढम् बन्ध् (९ उ.)

अंवळा (पु.) आमलकम्

अंवळी (स्त्री.) आमलकी (तरुः)

अवज्ञा (स्त्री.) अवमानना, . अवज्ञा, अवहेलनम्

अवा (स्त्री.) १. कन्दुः, कन्दुकः,
२. अम्बा, माता, जननी

अवाई (स्त्री.) किंवदन्ती, जनश्रुतिः, प्रवादः

अवांका (पु) ग्रहणशक्तिः, ग्रहणसामर्थ्यम्

अवाचेसवा-अवासवा (अ.)
अतिमात्रम्, नितान्तम्
अत्यर्थम्, अमर्यादम्

अवाढव्य (वि.) विस्तृततम, महत्तम, द्राघिष्ठ

अवास्तव (वि.) असत्य, वितथठ अनृत

अवांतर (वि.) १. अपर, अन्य, इतर
२. गौण, अप्रधान

अवाळू (न.) अर्बुदः, मांसवृद्धि

अवाक्षर(न.) अक्षरमात्रोच्चारणम्
अवाक्षरही न काढणें
मौनं सम्+आ+श्रि (१ प.)

अविच्छिन्न (वि.) अविच्छिन्न, अखण्डित

अविद्या (स्त्री.) १. अज्ञानम्
२. माया, अविद्या

अविध (पु.)(वि.) १. अविद्धकर्ण
२. यवनः, अहिन्दुः

अविनय (पु.) औद्धत्यम्, अविनयः

अविरत (अव्यय) संततम्, अविरतम्, अनारतम्, अविश्रान्तम्

अविश्रांत (वि.) अश्रान्त, श्रमसहन

अवीट (वि.) अरुच्यनुत्पादक, अत्यर्थमधुर

अवेळ (स्त्री.) अनवसरः, अकालः

अव्यक्त (वि.) अविस्पष्ट, म्लिष्ट, अव्यक्त

अव्यंग (वि.) अविकल, अव्यङ्ग

अव्यय (वि.) १. अविकारिन् शाश्वत,
(न.) २. अव्ययम्

अव्याज (वि.) स्वाभाविक, सहज, यथार्थ

अव्यापार (पु.) अव्यापारः, अविहितकर्मन्, अनुचितकर्मन्

अव्याहत (वि.) सतत, अखण्डित अप्रतिरुद्ध, अव्याहत

अव्हेर (पु.) १. निराकृतिः, अस्वीकारः
२. अवज्ञा, अवहेलना, अनादरः

अशक्त दुर्बल, क्षीण, अशक्त

अशक्य (वि.) असंभाव्य, अशक्य, असाध्य

अंशतः (अव्यय) स्वल्पम्, अंशतः
अशन (न.) अन्नम्, अशनम्, आहारः
अशनि (पु.) वज्रम्, अशनिः, कुलिशम्
अशरीरी वाणी (स्त्री.) अशरीरिणी वाक्
अशाश्वत (वि.) भङ्गुर, क्षणिक विनाशिन्
अशील (न.) वादी, अर्थी
अशुद्ध (वि.) अशुद्ध, असंस्कृत (न.) क्षतजम्, लोहितम्, रुधिरम्
अशुभ (वि.) १. अशुभ, अशुचि, अपवित्र
२. पापम्, पातकम्, दुरितम्
३. व्यसनम्, विपद्
अशौच (न.) जननाशौचम्, मृताशौचम्, अशुद्धिः
अश्मा (पु.) 'अन्त्येष्टिसंस्कार-विध्युपयुक्तपाषाणः', अश्मन्
अश्लील (वि.) ग्राम्य, अश्लील
अश्रु (पुं.) नेत्रजलम्, (न.) अश्रु
अश्रांत (वि.) अविश्रान्त, अविच्छिन्न, संततानुष्ठित
अश्व (पुं.) हयः, अश्वः, वाजिः
अश्वत्थ (पुं.) अश्वत्थः, यज्ञतरुः
अश्वमेध (पुं.) अश्वमेधः, हयमेधः
अश्विनीकुमार (पुं. द्वि.) स्ववैद्यौ, नासत्यौ, अश्विनीसुतौ
अष्ट (संख्या वि.) अष्टन् (संख्यावाचक)
अष्टदिक्पाळ (पुं.) अष्टौ लोकपालाः, इन्द्रः, अग्निः, यमः, निर्ऋतिः वरुणः, वायुः, कुबेरः, ईशानः
अष्टपुत्री (स्त्री.) वधूवस्त्रम्, हारिद्रवस्त्रम्
अष्टपैलू (वि.) १. अष्टकोनः (हीरकः)
२ विविधविषयविज्ञ, चतुरस्रमति
अष्टाधिकार (पुं.) ग्रामवृत्तिविशेषाः उपाध्यायः, ज्यौतिषिकः, ग्रामणीः, मत्स्यग्राही, इत्यादयः
अष्टौप्रहर (अव्यय) रात्रिदिवम्, अहर्निशम्
असडीक (वि.) अनिस्तुषीकृत, अनवहत
असत्य (वि.) असत्य, अनृत, वितथ
असभ्य (वि.) अयोग्य, शिष्टासंमत
असंभाव्य (वि.) असंभाव्य अशक्यसंभव, अघटनीय
असमंजस (वि.) अज्ञ, मूढ, असमञ्जस
असल (वि.) उत्कृष्ट, यथार्थ, प्राकृतिक
असहकारिता (स्त्री.) असहकार्यम्, असहकारिता
असहाय (वि.) एकाकिन्, एकक, असहाय
असह्य (वि.) असह्य, दारुण, तीव्र
असाध्य (वि.) अचिकित्स्य, क्षेत्रिय, असाध्य
असामी (पुं. अरबी) मनुष्यः, मानुषः, मर्त्यः
असि (पु.) खड्गः, असिः, निस्त्रिंशः

असिधाराव्रत (न.) असिधाराव्रतम्
ॲसिड (न.) अम्लम्, शुक्तम्
असीम (वि.) अमर्याद, असीम
असुर (पु.) दैत्यः, दानवः, असुरः
अ-आसूड (पु.) कशा, चर्मयष्टिः,
असूया (स्त्री.) मत्सरः, असूया
असोला (वि.) आर्द्रनालिकेर-फलम्, सकवचनालिकेरफलम्
असोस (वि.) असह्य, दारुण, तीव्र
(पु.) गर्द्धः, अतिलौल्यं, गृध्नुता
अस्खलित (वि.) दृढ, प्रमादरहित
अस्त (पु.) अस्तगमनम्
अस्तनी (फारसी स्त्री.) बाहुवस्त्रम्, बाहुवसनम्
अस्तमान (न.) सूर्यास्तकालः, सूर्यास्तवेला
अस्तर (फारसी न.) अन्तरा-स्तरणम्, अन्तश्छदः
अस्ताचल (पु.) अस्ताचलः, पश्चिमाचलः
अस्ताव्यस्त (वि.) अव्यवस्थित, दीर्घसूत्रिन्
अस्तित्व (न.) स्थितिः, सत्ता, अस्तित्वम्
अस्तुरी (स्त्री.) स्त्री, योषा, नारी
अस्तेय (न.) अस्तेयम्, अचौर्यम्
अस्पृश्य (वि.) स्पर्शानर्ह, अपवित्र, अस्पृश्य
अस्त्र (न.) अस्त्रम्, आयुधम्
अस्थायी (वि.) अस्थिर, तात्कालिक, अस्थायिन्
अस्थि (न.) अस्थि, कीकसम्
अस्थिपंजर (पु.) अस्थिपञ्जरः, कङ्कालः
अस्थिर (वि.) चञ्चल, क्षणिक, अस्थिर
अस्पर्श (वि.) अपवित्र, अशुद्ध
अस्पर्शा (स्त्री.) रजस्वला
अस्फुट (वि.) अस्पष्ट, अस्फुट
अस्मादिक (वि.) सर्वे वयम्, अस्मदादयः
अस्मान (न. फारसी) आकाशम् गगनम्, नभः
अस्मानी (वि.) नील, श्यामल, मेचक
अस्मानी सुलतानी देवकृता राजकृता च विपत्तिः
अस्वास्थ्य (न.) अस्वास्थ्यम्, रोगः, पीडा, बाधा
अहंकार (पु.) गर्वः, अहंकारः, स्मयः
अहमहमिका (स्त्री.) अहंपूर्विका-क्रिया, स्पर्धा
अहर्निश (अव्यय) रात्रिदिवम्, अहर्निशम्, अहोरात्रम्, दिवानिशम्
अहवाल (पु.) १. प्रतिवृत्तं, इतिवृत्तम्
२. वार्ता, वृत्तान्तः, उदन्तः
अहि (पु.) सर्पः, भुजंगः, अहिः
अहित (न.) हानिः, अनिष्टम्
(पु.) रिपुः, शत्रुः, अरिः
अहिंसा (स्त्री.) अहिंसा, अप्राणिघातः
अहीर (पु.) गोपः, आभीरः, गोपालकः

अहेतुक (वि.) निर्हेतुक, अकारण, स्वाभाविक, निमित्तानपेक्ष
अहेर (पु.) उपायनम्, उपहारः, प्राभृतम्
अहेव (स्त्री.) अविधवा, सुवासिनी, सभर्तृका
अहेवदोर (न.) मङ्गलसूत्रम्, सौभाग्यदोरकम्
अहेवपण (न.) सौभाग्यम्, सभर्तृकत्वम्
अहोरात्र (अव्यय) अहर्दिवम्, दिवानिशम्, रात्रिंदिवम्,
अहो (अव्यय) अयि भोः, भोः, भो भोः
अळं टळं (स्त्री.) १ अनवधानम्, अनवहितिः
२ परिहारप्रयत्नः, परिहाराभ्यासः
अळणी (वि.) अक्षार, क्षाररहित, अलवण
अळता (पु.) अलक्तकरसः, लाक्षारसः,
अळविणे (क्रियापद) स्तोत्रादिपाठेन प्र+सादय्
अळशी (स्त्री.) अतसीबीजम्, उमाबीजम्,
अळापिळा (पु.) अङ्गभङ्गः
अळेपिळे देणें आलस्यादिना अङ्गभङ्गान् कृ (८ उ.)
अळिमिळी गुपचिळी धरणें (क्रियापद) मौनं भज् (१ आ.) निःशब्दं स्था (१ प.)

अळी (स्त्री.) कृमिः, कीटः
अळू (न.) शाकविशेषः
अळवावरचें पाणी नलिनगतजलम्, क्षणभङ्गुरवस्तु
अळें (न.) आलवालः,
अळेबळें (अव्यय) सनिर्बन्धम्, साग्रहम्
अक्ष (पु.) अक्ष, पाशक, देवन (पु. बहु.)
अक्षक्रीडा (स्त्री.) द्यूतम्, अक्षक्रीडा, देवनम्
अक्षत (स्त्री.) अक्षत (पु. बहु)
अक्षत देणें नि+मन्त्र् (१०प.) आ+मन्त्र् (१०प.)
अक्षता पडणें (क्रियापद) पाणिग्रहणं निर्+वृत् (१ आ.) विवाहः जन् (४ आ.)
अक्षमाला-ळा (स्त्री.) जपमाला, अक्षमाला
अक्षय (वि.) चिरस्थायिन्, अविनाशिन्, अक्षय
अक्षर (वि.) १ अविनाशिन्, अक्षर, स्थास्नु
२ अक्षरम्, वर्णः
अक्षरशत्रु (पु.) अनक्षरः, अशिक्षितः, अनधीतलिपिः
अक्षरशः (अव्यय) प्रत्यक्षरम्
१ प्रतिवर्णम्
२ पूर्णतया, सामग्र्येण, सर्वथा

अक्षौहिणी (स्त्री.) अक्षौहिणी सैन्यम्, चतुरङ्गसैन्यम् २१८७० गजाः, २१८७० रथाः ६५६१० अश्वाः १०९३५० पदातिनः अक्षौहिण्यां भवन्ति।
अज्ञ (वि.) मूर्ख, अज्ञ, वैधेय
अज्ञान (न.) अज्ञानम्, अपरिज्ञानम्, अपरिचयः

आ

आ १. आकारः
२. उपसर्गविशेषः मर्यादाभिविधिबोधकः,
आ करणें (क्रियापद) मुखं वि + आ + दा. (३ उ.)
आ वासणे वि+आ+दा (३उ.)
आ वासून पडणें मुखं व्यादाय स्वप् (२ प.)
आ, आ, करणे (क्रियापद) कपोतादिकं आ + कारय्
आई जनयित्री, जननी, माता, अम्बा
आइजीच्या जिवावर बाइजी उदार अन्यदीयं वस्तु स्वच्छन्दम् उपयुञ्जानः
आउक्ष (न.) दीर्घायुः,
आउक्षवान् (वि.) दीर्घायुः, चिरजीविन्
आऊत (न.) हलः, लाङ्गलम्
आकंठ (अव्यय) आकण्ठम् औदरपूरणम्,
आंकडा (पु.) १ अङ्कः, संख्या
२ वक्राग्रायुधविशेषः
३ वृश्चिकपुच्छम्, लूमः
आकर (पु.) खनिः, आकरः,
आकर्षक (वि.) मनोहारिन्, आकर्षक, हृद्य
आकर्षण (न.) आकृष्टिः, आकर्षणम्
आकर्षणें (क्रियापद) आ + कृष् (१ प.)
आकर्षित (वि.) समाकृष्ट, आवर्जित
आकलन (न.) १ परिज्ञानम्, अधिगमः
२ बन्धनम्, ग्रहणम्
आकस (पु.) मत्सरः, असूया, द्वेषः
आकस्मिक (वि.) आकस्मिक, साद्यस्क, अकाण्डजात
आकांत (पु.) आक्रोशः, आक्रन्दनम्
आकार (पु.) १ आकारः, आकृतिः, स्वरूपम्
२ धनभागः, धनांशः, करः,
आकारणी (स्त्री.) १ अर्धः, मूल्यम्
२ नियतधनदानम्
३ आयनिर्धारितकरः
आकाश (न.) १ नभः, खम्, आकाशः
आकाशपाताळ एक करणें उच्चैः आ + क्रुश् (१ प.)
आकाशाची कुऱ्हाड दैवी विपत्तिः, अमानुषी विपद्
आकाश ठेंगणे होणें महान्तं गर्वम् अनु + भू (१ प.) आत्मानं गगनस्पृशं मन् (४ आ.)

आकाशकुसुम (न.) खपुष्पम्, आकाशकुसुमम्, गगनकुसुमम्
आकाशगंगा (स्त्री.) मन्दाकिनी, वियद्गङ्गा, स्वर्णदी, सुरसरित्
आकाशदिवा (पु.) आकाशदीपः,
आकाशभाषित (न.) आकाशभाषितम् (नाट्ये) किंब्रवीषीति यन्नाट्ये विना पात्रं प्रयुज्यते ।
आकाशयान (न.) व्योमयानम्, विमानम्
आकाशवाणी (स्त्री.) अशरीरिणी वाक्, नभोवाणी, आकाशवाणी
आकांक्षा (स्त्री.) इच्छा, स्पृहा, ईहा, आकाङ्क्षा
आकांक्षित (वि.) इष्ट, अभीप्सित, वाञ्छित, अपेक्षित
आकीर्ण (वि.) परिव्याप्त, समाकीर्ण
आकुंचन (न.) संकोचनम्, आकुञ्चनम्, समसनम्
आकुंचित (वि.) संकुचित, आकुञ्चित
आकुल (वि.) व्याप्त, संकुल, पूर्ण
आकृति (स्त्री.) आकारः, आकृतिः, देहयष्टिः
आक्रमण (न.) १ अभियोगः, अभिक्रमः, अवस्कन्दः २ अतिक्रमणम्, उल्लङ्घनम्
आक्रान्त (वि.) समाक्रान्त, अभिहत
आक्रोश (पू.) आक्रोशनम्, प्ररुदितम्

आख (पु.) १ नेत्रम्, दृष्टिः, अक्षि २ कर्णनेत्रमध्यस्थितमर्मन् ३ अक्षः
आखाड (पु.) आषाढः (मासः)
आखाडसासरा (पु.) छलनपरः पुरुषः, क्रूरकर्मा
आखाडसासू (स्त्री.) छलनपरा स्त्री, क्रूरकर्मा
आखाडा (पु.) मल्लयुद्धभूमिः हस्ताहस्तिस्थानम्
आखाड्यांत उतरणें विवादाय सम् + नह् (४ प.)
आखात (न.) अखातम्, खातम्
आखु (पु.) उन्दुरुः, मूषकः, आखुः
आंखुड (वि.) ऱ्हस्व, खर्व
आख्या (स्त्री) नामधेयम्, नाम, आख्या
आख्यान (न.) आख्यानम् उपाख्यानम्, कथा
आख्यायिका (स्त्री.) आख्यायिका, कल्पितकथा
आग (स्त्री.) वह्निः, अग्निः, पावकः, अनलः, दाहः, संतापः
आग लावणें कलहबीजं वप् (१ प.) कलहं सम् + उत् + पादय् ,, उद् + भावय्
आगींत तेल ओतणें पावके तैलं नि + क्षिप् (६ प.) कलहं अभि + वर्धय्

आग पाखडणें
वह्निना सिच् (६ प.)
क्रोधावेशेन अपशब्दान्-
प्र + युज् (७ उ.)
आगतस्वागत (न.) स्वागतम्,
सत्कृतिः, सत्कारः
आगंतुक (पु.) अतिथिः,
अभ्यागतः, प्राघूर्णिकः
आगंतुकी (स्त्री.) अनाहूतगमनम्,
अनाहूतोपस्थितिः
आगंतुकखर्च (पु.) अनपेक्षितः
व्ययः,
आगम (पु.)
१ वेदः, श्रुतिः, आगमः
२ विद्या
३ अधिगमः, प्राप्तिः
४ आगमः (व्याकरणे)
आगकाडी (स्त्री.)
ज्वलनशलाका, इन्धनी
आगगाडी (स्त्री.) अग्नियानम्,
अग्निरथः
आगपेटी (स्त्री.) ज्वलनशलाका-
पेटिका, इन्धनीपुटम्,
इन्धनीपिटकः
आगर (न.) १ क्षेत्रम्, भूमिः,
२ नारिकेलोद्यानम्
आगर (न.) खनिः, आकरः
आंगरखा (पु.) वस्त्रम्,
प्रावरणम्
आगबळ (आगोळ) (पु.) केश-
बन्धनी, केशबन्धनदोरकम्
आगळा (वि.) भिन्न, नवीन,
नूतन
आगळीक (स्त्री.) अपराधः,
आगस् (न.)
आगापिछा (पु.) पूर्वापरसंदर्भः
आगामी (वि.) आगामिन्,
भविष्यत्, भाविन्
आगेंमागें (अव्यय) पुरतः पृष्ठ-
तश्च, पूर्व परतश्च
आगोट-ठ वर्षारम्भकालः
आग्यावेताळ (पु.) शीघ्रकोपी,
चण्डः, अत्यन्तकोपनः
आग्रह (पु.) निर्बन्धः, आग्रहः,
अभिनिवेशः
आघाडी (स्त्री.) १ सेनाग्रम्,
सेनामुखम्
२ अग्रभागः, पुरःप्रदेशः
आघाडी उघडणें महान्तं प्रयत्नं
अनु + स्था (१ प.)
आ + स्था (१ प.)
आघात (पु.) प्रहारः, घातः,
आधातः
आंच (स्त्री.)
१ औष्ण्यम्, उपतापः
२ भीतिः, भीः, भयम्
३ चिन्ता, व्यग्रता
आंच लागणें तीव्रतया
उत्कटतया वा महत्त्वं
परि + ज्ञा (९ उ.)
आचंद्रार्क (अव्यय) आचन्द्रार्कम्,
आप्रलयम्, अनन्तकालपर्यन्तम्
आचमन (न.)
आचमनम्, उपस्पर्शः,
आचरण (न.) आचरणम्,
आचारः, वृत्तिः

आंचवणे (क्रियापद)
१ प्र+क्षल् (१० प.)
२ वियोगम् अनु+भू (१ प.)
आंचळ (पु.) (पशूनां) स्तनः
आचळ (न.) वस्त्रम्, वसनम्, अंशुकम्
आचार (पु.) आचरणम्, आचारः, वृत्तिः
आचारी (पु.) सूदः, पाचकः, भक्तकारः
आचावाचा (स्त्री.) प्रलापः, अनर्थकवचनम्
आचार्य (पु.) १ गुरुः, अध्यापकः, आचार्यः
२ विज्ञः, निष्णातः, पण्डितः
आच्छादन (न.) १ आच्छादनम्
२ प्रावरणम्, प्रावारः
आजकाल (अव्यय) संप्रति, इदानीम्, अधुना, सांप्रतम्
आजन्म (अव्यय) १ आजन्म, जन्मनः प्रभृति,
२ आमरणम्, यावज्जीवम्
आजन्मांत (अव्यय) अस्मिन् जन्मनि, समग्रे आयुषि
आजा (पु.) १ पितामहः, पितुः पिता,
२ मातामहः, मातुः पिता
आजानुबाहु (वि.) आजानुहस्त, आजानुकरकमल
आजार (पु.) (फारसी) गदः, व्याधिः, आमयः
आजि (पु.) युद्धम्, आयोधनम्, आजिः
आर्जी (फारशी स्त्री.) विज्ञप्तिः, प्रार्थना
आजी (स्त्री.)
१ मातामही, मातुः माता
२ पितामही, पितुःमाता
आजेगुरु (पु.) परमगुरुः, गुरोर्गुरुः
आजेसासरा (पु.) श्वशुरपिता,
आजेसासू (स्त्री.) १ श्वशुरमाता
२ श्वश्रूमाता
आजोबा (पु.) १ पितामहः
२ मातामहः
आज्य (न.) घृतम्, आज्यम्
आटोपणें (क्रियापद)
१ उप+सम्+हृ (१ प.)
२ परि+समापय्
त्याचा कारभार आटोपला यमसदनं प्रविष्टः, लोकान्तरं गतः
आटपाटनगर (न.) काचित् नगरी, किञ्चित् नगरम्
आटपाटनगरांत कस्मिंश्चिन्नगरे
आटा (पु.) गोधूमपिष्टम्
आटाआटी (आटाटी) (स्त्री.) महाश्रमः, महाप्रयासः
आटोकाट (वि.) शक्तिम् अतिक्रम्य, बलम् अविगणय्य
आटोप (पु.) सामर्थ्यम्, शक्तिः, बलम्
आठवण (स्त्री.) स्मरणम्, स्मृतिः
आड (पु.) कूपः, वापी
आड (अव्यय) अन्तरेण, अन्तरा
आडकाठी (स्त्री.) प्रतिबन्धः, अन्तरायः

आडगल्ली (स्त्री.) संकुलमार्गः, ऱ्हस्वपथः, कापथः
आडनांव (न.) उपनाम, कुलनाम, गोत्रनाम
आडनिडें (वि.) अनृजु, कुटिल, वक्र
आडपडदा (पु.) तिरोधानम्, व्यवहितिः
आडमार्ग (पु.) अनुपहतपथः, वक्रपथः, अनृजुमार्गः
आडमुठा (वि.) अज्ञ, प्रतिनिविष्ट, मूर्ख
आडरान (न.) १ वनान्तर्भागः, अरण्यान्तर्देशः २ विषयान्तरम्
आडवा (वि.) तिरश्चीन, वक्र
आडवाजाणें प्रतिबन्धं कृ (८उ.)
आडवा होणें अनु + भू वामकुक्षिम् (१ प.) कुक्षौ शी (२ आ.)
आडव्या अंगाचा (वि.) पीन, स्थूलकाय, दृढतनु, पीवर
आडवार (पु.) अप्रधानदिनम्
आडाखा (पु.) ऊहः, वितर्कः, परिकल्पना
आडाखा बांधणें तर्क् (१० प.) मन् (४ आ.)
आढ्यता (स्त्री.) अहंकारः, अहंमन्यता, गर्वः
आण (स्त्री.) शपथः
आणभाक (स्त्री.) सशपथं वचनम्
आणा (पु.) १ आणकः, २ षोडशांशः, कला
आणिक (अव्यय) अपि च, किञ्च
आणीबाणी (स्त्री.) संकटसमयः, विपत्कालः
आत-ते (स्त्री.) पितृष्वसा
आंत (अव्यय) अन्तः
आंतडी (स्त्री.) अन्त्रम्, पुरीतत्
आंतडें (न.) ,, ,,
आततायी (वि.) आततायिन् वधोद्यत, साहसकर्मन्
आतप (पु.) आतपः, प्रकाशः
आतपत्र (न.) आतपत्रम्, छत्रम्, उष्णवारणम्
आंतबट्टा (पु.) हानिः, धनक्षयः
आंतल्या गांठीचा गभीरप्रकृति, अनुत्तानाशय
आंतबट्याचा व्यापार धनक्षयकरः व्यवहारः
आतिथ्य (न.) अतिथिसपर्या, आतिथ्यम्
आतुर (वि.) १ उत्सुक, उत्कण्ठित २ व्याधिपीडित, रोगोपहत
आतुरता (स्त्री.) उत्कण्ठा, उत्कलिका, औत्सुक्यम्
आत्मगत (वि.) स्वगत, आत्मगत
आत्मघात (पु.) स्वहानिः, आत्मघातः
आत्मज (पु.) सूनुः, पुत्रः, आत्मजः
आत्मजा (स्त्री.) कन्या, सुता, तनया, आत्मजा
आत्मवंचना (स्त्री.) आत्मवञ्चना, स्वप्रतारणा

आत्मश्लाघा (स्त्री.) आत्मस्तुतिः, श्लाघा
आत्मसंयमन (न.) मनःसंयमः, इन्द्रियनिग्रहः
आत्मसात् (अव्यय) स्वाधीनम्, आत्मसात्
आत्मीय (वि.) स्वीय, आत्मीय, स्वकीय
आत्या (स्त्री.) पितृभगिनी, पितृष्वसा
आंथरणें (क्रियापद) आ+स्तृ (९ उ.)
आंदण (न.) यौतकम्, औद्वाहिकम्
आदत (अरबी स्त्री.) व्यसनम्
आदब (अरबी स्त्री.) सत्कारः, गौरवम्, संमानः,
आदर (पु.) आदरः, गौरवम्,
आदरणीय (वि.) पूज्य, वन्द्य, मानार्ह
आदरसत्कार (पु.) सत्कृतिः, संमानः
आदरातिथ्य (न.) आतिथ्यम्, अतिथिपूजा
आदर्श (पु.) १ दर्पणः, मुकुरः, आदर्शः
२ आदर्शः, अनुकरणार्हः
आदला (वि.) प्राक्तन, पूर्वतन, प्राचीन
आदळणें (क्रियापद)
आ + हन् (२ प.)
आ+स्फोटय्
आदा (पु.) १ लाभः, अधिगमः, प्राप्तिः
२ आयः
आदि (पु.) १ आरम्भः, प्रारम्भः
२ प्रमुख, प्रथम, आदि (वि.)
३ आदौ, प्रारम्भे (अव्यय)
आदिअंत (पु.) आद्यन्तौ, प्रारम्भपरिसमाप्ती
आदिकरून (अव्यय) प्रभृति, आदि, प्रमुख
आदिकारण (न.) निदानम्, आदिकारणम्, मूलकारणम्
आदित्य (पु.) सूर्यः, आदित्यः, भास्करः
आदित्यवार (पु.) भानुवासरः, रविवासरः
आदिपुरुष (पु.) १ ईश्वरः, परमात्मा
२ गोत्रपुरुषः, कुलप्रवर्तकः
आदिम (वि.) प्रथम, आद्य, आदिम
आदिमाया (स्त्री.)
१ पार्वती, उमा, गौरी
२ प्रकृतिः, प्रधानम्, शक्तिः
आदेश (पु.) आज्ञा, आदेशः, निदेशः
आंदोल (पु.) दोला, प्रेङ्खा
आंदोलन (न.) आन्दोलनम्, प्रेङ्खणम्, प्रेङ्खोलनम्
आद्य (वि.) प्रथम, आद्य, आदिम
आधण (न.) अतितप्त, संतप्त, उत्क्वथ्यमान
आंधळा (वि.) अन्ध, नेत्रहीन, अनयन

आधार (पु) आधारः, आलम्बनम्, आश्रयः
आधि (स्त्री.)
१ आधिः (पु.) मानसदुःखम्
२ संकटम्, संबाधः
आधिक्य (न.)
१ श्रेष्ठत्वम्, महत्त्वम्
२ आधिक्यम्,
आधिदैविक (वि) आधिदैविक, दैवकृत
आधिपत्य (न.) अधिपतित्वम्
१ आधिपत्यम्, अधिकारः
२ स्वामित्वम्, स्वता
३ गौरवम्, महत्त्वम्
आधिभौतिक (वि.) आधिभौतिक, महाभूतोत्पन्न
आधुनिक (वि.) इदानींतन, नवीन, आधुनिक
आध्यात्मिक (वि.)
१ आध्यात्मिक, आत्मसंबन्धिन्
२ धार्मिक, धर्मसम्बन्धिन्
आनंदकंद (पु.) आनन्दनिधिः, आनन्दनिधानम्, आनन्दघनः
आनंदघन (पु.) आनन्दमयः, आनन्दपूर्णः, आनन्दघनः
आनंदीआनंद (पु.) आनन्दातिशयः, प्रमोदातिरेकः,
आनन (न.) मुखम्, तुण्डम्, वदनम्, आननम्
आनुकूल्य (न.) अनुकूलता,
१ आनुकूल्यम्
२ कृपा, दया, अनुकम्पा
आनुषंगिक (वि.) गौण, अमुख्य, आनुषङ्गिक
आंतरिक (वि.) मानस, हार्द
आंध्य (न.) अन्धत्वम्, नेत्रहीनत्वम्, आन्ध्यम्
आह्निक (न.) नित्यकर्म, आह्निकम्
आनृण्य (न.) ऋणमुक्तिः, आनृण्यम्, ऋणापाकरणम्
आप (न.) जलम्, वारि, आपः (स्त्री. ब.)
आपगा (स्त्री.) नदी, आपगा, स्रवन्ती
आपद्ग्रस्त (वि.) संकटग्रस्त, विपदभिहत, व्यसनगत
आपत्ति (स्त्री.) विपद्, आपद्, विपत्तिः
आपदा (स्त्री.) १ आपद्, विपत्तिः, विपद्
२ निर्धनता, दारिद्र्यम्
३ दुःखम्, पीडा, बाधा
आपद्धर्म (पु.) आपद्धर्मः,
आपन्न (वि.) प्राप्त, आपन्न, युक्त
आपपरभाव (पु.) द्वैतम्, भेदः
आपलपोट्या (वि.) स्वार्थपर, स्वार्थसाधक
आपमतलबी (वि.) स्वार्थपर, स्वार्थसाधक
आपसुख (अव्यय) स्वयम्, आत्मना
आप्त (वि.) १ बान्धवः
२ आप्तः, यथार्थवक्ता
३ श्रद्धेय, विश्वासार्ह

आफत (स्त्री.) विपद्, आपद्, विपत्तिः
आब (स्त्री.) गौरवम्, महत्त्वम्
आबाद (फारसी वि.) ऐश्वर्ययुत, आयतिपूर्ण
आबादानी (फारसी स्त्री.) आयतिः, उत्कर्षः, ऐश्वर्यप्राप्तिः
आबादीआबाद (फारसी स्त्री.) महोत्कर्षः, महैश्वर्यम्
आबालवृध्द (वि.) आबालवृद्धम्, आशिशुजरठम्
आबाळ (स्त्री.) उपेक्षा, प्रमादः, अनवधानता
आंबोण (न.) कडङ्गरादिपशुभक्ष्यम्
आभरण (न.) अलंकारः, आभरणम्
आभंड (न.) १ तुलापात्रसमीकरणवस्तु
२ कलहप्रियः
३ विपुल, बहुल, बहु (वि.)
आभार (पु.) उपकृतिभरः
आभास (पु) १ प्रतिबिम्बम्, प्रतिच्छाया
२ सादृश्यम्, औपम्यम्
३ भ्रमः, भ्रान्तिः, आभासः
आभाळ (न.) आकाशः, गगनम्, खम्
आम (वि.) अपक्व, आम
आम (पु.) अतिसारः, प्रवाहिका
आमटी (स्त्री.) अम्लव्यञ्जनम्,
आमंत्रण (न.) आमन्त्रणम्, निमन्त्रणम्,
आमनेसामने (अव्यय) परस्पराभिमुखम्, अन्योन्याभिमुखम्
आमय (पु.) रोगः, गदः, आमयः
आमरण (अव्यय) आमरणम् आप्राणवियोगम्
आमरणांत (अव्यय) आमृत्यु
आमलक (पु.) आमलकम्, धात्रीफलम्
आमांश (पु.) अतिसारः, प्रवाहिका
आमिष (न.) १ पललं, मांसम्, आमिषम्
२ उत्कोचः
३ आकर्षकवस्तु
आमोद (पु.) १ आनन्दः, प्रमोदः, आमोदः
२ सुगन्धः,
आम्र (पु.) १ सहकारः, चूतः, आम्रः
२ आम्रफलम्, आम्रम्
आय (पु.) १ आयः
२ लाभः,
आयतन (न.) मन्दिरम्, भवनम्, देवायतनम्
आयता (वि.) अनायासप्राप्त, अपरिश्रमाधिगत, दैवप्राप्त
आयत्या पिठावर रेघा ओढणें
पैतृकं ऐश्वर्यं अनु+भू (१प.)
,, ,, उप+युज् (७उ.)
आयना (फारसी पु.) आदर्शः, दर्पणः, मुकुरः
आयव्यय (पु.) आयव्ययौ, (धनस्य) अधिगमनिर्गमौ

आयात (वि.) देशान्तरानीत
आयातनिर्यात (वि.) (स्त्री.) देशान्तरागतम् देशान्तरप्रेषितं च वस्तुजातम् ।
आयास (पु.) श्रमः, प्रयासः
आयु (न.) आयुः, आयुष्यम् जीवितकालः
आयुध (न.) शस्त्रम्, आयुधम्, हेतिः
आयुरारोग्य (न.) दीर्घायुः अनामयत्वं च
आयुर्दाय (पु.) आयुर्मर्यादा; आयुरवधिः,
आयुर्वेद (पु.) आयुर्वेदः, वैद्यकम्, चिकित्साग्रन्थः
आयुष्मान् (वि.) दीर्घायुस्, आयुष्मन्
आयुष्य (न.) जीवितकालः, आयुः
आरक्त (वि.) लोहित, ताम्र, रक्त
आरती (स्त्री.) १ दीपपात्रम्, २ आर्तिक्यम्, ३ स्तोत्रम्, स्तुतिः
आरपार (अव्यय) सकलवस्तुव्यापिन् (छिद्रादि)
आरब्ध (वि.) समारब्ध, प्रक्रान्त, आरब्ध
आरंभ (पु.) प्रारम्भः, आरम्भः, उपक्रमः
आरंभशूर (वि.) प्रारम्भपर, आरम्भशूर
आरसा (पु.) आदर्शः, दर्पणः, मुकुरः
आराखडा (पु.) १ स्थुलतमाकृतिः, २ आयव्ययपरिगणनम्
आराधना (स्त्री.) आराधनम्, पूजा, समाराधनम्, पूजनम्
आराध्यदैवत (न.) कुलक्रमागतदैवतम्, उपास्यदेवता
आराम (पु.) १ विश्रान्तिः, विश्रमः २ नीरोगताधिगमः, रोगमुक्तिः ३ उद्यानम्, उपवनम्, आरामः
आरामालय (न.) विश्रान्तिगृहम्, विश्रातिस्थानम्
आराव (पु.) ध्वनिः, रवः, स्वनः
आरास (फारसी स्त्री.) दीपादिनिर्मिता शोभा
आरूढ (वि.) आरूढ, अधिरूढ
आरोगण (न.) भोजनम्, अभ्यवहारः
आरोग्य (न.) अनामयम्, आरोग्यम्, नीरोगता
आरोप (पु.) अध्यवसायः, आरोपः
आरोपी (पु.) नियमभङ्गकारिन्, पातकिन्, दोषभागिन्
आरोहण (न.) अधिरोहणम्, आरोहणम्
आरोळी (स्त्री.) १ आक्रोशः, दूराह्वानम्,
आर्जव (न.) १ ऋजुता, आर्जवम् २ प्रार्थना, याचना, विनतिः ३ चाटूक्तिः, मिथ्यास्तुतिः

आर्त (वि.) दुःखितः, पीडित, आर्त
आर्ति (स्त्री.) पीडा, बाधा, व्यथा
आर्थिक (वि.) आर्थिक, धनसंबन्धिन्
आर्द्र (वि.) आर्द्र, जलक्लिन्न
आर्द्रता (स्त्री.) आर्द्रता
आर्यान्वयोद्भव (पु.) आर्यवंशोद्भूत
आर्यावर्त (पु.) आर्यावर्तः, हिमवद्विन्ध्यमध्यगतपुण्यभूमिः
आर्ष (वि.) १ ऋषिप्रयुक्त, आर्ष
२ प्राचीन, पुरातन
३ स्वच्छन्देन व्यवहरन्
आलय (पु.) गृहम्, गेहम् आलयः
आलस्य (न.) आलस्यम्,
आलाप (पु.) १ आभाणकम्, आलापः,
२ गोष्ठी
३ ग्रामः, मूर्छना, संगति
आला हजरत (वि.) सर्वश्रेष्ठ, प्रशस्यतम
आलिंगन (न.) आश्लेषः, उपगूहनम्, आलिङ्गनम्,
आलेख (पु.) चित्रम्, आलेखः
आलोक (पु.) रमणीयदृश्यम्,
आलोचन (न.) १ निरीक्षणम्, अवलोकनम्
२ पर्यालोचनम्, विमर्शः
आह्लाद (पु.) हर्षः, आमोदः, आनन्दः

इ

इ इकारः
इकडचा (वि.) एतदीय एतत्पक्षीय, एतदनुकूल
इकडचा तिकडचा (वि.) यत्रत्य-तत्रत्यः यत्रतत्रभव, सामान्य
इकडचा डोंगर तिकडे करणें महान्तम् उद्यमम् आ+स्था (१ प.)
प्रयत्नस्य परां काष्ठां कृ (८ उ.)
इकडून (अ.) १ इतः, अस्मात् देशात्
२ (नाटके), आर्यपुत्रः
३ सामान्यव्यवहारे भर्ता, पतिः
इकडे-स (अ.) १ अत्र. २ पतिः
इकडे तिकडे (अ.) सर्वतः, परितः
इंग्रज (पु.) आङ्ग्लः, गौरकायः
इंगळ (पु.) अङ्गारः
इंगळी (स्त्री.) कृष्णवृश्चिकः तीक्ष्णविषवृश्चिकः
इंगा (पु.) १ चर्मकारस्य चर्म-मृदुकरण-काष्ठम्
२ लोष्टसमीकरणकाष्ठम्
इंगा दाखविणें (क्रि.) मुष्टयादिना प्र+हृ (१प.)
इंगित (न.) १ मनोगतम्, भावः अभिप्रायः
२ रहस्यम्, गुपितम्

इंग्लिश (वि.) आङ्ग्ल
(न.) आङ्ग्ल-भाषा
इच्छा (स्त्री.) स्पृहा, आकाङ्क्षा, इच्छा, मनोरथः
इच्छाभोजन (न.) अपेक्षिताहारप्रदानम् इष्टभक्ष्यपरिवेषणम्
इच्छामरण (न.) इष्टकाले मृत्युः
इच्छामरणी (वि.) जितमृत्युः
इच्छिणें (क्रि.) इष् (१ प.) अभि+लष् (१ प.)
इज-ज्जत (स्त्री. अरबी) गौरवम्, मानः
इजा (स्त्री.) पीडा, व्यथा, बाधा
इजा-बिजा-तिजा (अ.) सकृत् द्विः त्रिः
इं-एंजिन (न.) यन्त्रम्
इंजिनिअर (पु.) १ यन्त्रज्ञः २ स्थापत्यविशारदः
इटाळे (न.) इष्टकानिर्माण-साधनम्
इडा (स्त्री.) नाभिचक्रनिर्गता दक्षिणभागगा नाडी, इडा
इडापिडा (स्त्री.) आधिदैविकं दुःखम्
इडली (स्त्री.) इड्डरिका दाक्षिणात्यभक्ष्यविशेषः
इतउत्तर (अ.) अतःपरम्, इत उत्तरम्
इतपत (वि.) एतावत्, एतादृश, ईदृश
इतःपर (अ.) अतःपरम्, इतोऽधिकम्
इतबार (पु. अरबी) विश्वासः
इतमाम (पु. अरबी) राजाद्यु-पचारः, अधिकारोचितः परिजनः
इतर (वि.) अन्य, अपर, इतर
इतरत्र (अ.) अन्यत्र इतरत्र
इतराजी (स्त्री. अरबी) अवकृपा, कोपः
इतरेतर (वि.) चार्थद्वन्द्वः द्वन्द्वसमासविशेषः
इतस्ततः (अ.) परितः, सर्वत्र
इति (अ.) समाप्तिसूचकाव्ययम् परिसमाप्तिः, अन्तः
इतिकर्तव्यता-कर्तव्यपरिपूर्तिः
इतिश्री (स्त्री.) कार्यसमाप्तिः, अन्तः
इतिहास (पु.) पूर्ववृत्तम्, इतिहासः
इतुका (वि.) एतावत्, एतत्-प्रमाणक
इत्थंभूत (वि.) परिपूर्ण, सकल यथाघटितम्
इत्यर्थ (पु.) तात्पर्यम्, निर्गलितार्थः
इत्यादि (वि.) इत्यादि, प्रभृति
इदगा (पु.) यावनं प्रार्थनास्थलम्
इंदिरा (स्त्री.) कमला, लक्ष्मीः, श्रीः
इंदु (पु.) चन्द्रः, सुधांशुः
इंद्र (पु.) इन्द्रः, देवेशः, पुरंदरः
इंद्रजाल (न.) इन्द्रजालम्, माया

इंद्रधनुष्य (न.) इन्द्रायुधम्, शक्रधनुः
इंद्राणी (स्त्री.) शची, इन्द्राणी, पुलोमजा
इंद्रिय (न.) इन्द्रियम्, करणम्, ज्ञानसाधनम्
इंधन (न.) इन्धनं, काष्ठं, दारु
इनसाफ (पु. अरबी) निर्णयः, व्यवहारविनिर्णयः
इनाम (न. अरबी) पारितोषिकम्
इनामदार (पु. फारसी) संपन्नः कृषिक्षेत्रादिविभववान् प्रभूतकेदारादिसंपन्नः
इन्कार (पु.) असंमतिः, निषेधः
इन्साफ (पु. अरबी) अन्यायः
इभ्रत (स्त्री. अरबी) गौरवम्, महत्त्वम्, योग्यता
इमला (पु. अरबी) गृहं, गेहम्
इमान (न.) प्रामाणिकता, सत्यवादिता
इमानास जागणें प्रामाणिकतां परि + पालय्
इमान इतबारें (क्रि. वि.) प्रामाणिकतया
इमानी (वि. अरबी) अकुटिल विश्वासार्ह, सरल
इमाम (पु. अरबी) यवनधर्मोपदेशकः
इमारत (स्त्री. अरबी) प्रासादः वेश्म, सदनम्
इयत्ता (स्त्री.) १ कक्षा २ मर्यादा
इरलें (न.) तृणपर्णादिनिर्मितं वृष्टिरक्षकं शिरच्छादनम्
इरसाल (वि.) १ जात्य, उत्कृष्ट २ वञ्चक, धूर्ततम
इराणी (वि.) पारसीक,
पारसीकांस्ततो जेतुं
प्रतस्थे स्थलवर्त्मना ॥
इरादा (पु. अरबी) अभिप्रायः इच्छा
इलाखा (पु. अरबी) मण्डलं, राष्ट्रं, विषयः
इलाज (पु. अरबी) उपायः युक्तिः परिहारसाधनम्
इल्ला (पु. कानडी) न्यक्कारः, निषेधः
इवलासा (वि.) क्षुद्र, लघु
इशारा (पु. अरबी) अक्षिसंकोचादिः, संज्ञा
इश्श (अ.) निषेधसूचकध्वनिविशेषः, (स्त्रीजनानाम् एव) हुं।
इष्क (पु.) १ आसक्तिः, व्यसनम् २ वस्त्रभूषादिधारणम् ३ प्रेम, स्नेहः ४ आसवम्, मद्यम्
इष्कबाज (वि.) विषयलोलुप, अत्यासक्त, कामुक
इष्ट (वि.) १ इच्छित, अभीष्ट २ हितकर ३ योग्य
इष्टि (स्त्री.) यज्ञः, यागः, इष्टिः
इसम (पु. अरबी) मनुष्यः, मानवः
इसवी (वि.) ऐशवीय
इस्टेट (इं. स्त्री.) धनम्, संपद्, विभवः
इसारा (पु.) क्रयादिप्रसङ्गे विश्वासोत्पादनाय समर्प्यमाणं द्रव्य

इस्पितळ (इं. न.) रुग्णालयः, रुग्णनिवासः
इस्त्री (इं. स्त्री.) वस्त्रसमीकरण-यन्त्रम्
इळा (पु.) छुरिका, असिधेनुका
इळचाभोपळ्याइतके सूत शाश्वतिकवैरम्
इळीमिळी (स्त्री.) अधरोष्ठे तर्जनीस्थापनेन मौनधारण-संसूचनम् ।

ई

ईट (स्त्री.) इष्टका
ईटबंदी (वि.) इष्टकानिर्मित, ऐष्टक
ईडलिम्बु (न.) जम्बीरविशेषः
ईथर (इं न.) खम्, आकाशम्
ईद (अर. स्त्री.) मोहंमदीयम् उत्सवदिनम्
ईन मीन सव्वातीन द्वित्राः, त्रिचतुराः वा
ईर (स्त्री.) शक्तिः, वीर्यम्
ईरेस घालणें आत्मरक्षणाय अन्यं बलवन्तं प्रेरय्-प्रेषय्
इरेस चढणें-पटणें स्पर्धया अग्रे सृ (६ प.)
ईर्षा-ईर्ष्या (स्त्री.) ईर्ष्या अक्षान्तिः असूया
ईश (पु.) १ धनिन्, स्वामिन्
२ देवः, अमरः
३ नृपः, प्रजाधिपः
ईशान्य (स्त्री.) ईशानी, उत्तरपूर्वा
ईश्वर (पु.) ईश्वरः, देवः, प्रभुः
ईषणा (स्त्री.) इच्छा, एषणा कामेषणा, पुत्रेषणा एषणात्रयपरित्यागः
ईस (न.) ईषा, लाङ्गलदण्डः

उ

उं (स्त्री.) यूका
उकड (स्त्री.) अर्धपक्वं चिक्कणं तण्डुलपिष्टम्
उकडणें (क्रि.) १ पच् (१ प.) क्वथ् (१० प.)
२ ग्रीष्मतापम् अनु+भू (१प.)
उकल (स्त्री) समाहितिः कूटप्रश्नस्य समाधानम्
उकलणें (क्रि.) कठिनं प्रश्नं सुलभतया व्या+कृ (८ प.)
उकळणें (क्रि.) १ क्वथ् (१०प.) पच् (१ प.)
२ हठात् आ+दा (३उ.)
उकळी (स्त्री.) क्वाथः
उकळी फुटणें आनन्दातिशयम् अनु+भू (१ प.)
उकाडा (पु.) १तापः, संतापः, दाहः
२ नियमेन दुग्धादिप्रापणम्
उकिडवा (वि.) पादाग्रे भारं समर्प्य उदरश्लिष्टजानुः सन् उपविष्ट
उकिरडा (पु.) अवकरक्षपस्थलम् उत्करः
उकिरडा फुंकणें दरिद्रतया हीनं कर्म सम्+आ+चर् (१प.)
उक्त (वि.) उक्त, भाषित, कथित
२ मापनं विना समूहशः क्रयः

उक्ता (वि.) अतोलन-विक्रीत
उक्ति (स्त्री.) भाषणं, वचनम्, उक्तिः
उखडणें (क्रि.) १ उत् + मूलय् (१० प.)
२ क्रुध् (४ प.) कुप् (४प.)
उखर (न.) ऊषरम्
उखरवाखर (वि.) दन्तुर, उन्नतानत
उखळ (न.) उलूखलम्
उखळ पांढरे होणें
दैववशात् ऐश्वर्यं प्र + आप् (५ प.)
सहसा ऐश्वर्यं भज् (१ आ.)
उखळी (स्त्री.) उलूखलम्
उखाणा (पु.) विवाहादिप्रसङ्गे पतिनामयुतं पद्यम्
उखाणा घालणें कूटं प्रश्नं परि+ प्रच्छ् (६ प.)
उखाळी पाखाळी (स्त्री.) दोषोद्घाटनम्
उखाळी पाखाळी काढणें
दोषोद्घाटनवाक्यं प्र + युज् (७ उ.)
उगम (पु.) उद्गमः, उत्पत्तिः, प्रारम्भः
उगवणें (क्रि.) उद्+गम् (१प.)
उत् + पद् (४ आ.)
उगवती (स्त्री.)प्राची, ऐन्द्री
उगा (वि.) मौनिन्, तूष्णींभूत
(क्रि. वि.) तूष्णीम्
उगा राहणें तूष्णींभावं भज्(१आ.)
उगाच (अ.) व्यर्थम्, वृथा
उगारणें (क्रि.) शस्त्रादि उद् + यम् (१ प.)
उगाळणें (क्रि.) पिष् (७ उ.)
उग्र (वि.) १ उग्र, क्रूर, भयंकर
२ तीव्र (गन्धः)
उग्रट (वि.) गन्धप्रचुर
उघड (क्रि.)स्पष्टम्, निःसंदेहम्
(वि.) अनावृत, अगूढ
(स्त्री.) निरभ्राकाशम्
उघडणें (क्रि.) उद्+घाटय्
दैव उघडणें विभवं प्र + आप् (५ उ.)
पाऊस उघडणें वृष्टिः वि + रम् (१ प.)
उघडा (वि.) अनावृत, अप्रावृत
उघडाबंब(वि.)अनावृत, अप्रावृत
उघडानागडा(वि.) नग्न, विवस्त्र
उघड्या डोळयानीं अनिमीलिताभ्यां चक्षुर्भ्याम् ज्ञात्वापि
उघडा बोडका (वि.) उष्णीषप्रावरणवर्जित
उघडीक (स्त्री.) १ प्रसिद्धिः
(पु.) २ वृष्टिविरामः
उघाड (स्त्री.) वृष्टिविरतिः पर्जन्यविरामः
उंच (वि.) उच्च, उन्नत
उचकटणें (क्रिया.) सम् + आ + कृष् (१ प.)
उचकी (स्त्री.) हिक्का
उचटणें (पु.) आयस-स्फ्यः
उचंबळणें (क्रि.) १ सम् + क्षुभ् (४ प.)
२ अत्यन्तं हृष् (४ प.)
उचल (स्त्री.) उत्थानम्

उचल खाणें (क्रि.) प्र+यत्
कार्यं पुनः प्र+आ+रभ्(१आ.)
उचलबांगडी (स्त्री.)
हठाद् दूरनयनम्
बलात् स्थानान्तरापादनम्
उचलून धरणें (क्रि.)
सम्+अर्थ् (१० प.)
पुरस्+कृ (८ उ.)
उचल्या (वि.) पश्यतोहरः
क्षुद्रचोरः
उंचवटा (पु.) क्षुद्रगिरिः
उचापत (स्त्री.) १ परकार्य-
हस्तक्षेपः
२ ऋणम्
उचित (वि.) योग्य, समुचित
उंची (स्त्री.) औन्नत्यम्, आरोहः,
उन्नतिः
उंचेला (त्रि.) प्रांशु
प्रांशुलभ्ये फले लोभात्
उद्बाहुरिव वामनः ।
उच्च (वि.) १ उन्नत
२ उच्च, श्रेष्ठ
उच्चपदस्थ (वि.) अधिकृत,
अधिकारिन्, महापदस्थ
उच्चाटन (न.) उच्चाटनम्
अधिकारच्यावनम्
अधिकारभ्रंशनम्
उच्चार (पु.) उच्चारणम्
उच्चारणें (क्रि.) उत्+चारय्
उच्छाद (पु.) उपद्रवः, पीडा
उच्छ्वास (पु.) निःश्वासः
उच्छिष्ट (वि.) १. पर्युषित
२ उच्छिष्ट

उच्छृंखल (वि.) उच्छृङ्खल, स्वैर,
स्वेच्छाचार
उच्छेद (पु.) समूलघातः,
समुच्छेदः
उजवा (वि.) १ अपसव्य, दक्षिण
२ प्रधान, प्रमुख
३ उत्कृष्ट
उजळ (वि.) उज्ज्वल, कान्तिमत्,
मसृण
उजळणी (स्त्री.) १ आवृत्तिः
(पठितस्य)
२ बालानां लिप्यङ्क-
परिचायकं पुस्तकम्
उजळा (पु.) क्षाराम्लादिना
महार्घधातुशुद्धिः
उजाड (वि.) निर्जन, विजनी-
कृत, विध्वस्त
उजाडणें-उजेडणें (क्रि.)
अरुणोदयः भू (१ प.)
निशान्ते प्रकाशः प्र+सृ (१प.)
उजेड (पु.) आतपः, प्रकाशः, तेजः
उज्ज्वल (वि.) १ प्रकाशमान,
देदीप्यमान, समुज्ज्वल
२ उज्ज्वल, धवल, शुद्ध
उंट (पु.) उष्ट्रः, करमेलकः
उंटावरचा शहाणा
अयुक्तोपदेशकः, कुमार्गदर्शी
उंटावरून शेळया हांकणें
उष्ट्रारूढः अजाः नुद् (१ प.)
उटणें (न.) तैलोद्वर्तनम्
मलापसर्जनचूर्णम्
उटी (स्त्री.) अङ्गरागः सुगन्धि-
द्रव्योपलेपः

उट्टे (न.) गर्हाया गर्हया वा समीकरणम्
उट्टे काढणें निन्दां निन्दया परि + मृज् (२ प.)
निन्दां निन्दया (दूरी + कृ)
उठणें (क्रि.) १ उत् + स्था
२ जागृ
उठतां बसतां सदा, सर्वदा
उठल्या बसल्या सततम्, अनारतम्
रोज उठून प्रत्यहम्, प्रतिदिनम्
उठबशी (स्त्री.) उत्थानोपवेशः व्यायामविशेषः
उठविणें (क्रिया.)
१ उत् स्थापय्
२ प्र + सारय् (जनापवादादि)
उठाउठी (अ.) सद्यः, सपदि, तत्क्षणम्
उठाठेव (स्त्री.) अस्थाने परकार्यचिन्ता
उठाठेव करणें अन्यकार्ये मनः- वि + आ + पृ (५ प.) - प्र + वर्तय्
उठाबशी उठबशी पहा.
उठाव (पु.) उत्थानम्, प्रारम्भः
मालाचा उठाव त्वरितं वस्तुविक्रयः
सैन्याचा उठाव सैन्यक्रान्तिप्रारम्भः
उठावणी (स्त्री.) जागृतिः, कार्यारम्भः

उठावदार (वि.) चेतोहर, रम्यतम
उडतबातमी (स्त्री.) किंवदन्ती, जनश्रुतिः
उडवाउडवी (स्त्री.) १ छलोक्तिः, वक्रोत्तरम्
२ वस्तुविक्षेपणम्, परिष्किरणम्
उंडा (पु.) पिण्डः
उडाणटप्पू (वि.) परिभ्रमणशील, वृथाकालयापनपर
उंडारणें (क्रि.) उत् + मद् (४प.)
प्र + हृष् (४ प.)
उडी (स्त्री.) १ उत्प्लुतिः, झम्पः
२ तीव्राकाङ्क्षा, स्पृहा
उडीद (पु.) माषः
उड्डाण (न.) उत्पलवनम्, उल्लङ्घनम्
उणा (वि.) ऊन, न्यून
उणापुरा (वि.) प्रायः, बहुशः
उणापुरा (वि.) प्रायः, बहुशः
उणीव (स्त्री.) अभावः, न्यूनता
उणें (वि.) ऊन (न.) न्यूनम्
उणें उत्तर (न.) अवमाननम्, तिरस्कारपरवाक्यम्
उणें पहाणें (क्रि.) दोषं + आ + विस् + कृ (८ उ.)
दोषं + प्र + काश् (१०प.)
उतणें (क्रि.) श्वि (१ प.)
पिटकादि आविस् + भू (१प.)
उतरंड (स्त्री.) उपर्युपरि लघुपात्रस्थापनम्
उतरण (स्त्री.) प्रवणभूः

उतरणें (क्रि.) १ अव+तॄ (१प.) (परीक्षाम्) २ उत्+तॄ (१प.) ३ प्रतिलिपिं+कृ (८उ.)

उतरता (वि.) ऱ्हसमान, क्षीयमाण

उतरती कमान (स्त्री.) क्षयः, ऱ्हासः

उतराई (स्त्री.) कृतज्ञ, प्रत्यर्पितर्ण

उताणा (वि.) उत्तान

उतार (पु.) १ सुलभतरणप्रदेशः २ ज्वरादिन्यूनता ३ पीडादिऱ्हासः ४ आतुरः

उतारपेठ (स्त्री.) क्रयविक्रयकेन्द्रम्

उतारवय (न.) वार्धक्यम्, दशमी अवस्था

उतारा १ ग्रन्थोद्धृतभागः २ औषधम्

उतारु (पु.) पान्थः, पथिकः, यात्रिकः

उतावळा (वि.) अधीर, अगंभीर, उत्तानप्रकृति

उतावळा नवरा गुडघ्याला बाशिंग अधीरवरस्य जानुनि कल्याण-मालाबन्धः, अधीरतया अविवेकेन कृतं कार्यम्

उत्कट (वि.) अतिशयित, तीव्र

उत्कंठा (स्त्री.) औत्सुक्यम्, उत्कण्ठा

उत्कंठित (वि.) उत्क, उत्कण्ठित, उन्मनस्, उत्सुक

उत्कर्ष (पु.) अभिवृद्धिः, उत्कर्षः

उत्कृष्ट वि.) उत्तम, प्रशस्यतर, सर्वश्रेष्ठ

उत्क्रमण (न.) उत्क्रमणं, निर्गमनम्

उत्क्रान्ति (स्त्री.) अभिवृद्धिः, आयतिः, उन्नतिः

उत्तम (वि.) उत्कृष्ट, उत्तम, प्रशस्य

उत्तर (न.) १ उत्तरम् (स्त्री.) २ उदीची, कौबेरी (दिशा) (वि.) ३ अनन्तरम्, ततः

उत्तरकार्य (न.) क्रिया (स्त्री.) और्ध्वदेहिकम्

उत्तरपक्ष (पु.) १ उत्तरपक्षः, सिद्धान्तः २ कृष्णपक्षः

उत्तरपूजा (स्त्री.) उत्तरपूजा, विसर्जनाङ्गपूजा

उत्तरा (स्त्री.) उत्तरा (नक्षत्रम्)

उत्तरायण (न.) उत्तरायणम्, उदगयनम्, देवयानम्

उत्तरोत्तर (अ.) उत्तरोत्तरम्

उत्तान (वि.) १ उत्तान २ अगम्भीर, गाध

उत्तीर्ण (वि.) उत्तीर्ण, पारंगत

उत्तुङ्ग (वि.) अत्युन्नत, उत्तुङ्ग समुच्छ्रित

उत्तेजक (वि.) उत्तेजक, प्रोत्साहक

उत्तेजन (न.) उत्तेजनम्, प्रोत्साहनम्

उत्थान (न.) उत्थानम्, उत्थितिः

उत्थापन (न.) सासनपरित्यागोत्थिति:
उत्पत्ति (स्त्री.) उत्पत्ति:, उद्भव:, जनि:
उत्पन्न (न.) आय:, धनागम:
(बि.) उत्पन्न, उद्भूत, जात
उत्पात (पु.) औत्पातिकम्, वैकृतम्, अशुभलक्षणम्
उत्पाती (वि.) अनर्थकारिक्रीडापर, अनर्थावहोद्योगपर
उत्पादक (वि.) जनिकर्तृ, उत्पादयितृ
(पु.) जनक:, पिता
उत्प्रेक्षा (स्त्री.) १ उत्प्रेक्षा (अलंकार:)
संभावनमथोत्प्रेक्षा प्रकृतस्य परेण यत् ।
२ परिकल्पना, संभावना
उत्संग (पु.) उत्सङ्ग:, ऊरु:
उत्सर्ग (पु.) त्याग:, विहापनम् दानम्, उत्सर्ग:
उत्सव (पु.) उत्सव:, उद्धव:, क्षण:, मह:
उत्सवमूर्ति (स्त्री.) चलप्रतिमा (देवस्य)
उत्साह (पु.) उत्साह:
उत्साही (वि.) समुत्सुक, सोत्साह
उत्सुक (वि.) उत्क, उत्कण्ठित उन्मनस्, समुत्सुक
उत्सुकता (स्त्री.) उत्कण्ठा, औत्सुक्यम्
उथळ (वि.) अगंभीर, गाध
उदईक (अ.) परेद्यु:, श्व:
उदक (न.) उदकम्, जलम्, तोयम्, वारि
उदक सोडणें
१ संकल्पम् अनु+स्था (१प.)
संकल्पं कृ (८ उ.)
२ त्यज्; सम्+उत्+सृज् (६प.)
उदकशान्ति (स्त्री.)
आधिदैविकाद्यपायशान्तिक्रिया, धर्मानुष्ठानम्
उदंड (वि.) १ दीर्घ
२ बहु, बहुल, विपुल
उदधि (पु.) अर्णव:, उदधि:, सागर:
उदमी (पु.) आपणिक:, नैगम:, वणिक्, सार्थवाह:
उदय (पु.) १ उदय:, उद्गमनम्
२ उत्कर्ष:
उदयाचल (पु.) पूर्वपर्वत: उदयाचल: पूर्वगिरि:
उदयोन्मुख (वि.) उदयाभिमुख, उत्कर्षाभिमुख
उदर (न.) उदरम्, जठरम्, कुक्षि: (स्त्री.)
उदरनिर्वाह (पु.) उदरभरणम् कुक्षिपूर्ति
उदार (वि.) दानशील, उदार, दक्षिण
उदात्त (वि.) श्रेष्ठ
उदास (वि.) १ उदासीन, अनुत्साह
२ विजनीकृत, निर्जन
३ क्लिष्ट, दु:खापन्न

उदासीन (वि.) असक्त, उदासीन, विरक्त
उदाहरण (न.) दृष्टान्तः, उदाहरणम्
उदीम (पु.) क्रयविक्रयव्यवहारः
उंदीर (पु.) उन्दुरुः, मूषकः, आखुः
उदेल (न.) धूपसंस्कृततैलम्
उदो उदो करणे मिथ्या प्र + शंस् (१ प.) मिथ्या + स्तु (२ उ.)
उद्गम (पु.) उत्पत्तिः, निर्गमः, उद्गमः
उद्गार (पु.) शब्दः, वाक्यम्
उद्घाटन (न.) प्रकटनम्, आविष्करणम्, उद्घाटनम्
उद्दाम (वि.) धृष्ट, प्रगल्भ, उद्दाम
उद्दिष्ट (वि.) अभीप्सित, समुद्दिष्ट
(न.) प्रयोजनम्
उद्देश (पु.) उद्देशः, प्रयोजनम्
उद्धट (वि.) गर्वित, दृप्त, उद्धत
उद्धरणें (क्रि.) उद् + हृ (१प.) निर् + हृ (१प.)
आईबाप उद्धरणें
गालिं प्र + युज् (७उ.)
अपशब्दं प्र + युज् (७ उ.)
उद्धार (पु.) उद्धारः, समुद्धारः, मोक्षः, मुक्तिः
उद्धारक (वि.) समुद्धारक समुन्नायक
उद्धृत (वि.) १ उदाहृत, समुद्धृत
२. उद्धृत, निर्हृत, समुत्कृष्ट
उद्बोधक (वि.) बोधप्रद, विचारप्रवर्तक
उद्भव (पु.) उद्गमः, प्रारम्भः, उद्भवः, उत्पत्तिः
उद्भवणें (क्र.) उद् + भू (१प.) उद् + पद् (४ आ)
उद्भिज्ज (वि.) उद्भिद, उद्भिज्ज
उद्यत (वि.) तत्पर, प्रसित, आसक्त
उद्यम (पु.) उद्योगः, उद्यमः
उद्यान (न.) उद्यानम्, पुष्पवाटिका
उद्यापन (न.) व्रतसमाप्तिः, उद्यापनम्
उद्युक्त (वि.) सिद्ध, प्रवण, उद्युक्त
उद्योग (पु.) १ उद्यमः, उद्योगः २ जीविका, वृत्तिः
उद्योगी (वि.) कार्यरत, प्रयतनशील
उद्विग्न (वि.) उद्विग्न, उदासीन, निरुत्साह
उद्वेग (पु.) १ चिन्ता, आध्यानम् २ पीडा, बाधा, खेदः ३ भीतिः, भीः, भयम्
उधई (स्त्री.) पुस्तकादिसंहारकः कृमिः
उधळणें (क्रिया.) १ सर्वतः प्र + सृ (१ प.)
२ वि + कृ (६ प.)
प्र + क्षिप् (६प.)
३ अपरिमितं व्ययं कृ (८ उ.)
४ अनियन्त्रिततया धाव् (१ प.)

उधळपट्टी (स्त्री.) व्ययातिरेकः, अप्रमाणितव्ययः
उधळ्या (वि.) व्ययशील, अकारणव्ययकारिन्
उधाण (न.) वेला
उधार (वि.) मूल्याप्रदानगृहीत
उधारी (स्त्री.) १ काले काले स्वीकृतमूल्यसंचितिः
२ मूल्यग्रहवस्तुविक्रयपद्धतिः ।
उनाड (वि.) उद्योगहीन, संचरणरत, अनध्ययनशील
उनाडकी (स्त्री.) अनध्यायशीलता, कार्यविमुखता
उन्नति (स्त्री.) समुत्कर्षः, उन्नतिः
उन्मत्त (वि.) मत्त, गर्वित, उन्मदिष्णु
उन्माद (पु.) उन्मादः, दर्पः
उन्हाळा (पु.) ग्रीष्मः, ऊष्मागमः, निदाघः
उन्हाळें (न.) उष्णनिर्झरः
उपकार (पु.) उपकृतिः, उपकारः, कृपा
उपकरण (न.) पूजासंभारः, लघुपात्रादि
उपकारी (वि.) परोपकारिन्, उपकृतिशील
उपचार (पु.) औषधयोजना
१ अगदप्रदानम्
२ समुदाचारः, कुलरीतिः
३ देवतार्चाद्रव्यम् गन्धपुष्पादि
उपज (स्त्री.) उद्भवः, उत्पत्तिः, उद्भूतिः
उपजणें (क्रि.) उद्+भू (१ प.)
उत्+पद् (४ आ.)
रुह् (१ प.)
उपजत (अ.) जन्मतः, जन्मप्रभृति,
(वि.) नैसर्गिक, स्वाभाविक
उपजीविका (स्त्री.) वर्तनम्, वृत्तिः, जीविका
उपटणें (क्रिया.) १ सम्+आ+कृष् (१ प.)
२ अप+हृ (१ प.)
उपटसुंभ (पु.) अधिकृतायमानः, अनियुक्तोऽपि नियुक्त इव आचरन्
उपट सूळ घे खांद्यावर
उन्मूलय शूलं गृहाण च स्कन्धे (अनिरूपित-कार्यकारी)
उपटाउपटी (स्त्री.) हठात् द्रव्याद्यपहारः
उपडा (वि.) अधोमुख, (घटादि)
उपदेश (पु.) उपदेशः, आदेशः बोधः
उपदेशक (पु.) गुरुः, आचार्यः, उपदेशकः
उपद्रव (पु.) पीडा, बाधा, उपद्रवः
उपद्व्याप (पु.) अनर्थकोद्यमः, वृथायासः
उपद्व्यापी (वि.) १ वृथायासकारिन्
२ पीडाकर, उपद्रवकारिन्
उपनगर (न.) शाखानगरम्, उपनगरम्
उपनयन (न.) उपनयनम्, मौञ्जीबन्धनम्

उपनांव (न.) उपाधिः, उपाख्या, उपनाम
उपनेत्र (न.) उपनेत्रम्, उपाक्षि
उपपत्ति (स्त्री.) उपपत्तिः, युक्तियुतवचनम्
उपभोग (पु.) अनुभवः, भोगः, उपभुक्तिः
उपभोगणें (क्रिया.) भुज् (७उ.) अश् (५ आ) निर्+विश् (१ प.)
उपमर्द (पु.) अवमानना, अवज्ञा
उपमा (स्त्री.) १ उपमा, (**अलंकारः**) २ सादृश्यम्
उपमान (न.) अप्रकृतम्, अप्रस्तुतम्, उपमानम्
उपमेय (नः) वर्ण्यम्, प्रस्तुतम्, उपमेयम्
उपमाता (स्त्री.) धात्री, उपमाता
उपयुक्त (वि.) समुचित, उपयुक्त
उपयोग (पु.) फलम्, प्रयोजनम्, लाभः
उपर (अ.) १ उपरि २ अनन्तरम्
उपरणें (न.) प्रावरणम्, प्रावारः, उत्तरीयम्
उपरति (स्त्री.) वैराग्यम्, विरक्तिः, उपरमः, उपरतिः
उपरम (पु.) १ विश्रमः, विरतिः २ समाप्तिः
उपराग (पु.) उपरागः, (चन्द्र-सूर्य-ग्रहणम्)
उपरांत (अ.) इतःपरम्, इतोऽधिकम्
उपरा (वि.) अचिरोपनत, अनधिकारागत
उपरोध (पु.) १ निर्बन्धः, आग्रहः २ प्रतिबन्धः, प्रतिरोधः
उपरोधिक (वि.) नर्मवचनम्, नर्मोक्तिः
उपलब्ध (वि.) प्राप्त, अधिगत
उपवन (न.) आरामः, उपवनम्
उपवर (वि.) उपयमयोग्य
उपवास (पु.) अनशनम्, उपवासः
उपशम (पु.) उपशान्तिः, विरतिः, विरामः
उपसणें (क्रिया.) निस् + कासय् निस् + सारय्
उपसर्ग (पु.) १ उपसर्गः, प्रादिः, २ उपद्रवः, पीडा, बाधा
उपसंहार (पु.) उपसंहारः, उपसंहृतिः
उपस्थित (वि.) आगत, प्राप्त, उपस्थित
उपहार (पु.) समर्पणम्, निवेदनम्, उपहारः
उपहास (पु.) परिहासः, केलिः
उपहासास्पद (वि.) १ परिहास-विषय २ गर्हणीय, तिरस्कार्य
उपाख्यान (न.) उपाख्यानम्, उपकथानकम्
उपान्त्य (वि.) उपान्त्य
उपाधि (पु.) १ पीडा, बाधा, दुःखम् २ उपाधिः
उपाध्या (य.) (पु.) पुरोधाः, पुरोहित

उपाय (पु.) १ सामाद्युपाय:
२ परिहारसाधनम्
उपाशी (वि.) क्षुधित, क्षुत्पीडित
उपाशीपोटी अनाहारे
अनभ्यवहारे
उपास (पु.) अनशनव्रतम्, उपवास:
उपासक (वि.) अर्चक, पूजक,
उपासक
उपासतापास (पु.) अनशन-
जागरणादि
उपासना (स्त्री.) पूजा, नमस्या,
उपचिति:, उपासना
उपासमार (स्त्री.) दुर्भिक्षम्,
अन्नाद्यलाभ:
उपेक्षा (स्त्री.) अनवेक्षा, उपेक्षणम्
उपोद्घात (पु.) उपोद्घात:,
उपारम्भ:, उपक्रम:
उपोषण (न.) अनशनम्, उपवास:
उफाडा (पु.) जव:, वेग:
उफाड्याचा (वि.) शीघ्राभिवृद्ध
उफाळणें (क्रिया.) १ उद् + यम्
(१ प.)
२ श्वि (१ प.)
३ प्रादुस् + भू (१ प.)
उबा (पु.) निर्वेद:, उद्वेग:
उबगणें (क्रिया.) निर् + विद्
(४ आ.)
उद् + विज् (१ आ.)
उबट (वि.) कोष्ण, कवोष्ण,
कदुष्ण
उबणें (क्रिया.) १ औष्ण्यपीडां
अनु + भू (१ प.)
२ औष्ण्येन पच् (१प.)
३ स्विद् (४ प.)

उंबर (पु. न.) १ उदुम्बर:,
यज्ञाङ्ग:
२ उदुम्बरम्
उंबराचे फूल उदुम्बरपुष्पम्
(दुर्लभ्यवस्तु)
उंबरठा (पु.) देहली
उंबरा (पु.) देहली
उबळ (स्त्री.) कासातिशय:
तीव्रकास:
उबारा (पु.) औष्ण्यम्, घर्म:
उभट (वि.) १ ऊर्ध्वस्थित, उन्नत
२ दीर्घतर
उभय (सर्व.) उभ, उभय
उभ्याउभीं उभ्याउभ्या, सत्वरम्,
तूर्णम्
उभ्या वर्षात समग्रवत्सरे,
सकलवर्षे
उमग (पु.) बोध:, ज्ञानम्
उमगणें (क्रिया.) ज्ञा. (९ उ.)
अव+गम् (१ प.)
उमज (स्त्री.) ज्ञानम्, बोध:,
अवगम:
उमजणें (क्रिया.) ज्ञा (९ उ.)
अव+गम् (१ प.)
उमटणें (क्रिया.) आविस्+भू
(१ प.)
गोचरतां या (२ प.)
उमदा (वि.) पुष्ट, रमणीयाकृति
उमर (अरबी स्त्री.) वय:
उमराव (अरबी पु.) सामन्त:,
विषयाधिपति:
उमलणें (क्रिया.) वि+कस्
(१ प.)
उमाळा (पु.) आवेग: (शोकादे:)

उमेद (स्त्री.) उत्साहः, धैर्यम्
उमेदवार (वि.) उत्साहवत्, धैर्यशालिन्
(पु.) अभृतिकर्मकरः
उरक (पु.) कार्यनिर्वहणम्
उरग (पु.) सर्पः, भुजङ्गः, उरगः
उरस्फोड (स्त्री.) आयासातिशयः, श्रमातिरेकः
उरूस (अरबी पु.) उत्सवः, यात्रोत्सवः
उर्मट (वि.) उद्धत, अविनीत, दृप्त
उर्वी (स्त्री.) उर्वी, पृथ्वी, भूमिः
उलगडणें (क्रिया.) आ+स्तृ (वस्त्रादि)
वि+वृ (५ प.)
उलटणें (क्रिया.) परा+वर्तय्
प्रतिकूलतां या (२ प)
पुनर्+उद्+भू (१ प.)
उलटासुलटा (वि.) अव्यवस्थित
उलटी (स्त्री.) छर्दिः, वमनम्
उलटी अंबारी भिक्षावस्त्रम्
उलथणें (क्रिया.) परा+वर्तय्
उलथणें (न.) लौहस्फ्य, आयसस्फ्य
उलथा (वि.) उत्तान, पृष्ठशायी
उलथापालथ (स्त्री.) विपर्यासः, अधरोत्तरभावः
उलाढाल (स्त्री.) महान् क्रयविक्रयादिव्यवहारः
उलाढाल्या (वि.) महोद्योग-कारिन्
उलका (स्त्री.) उल्का
उल्लंघणें (क्रिया.) लङ्घ् (१० प.)
उत्+तॄ (१ प.)
उल्लसित (वि.) १ विकसित, बिकच, स्फुटित
२ मुदित, हृष्ट
उल्लू (वि.) १ अधीर
२ अविचारिन्
३ मत्तः
उल्लेख (पु,) निर्देशः, उल्लेख
उल्हास (पु.) उत्साहः, उल्लासः
उशागत (स्त्री.) शय्योत्तरभागः
उःशाप (पु.) शापोपसंहार
उशिरा (अ.) विलम्बेन, चिरात्, चिरस्य
उशी (स्त्री.) उपधानम्, उपबर्हः
उषःकाल (पु.) प्रभातम्, प्रत्युषस्, अहर्मुखम्, कलयम्
उषःपान (न.) प्रभाते शीतं-जलपानम्
उष्टा (वि.) उच्छिष्ट, भुक्तोज्झित
उष्टावण (न.) अन्नप्राशनम्
उष्टावणें (क्रिया.) (फलादि) दंशादिना अपवित्रतां नी (१प.)
उष्ण (वि.) तप्त, उष्ण
उष्णता (स्त्री.) तापः, औष्ण्यम्
उसण (स्त्री.) कटिगत-पीडातिशयः
उसंत (स्त्री.) अवसरः, अवकाशः
उसनवारी (स्त्री.) अल्पकालार्थं प्रातिवेशिकादेः वस्तुस्वीकारः
उसनें (न.) प्रत्यर्पणप्रतिज्ञया गृहीतं वस्तुजातम्

उसपणें (क्रिया.) निर् + हृ
आ + हृ
उसवणें (क्रिया.) अप + सीव्
(४ प.)
उसासा (पु.) उच्छ्वास:,
नि:श्वास:
उसळणें (क्रिया.) १ उद् + गम्
(१ प.)
२ (कटुगन्धादि) प्र + सृ
(१ प.)
३ सम् + रुध् (४ प.)
उसळी (स्त्री.) आवेग:, उत्प्लुति:
उसें (न.) उपधानदेश:,
शय्योत्तरभाग:

ऊ

ऊ-ऊं (स्त्री.) यूका
ऊत (पु.) शोथ:
ऊद (अरबी पु.) धूपविशेष:,
सर्जक:
ऊद (पु.) कुन्दर:, कुन्दु:, उन्दु:
ऊदकाडी (स्त्री.) धूपयष्टि:
ऊदबत्ती (स्त्री.) धूपयष्टि:
ऊन (न.) आतप:
(वि.) उष्ण, तप्त
ऊब (स्त्री.) औष्ण्यम्, उष्णता
ऊर (न.) उरस्, वक्षस्
ऊर फाटणें (क्रिया.) वक्ष:
वि + दल् (१ प.)
उर: स्फुट् (६ प.)
ऊरावर धोंडा ठेवणें घोरे कर्मणि
नि + युज् (७ उ.)
ऊराशीं धरणें
प्रेम्णा सम् + आ + लिङ्ग्
वक्षसा धृ (१० प.)
ऊर्जितकळा (स्त्री.) ऊर्जितदशा,
भाग्यदशा
ऊर्जितकाळ (पु.) भाग्योदय:,
समुत्कर्ष
ऊर्णा (स्त्री) ऊर्णा
ऊर्ध्व (वि.) उपरितन, ऊर्ध्व
(अ.) उपरि, ऊर्ध्वम्
(न.) अन्तकालश्वास:
ऊर्फ (अरबी अ.) तथा
ऊर्मि (पु. स्त्री.) ऊर्मि:, तरङ्ग:
ऊंस (पु.) इक्षु:
ऊहापोह (पु.) चर्चा, विचार:

ऋ

ऋग्वेद (पु.) ऋग्वेद:
ऋग्वेदी (वि.) ऋक्पाठी
ऋग्वेदाध्यायी
ऋजु (वि.) ऋजु:, दक्षिण:,
सरल:
ऋण (न.) १ ऋणम्
२ ऋणसंख्या
ऋणकरी (पु.) अधमर्ण:
ऋणानुबन्ध (पु.) १ बन्धुता
२ स्नेह:, प्रेमा
ऋतु (पु.) १ ऋतु:
२ रजोदर्शनम्
ऋतुशांति (स्त्री.) गर्भाधान-
संस्कार:
ऋत्विज (पु.) ऋत्विक्,
यज्ञकर्मानुष्ठातृ

ऋद्धि (स्त्री.) १ लक्ष्मीः,
२ ऐश्वर्यं, संपत्तिः
ऋषि (पु.) ऋषिः, मुनिः

ए

ए (अ.) अयि, हे, भोः
एक (वि.) १ एकः (संख्या)
२ एके, कतिचन
३ कश्चित्, कश्चन
एकएकटा-ला (वि.) एकैक
एककल्ली (वि.) दुराग्रहिन्, हठकारिन्
एकंकार (पु.) संभ्रमः, संकुलता
एकचित्त (न.) चित्तैकाग्र्यम्
एकाग्रता, ऐकमत्यम्
एकछत्री (वि.) एकातपत्र
एकजात (वि.) १ सरूप, सदृश
२ असंकीर्ण, असंभिन्न
(अ) प्रायः, सर्वेऽपि
बहुशः, सकलजनाः
एकटे दुकटें (वि.) एकाकिन्, एककः, एक,
एकतंत्री (वि.) एकाधीन, अद्वितीयसत्ताक
एकतर्फी (वि.) सपक्षपात, एकदेशीय
एकतान (वि.) एकतान, अनन्यवृत्तिः
एकतानता (स्त्री.) ऐकाग्र्यम्, एकतानतता
एकतारी (स्त्री.) एकतन्त्री (वीणा)
एकंदर (अ.) मिलित्वा, संकलय्य
एकंदरीत (अ.) सारांशेन, एतावता
एकदा (अ.) कदाचित्, एकदा
एकदांचा (अ.) महता प्रयासेन
महता कष्टेन
एकदिल (वि.) समानमनस्, समानान्तःकरण,
एकदेशी (वि.) एकदेशिन्, एकपक्षीय
एकनिष्ठ (वि.) एकनिष्ठ, अव्यभिचरित, सश्रद्ध
एकपत्नीव्रत (न.) एकपत्नीव्रतम्
एकपाठी (वि.) एकपाठिन्
सकृच्छ्रुतिग्राहिन्
एकलकोंडा (वि.) एकान्तप्रिय, सहवासासह
एकमेक (वि.) अन्योन्य, परस्पर
एकवटणें (क्रिया.) एकरूपतां भज्
सम् + मिल् (६ प.)
एकवाक्यता (स्त्री.) ऐकमत्यम्, एकवाक्यता
एकसमयावच्छेदेकरून (अ.)
खले कपोतन्यायेन, समन्तात्
एकाग्र (वि.) दृढविनिहित, एकाग्र
एकान्त (पु.) १ विजनदेशः, रहः
२ रहस्यम्, गुपितम्, गोप्यम्
एका पायावर तयार असणें
सर्वथा सम् + नह् (४ प.)
एका माळेचे मणि एकहारमुक्ताः
एकरूपमणयः
एकाक्ष (वि.) एकनेत्र, एकाक्ष
(पु.) १ काकः, करटः
२ शुक्राचार्यः असुरगुरुः
एकोपा (पु.) संहतिः

एखादा (वि.) कश्चित्, कश्चन
एजंट (पु.) प्रतिनिधिः, प्रतिहस्तः
एजन्सी (स्त्री.) प्रातिनिध्यम्
प्रतिहस्तितत्वम्
एडिटर (इं. पु.) संपादकः
एतावता (अ.) एतावता
एथें (अ.) अत्र
एरंड (पु.) एरण्डः
एरंडेल (न.) एरण्डतैलम्
ऐरण्डम् (तैलम्)
एरवी-व्ही (अ.) १ अन्यदा
२ अन्यथा
३ अकारणम्
एलची (स्त्री.) एला
एवढा (वि.) एतावत्, इयत्
एवीतेवीं (अ.) सर्वथा, सर्व-
प्रकारेण, यथातथापि
एळकोट (पु.) १ वेलाकोट्टः
२ प्रयत्नस्य पराकाष्ठा
३ खण्डोबाख्यानं
ससंगीतम्
ऐकणें (क्रिया.) १ श्रु (१ प.)
२ आज्ञादि
परि + पालय्
ऐकमत्य (न.) ऐकमत्यम्,
विचारैक्यम्
ऐकीव (वि.)कर्णोपकर्णिकाप्राप्त,
श्रुतमात्र
ऐक्य (न.) संहतिः, ऐक्यम्
ऐच्छिक (वि.) १ वैकल्पिकः
२ यादृच्छिक, ऐच्छिक
ऐट (स्त्री.) धीरगतिः,
गभीरवृत्तिः
ऐटबाज (वि.) धीरगामिन्,
ऐन (वि.) भरः (तारुण्यादेः)
ऐनतारुण्यांत तारुण्यभरे
ऐनजिन्नस (पु.) मूलवस्तु
ऐनजमा (स्त्री.) विशुद्धायः,
विशुद्धप्राप्तिः
ऐना (पु.) दर्पणः, मुकुरः, आदर्शः
ऐपत (अर. स्त्री.) ऐश्वर्यम्,
क्रयादिपात्रता
ऐपतदार (अर. वि.) ऐश्वर्यवत्,
क्रयादिसामर्थ्यवत्
ऐरावत (पु.) ऐरावतः, इन्द्रगजः
ऐवज (अर. पु.)मणिकाञ्चनादि
वस्तुजातम्
ऐवजी (अर. अ.) स्थाने, अर्थे,
प्रतिनिधितया
ऐषआराम (अर. पु.) ऐश्वर्योप-
भोगः, सुखानुभवः
ऐश्वर्य (न.) विभवः, ऐश्वर्यम्,
संपत्तिः
ऐसपैस (वि.) विस्तीर्ण, विपुल
ऐसा (वि.) एतादृश, ईदृश
ऐहिक (वि.) ऐहिक, इहत्य,
अपारलौकिक

ओ

ओ (अ.) अहमस्मि भोः, ओम्
ओ का ठो मनागपि, स्वल्पमपि
ओकणे (क्रिया.) वम् (१ प.)
उद् + गॄ(६ प.)
ओका (वि.) शून्य, रहित

ओकारी (स्त्री.) छर्दिः, वमनम् वान्तिः
ओक्साबोक्शी-क्सी (अ.) सगद्‌गदम्, सघर्घरम्
ओगराळे (न.) दीर्घदण्डविपुल-मुखदर्वी
ओंगळ (वि.) १ अमंगल, अपवित्र २ बीभत्स, जुगुप्सावह
ओंगळवाणा (वि.) अमंगल, जुगुप्सावह
ओघ (पु.) १ प्रवाहः, ओघः २ वेगः, जवः ३ समूहः, समुदायः
ओघळ (स्त्री.) गिरिनिर्झर प्रस्रवणम्
ओघळणें (क्रिया.) १ अव+गल्(१ प.) विसूत्रित+भू (१ प.)
ओंचा (पु.) वस्त्राञ्चलः, स्त्रीणां पादाग्रलम्बिवस्त्रम्
ओज (न.) वीर्य, बलम्, ओजः
ओजस्वी (वि.) ओजस्विन् वीर्यवत्
ओझरणें (क्रिया) अप+सृ (१ प.)
ओझरता (वि.) अविस्पष्ट, म्लिष्ट
ओंजळ (स्त्रि.) अञ्जलिः, प्रसृतिद्वयम्
ओटी (स्त्री.) द्वारकोष्ठः, अलिन्दः
ओटी (स्त्री.) सुमंगलीसमर्प्यमाणं धान्यफलादि
ओटीत घालणें सम्+अर्पय
भरल्या ओटीने अचिरप्रसूतेन दारकेणसह
ओटीपोट (न.) उदराधोभागः
ओठ (पु.) ओष्ठः, दन्तच्छन्दः
ओठाबाहेर काढणें वच् (२ प.) वद् (१ प.)
ओठापर्यंत येणें ओष्ठं प्र+आप् (५ उ.) प्रायः हस्तसात् भू (१ प.)
ओंडका (पु.) स्थूलकाष्ठम्
ओढ (स्त्री.) १ आकर्षणम् २ जवः, वेगः ३ औत्सुक्यम्, उत्कण्ठा ४ धनकार्श्यम्
ओढगस्त (वि.) धनकार्श्यपीडित
ओढगस्ती (स्त्री.) धनकार्श्यम्, धनह्रासः
ओढणी (स्त्री.) अवगुण्ठनम्, आवरकम्
ओढा (पु.) उत्सः, प्रस्रवणं, निर्झरः
ओढाताण (स्त्री) धनाभावपीडा
ओढाळ (वि.) अदम्य, दुर्दान्त
ओणवणे (क्रिया) अव+नम् (१ प.)
ओणवा (वि.) अवनतशिरस् अवनतमूर्धन्
ओतकाम (न.) धातुपात्रादि-निर्माणम्
ओतणे (क्रिया.) नि+सिच् (६प.)
ओतप्रोत (वि.) आकण्ठपूर्ण आगलपूरितः
ओतारी (पु.) विलीनधातुनिक्षेप्त
ओतीव (वि.) विलीनधातुनिर्मित
ओपणें (क्रिया.) सम+अर्पय वि+क्री (९ उ.)
ओबडधोबड (वि.) अश्लक्ष्ण, परुष

ओनामा (पु.) प्रारम्भः
२ प्रक्रमः, प्रथमपाठः
ओरखडणें (क्रिया.) वि + दृ (१० प.)
उत् + लिख् (६ प.)
ओरखडा (पु.) विदलनम्, विदारणम्
ओरड (स्त्री.) आक्रोशः
ओरडणें (क्रिया.) आ + क्रुश् (१ प.)
उच्चैः तारस्वरेण च भाष् (१ आ.)
ओरबडणें (क्रिया.) नखादिना वि + दृ (१०प.)
ओरी ओवरी (स्त्री.) अपवरकम्
ओल (स्त्री.) १ आर्द्रता, क्लिन्नता
२ विश्वासस्थानम्
शरीरबन्धकः
ओला दुष्काळ (पु.) अतिवृष्टि-प्रयुक्तं दुर्भिक्षम्
ओलावा (पु.) १ आर्द्रता,
२ स्निग्धता, स्नेहः
ओले (वि.) आर्द्र, क्लिन्न
ओलेता (वि.) सार्द्रवस्त्र, क्लिन्नपट
ओवळा (वि.) अशुचि, अमङ्गल, अपवित्र
ओवी (स्त्री.) प्राकृतं छन्दः
ओशट (वि.) स्नेहावशेषयुत
ओशाळणे (क्रिया.) लज्ज् (१आ.)
अप + त्रप् (१आ.)
ओशाळी (वि.) लज्जित, ह्रीण
ओसंडणे (क्रिया.) परिपूर्य प्र + वह् (१ प.)
ओसरणें (क्रिया.)
अव – अप + सृ (१ प.)
ओसाड (वि.) निर्जन, विजन
ओळ (स्त्री.) पङ्क्तिः, आवलिः, वीथिः
ओळख (स्त्री.) परिचयः, संस्तवः
ओळखणें (क्रिया.) ज्ञा (९ उ)
ओळखदेख (स्त्री.) परिचयः, संस्तवः, परिज्ञानम्
ओळंबा (पु.) अवलम्बः
औचित्य (न.) औचित्यम्
औट (वि.) सार्धत्रिक
औट घटिकांचे राज्य
अल्पकालाधिकारः, क्षणिकैश्वर्यम्
औत (पु.) हलम्, लाङ्गलम्
औदार्य (न.) दातृत्वम्, औदार्यम्
औदासीन्य (न.) उदासीनता ताटस्थ्यम्
औपचारिक (वि.) औपचारिक, अहार्द
और (वि.) भिन्न, विचित्र, विस्मयावह
औरत (स्त्री.) १ भार्या, जाया, पत्नी
२ स्त्री, अबला, योषा
औरस (वि.) औरस, अकृत्रिम
औरसचौरस (वि.) अतिविस्तृत, अतिविपुल
और्ध्वदेहिक (वि.) और्ध्वदेहिकम्, प्रेतकर्म
औषध (न.) भेषजम्, औषधम्, अगदम्
औक्ष (न.) आयुः, आयुष्यम्

क

कंकण (न.) १ कङ्कणम्, वलयम्
२ मङ्गलदोरकम्
विवाहमङ्गलम्
कंकर (पु.) शर्करा, क्षुद्रपाषाणः, पाषाणखण्डः
कंकोळ (पु.न.) कोलकं, कङ्कोलम्
कंगवा (पु.) प्रसाधनी, कङ्कलिका
कंगाल (वि.) निर्धन, दरिद्र, दुर्गत
कंगाली (स्त्री.) दारिद्र्यम्
कंगोरा (पु.) पाषादिगतरेखा
कच (पु.) केशः, कचः, शिरोरुहः
कच (स्त्री.) धैर्यलोपः
कच खाणे समराङ्गणात्-
परा + वृत् (१ आ)
पला + अय् (१ आ)
कचकच (स्त्री.) शर्करा, क्षुद्रतममृत्खण्डः
कचकचीत (वि.) शलाटुः
आम्रफलम्
कचकणे (क्रिया.) भङ्गम् आप् (५ उ)
कचका (पु.) भरः, भारः
कचकावणे (क्रिया.)
१ दृढं बन्ध् (९ उ)
२ निर् + भर्त्स् (१० आ)
तर्ज् (१० प.)
कचरणे (क्रिया.) पापभीरुतया-साहसात् परा + वृत् (१आ)
कचरा (पु,) अवकरः, सङ्करः
कचाट (न.) १ प्रयत्नः, श्रमः, आयासः
२ युक्तिः, उपायः
३ विपद्, आपत्तिः
कचाटी (स्त्री.) संकटम्, संबाधः
कंचुकी (पु.) कञ्चुकी, अन्तःपुराधिकृतः
(स्त्री) चोलः, कूर्पासकः
कचेरी (स्त्री.) कार्यालयः
कचोळ (न.) पञ्चामृतपात्रम्
कच्चा (वि.) १ अपक्व, अर्धपक्व
२आम ३अशिक्षित, अजानान
कच्छ (पु.) कच्छः
कच्छप (पु.) कच्छपः, कूर्मः, कमठः
कच्छपी लागणें
परम् अव + लम्ब् (१ आ)
,, अनु + सृ (१ प.)
कजाग (वि.) कलहकर, कलहप्रिय
कज्जा (अरबी पु.) १ कलहः, विवादः
२ व्यवहारः
कज्जेदलाल (पु.) कलहोद्भावनः
कट (पु.) कपटप्रबन्धः, कूटोपायः, उपजापः
कटक (पु.) कण्टकः
कटकट (स्त्री.) उपद्रवः, पीडा, बाधा
कटकट्या (वि.) उपद्रवकारिन्, पीडादायिन्
कटकन् (अ.) कट् इति कृत्वा
कटमिति (स्त्री.) वृद्धिगणना-विशेषः
कटाव (पु.) प्राकृतः छन्दोविशेषः (भक्ष्यादिवर्णनपरः)

कटाह (पु.) कटाहः
कटाक्ष (पु.) १ कटाक्षः, अपाङ्गदर्शनम्
२ अनिमिषदर्शनम्
३ दृढाभिप्रायः
कटु (वि.) १ तिक्त, २ अप्रिय
कटोरा (पु.) पात्रविशेषः
कट्टा (पु.) द्वारपार्श्वोपवेशनस्थलम्
वृक्षादिपरितः उन्नतदेशः
कट्यार (स्त्री.) छुरिका, असिधेनुका
कंठ (पु.) कण्ठः, गलः, ग्रीवा
कंठ दाटणें सगद्‌गदं वच् (२प.)
कंठ फुटणें मधुरं कूज् (१ प.)
मधुरं भाष् (१ आ.)
कठडा (पु.) प्राचीनम्, प्रान्ततो वृतिः
कंठणें (क्रिया.)
कष्टेन कालं नी (१ प.)
दुःखेन कालं यापय्
कंठशोष (पु.) गलशोषः
अरण्यरुदितम्, वृथावचनम्
कंठस्नान (न.) कण्ठस्नानम्, गलस्नानम्
कंठस्नान घालणें
शस्त्रादिना हन् (२ प.)
कंठा (पु.) रत्नहारः
कठिण (वि.) १ निर्दय, क्रूर
२ दृढ, कठिन
३ दुःसाध्य, दुर्गम
कंठी (स्त्री.) रत्नहारः, रत्नमाला
कठोर (वि.) परुष, निष्ठुर, निर्दय
कंड (स्त्री.) कण्डूतिः, कण्डूः

कडक (वि.) तीक्ष्ण, तिग्म, खर
२ निर्घृण, क्रूर
कडकलक्ष्मी (स्त्री.)
ग्रामदेवतोपासकः
कडका (पु.) तैक्ष्ण्यम्, तिग्मता
कडकी (स्त्री.) दाहः, उष्णता
कडकडणें (क्रिया.)
१ कडकडाय (आत्मने)
२ सक्रोधं ब्रू (२ उ.)
कडकडाट (स्त्री.) स्तनितं, गर्जितम्
कडकडीत (वि.) तीव्र, तीक्ष्ण, कठोर
कडकडून (अ.) गाढम्, दृढम्
कडगुले (न.) कङ्कणम्, वलयम्
कडधान्य (न.) माषमुद्‌गादि वृतिधान्यम्
कडदोरा (पु.) कटिदोरकम्, कटिरज्जुः
कडबा (पु.) स्तम्बः
कडवट (वि.) मनाक्‌तिक्त, तिक्तकला
कडवा (वि.) १ क्रोधन, अमर्षण
२ तीव्र, तीक्ष्ण
कडवे (न.) पद्यांशः, पद्यभागः
कडा (पु.) प्रपातः, भृगुः
कडाडणें (क्रिया.)
अशनिः पत् (१ प)
विद्युत् उद् + घुष् (१ प.)
कडी (स्त्री.) द्वारादिबन्धः
कंडी (स्त्री.) जनश्रुतिः, किंवदन्ती
कडेकोट (वि.) परिपूर्ण, ससमग्रसाधन

कडेलोट (पु.) १ भृगुपातनम्, प्रपातभ्रंश:
२ पराकाष्ठा
कडोसरी (स्त्री.) कटिवस्त्रबन्ध:
कढई (स्त्री.) भ्राष्ट्रम्, अम्बरीषम्
कढणें (क्रिया.) क्वथ् (१ प.)
कढी (स्त्री.) तक्रयूष:, तक्रव्यञ्जनम्
कढी पातळ होणे कार्श्यं अनु+भू (१ प.)
क्षामतां गम् (१ प.)
कण (पु.) लव:, लेश:, कण:
कणखर (वि.) दृढाङ्ग:, वज्राङ्ग:
कणगी (स्त्री.) धान्यधानी, व्रीहिधानी
कणवाळू (वि.) दयार्द्र, कृपालु
कणा (पु) १ पृष्ठवंश:
२ अक्ष: (शकटादे:)
कणीक (स्त्री.) गोधूमपिष्टम्
कणीक तिंबणें (क्रिया.) निर्भरं तड् (१० प.)
कणीस (न.) कणिशम्, सस्यमञ्जरी
कण्हेर (स्त्री.) करवीर:
कणेरी (**कण्हेरी**) (स्त्री.) यवागू:
कत्तल (अर. स्त्री.) कृन्तनम् विदारणम्
कंत्राट (इं. न.) समय: (गृहादिनिर्माणस्य) अभ्युपगम:
कंत्राटदार (पु.) समयकारिन्, अभ्युपगन्तृ
कथली (स्त्री.) त्रापुषी (पात्री) पैच्चटम् (पात्रम्)
कंथा (स्त्री.) कन्था
कथानक (न.) कथा, कथानकम्, नाटयवस्तु
कथिल (न.) त्रपु, पिच्चटम्
कथेकरी (पु.) कीर्तनकार:, कथानिरूपक:
कद (पु.) कौशेयम्
कंद (पु.) कन्द:
कदन्न (न.) कदन्नम्, नि:सत्त्वान्नम्
कदम (अर. पु.) पदम्, अङ्घ्रि:, चरण:
कदर (अर. स्त्री.) गुणज्ञता, गुणग्राहिता
कदर न बाळगणे न गण् (१०प.)
न लक्षीकृ (८ उ.)
कंदर्प (पु.) कन्दर्प:, अनङ्ग:, मदन:
कदर्य (वि.) कृपण, किंपचान, मितंपच
कंदरा (स्त्री.) दरी, कन्दर:, गुहा
कदली (स्त्री.) कन्दली, कदली
कदाचित (अ.) जातु, कदाचित्
कदापि (अ.) जातुचिदपि, कदापि
कंदिल (पु.) मृत्तैलदीप:
कद्रु (वि.) कृपण, कदर्य
कधी (अ.) कदा
कधीकधीं (अ.) मध्ये मध्ये, सकृद्वा द्विर्वा
कधीनवत (अ.) इदंप्रथमतया
कनक (न.) सुवर्णम्, कनकम्, हेम
कनवाळू (वि.) दयालु, कृपालु
कनात (अर. स्त्री.) पटभित्ति:

कनिष्ठ (वि.) १ कनीयस्, कनिष्ठ
२ जघन्य, न्यूनतम
कनिष्ठपक्ष न्यूनतमपरिमाणम्
कनिष्ठिका (स्त्री.) कनिष्ठिका, कनिष्ठाङ्गुलि:
कनोजी (बि.) कान्यकुब्ज
कन्या (स्त्री.) १ बालिका, कन्या
२ कन्या (राशि:)
कन्यागत (पु.) कन्यागतगुरुकाल:
कन्यादान (न.) कन्यादानम्
कन्हैया (पु.) कृष्ण:, मुरारि:
कपट (न.) कपटम्, छद्म, कैतवम्
कपटा (पु.) खण्ड:, भाग:, अंश: (वस्त्रादे:)
कपटी (वि.) वञ्चक, छद्मकारिन्
कपडा (पु.) चेलम्, वसनम्, अंशुकम्
कपडालत्ता (पु.) वस्त्रप्रावरणादि
कंपनी (इं. स्त्री.) मण्डली, गण:
क:पदार्थ (वि.) क्षुद्रतम, अलक्षणीय, तृणतुल्य
कपर्दिका (स्त्री.) कपर्दिका, क्षुद्रनाणकम्
कपाट (न.) द्वारम्, कपाटम्
कपाळ (न.) ललाटम्, भालम्
कपाळकरंटा (वि.) दुर्भाग्य, भाग्यहीन
कपाळमोक्ष (पु.) मृत्यु:, देहध्वंस:
कपाळ फुटणें दुर्भाग्यं प्र + आप् (५ उ.)
भाग्यहीनतां व्रज् (१ प.)
कपि (पु.) मर्कट:, वानर:, कपि:
कपिला (स्त्री.) कपिला गौ:
कपिलाषष्ठी (स्त्री.) कपिलाषष्ठी (योग:)
कपिलाषष्ठीचा योग सुदुर्लभावसर:
कंपू (पु.) १ समूह:, व्रज:, गण:
२ सेनानिवेश:
कपोत (पु.) पारावत:, कलरव:
कपोल (पु.) गल्ल:, कपोल:
कप्पी (स्त्री.) चक्रिका (भारोद्वहनार्हा)
कफल्लक (वि.) नि:स्व, दुर्गत, दरिद्र
कंबखती (अरबी स्त्री.) दुर्दैवम्, दुरदृष्टम्
कबजा (अर. पु.) निर्वेश:, उपभोग: केदारादे:
कबर (अर. स्त्री.) यवनचैत्यम्
कंबर (स्त्री.) कटि:, मध्य:
कंबर खचणें धैर्यं परि + त्यज् (१ प.)
कंबर बांधणें सम् + नह् (४ प.)
कबिला (अर. पु.) १ वनिता, स्त्री, अबला
२ भार्या, जाया
३ अन्त:पुरम्, अवरोध:
कबुलायत (अर. स्त्री.) संमतिपत्रम्, अङ्गीकृतिपत्रम्
कबूतर (न.) कपोत:, पारावत:
कबुतरखाना (पु.) विटङ्क:, कपोतपालिका
कबूल (वि.) अनुकूल
कम (फा. वि.) ऊन, न्यून

कमकुवत (फा. वि.) बलहीन, अशक्त
कमजोर (फा. वि.) दुर्बल, असमर्थ
कमजास्त (फा. वि.) न्यूनाधिक
कमंडलु (पु.) कमण्डलुः
कमतरता (स्त्री.) न्यूनम्
कमरबंद (पु.) काञ्ची, रशना
कमविणें (क्रिया.) १ लभ् (१आ) अधि+गम् (१ प.) २ सम्+कृ (८ उ.) चर्मादि
कमाई (स्त्री.) प्राप्तिः, आयः
कमाऊ (वि.) धनार्जक, अर्थाजक
कमान (फा. स्त्री.) १ धनुः, कोदण्डः
२ वृत्तखण्डम्
३ तोरणम्
कमाल (अर. स्त्री.) पराकाष्ठा, परागतिः
कमावणें (क्रि.) १ लभ् (१आ.) अधि + गम् (१ प.)
२ संस्कारेण मृदुतां नी (१ प.)
कमिटी (इं. स्त्री.) समितिः, सभा
कमिशन (इं न.) भागः, अंशः आयादेः
कयास (अर. पु.) तर्कः, अनुमानम्
कर (पु.) हस्तः, पाणिः, करः
२ बलिः, षष्ठांशः
(स्त्री.) करिदिनम्
कर नाही त्याला डर कशाची
यस्य करः (कृतिः) नास्ति तस्य दरः कुतः
करकचणे (क्रि.) दृढं बन्ध् (७ उ.)
करकरीत (वि.) नूतन, अभिनव
करकोचा (पु.) दृढरज्जुबन्धाङ्कः
२ बकविशेषः
करंगळी (स्त्री.) कनिष्ठिका
करगोटा (पु.) कटिदोरकः, कटिसूत्रम्
करंजी (स्त्री.) शष्कुलिः
करंजेल (न.) करञ्जतैलम्,
करंटा (वि.) अभाग्य, भाग्यहीन
करंटी (स्त्री.) १ नारिकेलत्वक्
२ करोटिः
करड (स्त्री.) १ अर्धनिस्तुषीकृतव्रीहिः
२ तृणविशेषः
करंडक (पु.) करण्डकः, करङ्कः
करडई (स्त्री.) शाकविशेषः कुसुम्भः
करडा (वि.) कठोर
करंडा (पु.) करङ्कः, करण्डकः
करंडी (स्त्री.) पिटकः, वैणवी
करडू (न.) अविपोतः, अजाशिशुः
करडेल (न.) कुसुम्भतैलम्
करण (न.) १ साधनम्, उपकरणम्, निमित्तकारणम्
२ करणं (तृतीयार्थः) 'साधकतमं करणम्'
३ बवबालवादिकरणम् (ज्योतिषे)
४ करणग्रन्थः (ज्योतिःशास्त्रे)
करणा (पु.) तूर्यविशेषः
करणावळ (स्त्री.) भृतिः, मूल्यम्

करणी (स्त्री.) १ वृत्तिः, वर्तनम्
२ वरपक्षीयसत्कृतिः
३ अभिचारः
४ लेपकोपकरणम्
करणें (क्रिया.) कृ (८ उ.)
आ + चर् (१ प.)
करदोटा (पु.) कटिसूत्रं, कटिदोरकः
करपट (वि.) अर्धदग्ध, अधिकभृष्ट
करपणे (क्रिया.) अधिकं भ्राश् (१ प.)
करभार (पु.) बलिः, राजदेयम्
करमणूक (स्त्री.) मनोरञ्जनम् मनोविनोदनम्, विनोदः
करवत (स्त्री.) क्रकचः, करपत्रम्
करवली (स्त्री.) विवाह्यस्य वरस्य भगिनी
करवा (पु.) इक्षुखण्डः
करवी (अ.) द्वारा
करा (पु.) मृत्पात्रम्
करामत (अर. स्त्री.) चातुर्यम्, कौशल्यम्
करामती (वि.) चतुर, कुशल, निपुण
करार (अरबी पु.) समयः
करारनामा (अरबी पु.) समयपत्रम्, समयलेखः
करारमदार (अर. पु.)समयलेखः समयपत्रम्
करारी (वि.) कठोर, दृढनिश्चय
करितां (अ.) कृते, अर्थे, अर्थम्
करुणा (स्त्री.) कृपा, दया, करुणा
करोड (वि.) कोटिः (संख्या)
करोडपति (पु.) कोटयधीशः
कर्क (पु.) कुलीरः, कर्कटकः
(स्त्री.) कर्कराशिः
कर्कवृत्त (न.) कर्कवृत्तम्
कर्कश (वि.) कर्कश, कर्णारुन्तुद
कर्जखत (अर. न.) ऋणलेखः ऋणपत्रम्
कर्जबाजारी (वि.) विपुलर्ण, ऋणत्रस्त
कर्जदार (अर. पु.) अधमर्णः
कर्जरोखा (पु.) ऋणपत्रम्
कर्जाऊ (वि.) ऋणरूपस्वीकृत
कर्ण (पु.) १ श्रोत्रम्, कर्णः
२ कर्णः (गणिते)
३ राधेयः, कर्णः, अङ्गराजः
४ अरित्रम्, केनिपातनम्
कर्णधार (पु.) कर्णधारः
कर्णपिशाच्च (पु.) कर्णपिशाचः
कर्णवेध (पु.) कर्णवेधः
कर्णोपकर्णी (अ.) कर्णपरम्परया, कर्णोपकर्णिकया
कर्तबगार (वि.) १ कुशल, निपुण
२ पराक्रमशालिन्, साहसिन्
कर्तबगारी (फा. स्त्री.)
कौशल्यम्, पराक्रमः
कर्तव्यदक्ष (वि.) कार्यतत्पर, जागरूक
कर्तव्यशून्य (त्रि.) पौरुषहीन, पराक्रमशून्य
२ कर्तव्यानिर्वाहक
कार्याननुष्ठातृ

कर्ता (पु.) १ कर्ता, अनुष्ठाता
२ कर्ता (कारकम्)
'स्वतंत्रः कर्ता' पा.
३ कुलज्येष्ठः, कुलनेता
राष्ट्रातील कर्ता पुरुष राज्यधुरंधरः, राष्ट्रधुरीणः
कर्तृत्व (न.) १पराक्रमः, सामर्थ्यम्
२ कर्तृत्वम्
कर्दनकाळ (पु) अन्तकक्रूरः, कालक्रूरः
कर्दम (पु.) कर्दमः, पङ्कः
कर्दळी (स्त्री.) कदलिका, क्षुद्रकदली
कर्पूर (पु.) कर्पूरः, घनसारः
कर्म (न.) १ कार्यम्, कृत्यम्, कर्म
१ कर्म (कारकम्)
३ व्यवसायः, आजीवः
४ दैवम्, भागधेयम्, प्राक्तनकर्म
कर्मकटकट (स्त्री.) उद्वेगकरकर्म
कर्मकथा (स्त्री.) दैवदुर्विपाकः, दैवदुर्विलासः
कर्मकांड (न.) कर्मकाण्डम्
कर्मगति (स्त्री.) दैवम्, दिष्टम्, भाग्यम्
कर्मठ (वि.) धार्मिक, कर्मशील, कर्मठ, कर्मशूर
कर्मधर्मसंयोग (पु.) अतर्कितोपनतकार्यम्
कर्मधर्मसंयोगानें अदृष्टवशात्, यदृच्छया
कर्मधारय (पु.) कर्मधारयः (समासः)
कर्मनिष्ठा (वि.) धर्मपर, कर्मपर, कर्मठ

कर्मभूमि (स्त्री.) १ भारतम्
२ इहलोकः
३ कर्मभूमिः
कर्मभोग (पु.) कर्मपरिणामः, कर्मफलम्
कर्ममार्ग (पु.) कर्ममार्गः
कर्मविपाक (पु.) कर्मफलम्, कर्मपरिणामः
कर्मेन्द्रिय (न.) कर्मेन्द्रियम्
हस्तौ, पादौ, वाक्, पायु, उपस्थम्
कऱ्हाडा (पु.) करहाटकः (ब्राह्मणजातिः)
कल (पु.) छन्दः, अभिप्रायः, आशयः
(वि.) कल, मधुर
कलई (स्त्री.) त्रपुलेपः, त्रपुसंस्कारः
कलंक (पु.) कलङ्कः, लाञ्छनम्
कलकल (स्त्री.) कोलाहलः, कलकलः
कलकलणें (क्रिया.) १ कोलाहलं कृ (८ उ.)
२ शरीरास्वास्थ्यं अनु+भू (१प.)
कलकलाट (पु.) कोलाहलः, कलकलः
कलंकी (पु.) कल्की (दशमोऽवतारः)
कलगी (स्त्री.) उष्णीषापीडः, उष्णीषशेखरः
२ कामगानम्
कलगीवाला (पु.) कामगानकुशलः, कामगीतगायनः
कलंडणें (क्रिया.) साची भू (१प.)
तिर्यक् भू (१ प.)

कलणें (क्रि.) अभि+वृत् (१आ.)
कलता (वि.) अभिवृत्त, ईषद्वलित
कलत्र (न.) भार्या, जाया, कलत्रम्
कलंदर (फा. पु.) व्यसनाधीनः, अनाचाररतः
कलप (पु.) कृष्णवर्णः
कलप लावणें पलितं कृष्णय
कलम (अर. न.) १ लेखनी
२ तूलिका, वर्तिका
३ सहकरणम्
कलम करणें छिद् (७ उ.) व्रश्च् (६ प.)
कलमदान (फा. न.) लेखनीधानम्
कलमबहाद्दूर (वि.) लेखकुशलः, लिपिपण्डितः
कलमी (वि.) सहकृत
कलमी आंबा (पु.) सहकारः, अतिसौरभः
कलश (पु.) कलशः, घटः
कलह (पु.) कलहः, विरोधः, विद्वेषः, वैरम्
कलहंस (पु.) कलहंसः, कादम्बः
कला (स्त्री.) १ कला (चित्रकर्मादि)
२ कला (चन्द्रस्य)
३ कला (राशेः षष्टितमः भागः)
कलागत (स्त्री.) कलहः, विद्वेषः
कलागती (वि.) कलहप्रिय, कलहकारिन्
कलाप (पु.) कलापः, समूहः
कलाबूत (स्त्री.) राजततन्तुः
कलाल (अर. पु.) १ मद्यविक्रयिन्
२ मद्यकारिन्
कलावंत (वि.) कलानिपुण, कलाकुशल
कलावंतीण (स्त्री.) १ वारस्त्री, गणिका, वेश्या
२ नृत्यगायनादिकलाकुशला
कलि (पु.) १ कलिः (युगम्)
२ कलहः, विद्वेषः
कलिका (स्त्री.) कलिका, कोरकः
कलियुग (न.) कलियुगम्, कलिकालः
कलुषित (वि.) दूषित, कलुषित
कलेक्टर (पु.) मण्डलाधिकृतः, मण्डलप्रमुखः
कॅलेंडर (इं. न.) दिनदर्शकम्
कलेवर (न.) शरीरम्, कायः, देहः
कल्प (पु.) १ कल्पः, ब्रह्मदिनम्
२ कल्पः (वेदाङ्गम्)
कल्पक (वि.) कल्पनापटु
कल्पना (स्त्री.) कल्पना
कल्पान्त (पु.) संवर्तः, कल्पान्तः
कल्ला (पु.) व्यावृत्तश्मश्रु
कल्लोळ (पु.) १ उल्लोलः, कल्लोलः
२ कोलाहलः, कलकलः
३ वह्निप्रसरः
कल्हई (अर.) त्रपुलेपः
कल्हईगार (पु.) त्रपुलेपकः, त्रपुलेपकरः
कवच (न.) कवचम्, तनुत्रम्
कवटाळणें (क्रिया.) १ व्यामेन ग्रह (९ उ.)
२ परि+स्वज् (६ प.)

कवडसा (पु.) जालमरीचिः, जालकिरणः
कवडी (स्त्री.) कपर्दिका
कवडीमोल (न.) मूल्यहीन, अगणनीय
कवळासणें (क्रिया.) मूर्त्यादि वि + सृज् (६ प.)
कवाईत (अर. स्त्री) १ संचलनम् (सेनादेः)
२ व्यायामः
कवाड (न.) कपाटम्
कवि (पु.) १ कविः
२ बुधः, पण्डितः
कव्य (न.) कव्यम्, पित्र्यम्
कशा (स्त्री.) कशा, ताडनी
कशिदा (पु.) सूचिशिल्पम्
कषाय (पु.) क्वाथः
कष्ट (पु.) १ श्रमः, आयासः
२ दुःखम्, कष्टम्
कष्टकरी (पु.) कर्मकरः, भरण्यभुज्
कष्टाळू (वि.) उद्योगशील, कर्मपर
कष्टी (वि.) १ खिन्न, श्रान्त
२ उद्योगशील, कार्यप्रवण
कस (पु.) निकषः
कसणें (क्रिया.) दृढं बन्ध् (९उ.)
कसदार (वि.) दृढ, पुष्ट
कसपट (न.) तृणम्
कसब (फार. न.) कौशल्यम् नैपुण्यम्
कसबा (अर. पु.) पुराणनिवेशः (नगरादेः)
कसबी (वि.) शिल्पिन्, कलाकुशल
कसबीण (स्त्री.) वारस्त्री, वेश्या, गणिका
कसर (स्त्री.) १ न्यूनम्
२ शेषः
३ अल्पज्वरः
कसरत (अरबी स्त्री.) व्यायामः
कसरती (वि.) व्यायामशील
कसला (वि.) कीदृश
कसा (पु.) १ कञ्चुकादिबन्धः
२ नाणकसञ्चिका
(वि.) कीदृश
कसाई (पु.) शौनिकः, मांसिकः
कसोशी (स्त्री.) सूक्ष्मेक्षिका
कसोशीने सूक्ष्मेक्षिकया
कसोटी (स्त्री.) १ निकषोपलः
२ परीक्षा
कसूर (अर. स्त्री.) १ प्रमादः,
२ अपराधः, दोषः
कसोटी (स्त्री.) १ परीक्षा
२ निकषः, निकषोपलः
कस्तु(स्तू)री (स्त्री.) मृगमदः, कस्तूरी, मृगनाभिः
कस्तुरीमृग (पु.) गन्धमृगः, कस्तूरीमृगः
कहर (पु. अरबी) १ विपद्, संकटम्, आपत्तिः, अनर्थः
२ पराकाष्ठा, अतिशयः, भरः
कहाणी (स्त्री.) कथा, आख्यानम्
कळ (स्त्री.) १ शूलम्, वेदना
२ यन्त्रम्
३ कलहः, वैरम्

कळक (स्त्री.) वेणुः
कळकट (वि.) मलिन, किट्टयुत
कळकणें (क्रिया.) तक्रादि अपाय-
करं भू (१ प.)
ताक कळकलें तक्रं ताम्रादि-
पात्रनिक्षेपेण अपायकरम्
आसीत् ।
कळकळ (स्त्री.) आस्था, ममत्वम्,
ममता
कळणें (क्रिया.) ज्ञा (९ उ.)
कळप (पु.) समजः, समुदायः,
वृन्दम्
कळवळणें (क्रिया.) १ (मनः)
दारुणां रुजम् अनु+भू (१प.)
व्यथ् (१ आ.)
२ (मनः) स्नेहाकुलं भू (१ प.)
कळवळा (पु.) वात्सल्यम्,
अपत्यस्नेहः
कळविणें (क्रिया.) नि + वेदय्,
शंस् (१ प.)
कथ् (१०)
कळशी (स्त्री.) कलशी, घटी,
कुम्भी
कळस (पु) १ शिखराग्रं
२ पराकाष्ठा, अतिशयः
कळसूत्र (न.) पुत्तलिकानर्तनरज्जुः
कळसूत्रीं बाहुलें
परप्रत्ययनेयबुद्धिः (पुरुषः),
परच्छन्दानुवर्तिन्
कळा (पु.) कलिका, कोरकः
कळी (स्त्री) १ कलिका, कोरकः
२ (स्नेहभृष्टचणक-
पिष्ट) कणिका
३ कलिः, कलहः

कळीचा चुना चूर्णः, (भक्ष-
णार्हः) ताम्बूलार्हः वा
कळी उमलणें मुखे प्रसादं
आविस् + कृ (८ प.)
कळीचा नारद कलहप्रियः,
कलहकरः
कक्षा (स्त्री.) १ कक्षा, ग्रहमार्गः
२ बाहुमूलं, कक्षः, कक्षा
३ मर्यादा
का (अव्यय) १ अथवा, उत
तो का मी स उत अहम्
तूं का तुझा मुलगा
त्वम् उत त्वत्पुत्रः
२ किम्, नु
तू जातोस का? गच्छसि नु?
गच्छसि किम्
कां (अव्यय) किमिति, किमर्थम्
काकडारती (स्त्री.) प्रभातनीरा-
जनम् (शरदि)
काकडणें (क्रिया.) शीतेन कम्प्
(१आ.)
वेप् (१आ.)
काकडा (पु.) १ वस्त्रवर्तिका
२ प्रज्वालिनी, प्रज्वालनः
काकडी (स्त्री.) कर्कटी, कर्कटिका
कांकण (न.) कङ्कणम्
**हातच्या कांकणाला आरसा
कशाला?** करधृतकङ्कणे किं
प्रयोजनं मुकुरेण ।
कांकणभर (वि.) मनाक्,
स्तोकम्, अल्पम्
काकवी (स्त्री.) फाणितम्
काकळूत (स्त्री.) करुणा, अनुक्रोशः
(**काकुळत**)

काका (पु.) पितृव्यः, चुल्लतातः
काकी (स्त्री.) पितृव्यपत्नी
कांकू करणें (क्रिया.) वि+आ+शङ्क् (१आ.)
वि+लम्ब् (१आ.)
काख-खोटी (स्त्री.) बाहुमूलं, कक्षा, कक्षः
काखा (काखोठी) वर करणें ऋणशोधनाक्षमतां उद्+घोषय्
काखेंत मारणें, ग्रह् (९ उ.)
काखोटीस मारणें अप+हृ (१ प.)
काखमांजरी (स्त्री.) कक्षपिटकः
कागद (पु. फारसी) १ पत्रम्
२ कर्गजः
३ लेख्यं, लेख्यपत्रम्
कागदी (वि.) १ पत्रगत
२ असार, फल्गु
कागदी घोडे नाचविणें केवलं पत्रादिषु लिख् (६प.)
कागदी लिंबू (न.) प्रतनुत्वक् जम्बीरम्
कांगावखोर (वि.) वृथाक्रोश-कारिन्
कांगावा (पु.) अकारणाक्रोशः
कागाळी (स्त्री.) कर्णजापः, सूचनम्
कॉंग्रेस १ सभा
२ राष्ट्रसभा
काच (स्त्री.) काचः
काच (कांच) (पु.) उपद्रवः, आयासः, पीडा

का (कां) चणी (स्त्री.) १ भीतिः, भयम्
२ चिन्ता
३ पीडा, बाधा
कांचन (न.) स्वर्णं, कनकं, काञ्चनम्
काची (पु.) फलविक्रयिन्
काच्या (पु.) कच्छः,
काचा मारणें सम्+नह् (४प.)
कच्छं बन्ध् (९उ.)
काज (न.) कार्यं, कर्म
काजळ (न.) कज्जलम्
काजवा (पु.) खद्योतः,
डोळ्यापुढें काजवे चमकणें भ्रमिम् अनु+भू (१ प.)
काजळी (स्त्री.) १ तैलदीपकिट्टं, दीपमलः
२ दग्धवर्त्यग्रम्
३ रोगप्रयुक्तमान्ध्यम्
काजी (अर. पु.) यवनधर्मोपदेशकः
कांजी (स्त्री.) यवागूः
काजू (पु.) केशवं (फलम्)
केशवं (बीजम्)
काटक (त्रि.) कष्टसहन, श्रमसह
काटकसर (अर. स्त्री.) मितव्ययः, व्ययन्यूनता
काटकी (स्त्री.) क्षुद्रशिफा, काष्ठकम्
काटकुळा (वि.) कृशतनु, क्षीणदेह
काटकोन (पु.) ऋजुकोणः, समकोणः

कांटा (पु.) १ कण्टकः,
२ तुला,
३ रोमाञ्चः
४ अन्तरायः, प्रत्यूहः
काट्याने कांटा काढणें
कण्टकेन कण्टकं परि + हृ (१ प.)
उद् + हृ (१ प.)
कांट्याचा नायटा होणें
स्वल्पहेतोः तीक्ष्णतरः विरोधः
सम् + उत् + पद् (४ आ.)
कांटेकोर (वि.) प्रमाणबद्ध, अन्यूनातिरिक्त
का(कां)ठ (पु.) तीरं, वेला
काठिण्य (न.) काठिन्यम्
काठी (स्त्री.) यष्टिः
कांड (न.) १ काण्डम् (ग्रन्थादेः)
२ स्कन्धः, प्रकाण्डः (वृक्षादेः)
कांडण (न.) कुट्टनं, कण्डनम्
कांडणें (क्रिया.) कुट्ट् (१ प.), कण्ड् (१ प.)
काडी (स्त्री.) यष्टिः, यष्टिका
कांडी (स्त्री.) खण्डः, कण्डिका, यष्टिका
काडीमात्र (अव्यय) मनागपि, अत्यल्पमपि.
काडीमोड (स्त्री.) विवाहविच्छेदः
काढणें (क्रि.) १ उद्+हृ (१ प.)
२ लिख् (६ प.)
३ निर्+मा (३आ.)
काढता पाय घेणे
परा + वृत् (१ आ.) (रणाङ्गणादेः)
काढा (पु.) कषायः

कातकरी (पु.) वन्यजातिविशेषः
कातगोळी (स्त्री.) खदिरनिर्यास-गुटिका
कातडी (स्त्री.) चर्म, अजिनं, कृत्तिः
कातर, कातरी (स्त्री.) कर्तरी
कातरणें (क्रिया.) कृत् (६ प.)
छिद् (७ उ.)
कातळ (पु.) शिला, शिलातलम्
कांत (वि.) १ कान्त, रुचिर, चारु, मनोज्ञ
(पु.) २ धवः, प्रियः, कान्तः
कांता (स्त्री.) स्त्री, पत्नी, भार्या, कान्ता
कांति (स्त्री.) प्रभा, रुचिः, कान्तिः
काथ्या (पु.) दृढरज्जुः
काथ्याकूट करणे निष्प्रयोजनां चर्चां अनु + स्था (१प.)
कादंबरी (स्त्री.) कल्पितकथा
कांदा (पु.) १ कन्दः,
२ पलाण्डुः, सुकन्दकः
कान (पु.) कर्णः, श्रुतिः, श्रवणं, श्रवः
कानउघाडणी करणें
निर्+भर्त्स् (१० आ.)
कान किटणें शश्वत् श्रवणेन
उद् + विज् (६ प.)
कान उपटणें १ कर्णं आ + कृष् (१ प.)
कर्णं सम् + पीड् (१०प.)
कानाला खडा लावून घेणें
अपराधं परिहर्तुं निस् + चि (५ उ.)

सोनारानें कान टोंचणे
१ सौर्वाणिकः कर्णं व्यध् (४प.)
२ असंस्तुतः गरिष्ठः उप् + दिश् (६ प.)
कान फुंकणें कर्णे जप् (१ प.)
रहसि उप + दिश् (६ प.)
कानावर हात ठेवणें
कर्णौ अपि + धा (३ उ.)
परिचयं निर् + आ + कृ (८ उ.)
कानाशीं लागणें कर्णं दंश् (६प.)
कानठळी बसणें ध्वनेः उत्कटतया कर्णः ध्वनिग्रहणाक्षमः भू (१ प.)
बधिरः भू (१ प.)
कान कोरणें (न.) कर्णमल-निःसारणम्, पिञ्जूषनिःसारणी
कानडा (वि.) दुर्बोध, दुर्विज्ञेय
कानडी (वि.) कर्णाटकीय, कार्णाटक
कानपिळा (पु.) कर्णपीडकः (वधूभ्राता)
कानफड (स्त्री.) कर्णफलकः
कानफडांत देणें चपेटिकां दा (३ उ.)
कानफाटचा (पु.) गोरक्षमतानुयायी भिक्षुः
कानमंत्र (पु.) रहस्यं, गुह्यं, गुपितम्
कानवला (कानोला) (पु.) कर्णशष्कुली, अपूपविशेषः
कानस (स्त्री.) घर्षणी
कानाकोपरा (पु.) समग्रं स्थलम्,

कानू (अर. पु.) विधिः, नियमः, निर्बन्धः
कानोसा (पु.) एकाग्रतया सूक्ष्म-शब्दग्रहणम्
कानाडोळा (पु.) उपेक्षा
कान्हा (पु.) कृष्णः, यदुनन्दनः, गोविन्दः
कापड (न.) वस्त्रं, वसनं, चैलं, पटः
कापशी (स्त्री.) कर्पासवृक्षः
कापूर (पु.) कर्पूरः
कापूस (पु.) कार्पासः
काफर (पु.अर.) विधर्मीयः, व्रात्यः
काफला, काफिला (अरबी. पु.) सार्थः, संघः
कॉफी काफी (पानविशेषः)
काबली (स्त्री.) लवणादिदिग्धः चणकविशेषः
कात (पु.) खदिरसारः, खदिररसः, खादिरः
कांजिणी (स्त्री.) मसूरिका
कांबळें (न.) कम्बलः, और्णप्रावरणम्
काबाडकष्ट (पु.) श्रमातिशयः
काबू (स्त्री. अरबी) अधिकारः, प्रभुत्वम्
काम (न.) कर्म, कार्यम्
(पु.) १ कामः, मदनः, अनङ्गः
२ कामः पुरुषार्थः
३ इच्छा, स्पृहा, ईहा
कामकरी (पु.) कर्मकरः, भृतकः, वैतनिकः
कामकाज (न.) कार्यजातम्, कृत्यजातम्

कामगार (पु. फारसी) कर्मकरः
कामगिरी (स्त्री. फारसी) कृत्यम्, कार्यम्
कामचलाऊ (वि.) तादात्विक-कार्यनिर्वाहक
कामचुकार (वि.)कर्मपरिहारक, कार्यच्यावक
कामधंदा (पु.) व्यवसायः, व्यवहारः
कामधेनु (स्त्री.) कामदुघा, कामधेनुः
कामना (स्त्री.) इच्छा, स्पृहा, कामना
कामसाधु (वि.) कार्यसाधक
कामसू (वि.) उद्योगरत, कार्यनिरत
कामिनी (स्त्री.) स्त्री, योषित्, कामिनी
काय (पु.) कायः, देहः, शरीरम्
कायदा (पु. अरबी) विधिः, नियमः, निर्बन्धः
काय (अव्यय) किम्, ननु
कायदेशीर (वि) विध्यनुसारिन्, विध्यनुकूल, नियमानुसारिन्
काया(स्त्री.)कायः, देहः, शरीरम्
कारकीर्द (स्त्री. फारसी) स्वाम्यकालः, शासनम्
कारकून (पु.फारसी) लेखनिकः, कायस्थः
कारखानदार (पु. फारसी) पण्यनिर्माता, पण्यनिर्माण-स्थलाधिपतिः
कारखाना (पु. फारसी) पण्यनिर्माणस्थानम्

कारभार (पु.) कार्यनिर्वाहः, कार्यनिर्वहणं, व्यवस्था
कारभारी (पु.) १ कार्यनिर्वाहकः, व्यवस्थापकः
२ मन्त्री, अधिकारिन्
कारलें (न.) कारवेल्लः, कठिल्लकः
कारवाई (स्त्री. फारसी) गुप्तचेष्टा, गुप्तक्रिया
कारवान (पु. न. फारसी) सार्थः, संघः
कारस्थान (न.) कूटोपायः, उपजापः
कारस्थानी (वि.) कूटोपायपर, उपजापचतुर
कारागार (पु.) कारा, बन्दि-शाला, वन्दिवासः
कारागीर (पु. फारसी) शिल्पिन्, कारुः
कारागिरी (फारसी स्त्री.) शिल्प-कौशलम्
कारागृह (न.) कारा, बन्दिवासः
कार्ड (न.) पत्रम्
कार्डबोर्ड (पु.) पृष्ठपत्रम्, स्थूलपत्रम्
कालकूट (न.) कालकूटम्, तीव्रविषम्
कॉलम (पु.)स्तम्भः (वृत्तपत्रादेः)
कॉलरा (पु.) महामारी, विषूचिका
कालवड (स्त्री.) वत्सतरी
कालवण (न.) व्यञ्जनम्, उपदंशः

कालवणें (क्रिया.) मिश्र् (१० प.)
कालवा (पु.) कुल्या, कृत्रिमसरित्
कालवाकलव (स्त्री.) चित्त-वृत्तिक्षोभः
काला (पु.) मिश्रणम्
कॉलेज (न.) महाविद्यालयः
काल्पनिक (वि.) कल्पित, कृतक, कृत्रिम
कावकाव (स्त्री.) काकरुतम्
काव (स्त्री.) कषायः, गैरिकम्
कावड (स्त्री.) बिवधः, वीवधः
कावणें (क्रिया.) १ क्रुध् (४ प.) २ उत् + विज् (६ प.)
कावरा (वि.) भीत, कातर, भयग्रस्त
कावराबावरा (वि.) भीत, कातर, भयग्रस्त
कावळा (पु.) काकः, ध्वाङ्क्षः
कावा (पु.) वञ्चना, प्रतारणा
कावीळ (स्त्री.) कामला, पाण्डुरोगः
कावेबाज (वि. फारसी) धूर्त, प्रतारक, वञ्चक
कावेरी (स्त्री.) कावेरी
काष्टा (पु.) कच्छः
कास (स्त्री.) १ कच्छः
२ अर्धोरुकम्
३ ऊधस्
कासंडी (स्त्री.) दुग्धभाण्डम्
कासरा (पु.) दृढरज्जुः
कासव (न.) कच्छपः, कूर्मः, कमठः
कासार (पु.) १ कांस्यकारः
२ काचकारः, कङ्कणिकः
कासावीस (वि.) कासाकुल, व्याकुल
काहणी (स्त्री.) कथा, आख्यायिका
काहली (**काहिली**) (स्त्री.) दाहः, संतापः
काहार (पु.) उपद्रवः, बाधा
काहील (स्त्री.) इक्षुरसक्वाथ-पात्रम्
कांहीं (अव्यय) किञ्चित्, स्वल्पम्
काहूर (न.) १ विपद्, संकटम्
२ मिथ्यारोपः, अपवादः
काळ (पु.) १ कालः, समयः, वेला
२ मृत्युः, मरणम्
काळजी (स्त्री.) चिन्ता
काळवीट (पु.) कृष्णसारः, रुरुः, न्यङ्कुः
काळसर (वि.) कृष्णवर्ण, श्यामल
काळीज (न.) कालेयम्, कालकम्, यकृत्
काळोख (पु.) तिमिरम्, ध्वान्तः, तमः
काळोखी (वि.) तमिस्र, तामस
(स्त्री.) १ आन्ध्यम्
२ कलङ्कः
किंकर (पु.) किंकरः, प्रेष्यः, सेवकः
किंकाळणें (क्रिया.) १ चीत्कारं कृ (८ प.)
२ आ + क्रुश् (१ प.)
किंकाळी (स्त्री.) १ चीत्कारः
२ आक्रोशः, उत्क्रोशः
किचकट (वि.) गहन, दुर्बोध, संकुल

किंचित (अव्यय) अल्पम्, किञ्चित्
किटणें (क्रिया.) १ मलिनी +भू (१ प.)
ऐकून ऐकून कान किटले
श्रावं श्रावं निर्विण्णोऽभूवम् ।
किटाळ (पु.) १ स्फुलिङ्ः, अग्निकणः
२ मिथ्यारोपः, जनापवादः
किडा (पु.) कीटः, कृमिः
किडुकमिडुक (न.) क्षुद्रालंकारः, अलंकारांशः
किडूक (न.) कीटकः
किताब (स्त्री.) पुस्तकम्, ग्रन्थः
(पु.) पदवी, उपाधिः
किताबखाना (अरबी पु.) ग्रन्थालयः, पुस्तकालयः
कितु (पु.) शंका, संशयः
कित्ता (पु.) अक्षरादर्शलेखः
कित्ता गिरवणें अनु+कृ(८उ.)
किनखाप किनखाब (अरबी पु.) कार्मिकचीनांशुकम्
किनारा (पु.) तटः, तीरं, प्रान्तः
किफायत (फारसी स्त्री.) लाभः, आयः
किफ़ायतशीर (वि.) लाभप्रद, आयकारिन्
किंबहुना (अव्यय) प्रायः, बहुशः, प्रायेण
किंमत (स्त्री.) मूल्यं, अर्घः
किमया (अरबी स्त्री.) रससिद्धिः, पारदविद्या
किमयागार (फारसी पु.) रसविद्याचणः, पारदविद्यानिपुणः
किमानपक्षीं (अव्यय) न्यूनान्न्यूनम्, अन्ततो गत्वा
किरकिर (स्त्री.) रोदनाद्युपद्रवः (बालादेः)
किरकोळ (वि.) क्षुद्रतम, लघीयस्
किरण (पु.) किरणः, मयूखः, रश्मिः
किराणा (पु.) हिङ्गुमरीचादि क्रयणं वस्तुजातम्
किलबिलाट (पु.) वाशितं, रुतम्
किर्र (वि.) गहन, निबिड
किलकिलें (वि.) अर्धपिहित, अर्धोद्घाटित
किल्मिष (न.) पापं, किल्बिषं, कल्मषं
किल्ला (पु.) दुर्गं, कोटः
किल्ली (स्त्री.) १कुञ्चिका, ताली
२ युक्तिः, उपायः
किल्लेदार (पु.) दुर्गाध्यक्षः, कोटपालः
किवंडा (वि.) बधिरः, एडः
किंवा (अव्यय) अथवा, किंवा
किशोर (पु.) अप्राप्तयौवनः बालः
किसगणती (स्त्री.) गणना, अवेक्षा
त्याच्या किसगणतीत नाही.
नैव गणयति तत् ।
किसणी (स्त्री.) कर्शनी
किसणें (क्रिया.) कृश् (६ प.)
किसमिस (फारसी स्त्री.) शुष्कद्राक्षा

किसान (पु.) १ कृषीवलः, २ ग्रामजनः
किळस (पु.) कुत्सा, घृणा, निर्वेदः
कीं (अव्यय) १ जातोस कीं काय? किम् नु, गच्छसि किम, नु ?
जातोस कीं नाही २ अथवा गच्छसि न वा
तो म्हणाला कीं ३ यत् स अव्रोचत् यत्
कीचक (पु.) कीचकः
कीट (पु.) किट्टं, मलम्
कीड (स्त्री.) कीटः, कृमिः
कीर्ति (स्त्री.) यशः,कीर्तिः,ख्यातिः
कीर्तन (न.) हरिकथा, कथा-निरूपणम्
कीर्द (स्त्री.) आयव्ययपुस्तिका
कींव (स्त्री.) कृपा, दया, अनुकम्पा
कु (अव्यय) कु. (कुकर्म, कुशब्द इत्यादि)
कुई (स्त्री.) शृगालरुतम्
कुईरी (स्त्री.) कुङ्कुमधानी
कुंकुम (न.) कुङ्कुमम्
कुंकुमपत्रिका (स्त्री.) मङ्गल-निमन्त्रणम्
कुचंबणें (क्रिया.) अनिवार्यं व्यसनं अनु + भू (१ प.)
कुचंबणा (स्त्री.) व्यसनोपनिपातः, अवार्यसंकटानुभवः
कुचर (पु.) अक्लेदनं (धान्यादि)
कुचराई (स्त्री.) उपेक्षा, अवहेला
कुंचा (पु.) संमार्जनी, शोधनी
कुचाळ (वि.) उपहासपर
कुचाळी (स्त्री.) परिहासः, उपहासः
कुंज (पु.) लताकुञ्जः, लतामण्डपः
कुजबुज (स्त्री.) उपांशुसंलापः
कुंजर (पु.) गजः, कुञ्जरः, द्विरदः
कुटाळ (वि.) निन्दक, दूषण
कुटाळी, कुटाळकी (स्त्री.) निन्दा, दूषणम्
कुटुंब (न.) कुटुम्बम्, भार्यापुत्रादि
कुंड (न.) जलाशयः, तडागः
कुंडल (न.) कर्णभूषणम्, अवतंसः
कुंडा (पु.) कुण्डम्, पात्रविशेषः
कुंडी (स्त्री.) मृण्मयलतादिपात्रम्
कुडी (स्त्री.) कायः, देहः, शरीरम्
कुडमुडा (पु.) गणकः, दैवज्ञः, ज्यौतिषिकः
कुंडली (स्त्री.) कुण्डली, राशिचक्रम्
कुणबी (पु.) कृषीवलः, कर्षकः
कुतरओढ (स्त्री.) दुर्दशा, दुर्गतिः, हीनावस्था
कुत्रा (पु.) भषकः, श्वा, कुक्कुरः
कुत्री (स्त्री.) शुनी, कुक्कुरी
कुंथणें (क्रिया.) कुथ् (९ प.) कुन्थ् (९ प.)
कुदणें (क्रिया.) कुर्द्-कूर्द् (१प.)
कुदळ (कुदळी) (स्त्री.) खनित्रम्, अवदारणम्
कुंपण (न.) वृतिः, आवरणम्
कुपी (स्त्री.) कुतुपः
कुबड (न.) गडुः
कुबडा (वि.) कुब्ज

कुबडी (स्त्री.) खञ्जयष्टिः, कुब्जयष्टिः
कुबेर (पु.) १ कुबेरः, यक्षाधिपः, वैश्रवणः
२ धनाढ्यः, महाधनिकः
कुभांड (न.) अभिशापः, मिथ्यारोपः
कुंभार (पु.) कुम्भकारः, कुलालः
कुमक (फारसी स्त्री.) साहाय्यम्
कुरघोडी (स्त्री.) अतिशयनम्
कुरघोडी करतो शौर्यादिना अति + शी (२आ.)
कुरबूर (स्त्री.) उपांशुकलहः
कुरडई (स्त्री.) तण्डुलपिष्ट-निर्मितभक्ष्यम्
कुरण (न) गोचरभूमिः
कुरमुरे (पु.) भ्राष्ट्रतण्डुलः
कुराण (न.) यवनधर्मग्रन्थः
कुरापत (अरबी स्त्री.)
१ छिद्रोद्घाटनम्
२ उपहासः
३ कलहः
कुरुप (वि.) कुरूप, दुर्दर्शन, विरूप
कुर्निसात (स्त्री.) प्रणामः, सशिरोनमनवन्दनम्
कुर्रा (पु.) गर्वः, मानः, दर्पः
कुर्रेबाज (वि.) दृप्त, गर्वित, अहंकारिन्
कुऱ्हाड (स्त्री.) कुठारः,
कुऱ्हाडीचा दांडा गोत्यास काळ स्वजनाभिद्रोग्धा
कुल (न.) वंशः, कुलम्, अभिजनः
कुलुपीगोळा (पु.) आयसकील-पूर्णकन्दुकः
कुलपुरुष (पु.) गोत्रपुरुषः, वंशप्रवर्तकः
कुलमर्यादा (स्त्री.) कुलाचारः, कुलधर्मः
कुलवधू (स्त्री.) महाकुलवनिता
कुला (पु.) नितम्बः
कुलांगार (पु.) कुलदूषणः
कुलाबा (अरबी पु.) भूशिरस्
कुलूप (अरबी न.) तालकं, तालयन्त्रम्
कुवत (स्त्री.) शक्तिः, सामर्थ्यम्
कुवा (पु.) कूपः, अन्धुः
कुसकरणें (क्रिया.) सम् + मृद् (९ प.)
वि + मृद् (९ प.)
कुसळ (न.) तृणलवः, तृणाग्रम्
कुसुंब (बा) (पु.) कौसुम्भं
कुळकर्णी, **कुलकुर्णी** (पु.) ग्रामणीः, ग्रामप्रभुः
कुळवाडी (पु.) कृषीवलः, कृषिकरः
कुळी (स्त्री.) वंशः, कुलम्
कुळीथ (पु.) कुलित्थम्
कूच (न.) यात्रा, प्रयाणम्
कूट (न.) १ चूर्णम्
२ कपटम्, छद्म, कैतवम्
कूड (पु.) कुडचम्
कूस (स्त्री.) कुक्षिः, उदरम्
कूळ (न.) १ वंशः, कुलम्
२ कृषीवलः, कृषिकरः
कृतांत (पु.) कृतान्तः, यमः, शमनः
कृपाळु (वि.) दयालु, कृपाशील,
क्लृप्ति (स्त्री.) युक्तिः, कल्पना
केका (स्त्री.) केका, मयूरध्वनिः

केंद्र (न.) १ वर्तुलमध्यम्,
२ परीक्षास्थलम्,
३ मुख्यं स्थानम्
केंबरें (न.) मशकः
केर (पु.) संकरः, अवकरः
केर वारा करणें (स्थलादि) सम् + मृज् (२ प.)
केरकचरा (पु.) संकरः, अवकरः
केराची टोपली संकरपिटकः,
केराची पेटी अवकरनिक्षेपस्थलम्
केरपोतेरे (न.) संमार्जनादि प्रातःकृत्यम्
केरसुणी (स्त्री.) संमार्जनी, शोधनी
केवडा (पु.) केतकीपुष्पम्
केवढा (वि.) कियत्, किंपरिमाण
केवढ्यांदा (अव्यय) कियता उच्चैः ध्वनिना
केवळ (अव्यय) केवलम्
केविलवाणा (वि.) दीन, करुण, दयापात्र
केव्हां (अव्यय) कदा
केश (पु.) कचः, केशः, शिरोरुहः
केशर (न.) कुङ्कुमं, काश्मीरजम्
केशरी (वि.) कौसुम्भ, कुसुम्भारुण
केशरीभात (पु.) कुङ्कुमौदनः, काश्मीरजौदनः
केस (पु.) कचः, केशः, शिरोरुहः
केसानें गळा कापणें विश्वासं (विश्रम्भं) भञ्ज् (७ प.)
केसतूड (न.) केशोल्लुञ्चगण्डः
केसर (पु.) किञ्जल्कः, केसरः
केसाळ (वि.) लोमश, रोमश
केळ (स्त्री.) कदली, रम्भा, मोचा (न.) कदलीफलं, रम्भाफलं, मोचाफलम्
केळफूल (न.) कदलीपुष्पम्
केळीचा खुंट कदलीस्तम्भः
केळीचा घड कदलीफलस्तबकः, रम्भाफलगुच्छः
केळवण (न.) संस्कार्यभोजनम्
कैक (वि.) अनेक, विपुल, बहु
कैची (स्त्री.) १ कर्तरी,
२ त्रिकोणाकृतिस्थापितकाष्ठ
कैद (स्त्री. अरबी) कारावासः, काराबन्धनम्
कैदखाना (पु.) कारा, बन्धनगृहम्
कैदाशीण (स्त्री.) कलहप्रिया, कलहकरा
कैदी (पु.) कारावासी, बन्धनगतः
कैफ़ (पु.) मदः,
कैफियत (स्त्री.) अभिप्राय-वर्णनम्, आशयनिवेदनम्
कैरी (स्त्री.) आम्रशलाटु, आमाम्रम्
कैलास (पु.) कैलासः, शिवनिवासगिरिः
कैलासवासी (वि.) दिवंगत, पञ्चत्वमाप्त, यमातिथिभूत
कैवल्य (न.) मुक्तिः, मोक्षः, कैवल्यम्
कैवार (पु.) पक्षपातः
कैवारी (पु.) पक्षपातिन्, साहाय्यक

कोकंब (न.) १ अम्लतरुः
२ अम्लतरुफलम्,
अम्लशलाटुः
कोकंबेल-कोकमतेल अम्लतैलम्,
अम्लस्नेहः
कोंकण (न.) अपरान्तः, कोङ्कणः
कोंकणस्थ (पु.) कोङ्कणस्थः
कोंकणी (वि.) कौङ्कणिक
कोंकरूं (न.) अविपोतकः,
मेषशावकः
कोकलणें (क्रिया.) आ + क्रुश्
(१ प.)
कोकशास्त्र (न.) कामशास्त्रम्
कोको (पु.) पेयविशेषः
कोच (पु.) आसन्दी
कोजागरी (स्त्री.)
आश्विनी (पूर्णिमा), कोजागरी
कोट (पु.) १ प्राकारः, वरणः,
सालः
२ अङ्गरक्षाविशेषः,
३ कोटिः (संख्या)
कोटकल्याण (न.) अतिशयित-
धनादिलाभः
कोटि (स्त्री.) १ कोटिः (संख्या)
२ वक्रोक्तिः
कोटिक्रम (पु.) वाचोयुक्तिः,
विलक्षणकल्पना
कोटयधीश, कोटयाधीश (पु.)
महाधनिकः, कोटयधीशः
कोटयावधि (वि.) कोटिशः
कोठडी (स्त्री.) कोष्ठम्, अगारम्
कोठवळा, कोठावळा (पु.)
कोष्ठपतिः, कोष्ठपालः

कोठा (पु) जठरं, उदरम्
कोठार (न.) धान्यागारम्
कोठी (स्त्री.) कोष्ठः
कोठें (अव्यय) कुत्र, क्व
कोड (न.) १ कौतुकम्, लालनम्
२ कुष्ठम्, श्वित्रम्, कोठः
३ विधिग्रन्थः, विधिसंहिता
कोडगा (वि.) निस्त्रप, निर्लज्ज
कोंडणें (क्रिया.) प्रति + रुध्
(७ उ.)
प्रति + बन्ध् (९ उ.)
कोंडमारा (पु.) प्रतिबन्धः,
प्रतिरोधः
कोंडवाडा (पु.) पशुनिरोधस्थलम्
कोंडा (पु.) १ तुषः
२ अर्गला, कीलः
कोंडाळें (न.) वृत्तम्, वर्तुलम्
कोंडी (स्त्री.) पर्यावृतस्थलम्
कोडें (न.) कूटप्रश्नः, यक्षप्रश्नः
कोण (सर्व.) किम्
कोणीएक (वि.) कश्चित्, काचित्,
किंचित् किम् + चित्
कोतवाल (पु.) नगररक्षाधिकृतः
कोतवाली (स्त्री.) नगररक्षाधि-
कारिस्थलम्
कोता (वि.) अपर्याप्त, संकुचित
कोथिंबीर (स्त्री.) कुस्तुंबरी
कोंदट (वि.) अवात, अप्रकाश
कोंदण (न.) रत्नाद्याधारः
कोनाकोपरा (पु.) दुर्लक्षितभागः
(गृहादेः)
कोपर (न.) कूर्परः, कफोणिः

कोपरखळी (स्त्री.) १ कूर्परप्रहारः
२ नर्मवचः
कोपरा (पु.) कोणः
कोपिष्ट (वि.) चण्ड,
अत्यन्तकोपन
कोंब (पु.) अङ्कुरः
कोंबट (वि.) कदुष्ण, कवोष्ण
कोंबडा (पु.) कुक्कुटः, ताम्रचूडः
कोंबणें (क्रि.) नि+क्षिप् (६ प.)
प्र+क्षिप् (६ प.)
कोबी (स्त्री.) शाकविशेषः, कुभा
कोबीचा कांदा कुभाकन्दः
कोमल (वि.) सुकुमार, कोमल,
पेशल
कोमटी (पु.) वैश्यः, क्रयविक्रयी
कोमेजणें (क्रिया.) म्ला (४ प.)
कोय (स्त्री.) आम्रबीजम्
कोयंडा (पु.) कीलकः, अर्गला
कोयनेल (न.) ज्वरापहरम्
औषधम्
कोरड (स्त्री.) शोषः
कोरडवाहू (वि.) देवमातृक
कोरडा (वि.) शुष्क, अनार्द्र
,, (पु.) कशा
कोरफड (स्त्री.) कुमारी
कोरा (वि.) अनुपहृत,
अचिरापहृत
कोरा करकरीत (वि.) नूतनतम
कोरान्न (न.) धान्यभिक्षा,
आमान्नयाचना
कोरीव (वि.) उत्कीर्ण, समुत्कीर्ण
कोर्ट (न.) न्यायालयः
कोलती, कोलीत (स्त्री.)
अलातम्, उल्मुकम्
कोलदांडा (पु.) पशुकण्ठबद्धलगुडः
कोलांटी (स्त्री.) प्लुतिः,
प्लुतिविशेषः
कोल्हा (पु.) शृगालः, जम्बुकः,
क्रोष्टुः
कोल्हाटी (पु.) रज्जुचलनादि-
क्रीडाकरः
कोल्ड्रिंक (न.) शीतपेयम्
कोवळा (वि.) कोमल, श्लक्ष्ण,
मृदुल
कोश (पु.) १ कोशः, खड्गपिधानम्
(कोष) २ निधिः, कोषः
३ कोषः, शब्दसंग्रहः
४ आवरणम्
कोशागार (न.) कोषागारम्,
कोषगृहम्
कोशीस (फारसी स्त्री.) प्रयत्नः,
प्रयासः, श्रमः
कोशाध्यक्ष, कोषाध्यक्ष (पु.)
निधिपः, कोषाध्यक्षः
कोष्टक (न.) गणनापत्रम्
कोष्टी (पु.) तन्तुवायः
कोस (पु.) क्रोशः
कोसळणें (क्रिया.)
१ अधः+पत् (१ प.)
२ नि+पत् (१ प.)
कोह(हा)ळा (पु.) कूष्माण्डकः
कोळवें (न.) कुडवम्
कोळसा (पु.) अङ्गारः
कोळी (पु.) १ धीवरः,
२ लूता, ऊर्णनाभः
कौतुक (न.) कुतुकं, कुतूहलम्

कौमुदी (स्त्री.) १ चन्द्रिका,
कौमुदी, ज्योत्स्ना
२ सिद्धान्तकौमुदी
कौल (न.) छादनकम् (मृण्मयम्)
,, (अरबी पु.) देवाद्यनुज्ञा
कौलारू (वि.) छादनकाच्छादित
कौशल्य (न.) कौशलं, चातुर्यम्
कौन्सिल (न.) सभा, समितिः,
[redacted] मण्डलम्, विधिमण्डलम्
कौन्सिलर (पु.) सभासदः, सदस्यः
क्रांति (स्त्री.) १ परिवर्तनम्
२ विपरिणामः, विपर्यासः
क्रांतिवृत्त (न.) क्रान्तिवृत्तम्
क्रिकेट (पु.) यष्टिकन्दुकक्रीडा
क्रिया (स्त्रीः) १ कृतिः, कार्यम्
२ पितृकार्यम्, औध्र्वदेहिकम्
क्रूस (पु.) ख्रिस्तचिह्नम्,
ख्रिस्ताङ्कः
क्रोडो (वि.) कोटिशः
क्लब (पु.) समाजः, मेलकः
क्लास (पु.) १ श्रेणिः,
२ इयत्ता,
३ वर्गः, पठनस्थलम्
क्वारंटीन, क्वारंटाईन (न.)
सांसर्गिकरोगाक्रान्तनिवेशः

ख

ख (न.) आकाशः, खं, गगनम्
खंक (वि.) निःस्व, दरिद्र
खकाणा (पु.) धूलिः, पांसुः
खग (पु.) खगः, विहगः, पक्षी
खंगणें (क्रिया.) कार्श्यम्
अनु + भू (१ प.)
तनिमानं भज् (१आ.)

खंगर (पु.) पक्वेष्टका
खग्रास (वि.) पूर्णग्रस्त
(पु.) १ पूर्णचन्द्रग्रहः
पूर्णसूर्यग्रहः
२ समूलघातः
खच (पु.) १ संकुलता, निबिडता
२ समहः, निवहः
३ राशिः
खचित (अव्यय) अवश्यं, नूनं,
ध्रुवम्
खचित (वि.) खचित, निबद्ध
खचणें (क्रिया.) अव+सद् (१प.)
ध्वंस् (१ आ.)
खच्ची (वि.) १ भग्न, छिन्न
२ छिन्नमुष्क, छिन्नवृषण
खच्चून (क्रि. वि.) निबिडतया,
निरवकाशम्
खजांची (पु. अर.) कोषाधिपः,
कोषाध्यक्षः
खजाना (खजिना) (पु. अर.)
कोषः, निधिः
खंजिरी (स्त्री. फारशी) झर्झरिका,
सकिङ्किणीकचर्मवाद्यम्
खंजीर (पु. फा.) कौक्षेयकः,
कृपाणी, असिपुत्रिका
खजील (वि. अरबी) ह्रीण,
लज्जित
खजुरी (स्त्री.) खर्जूरी
खजूर (पु.) खर्जूरीफलम्
खट (वि.) शठ, अनृजु
खटकन् (अव्यय) झटिति, द्राक्
खटका (पु.) कलहः, विरोधः
खटनट (वि.) दुष्ट, कलहकारिन्
खटपट (स्त्री.) श्रमः, आयासः

खटपटचा (वि.) १ उद्योगरत, प्रयत्नशील
२ सूदानुग, सूदसहायकृत्
खटला (पु.) १ कलहः, वैरम्
खटलें (न.) २ व्यवहारः
खटाटोप (पु.) खटाटोपः, आडम्बरः
खटारा (पु.) शकटः
खट्टू (वि.) भग्नोत्साह, भग्नमानस
खटचाळ (वि.) कुचेष्ट, परिहासकर
खंड (पु.) १ शकलम्, खण्डम्, अंशः
२ नियतमूल्यम्, नियतदेयम्
३ अन्तरायः, प्रत्यहः
४ विच्छेदः, विरतिः
(न.) वर्षम्, द्वीपम्
खडक (पु.) पाषाणः, प्रस्तरः, शिला
खडकाळ (वि.) पाषाणमय, उपलपूर्ण
खडखडणें (क्रिया.) ध्वनिः उत् + पद् (४ आ.)
खडखडविणें (क्रिया.) स्वनं, ध्वनिं उत् + पादय्
खडखडाट (पु.) १ महास्वनः, महारवः
२ सर्वथा अभावः, दौर्लभ्यम्
खंडण (न.) खण्डनम्, निराकरणम्
खंडणी (स्त्री.) १ उपहारः, करः
२ सामन्तादिदेयभागः
खडतर (वि.) कठिनतर, सुदुश्चर, तीव्रतर
खडबडीत (वि.) विषम, अश्लक्ष्ण, परुष
खडसावणें (क्रिया.) निर् + भर्त्स् (१० प.)
खडा (पु.) १ उपलः, पाषाणखण्डः
२ खण्डः, भागः, अंशः
३ क्षुद्रमणिः, क्षुद्ररत्नम्
(वि.) स्थित
खडे चारणें पाषाणखण्डान् भोजय्, नितान्तं पीडय्
एखाद्याच्या नांवानें खडे फोडणें अपशब्दं प्र + युज् (७ उ.) वि + निन्द् (६ प.)
खडान् खडा माहिती सूक्ष्मपरिचयः, सूक्ष्माभ्यासः
खडाष्टक (न.) तीव्रविरोधः, दीर्घद्वेषः, वैरम्
खडी (स्त्री) १ क्षुद्रपाषाणः, उपलकः
२ चिक्कणधवलवर्णः
खडी काढणें चिक्कणधवलवर्णाकृतिं वि + लिख् (६ प.)
खंडी (स्त्री.) खण्डिका (परिमाणम्)
खडी ताजीम (स्त्री. अरबी) (स्वागताय जनानां) उत्थानम्
खडीसाखर (स्त्री) खण्डशर्करा, शर्कराखण्डः
खडू (पु.) खटिका, खडिका
खडेफोड (वि.) आयासकर, क्लेशावह

खंडोगणती (वि.) विपुल, खण्डिकामेय
खड्डा (पु.) गर्तः, अवटः
खण (पु.) १ संपुटः (पेटिकादेः) २ चोलवस्त्रम् ३ वस्त्रपरिमाणम् ४ गृहपरिमाणम्
खणखणीत (वि.) स्पष्टतर, स्पष्टतम
खटपट (स्त्री.) निर्बन्धः, आग्रहः
खंत (स्त्री.) १ खेदः, २ लज्जा, अपत्रपा
खत (न. अर.) १ पत्रम्, लेखः २ गोमयादि सस्योत्पादनम्
खतावणी (स्त्री.) वैयक्तिकः आय-व्ययसंग्रहः
खंदक (पु.) परिखा
खंदा (वि. फारसी) निर्भीकतम, शूरतर
खनिज (न.) खनिजम्
खप (पु.) १ विक्रयः २ श्रमः, आयासः
खपणें (क्रिया.) १ समाप्ति + या (२ प.) २ श्रम् (४ प.)
खपाट (न.) शून्योदरम्, रिक्तोदरम्
खप्पड (वि.) वलीयुतकपोल, कृशतम
खप्पा, खपा (वि. फार.) प्रतिकूल
खबर (स्त्री. अरबी) वार्ता, प्रवृत्तिः, वृत्तान्तः
खबरदार (वि. अरबी) स्ववहित, अतन्द्र
खबरदारी (स्त्री. अरबी) जागरूकता, अवहितता
खबरबात (स्त्री.) वार्ता, वृत्तान्तः
खंबीर (वि.) दृढ, अविचल
खमक्या (वि.) १ समर्थ, २ निष्णात, कुशल
खमंग (वि.) रुचिकर, स्वादिष्ठ, स्वादुतम
खर (पु.) गर्दभः, खरः
(स्त्री.) मूत्रगतवीर्यम्
(वि.) तिग्म, तीक्ष्ण, खर
खरकटें (वि.) उच्छिष्ट, भुक्तोज्झित
खरचटणें (क्रिया.) त्वक्छेदं अनु + भू (१ प.)
त्वग्विदारणं प्र + आप् (५ उ.)
खरड (स्त्री.) निर्भर्त्सना,
खरड काढणें निर् + भर्त्स् (१० प.)
खरपूस (वि.) १ संभृष्ट, सुपाचित २ तीक्ष्ण, तिग्म, परुषतर
खरबूज (न.) खर्बुजम् (फलविशेषः)
खरमरीत (वि.) तीक्ष्ण, परुषतर
खरवस (पु.) अचिरप्रसूतगोदुग्धविकारः
खरा (वि.) सत्य, अवितथ, यथार्थ
खराटा (पु.) संमार्जनः, शोधनः
खराब (वि. अरबी) १ अकृष्य, सस्यानर्ह २ दूषित, मलिन
खरारा (पु. अरबी) अश्वमर्दनः

खरीप (फ) (पु. अरबी) पूर्वधान्यम्
खरूज (स्त्री.) खर्जूः, कण्डूः
खरेदी (स्त्री.) क्रयः, क्रयणम्
खरोखर (अ.) यथार्थतया, वस्तुतः
खर्च (पु.) व्ययः
खर्चीक (वि.) व्ययशील, अकृपण, अमितंपच
खल (वि.) दुष्ट, खल
(पु.) उलूखलकः, चूर्णकः
खलणें (क्रिया.) उपलेन सम् + मृद् (९ प.)
खलबत (न. फारसी) संमन्त्रणम्, अवमर्शः
खलबत्ता (पु.) खल्वघर्षकौ
खलाशी (पु. अरबी) नाविकः, नौकर्मकरः
खलास (वि. अरबी) समाप्त, अवसित
खलिता (पु. अरबी) पत्रं, लेखः, लेख्यम्
खलिपा (पु. अरबी)
१ विज्ञः, पण्डितः, बुधः
२ यवनधर्मोपदेशकः
खवखव (स्त्री.) कण्डूतिः, कण्डूः
खवचट (वि.) १ विरस, कुरस
२ दोषोद्घाटनपर
खवट (वि.) पूतिगन्ध, दुर्गन्ध
खवला (पु.) शल्कं, वल्कम्
खवळणें (क्रिया.) १ क्षुभ् (४ प.)
२ क्रुध् (४ प.)
खवा (पु.) किलाटः, क्षीरविकृतिः
खवाटा (पु.) स्कन्धः, भुजसंधिः
खवीस (पु. अरबी) पिशाचः
(वि.) दुष्ट, क्रूर
खस (पु.) ह्रीबेरसारः, वालसारः
खसखस (स्त्री.) खसखसबीजम्
खसखस पिकणें विकटहासः प्र + सृ (१ प.)
खस्ता (स्त्री. अने.) कष्टम्, श्रमः, आयासः
खळ (स्त्री.) खलिः, शृतपिष्टम्
(पु.) दुर्जनः, खलः
खळखळ (स्त्री.) १ खळितिध्वनिः
२ श्रमः, आयासः
उथळ पाण्याला खळखळ फार उत्तानं जलं बहु विरावकरम्
खळखळाट (पु.) जलप्रवाहध्वनिः
खळगा (पु.) गर्तः, अवटः
खळगी (स्त्री.) गर्तकः,
टीचभर खळगी उदरम्
खळगी भरणें उदरं पूर् (१० प.)
खळें (न.) १ परिवेषः, परिधिः
२ खलः, धान्यमर्दनभूः
खाई (स्त्री.) १ प्रज्वलदग्निः
२ गर्तकः
खाऊ (पु.) खाद्यम्, मिष्टभक्ष्यम्
खाक (वि. फारसी) भस्मसाद्भूत
खाक (स्त्री.) कक्षः
खाका (क्या) (पु.) स्वभावरीतिः
खाकी (स्त्री.) पीतहरितः (वर्णः)
खाच (स्त्री.) गर्तः, अवटः
खाचर (न.) व्रीहिक्षेत्रम्, शालिभूमिः
खाज (स्त्री.) १ कण्डूः, कण्डूतिः
२ तीव्रेच्छा

खाजगी (वि.) वैयक्तिक, प्रातिस्विक
खाजरें (वि.) कण्डूतिकर
खाटि (टिक) (पु,) सौनिकः, मांसिकः
खाजविणें (क्रिया.) कण्डूय
खाडी (स्त्री.) खातम्, वङ्कः
खाण (णी) (स्त्री.) खनिः, आकरः
खाणावळ (स्त्री.) भोजनालयः
खाणें (क्रिया.) अद् (२ प.) भक्ष् (१० प.)
खातरजमा (स्त्री. फारसी) १ निश्चयः, २ समाधानम्, समाहितिः
खातें (न.) ख्यानम्, वैयक्तिकायव्ययगणनम्
खातेदार (पु.) ख्यानवत्, प्रातिस्विकायव्ययगणनवत्
खातेवही (स्त्री.) ख्यानपुस्तिका
खात्री (स्त्री. फारसी) विश्वासः
खात्रीलायक (वि.) विश्वासार्हः
खांदा (पु.) स्कन्धः, अंसः
खादाड (वि.) कुक्षिभरि, औदरिक
खादी (स्त्री.) खद्दवस्त्रं, स्थूलवस्त्रम्
खांदी (स्त्री.) शाखा
खांदेपालट (स्त्री.) स्कन्धपरिवर्तः
खानदान (पु. स्त्री. फारसी) महाकुलम्
खाना (पु. फारसी) १ भोजः २ स्थलम्, भूमिः
खानेसुमारी (स्त्री. फारसी) शिरोगणना, मनुष्यगणना
खाप (स्त्री.) काष्ठखण्डः, काष्ठशकलम्
खापर (न.) खर्परः
खापरतोंड्या (पु.) प्रपौत्र-प्रपौत्रः (वि.) भाग्यहीन, दैवहीन
खापरपणजा (पु.) प्रपितामह-पितामहः प्रमातामहमातामहः
खापरपोळी (स्त्री.) खर्परपोलिका
खापरी (स्त्री.) खर्परिका
खांब (पु.) स्तम्भः
खाबू (वि.) कुक्षिभरि, उदरपूरण
खाबूगिरि (स्त्री.) स्वार्थपरायणता
खार (पु.) संधितशाकसारः, लवणितफलरसः
खारट (वि.) क्षार
खारीक (स्त्री.) शुष्कखर्जूरिका
खालसा (वि. अरबी) राजसात्कृत
खालसा करणें राजसात्+कृ (८ उ.)
खाली (वि. अरबी) रिक्त, शून्य
खालीं (अ.) अधः, अधस्तात्
खालील (वि.) १ अधोनिर्दिष्ट, २ यवीयस्, कनीयस्
खालोखाल (वि.) ईषदून
खाल्या घरचे वासे मोजणारा अन्नदातुः पटलकाष्ठगणकः, कृतघ्नः
खावंद (पु. फारसी) महाराजः, स्वामी, भर्ता
खाशी (वि. फारसी) विशिष्ट
खाशी पंगत विशिष्टभोजनम्
खाष्ट (वि.) दुष्ट

खास (वि. फारसी) १ विशिष्ट
२ शुद्धतम
३ स्वीय, आत्मीय

खासखबर (स्त्री. फारसी) विश्वासार्हवृत्तम्

खासगत (वि.) स्वीय, स्वकीय, प्रातिस्विक

खासा (वि. अरबी) मुख्य, श्रेष्ठ, उत्कृष्ट

खिचडा(डी) (पु. स्त्री.)
१ मुद्गौदनः,
२ संकुलता

खिजगणती (स्त्री.) १ परिगणितिः
२ गणना

खिजविणें (क्रिया.) कोपं उद् + दीप् (१० प.)

खिड (स्त्री.) पर्वतमध्यपथः

खिडकी (स्त्री.) वातायनं, गवाक्षः

खिडार (न.) स्थूलरन्ध्रम्, स्थूलछिद्रम्

खिदमत (स्त्री. फारसी) सेवा, परिचर्या

खिदमतगार (पु. अरबी) सेवकः, कर्मकरः

खिदळणें (क्रिया.) यथेष्टं क्रीड् (१ प.)

खिरा (पु.) कर्कटिकाविशेषः

खिरापत (स्त्री. फारसी)
१ देवताप्रसादः
२ अनल्पव्ययः

खिलापत (स्त्री. अरबी) यवनधर्मगुरुपरंपरा

खिल्लारें (न.) पशुसंघः, समाजः

खिलारी (पु.) महाराष्ट्रगः बलीवर्दविशेषः

खिसमिस (स्त्री. फारसी) शुष्कद्राक्षा

खिसा (पु. अरबी) गोपकम्, वस्त्रकोषः

खिळा (पु.) कीलः

खीर (स्त्री.) पायसम्

खीळ (स्त्री.) कीलः, कीलकम्

चालत्या गाड्याला खीळ घालणें गच्छति शकटे कीलं निदधाति। कार्यादिषु विघ्नं सम् + उत् + पादय्

खुजट (वि.) कुब्ज, खर्व, ह्रस्व, वामन

खुंट (पु.) १ कदलीस्तम्भः
२ भूनिहितकाष्ठम्

खुंटणें (क्रिया.) प्रतिरुद्धो भू (१ प.)
स्थगितो भू (१ प.)

खुंटा (पु.) १ भूनिहितकाष्ठम्
२ पेषणीदारु

खुंटाळें (न.) नागदन्तव्रजः

खुंटी (स्त्री.) १ नागदन्तकः
२ कीलः (वीणादेः)

खुणावणें (क्रिया.) सम् + ज्ञापय्

खुद्द (अ. फारसी) स्वयम्

खुदा (पु. फारसी) ईश्वरः, देवः

खुनशी (वि.) दीर्घद्वेषिन्

खुनी (वि.) घातक, वधकारिन्

खुपणें (क्रिया.) व्यथ् (१० प.)
तुद् (६ प.)

खुपरी (स्त्री.) नेत्ररोगः

खुबसुरत (वि. फारसी) सुन्दरतम, रमणीयतर
खुबी (स्त्री. फारसी) १ रहस्यम्, गुपितम् २ युक्तिः
खुमखुमी (स्त्री.) उत्कटेच्छा
खुमारी (स्त्री.) स्वादः, माधुर्यम्
खुर (पु.) खुरः, क्षुरः, शफः
खुरटा (वि.) प्रतिहतबुद्धि
खुरपणें (क्रिया.) तृणादि उत्+पाटय्, निस्+सारय्
खुरपें (न.) उत्पाटन, उत्पाटक
खुराक (पु.) पौष्टिकाहारः
खुराडें (न.) कुक्कुटधानी
खुरासनी(णी)(स्त्री.)कृष्णतिलः
खुर्ची (स्त्री.) आसन्दी, काष्ठासनम्
खुर्द (न.) क्षुद्रग्रामः
खुर्दा (पु.) क्षुद्रनाणकम्
खुलविणें (क्रिया.) प्रसादं नी (१ प.)
खुला (वि.) रिक्त, अनावृत, अनाच्छादित
खुलासा (पु. अरबी) विवरणम्, स्पष्टीकरणम्
खुश (वि.) मुदित, प्रसन्न
खुशमस्करी (पु.) विदूषकः
खुशामत (स्त्री. फारसी) चाटूक्तिः, मिथ्याप्रशंसा
खुशामती (वि. फारसी) मिथ्याप्रशंसक, चाटुकार
खुशालचंद (वि.) स्वच्छन्द-चारिन्, विलासिन्
खुशाली (स्त्री. फारसी) कुशलम्, क्षेम
खुशी (स्त्री. फारसी) प्रसादः, संतोषः
खुसखुशीत (वि.) भिदुर, भिदेलिम
खुसपट(न.) १ कलहनिमित्तकम् २ क्षुद्रदोषः, स्वल्पापराधः
खुळा (बि.) मूढ, अज्ञ, मूर्ख
खूण संज्ञा, संकेतः, चिह्नम्
खूणगांठ (स्त्री.) १ स्मरणग्रन्थिः २ निश्चयः
खून (पु.) वधः, घातः, हत्या
खूप(ब)(वि. फारसी) विपुल, बहुल, बहु
खूळ(न.)१व्यसनम्, अत्यासक्तिः २ मौर्ख्यम्, मौढ्यम्
खेकडा (पु.) कर्कटकः, कुलीरः
खेंचणें(क्रिया.)आ+कृष्(१ प.)
खेचर (न.) १ खगः, पक्षी २ देवः ३ नक्षत्रम्, तारका ४ मेघः
खेंचर (न. फारसी) अश्वगर्दभसंकरजातिः
खेंचाखेच (स्त्री.) संकुलता
खेटर (न.) पादत्राणम्
खेडवळ (वि.) ग्राम्य, ग्रामीण
खेडें (न.) खेटकः, ग्रामः
खेप (स्त्री.) परिवर्तनम्, आवर्तनम्, आवृत्तिः
खेरीज (अ. अरबी) विना, ऋते

खेळ (पु.) १ क्रीडा, खेला
२ नाटयप्रयोगः
३ लीला
खेळकर (वि.) अरोदन, प्रसन्नमुख
खेळखंडोबा (पु.) विध्वंसः, विनाशः
खेळगडी (पु.) क्रीडासुहृत्, क्रीडामित्रम्
खेळीमेळीनें (अ.) सौहार्देन, सानन्दम्
खेळणें (क्रिया.) क्रीड् (१ प.) खेल् (१ प.)
खैर (पु.) खदिरः
खैर (स्त्री. फारसी)
१ कल्याणम्, क्षेम
२ समाधानम्, समाहितिः
३ संकटमोचनम्
खैरात (स्त्री. फा.) १ दानं, दायः
२ कृपा, दया
खोक (स्त्री.) शस्त्रादिजः मस्तकव्रणः
खोकणें (क्रिया.) कास् (१ आ.)
खोकला (पु.) कासः, श्वासः
खोखो (पु.) क्रीडाविशेषः
खो खो हंसणें उच्चैः वि + हस्
खोगीरभरती (स्त्री.) अनावश्यकजनसंग्रहः
खोंच (स्त्री.) १ रहस्यम्, मर्म
२ व्रणः
खोजा (पु. फा.) १ यवनजातिशेषः
२ क्लीबः, षण्ढः
खोट (स्त्री.) १ नाशः, हानिः
खोटी (स्त्री.) १ विलम्बः
२ व्यत्ययः, उपरोधः
खोंड (पु.) दम्यः, वत्सतरः
खोड-खोडी (स्त्री.) दुराचारः,
खोडसर (वि.) क्रीडापर, नर्मपटु
खोबरें (न.) नारिकेलचूर्णम्
खोबरेल (न.) नारिकेलतैलम्
खोरें (न.) १ क्षुद्रदरी,
२ खनित्रम
खोल (वि.) गभीर, गम्भीर
खोली (स्त्री.) १ गाम्भीर्यम् निम्नता
२ अपवरकम्
खोळंबा (पु.) विलम्बः,
ख्यात (वि.) प्रसिद्ध, विख्यात
ख्याति (स्त्री.) कीर्तिः, यशः
ख्यालीखुशाली (स्त्री. फारसी) कुशलं, क्षेम

ग

ग गकारः
ग (पु.) गर्वः, अहङ्कारः
गच्ची बाधा होणें (ऐश्वर्यादिना) उन्मत्तः भू (१ प.)
गगन (न.) गगनम्, आकाशम्, नभः
गगनचुंबित (गगनचुंबी) (वि.) अभ्रंलिह, गगनस्पृश्
गंगा (स्त्री.) भागीरथी, सुरनदी, गङ्गा
गंगेत घोडें न्हाणें कृतकृत्यतां अनु+भू (१ प.) कृतार्थतां या (२ प.)

वाहत्या गंगेत हात धुणें प्रवहति जले हस्तौ
प्र + क्षल् (१० प.)
स्वकार्यं साध् (५ प.)

गंगाजमनी (वि.) शुक्लकृष्ण, द्विवर्ण

गंगाजळी (स्त्री.) पृथक्कृतनिधिः, स्थिरनिधिः

गंगाभागीरथी (स्त्री.) गतधवा, गतभर्तृका

गंगावन (न.) ओपशः, चमरीकेशाः

गंगाळ (न.) ताम्रपात्रविशेषः, गङ्गालयः

गंगोत्री (स्त्री.) गङ्गोद्गमस्थानम्

गचकणें (क्रिया.) १ उद्घातम् अनु + भू (१ प.)
२ अनुत्तीर्णतां लभ् (१ आ.)

गचकळी (स्त्री.) निमज्जनम्, ब्रुडनम्

गचका (पु.) उद्घातः, आघातः

गचांडी (स्त्री.) गलहस्तिका, चन्द्रार्धः

गचाळ (वि.) अव्यवस्थित, म्लिष्ट, मलिन

गच्च (वि.) दृढ, बलवत्, संबाध

गच्ची (स्त्री.) चन्द्रशाला, शिरोगृहम्

गच्छू (पु.) उद्वासनम्, निर्वासनम्

गंज (पु.) १ लोहमलम्, किट्टम्
२ चयनम् (तृणादेः), पुञ्जः
३ गञ्जः, पात्रविशेषः

गज (पु.) गजः, हस्ती, दन्ती

गज (पु.) १ वस्त्रपरिमाणम्, गजः
२ लोहशलाका
३ वाद्ययष्टिः वादनशलाका

गजकर्ण (पु.) मण्डलं, मण्डलकम्

गंजणें (क्रिया.) सकिट्टं, समलं भू (१ प.)

गजबजणें (क्रिया.) संकुलतां गम् (१ प.)
आकुलतां प्र + आप् (५ प.)

गजबजाट (पु.) संकुलता, आकुलता

गजर (पु.) १ संततध्वनिः, घण्टाध्वनिः
२ विरावः

गजरा (पु.) १ पुष्पपूरकम्
डोक्यावरचा २ आपीडः, शेखरः
वेणीतील ३ गर्भकः

गजल (पु. फारसी) गज्जलम्

गंजी (स्त्री.) घासकूटम्, तृणकूटम्

गंजिफा (फारसी स्त्री.) (दशावतारचित्रितं) क्रीडापत्रम्

गॅझेट (न.) शासकीयपत्रम्, राजकीयपत्रम्

गट (पु.) समुदायः, समूहः

गटंगळी (स्त्री.) निमज्जनं, ब्रुडनम्

गटगटा (अव्यय) सगटगटध्वनि

गटर-गटार (न.) नालः, प्रणालिः

गटारबातमी (स्त्री.) किंवदन्ती, जनश्रुतिः

गटारयंत्र (न.) लोकवार्ताप्रसारकः, जनश्रुत्युद्गमः

गट्ट करणें नि + गृ (६ प.)

गट्टी (स्त्री.) दृढसौहृदम्, गाढमैत्री
गट्टू (वि.) दृढकाय
गठडी (स्त्री.) १ पोटलिका, २ संचितधनम्
गठ्ठा (पु.) निकरः, निवहः
गंड (पु.) १ गल्लः, कपोलः
२ गण्डः, कटः
३ गण्डयोगः
४ गर्वः, अहंकारः
गड (पु.) दुर्गम्, गडः, कोटः
गडगडणें (क्रिया.)
१ स्तन्(१ प.), गर्ज्(१ प.)
२ अधः पत् (१ प.)
गडगडाट (पु) स्तनितं, गर्जितं, रसितम्
गडद (वि. फा.) स्थिर, घन
गडप (अरबी) निगरणम्
गडप करणें नि + गृ(६ प.)
गडप होणें अदृश्यतां या(२प.)
गडबड(स्त्री)संक्षोभः, कोलाहलः
गडबडणें (क्रिया.)पर्याकुली +भू (१ प.)
गडबडचा (वि.) अस्थिरमति, चलचित्त
गंडमाळ (स्त्री.) गलगण्डः
गडवा (पु.) कलशः,
गंडस्थळ (न.) गण्डः, कटः
गंडा (पु.) अभिमन्त्रितदोरकः,
गंडा घालणें प्र + तारय्, वञ्च् (१० प.)
गंडांतर (न.) १ महाविपद्
२ दुर्धरव्याधिः,
३ प्राणसंकटम्

गडी (पु.) १ मित्रं, सुहृद्
२ सहायः
३ क्षुद्रकर्मकरः
गडू (पु.) पात्रकम्
गड्डा (पु.) कन्दः
गड्डी (स्त्री.) शाकपुञ्जिका
गढणें (क्रिया.) नितरां
आ + सञ्ज् (६ प.)
नि + विश् (६ प.)
गढी (स्त्री.)लघुकोटः, लघुदुर्गम्, गडिका
गढूळ (वि.) पङ्किल, आविल, कलुष
गण (पु.) १ समूहः निवहः
२ भक्तगणः (शिवादेः)
३ अक्षरसमुदायः (वृत्तादौ)
गणंग (पु.) भृष्टास्फुटितं (धान्यादि)
गणगोत(न.)ज्ञातिजनः,बन्धुजनः
गणणें (क्रिया.)१ गण् (१० प.)
कल् (१० प.)
सम् + ख्या (२ प.)
२ परि + मा (२ प.)
गणतंत्र (न.) लोकतन्त्रम्, जनतन्त्रशासनम्
गणती (स्त्री.) गणना, संख्यानम्
गणवेश (पु.)गणवेषः, गणाकल्पः एकवेषः
गणसंख्या (स्त्री.) गणसंख्या, गणाङ्कः
गणित (न.) गणितम्
गणितश्रेढी (स्त्री.) गणितश्रेधी, अनुपातः

गत (स्त्री.) १ दशा, अवस्था, गतिः
२ गानरीतिः
मेल्यागत मृतप्राय
आंधळ्यागत अन्धसदृश
गतप्राण (वि.) मृत, निश्चेष्ट, गतासु
गति (स्त्री.) १ गमनं, गतिः, गतम्
२ जवः
३ गतिः, क्रमणम्
गत्यंतर (न.) उपायान्तरम्
अन्यमार्गः, अन्योपायः
गदगदा (अ.) उच्चैः (हासः)
गदळ (न.) अवकरः, संकरः
गदारोळ (स्त्री.) कोलाहलः, कलकलः
गद्‌गद (वि.) सगद्‌गद, अस्त्रोपरुद्धकण्ठ
गद्धा (पु.) गर्दभः, खरः
गद्धेपंचविशी (स्त्री.) खरपञ्च-विंशतिः, कार्याकार्यानिर्णायकवयः
गद्य (न.) गद्यम्, छन्दोहीनरचना
गंध (पु.) १ गन्धः, वासः
२ चन्दनम्
गंधक (न.) गन्धकः, गन्धाश्मा
गंधर्व (पु.) गन्धर्वः, देवगायनः
गंधर्वविवाह (पु.) गान्धर्वविवाहः, प्रेमोद्वाहः
गंधवार्ता (स्त्री.) अत्यल्पपरिचयः
गंधी (पु.) गन्धाजीवः, गन्धवणिज्
गनीम (अरबी पु.) शत्रुः, वैरी, अरिः
गप, गप्प (वि.) अवाक्, मौनिन्
(स्त्री.) १ वार्ता
२ किंवदन्ती
गप्पागोष्टी (स्त्री.) गोष्ठी
गप्पाष्टक (न.) गोष्ठी, संजल्पः
गप्‌कन (अव्यय) सपदि, सद्यः
गप्पीदास (पु.) गोष्ठीपटुः, संजल्पकुशलः
गफलत (अर. स्त्री.) १ विस्मृतिः
२ प्रमादः, अनवधानता
गबदूल (वि.) दृढाङ्ग, पुष्टतनु
गबर, गबरू (वि.) धनिक, संपन्न
गबाळ (वि.) १ अव्यवस्थित,
२ स्वीकारानर्ह
गब्रू (पु.) कमनीययुवा, मनोहरतरुणः
गंभीर (वि.) १ निम्न, गभीर, गम्भीर
२ धीर, गम्भीर
गमक (न.) प्रमाणम्, आधारः
गमजा (स्त्री. फारसी) विलासः, ललितम्
गंमत (स्त्री.) १ विनोदनम्,
२ आनन्दः, मोहः
गमविणें (क्रिया.) कालं गमय्
कालं यापय्
गमावणें (क्रि.) १ द्रव्यादि हारय्
२ आयुः यापय्
३ आयुः हापय्
गम्य (वि.) गमनीय, गन्तव्य
(न.) ज्ञानम्, परिचयः
गयावया (अव्यय) सकरुणम्
गयावळ (पु.) गयापुरोहितः गयोपाध्यायः
गर (पु.) सारः, मज्जा
गरगरा (अव्यय) वृत्ताकारम्
गरगरीत (वि.) तुन्दिल, स्थूल

गरज (स्त्री.) आवश्यकता, प्रयोजनं
गरजू (वि.) कृत्यवत्, कार्यवत्
गॅरंटी (स्त्री. इं.) १ प्रातिभाव्यम् २ नैश्चित्यम्
गरम (वि.) उष्ण
गरमागरम (वि.) अत्युष्ण
गरमी (स्त्री.) १ तापः, दाहः २ उपदंशः, फिरङ्गरोगः
गरा (पु.) पनससारः, पनसमज्जा
गराडा (पु.) प्रतिरोधः, पर्यवष्टम्भः
गराडा घालणें प्रति + रुध् (७ उ.) परि + अव + स्तम्भ् (७ प.)
गराडा पडणें प्रतिरोधं अनु + भू (१ प.)
गरीब (वि.) दुर्गत, निःस्व, दीन
गरीबी (स्त्री.) दारिद्र्यम्, दुर्गतिः, दैन्यम्
गरुड (पु.) ताक्ष्र्यः, गरुडः
गरोदर (वि. स्त्री.) गर्भवती, गुर्विणी
गर्क (वि.) व्यग्र, तल्लीन
गर्जणारा (वि.) नेदिवस्, स्तनयित्नु
गर्जना (स्त्री.) १ क्ष्वेडितम्, गर्जना २ स्तनितं, गर्जितम्
गर्द (वि.) निचित
गर्दी (स्त्री.) संकुलम्, संबाधः
गर्भ (पु.) गर्भः, भ्रूणः
गर्भगळित (वि.) नितान्तभीत
गर्भपात (पु.) गर्भच्युतिः, गर्भस्रावः
गर्भश्रीमंत (वि.) धनिप्रसूत, इभ्यजात
गर्भाधान (न.) निषेकः, गर्भाधानम्
गर्भार (वि. स्त्री.) आपन्नसत्त्वा, गुर्विणी
गर्व (पु.) दर्पः, अभिमानः, गर्वः
गलका (पु.) संरावः, संकुलता
गलिच्छ (वि.) मलिन, अशुद्ध
गलेलठ्ठ (वि.) पुष्टतम, दृढतम, स्थूलतर
गल्ला (पु. फारसी) धान्यसंहतिः
गल्ली (स्त्री.) वीथिः, संकीर्णमार्गः
गवई (पु.) गायकः, गायनः
गवगवा (पु.) विख्यातिः, अतिप्रसिद्धिः
गवंडी (पु.) लेप्यकारः, प्रलेपकः
गवत (न.) तृणम्
गवत-कोवळें (न.) बालतृणम्
गवताळ (वि.) शाद्वल, शादहरित, तृणपूर्ण
गवसणी (स्त्री.) पिधानपटः, छादनी
गवसणें (क्रिया.) अधि + गम्
गवळण (स्त्री.) गोपी, गोपिका
गवळी (पु.) गोपः
गवाण (स्त्री.) तृणधानी
गवाक्ष (न.) वातायनं, गवाक्षः
गव्हर्नर (पु.) प्रान्ताधिपः, राज्यपालः
गव्हला (पु.) गौधूमिकः
गस्त (स्त्री.) यामाटनम्
गस्तकरी-गस्तवाला (पु.) यामिकः

गहनप्रश्न (पु.) कूटप्रश्नः यक्षप्रश्नः
गहाण आधिः, न्यासः
गहाळ (वि.) नष्ट, अनुपलब्ध
गहिंवर (पु.) कण्ठोपरोधः
गहिंवरलेला (वि.) उपरुद्धकण्ठः अश्रुपूर्णगलः
गहूं (पु.) गोधूमः
गळ (पु.) १ बडिशम्, मत्स्यवेधनम्, उद्गालः
२ आग्रहः, निर्बन्धः
गळ घालणें पुनः पुनः निर्+बन्ध् (९ प.) अनु+बन्ध् (९ प.)
गळका (वि.) सच्छिद्र
गळचेपी (स्त्री.) कण्ठग्रहः, गलबन्धः, गलग्रहः
गळणें (क्रिया.) गल् (१ पः)
गळा (पु.) कण्ठः, कन्धरा, गलः
गळा कांपणें कण्ठं छिद् (७ उ.) वञ्च् (१० प.)
गळीं पडणें निर्+बन्ध् (९ उ.) गले+ लग् (१ प.)
गळ्यांतील ताईत कण्ठमणिः, प्रियतमः
गळाठणें (क्रिया.) वैकल्यं अनु + भू
गळाठा (पु.) लुलितगात्रता, विकलता
गळूं (न.) अर्बुदम्, स्फोटः
गाकर-गाखर (पु.) अङ्गारपक्वपोलिका
गांगरणें (क्रिया.) मुह् (४ प.) आकुली+भू (१ प.)
गांजणूक (स्त्री.) पीडा, उपद्रवः
गांजलेला (वि.) पीडित, दुःस्थित
गाजर (न.) गृञ्जनम्
गाजरपारखी (पु.) गृञ्जनपरीक्षकः, निरीक्षणासमर्थः
गांजा (पु.) गञ्जा, विजया, मादिनी
गांजेकस (अरबी. पु.) भङ्गापः
गांठ (स्त्री.) १ ग्रन्थिः, २ गडुः
गांठणें (क्रिया.) प्र+आप् (५प.)
गांठी (स्त्री.) ग्रन्थिला, शार्करी
गांठोडें-गांठोडी (न.) १ पोट्टलिका २ संचितधनम्
गाडगें (न.) वर्धनं, मृत्पात्रम्
गाडणें (क्रिया.) नि+खन् (१ प.)
गाडा (पु.) यानम्, प्रवहणं, शकटः
गाडी (स्त्री.) शकटिका
गाडीखाना (पु.) यानशाला
गाडीवान-वाला (पु.) चाक्रिकः, सारथिः, यानवहः
गांडूळ (न.) गण्डूपदः
गाढ (वि.) निर्भर, निबिड
गाढ (अंधार) (वि.) तमिस्रं, तिमिरं, तमः
गाढव (न.) गर्दभः, रासभः, खरः
गाढा (वि.) दृढ, परिनिष्ठित
गाणारा (पु.) गायनः, गायकः, गाथकः
गाणे (क्रिया) गै १ (पद.) (न.) गीतं, गानम्
गाणे बजावणें (न.) संगीतम्
गाथा (पु.) पद्यसंग्रहः, अभङ्गसंग्रह

गादी (स्त्री.) १ तूलसंस्तरः, तूला २ अधिकारपदम्
गांधीलमाशी (स्त्री.) क्षुद्रदंशिका
गाफील (वि.) प्रमत्त, प्रमादिन्
गाभण (गाय) (वि.) सन्धिनी
गाभा (पुः) सारः
गाभारा (पु.) गर्भागारम्, गर्भगृहम्
गांभीर्य (न.) प्रौढत्वम्, प्रौढिः
गाभुळलेले (त्रि.) अर्धपक्व, पक्वप्राय
गाय (स्त्री.) गौः, धेनुः
गायत्री (स्त्री.) गायत्री, सावित्री
गायरान (न.) गोप्रचारः
गार (स्त्री.) करका, वर्षोपलः
गारगोटी (स्त्री.) अग्निप्रस्तरः
गारद (अरबी वि.) मृत, हत
गारदी (पोर्तुगीज पु.) यामिकः, प्राहरिकः
गारुडी (पु.) ऐन्द्रजालिकः, सर्पक्रीडाकरः
गार्ड (पु. इंग्रजी) आरक्षकः
गाऱ्हाणें (न.) दुःखनिवेदनम्, बाधाख्यानम्
गाल (पु.) कपोलः, गल्लः
गालांत हंसणें वक्रोष्ठिकां दर्शय्
गालांत मारणें चपेटिकां दा (३ प.)
गालबोट (न.) १ कपोललाञ्छनम् २ गल्लाङ्कः
गालिचा (पु.) कुथः, चित्रकम्बलः
गांव (न.) ग्रामः
गांवकरी (वि.) ग्रामवासिन्
गावगुंड (पु.) ग्रामकण्टकः
गांवठाण (न.) ग्रामस्थलम्, ग्रामस्थानम्
गांवठी (वि.) ग्रामीण, ग्राम्यं
गांवढळ (वि.) ग्राम्य, असंस्कृत
गावसुतार (पु.) ग्रामतक्षकः
गाशा (पु. अरबी) अश्वकवचच्छदः
गाशा गुंडाळणें वस्तुजातं स्वीकृत्य परा + अय् (१ आ.)
गाहाळ (वि.) नष्ट, अनुपलब्ध
गाळ (पु.) कर्दमः, मलः
गाळण (स्त्री)१ ग्लानिः, म्लानिः, २ गलितगात्रता
गाळणे-गाळणी (न.) पवित्रम्, शोधनम्
गाळणें (क्रिया.) शोधय्, पवित्रेण पू (९ प.)
गाळा (पु.) १ तलः, तलम् २ विभागः
गाळीव (वि.) १ शोधित, २ सर्वोत्कृष्ट
गिड्डा (वि.) खर्व, ऱ्हस्व, वामन
गिधाड (न.) गृध्रः
गिनी (स्त्री.) निष्कः, सौवर्णम्
गिरणी (स्त्री.) १ यन्त्रगृहम् २ पिष्टयन्त्रम्
गिरदी (स्त्री.) तूलिका, उपधानिका, गभोलिका
गिरफदार (फारसी वि.) प्रतिबद्ध, गृहीत
गिऱ्हाईक (पु.) ग्राहकः, क्रयकः, क्रयणः
गिलावा (पु. फारसी) लेपः, पुस्तम्

गिलीट (इं. न.) सुवर्णरञ्जनम्, रजतलेपः
गिल्ला (पु.) कोलाहलः, आक्रोशः
गिळणें (क्रिया.) नि + गॄ
गिळलेले (न.) निगीर्ण
गीर (पु.) मज्जा, सारः
गुंग (वि.) १ निमग्न, निरत, व्यापृत
२ उन्मत्त
गुंगणें (क्रिया.) १ तन्मयी + भू (१ प.)
२ उद्+मद् (४ प.)
गुंगारा (पु.) प्रतारणा, वञ्चना
गुंगी (स्त्री.) संमोहः, व्यामोहः, तन्द्री
गुग्गुळ (पु.) गुग्गुलुः
गुच्छ (पु.) स्तबकः, गुच्छः
गुच्छ (**फुलांचा**) कुसुमस्तबकः, कुसुमोच्चयः
गुंज (स्त्री.) गुञ्जा
गुजराण (फारसी स्त्री.)
कष्टजीवनम्, दुःखेन निर्वाहः
गुंजारव (पु.) गुञ्जितं, झङ्कारः, गुञ्जनम्
गुंड (पु.) १ समाजकण्टकः, दुर्विनीतः
२ वृत्तपात्रम्
३ गोलपाषाणः
गुडगुडी (फा. स्त्री.) धूमयन्त्रम्
गुडघा (पु.) जानुः
गुडघी (पु.) क्रोष्टुशीर्षम्
गुडदाणी (स्त्री.) गुडधानाः

गुंडाळणें (क्रिया.) परि + वेष्ट् (१० प.)
अव + गुण्ठ् (१० प.)
गुंडी (स्त्री.) गण्डः, गुटिका, गुण्डिका
गुढी (स्त्री.) शक्रध्वजः
गुणणें (क्रिया.) गुण् (१० प.)
गुणधर्म (पु.) गुणः
गुणाकार (पु.) गुणनम्
गुण्या (पु.) समकोणमापकः
गुण्यागोविंदाने (अ.) शान्ततया, सस्नेहं
गुंतागुंत (स्त्री.) संश्लेषः, व्यामिश्रता
गुद (न.) गुदम्, अपानं, पायुः
गुदगुली (स्त्री.) कुतकूतिः, कण्डूतिः
गुदमरणें (क्रिया.)
निर् + उद् + श्वस् (२ प.)
गुदमरलेला (वि.) निरुद्धश्वास, रुद्धप्राण
गुदस्ता (अव्यय) परुत्
गुद्दा (पु.) निघातः, प्रहारः
गुन्हा (पु.) अपराधः आगः (न.)
गुन्हेगार (पु.) अपराधी, कृतापराधः
गुदाम (पोर्तु. पु.) भाण्डागारम् पण्यागारम्
गुपचुप (अव्यय) निःशब्दम्
गुप्त (वि.) संवृत, गूढ
गुप्तहेर (पु.) चरः, स्पशः

गुप्ती (स्त्री.) गुप्तशस्त्रम्, गूढछुरिका
गुंफणे (क्रिया.) ग्रन्थ्, (९ प.) गुम्फ् (६ प.)
गुंफा (स्त्री.) गुहा, कन्दरः
गुबारा (पु.) आध्मानम्
गुमान (फारसी पु.) १ चिन्ता, आध्यानम् २ गर्वः, अहंकारः
गुमास्ता (फा. पु.) १ लेखनिकः २ प्रतिनिधिः
गुरव (पु.) देवाजीवः, देवलकः
गुराखी (पु.) गोचारकः, गोपः
गुरु (पु.) १ गुरुः, बृहस्पतिः २ उपाध्यायः, आचार्यः (वि.) गुरु, द्विमात्रिक
गुरुकिल्ली (स्त्री.) रहस्यज्ञानम्
गुरुवार (पु.) गुरुवासरः
गुरूं (न.) पशुः, कडङ्गरीयः
गुऱ्हाळ (न.) १ ऐक्षुकम्, इक्षुनिष्पीडनस्थलम् २ गुडनिर्माणम्
गुलकंद (पु.) पाटलखण्डः, मकरन्दखण्डः
गुलछबू निशिगन्धः
गुलजार (फारसी. वि.) मनोहर, मृदुल
गुलदस्त (पु.) पत्रक्रीडनसंज्ञाविशेषः,
गुलदस्तांत ठेवणें नि + गूह् [illegible] (१ प.)
गुलबक्षी (स्त्री.) नक्ता
गुलाब (न.) पाटलं, श्वेतरक्तं, मकरन्दम्
गुलाबदाणी (स्त्री.) पाटलधानी मकरन्दधानी
गुलाबी (वि.) पाटल, श्वेतरक्त
गुलाबी थंडी सुखशैत्यम्
गुलाबी झोप उषःस्वापः
गुलाम (पु.) दासः
गुलामगिरी (स्त्री.) दास्यम्
गुलाल (पु.) रक्तचूर्णम्
गुहा (स्त्री.) कन्दरः दरी, गुहा
गुह्य (न.) गुह्यं, गुपितं, रहस्यम्
गुळगुळीत (वि.) मसृण, श्लक्ष्ण
गुळचट (वि.) स्वादु, मधुर
गुळांबा (पु.) गुडकः, शर्कराम्रः
गुळणा-णी (पु.) गण्डूषः
गुळवेल (स्त्री.) जीवन्ती, छिन्नरुहा
गुळीसाखर (स्त्री.) गुडशर्करा
गूज (न.) गुह्यम्, रहस्यम्
गूढ (वि.) दुर्बोध
गूल (फारसी पु.) गन्धकक्षोदः
गूळ (पु.) गुडः, गुडकः
गृहस्थ (पु.) गृहस्थः, कुटुम्बिन्
गेज (पु. इं) मानम्
गेट (इं. न.) १ आरक्षकस्थानम् २ प्रवेशद्वारम्
गेंडा (पु.) गण्डः, खड्गकः
गेरु (न.) गैरेयम्, गिरिजः, गैरिकम्
गैर (वि.) अयुक्त, अयोग्य
गैरमर्जी (स्त्री.) अवकृपा, रोषः
गैरशिस्त (वि.) अयुक्ताचार
गैरसमजूत (स्त्री) अन्यथाग्रहः, अयथार्थज्ञानम्

गैरसावध (वि.) प्रमत्त, अनवहित
गैरसोय (स्त्री.) काठिन्यम्
गैरहजर (वि.) अनुपस्थित
गोकर्ण (न.) व्यक्तगन्धा लता खेदिनी
क्षेत्र-(न.) गोकर्णक्षेत्रम्
गोखरुं (पु.) गोक्षुर:
गोगलगाय (स्त्री.) शम्बूका, जलशुक्ति:
गोंगाट (पु.) प्रक्ष्वेडनं, संराव:, कोलाहल:
गोजिरवाणें (वि.) मनोज्ञ, चारु, मनोहर
गोजिरें (वि.) चेतोहर, मनोहर
गोचडी (स्त्री.) लोमकीट:, गोकीट:
गोट-ठ (पु.) १ शिबिरं सेनानिवेश:
२ आभरणविशेष:
गोटा (पु.) गिरिज:, पाषाण:
गोटी (स्त्री.) गुटिका
गोठा (पु.) गोष्ठं, गोस्थानकम्
गोठलेले (पु.) निगडित, बद्ध, घनीभूत
गोड (वि.) मधुर, स्वादु
गोडधोड (न.) मिष्टान्नम्
गोडबोल्या (वि.) चाटुकार, प्रियवादिन्
गोडी (स्त्री.) माधुर्यम्, स्वादिमा
गोडीगुलाबी (स्त्री.) स्निग्धता, सौहार्दम्
गोणी (स्त्री) शाणपुट:, शाणकोष:
गोणी (रा. व्य. कोष)

गोत (स्त्री.) वंश:, गोत्रम्
गोता (पु. अरबी) विपद्, संकटम्
गोतावळा (पु.) गोत्रजकुलम्
गोदावरी (स्त्री.) गोदावरी
गोदी (स्त्री.) नौस्थलम्
गोंधळ (पु) १ व्यामोह:, विभ्रम: संप्लव:, संक्षोभ:
२ देव्याख्यानकम्
गोंधळलेला (वि.) चकित, व्यग्र, गूढ
गोफ (पु.) सूत्रं, हेमसूत्रं, गुम्फितरज्जु:
गोफण (स्त्री.) क्षेपणम्, क्षेपणी
गोम (स्त्री.) कर्णकीट:, शतपदी
गोमटें (वि.) मञ्जु, रमणीय.
गोमाशी (स्त्री.) गोमक्षिका, दंश:
गोराडू (न.) वराहकन्द:
गोमुखी (स्त्री.) जपमालाधानी
गोरटा (वि.) गौरवर्ण
गोरामोरा (वि.) भयग्रस्त, भयकम्पित
गोल (वि.) वृत्त, वर्तुलाकार
१ वर्तुलम्
२ कन्दुकक्रीडारेषा
गोलंदाज (पु) १ यन्त्रवेधक:
२ कन्दुकक्षिप:
गोशा (फारसी पु.) अवगुण्ठनम्, तिरस्करिणी
गोषवारा (फारसी पु.) सारांश:, संक्षेप:
गोसावी-ई (पु.) १ गोस्वामी, विरागी
२ धनी, स्वामी

गोऱ्हा (पु.) दम्यः, वत्सतरः
गौडबंगाल (न.) इन्द्रजालम्, गौडवङ्गीयम्
गौरविणें (क्रिया.) सम् + मःनय्
गौरीहर (पु.) गौरीहरः, गौरीहरौ
ग्यालरी (गॅलरी) (स्त्री. इंग्रजी) चन्द्रशाला
ग्यास (गॅस) (इं.) १ वायुः, २ धूमः, ३ इन्धनम्
ग्रंथ (पु.) ग्रन्थः, पुस्तकम्
ग्रह (पु.) १ ग्रहः, तेजोगोलः
२ अङ्गीकारः, अभ्युपगमः
३ पिशाचबाधा
४ उपलब्धिः, ग्रहणम्
ग्रहण (न.) उपरागः, ग्रहः
ग्लास (पु. इं.) काचपात्रम् पानपात्रम्
ग्लोब (पु. इं.) १ भूगोलः, भूमण्डलम्
२ विद्युद्दीपः
ग्वाही (स्त्री. फारसी) साक्ष्यं, साक्षिता

घ

घंगाळ (न.) गंगालयः, विस्तीर्णमुखजलपात्रम्
घट (पु.) घटः, कलशः,
(स्त्री.) ह्रासः, हानिः
घटक (पु.) अवयवः
घटका (स्त्री.) १ घटिका, नाडिः
२ घटिकापात्रम्
घटणें (क्रिया.) ह्रस् (१ प.)
घटना (स्त्री.) घटना, स्थिर-नियमावलिः
घटनासमिति (स्त्री.) घटनासमितिः
घटस्फोट (पु.) विवाहविच्छेदः
घंटा (स्त्री.) घण्टा
घटी (स्त्री.) १ घटीयन्त्रम्, २ घटिका
घटीयन्त्र (न.) घटीयन्त्रम्
घट्ट (वि.) दृढम्, गाढम्, निरन्तरम्
(वि.) घनीभूत, स्त्यान
मन घट्ट करणें सम्+आ+श्वस् (२ प.)
धैर्यं धृ. (१० प.)
घड (पु.) वृन्दम्, स्तबकः, गुच्छः
घट्टपणा संहतिः, दार्ढ्यम्
घट्टा (पु.) किणः
घडणावळ (स्त्री.) घटनमूल्यम्, निर्मितिशुल्कम्
घडणें (क्रि.) १ घट् (१ प.), भू (१ प.)
२ निर् + मा (३ आ.)
घडवंची (स्त्री.) मृदङ्गासनम्
घडविणारा (वि.) भावक, कारणिक
घडा (पु.) घटः, कलशः
घडा **मातीचा** पिठरकः, पिठरकम्
घडामोड (स्त्री.) १ नूतनीकरणम्, भग्नसंस्करणम्
२ क्रयविक्रयादिव्यवहारः
घडी (स्त्री.) १ पुटः, पुटी, पुटम्
२ घटीयन्त्रम्, कालयन्त्रम्

घडचाळ (न.) घटी, घटीयन्त्रम्, कालयन्त्रम्
घण (पु.) अयोधनः
घन (वि.) घन, निचित
(पु. गणित) घन
घनता घनता
घनफळ घनफलम्
घनघोर (वि.) तुमुल, दारुणतर
घबराट (स्त्री.) भयाकुलता, भीतिग्रस्तता
घबाड (पु. न.) १ शुभमुहूर्तसंज्ञा २ अतर्कितोपनतद्रव्यम्
घमघमाट (पु.) सुगन्धातिशयः, गन्धातिरेकः
घमेंड (स्त्री) गर्वः, स्मयः, मदः
घमेलें (न.) १ आयसपात्री, २ अयःपात्रम्
घर (न.) १ गृहम्, गेहम्, सदनम् २ गृहजनः, कुटुम्बजनः ३ संसारः
घर करणें १ नि + वस् (१प.) २ (काष्ठादौ) रन्ध्रं + सम् + उत् + पादय्
घर धुऊन नेणे सर्वस्वं अप+हृ (१ प.)
घरोघरी मातीच्या चुली प्रतिगृहं मृण्मयी चुल्लिः, सर्वत्र समानानुभवः
घरकुल (न.) गृहकम्, क्रीडनगृहम्
घरकोंबडा (पु.) गृहकुक्कुटः गृहसंगतः
घरगुती (वि.) गृहसिद्ध,
घरगुती (काम) गृहकर्मन्
घरघर (स्त्री.) दीर्घश्वासः
घरजावई (पु.) श्वशुरोपजीविजामाता, गृहजामाता
घरटें (न.) कुलायः, नीडः (म्)
घरंदाज (वि.) कुलीन, महाकुलप्रसूत
घरफोडी (स्त्री.) चौर्यम्, गृहभेदनम्
घरफोड्या (पु.) कुम्भिलः, संधिहारकः
घरभरणी (स्त्री.) नूतनगृहप्रवेशः
घरभेद्या (वि.) गृहभेदक, रहस्यस्फोटक
घराणें वंशः, संतानः, कुलम्
घर्षण (न.) घर्षणम्, घृष्टिः
घसरणे (क्रि.) स्खल् (१ प.) वि+भ्रंश् (४ प.)
घसा (पु.) १ गलबिलम्, कण्ठनालम् २ ध्वनिः
घसा बसणें ध्वनिरोधं अनु + भू (१ प.)
घाई (स्त्री.) त्वरा, चापलम्
घाईनें (ससंभ्रमम्) लघु, क्षिप्रम्
घाऊक (वि.) महाक्रयः
घागर (स्त्री.) गर्गरी
घागरी (स्त्री.) १ घर्घरिका, किङ्किणी, २ क्षुद्रघण्टिका
घाट (पु.) १ जलावतारः, २ आकारः, ३ गिर्यारोहणपथः
घांट (स्त्री.) घण्टा
घाटमाथा (पु.) अधित्यका,

घाटा (हरभऱ्याचा) होलक:
घाव (स्त्री.) कल्मषम्, मल:
घाणा (पु.) चक्रम्, तैलयन्त्रम्
घाणी (स्त्री.) उपलेपनिर्मिति-स्थलम्
घाणेरडा (वि.) मलिन, मलीमस
घात (पु.) १ विनाश:
षड्घात वर्गघन:
पंचघात पञ्चहृति:
घातक-घातकी (वि.) हानिकर
घातुक (वि.) घातुक, क्रूर २ तीक्ष्ण
घाबरा (वि.) भयग्रस्त, भयत्रस्त
घाम (पु.) घर्माम्बु, स्वेद:
घामट (वि.) अशुचि, घर्मप्लुत
घामोळे (न.) घर्मपुटिका
घायाळ (वि.) मर्माहत, मर्माभिहत
घार (स्त्री.) खकामिनी, चिल्ल:, आतापी
घारगा (पु.) चमस:, चमसम्, पूप:, अपूप:
घालणें (क्र.) वस् (२ आ), धारय्
कपडे घालणे वस्त्रं परि+वेष्टय्
कवच घालणे सम्+नह (४प.)
घालविणे (क्रि.) निर्+वासय् निस्+कासय्
काळ घालविणें समयं यापय्
घालविलेले (वि.) हारित
घावन (पु.) सच्छिद्रापूप:
घास (पु.) कवल:, ग्रास:
(न.) यवसम्, बालतृणम्
घासणे (क्रि.) घृष् (१ प.)
घासणी (स्त्री.) घर्षणी
घिवर (पु.) घृतपूर:
घिसाडी (पु.) लोहकार:, अयस्कार:
घुंगुरु (न.) किङ्किणी
घुंगुरटें (न.) मशक:
घुटका (पु.) गण्डूष:
घुबड (न.) कौशिक:, घूक:, दिवाभीत:
घुमट (पु.) निर्यूह:, शिखरभाग:
घुमणें (क्रि.) प्र+उद्+घुष्
घुसळणें (क्रिया.) मथ् (९ उ.)
घृत (न.) घृतम्
घेणे (क्रि.) ग्रह् (९ उ.)
क्री (९ उ,)
घेर (पु.) परिणाह:, परीणाह:
घेरणे (क्रिया.) परि+वेष्टय्
घेरा (पु.) १ परिवेष्टनम्, पर्यावृत्ति:
२ शिखारक्ष:
घेरी (स्त्री.) मूर्च्छा
घेवडा (पु.) चिपिटा
घोकणें (क्रि.) (असकृत्) पठ्, मुहु: आ+वर्तय्
घोंगडी (स्त्री.) कम्बलम्, रल्लक:
घोगरा (वि.) घर्घर, कर्कश
घोट (पु.) गण्डूष:
घोंटा (पु.) गुल्फ:, पादग्रन्थि:
घोंटाळा (पु.) विप्लव:, भ्रम:
घोडा (पु.) घोटक:, अश्व:
घोडागाडी (स्त्री.) अश्वयानम्, अश्वरथ:
घोडी (स्त्री.) वडवा, अश्वा
घोडेस्वार (पु.) सादिन्, अश्वारोह:
घोडचूक (स्त्री.) महापराध:, महास्खलनम

घोडनवरा (पु.) प्रौढवर:, परिणतवर:
घोडनवरी (स्त्री.) परिणतवधू:
घोण-घोणस गोनस:
घोरपड (स्त्री.) गोधा, गोधिका
घोस (पु.) गुच्छ:, स्तबक:
घोसाळे (न.) कोशातकम्
घोष आघोषणम्
घोळ (स्त्री.) शाकविशेष:, घोलम्
(पु.) १ संकुलता, आकुलता
२ वस्त्राञ्चलम्
घोळका (पु.) समुदाय:, समूह:

च

च १ चकार:
२ एव; नूनम्
चकचकीत (वि.) निशात, रोचन मसृण, स्निग्ध
चकणा (वि.) काण(अक्षणा)
चकणें (क्रिया.) १ वञ्चित:
भू (१ प.)
मुह (४ प.)
२ नि+रूप् (१० प.)
हस्तचेष्टादिना वृ (५ उ. (
चकती (स्त्री.) वर्तुलिका
चकमक (स्त्री.) अग्निप्रस्तर: वह्निपाषाण: अग्निमथनी
चकली (स्त्री.) चक्रिका (खाद्यविशेष:)
चकवणें (क्रि.) वञ्च् (१० प.)
चकाकी (स्त्री.) चाकचक्यम्, मसृणत्वम्
चकाट्या (स्त्री. अने.) वृथालाप:, गोष्ठी
चकित (वि.) स्तिमित
भयचकित (वि.) संभ्रान्त, भयग्रस्त
चकोर (पु.) चकोर:, जीवंजीव:
चक्क (वि.) १ स्वच्छ, शुभ्र
२ सर्वथा, परिपूर्णतया
चकारशब्द (पु.) अक्षरमपि, वर्णमात्रमपि
चक्कर (स्त्री.) १ मूर्छा, घूर्णनम्
२ भ्रमणम्
चक्का (पु.) निर्जलदधि
चक्की (स्त्री.) पेषणी, पेषण-यन्त्रम्
चक्र (न.) १ चक्रम्, रथचरणम्,
कुंभाराचें २ भ्रमि:
शरीरगत ३ चक्रं(मणिपूरादि)
४ आवर्त:, अम्भोभ्रम:
चक्रवर्ती (पु.) सार्वभौम:, मण्डलेश:
चक्रवाढव्याज (न.) चक्रवृद्धि:,
चक्रवाक (पु.) चक्रवाक:, चक्राङ्ग:
चक्रव्यूह (पु.) मण्डलकम्, चक्रव्यूह:
चक्रीकीर्तन कीर्तनचक्रम्
चक्रीपुराण पुराणपठनचक्रम्
चंग (पु.) प्रतिज्ञा, निर्धार:
चंग बांधणें प्रति+ज्ञा (९ उ.)
चंगळ (स्त्री.) वैपुल्यम्, समृद्धि:
चंगीभंगी (वि.) व्यसनासक्त, कामवृत्ति,
चघळणें (क्रि.) चर्व् (१ प.)

चंचल (वि.) अधीर, अस्थिर, चञ्चल
चंची (स्त्री.) संचिका
चट (स्त्री.) व्यसनम्, आसक्तिः
(पु.) प्रतिनिधिः (श्राद्धे)
चटई (स्त्री.) तृणपूली, कटः
चटक (स्त्री.) व्यसनम्, अत्यासक्तिः
चटकचांदणी (स्त्री.) ललना, सर्वाङ्गसुन्दरी
चटका (पु.) १ दाहः,
२ मनोव्यथा, आधिः
चट्चट् (क्रि. अ.) झटिति, अञ्जसा
चटचट (पु.) चटचटध्वनिः
चटणी (स्त्री.) व्यञ्जनम्, उपदंशः
चटोर (वि.) व्यसनपर, व्ययशील, स्वच्छन्दचारिन्
चट्टा (पु.) १ सिध्मः
२ हानिः
चडफड (स्त्री.) संतापातिशयः
चडफडणें (क्रिया.)
१ अन्तर्+दह् (१ प.)
२ क्रोधादिना ओष्ठं दंश् (६ प.)
चंडाल (पु.) चण्डालः,
चंडिका (स्त्री.) चण्डी, चण्डिका
चंडोल (पु.) १ भारद्वाजः (खगः)
२ चाटुकारः, प्रियवाक्
चड्डी (स्त्री.) अर्धोरुकम्
चढ (पु.) आरोहः, उन्नतदेशः
चढणें (क्रि.) १ आ+रुह् (१ प.)
२ मादकतातिशयं वह् (१ प.)
३ गर्वम् आ+वह् (१ प.)

चढती कमान (स्त्री.) उत्तरोत्तरम् उत्कर्षः
चढवणें (क्रिया.)
१ अधि + आ + रोपय्
२ मिथ्या प्र + शंस् (१ प.)
चढाई (स्त्री.) आक्रमणम्, अभियानम्, अभिग्रहः
चढाओढ (स्त्री.) स्पर्धा
चढेल (वि.) अवलिप्त, गर्वित
चण (स्त्री.) गात्रयष्टिः, शरीरस्थितिः
चणा (पु.) चणकः
चणचण (स्त्री.) दौर्लभ्यम्, अनुपलब्धिः
चतकोर (पु.) चतुर्थांशः, पादः
चतुर (वि.) कुशल, विज्ञ, निष्णात
चतुरंग (सेना) हस्त्यश्वरथपादान्तं सेनाङ्गम्
चतुरस्त्र (वि.) कुशल, निपुण
चतुराई (स्त्री.) चातुर्यम्, कौशल्यम्, पाटवम्
चतुर्थी (स्त्री.) विभक्तिविशेषः
चतुर्भुज (वि.) ऊढ, परिणीत, कृतोद्वाह
चंदन (न.) १ चन्दनम्, मलयजम्
२ श्रीखण्डम्, विलेपनम्
चंदनबटवा (पु.) कङ्केल्लः, कङ्केल्लिः
चंदी (स्त्री.) गोमहिषादेः नियतधान्यदायः
चंद्र (पु.) विधुः, सुधांशुः, चन्द्रः
चंद्रकला (स्त्री.) कला

चंद्रकांत (पु.) चन्द्रकान्तः, चन्द्रमणिः
चंद्रकोर (स्त्री.) चन्द्रलेखा
चंद्रमौळी (पु.) १ अनावृतपर्णशाला, अनाच्छादितोटजः
२ शिवः, चन्द्रमौलिः
चंद्रलोक (पु.) चन्द्रलोकः
चंद्रविकासी (कमळ) कुमुदम्
चंद्रसूर्य (पु.) पुष्पवन्तौ, सूर्याचन्द्रमसौ
चपटा (वि.) नत
चपटें (वि.) चिपिट, चिक्क
चपराक (स्त्री.) तलप्रहारः, तलाघातः
चपराशी (पु.) कञ्चुकिन्, द्वारपालः
चपळ (वि.) जवन, जङ्घाल
चपाती (स्त्री.) पोलिका, पोलिः
चपापणे (क्रिया.) भयेन त्रस् (४ प.)
कातरतां अनु+भू (१ प.)
चपेटा (स्त्री.) चपेटा, तलप्रहारः
चप्पल (स्त्री.) पादत्राणिका, उपानह्
चबुतरा (पु.) द्वारवेदिका
चंबू (पु.) पुटग्रीवः, ह्रस्वकण्ठः
तोंडाचा चंबू करणें मुखं मुद्रयति
चमक (वीज) स्फुरणम्
चमकणारें (वि.) भासमान, दीप्यमान
चमकणें (क्रि.) वि+लस् (१प.)
प्र+काश् (१ आ.)
चमचमीत (वि.) स्वादिष्ठ, मधुरतर
चमचा (पु.) चमसः, चमनः,
चमडी (स्त्री.) चर्म, कृत्तिः, अजिनम्
चमत्कार (पु.) आश्चर्यम्, अद्भुतम्
चमत्कारिक (वि.) लोकविलक्षण, विस्मयावह
चमेली (स्त्री.) मालती
चर (वि.) चल, लोल, चञ्चल
(पु.) परिखा
चरक (पु.) चरकाचार्यः,
चरकसंहिता चरकसंहिता (आयुर्वेदग्रन्थः)
२ इक्षुयन्त्रम्, इक्षुपीडनम्
चरका (पु.) दाहः
चरखा (पु.) सूत्रयन्त्रम्
चरणें (क्रिया.) अद् (२ प.)
तृणादि चर् (१ प.)
चरबी (स्त्री.) मेदस्, वसा
चरवी (स्त्री.) दोहनी, दोहनम्
चरस (पु.) भङ्गापुष्पनिर्यासः
चरा (पु.) विलेखः, दारणम्
चराई (स्त्री.) गोसंचारमूल्यम्
चरितार्थ (पु.) वृत्तिः जीवनम्, जीविका
चरित्र (न.) १ चरितम्, चरित्रम्
२ कथा,
३ आचरणम्, वृत्तिः, वर्तनम्
चर्चा (स्त्री.) विमर्शः, विचारणा, चर्चा
चऱ्हाट (न.) १ दृढरज्जुः
२ दीर्घतमभाषणम्, द्राघीयःकथा

चलती (स्त्री.) भाग्यम्, उत्कर्षः, वृद्धिः
चलन (न.) (व्यवहारगतं) नाणकादि
चलनी (वि.) व्यवहारोपयुक्त
चलबीचल (स्त्री.) अस्थैर्यम्, दोलाचलवृत्तिः
चलाख (वि.) कृतहस्त, निपुण
चलाखी (स्त्री.) पाटवम्, कृतहस्तता, नैपुण्यम्
चव (स्त्री.) स्वादः, स्वदनम्, रसनम्
चवचाल (वि.) स्वेच्छाचारिन्, स्वैरवृत्ति
चवड (स्त्री.) चयः, समुदायः (पर्णादेः)
चवताळणें (क्रि.) क्षुभ् (४ प.)
चवदार (वि.) स्वादु, मधुर
चवली (चव्वल) (स्त्री.) आणकद्वयम्
चवाठा (पु.) चतुष्पथः
चविष्ट (वि.) स्वादुतम, स्वादीयस्
चष्मा (पु.) उपनेत्रम्
चहा (स्त्री.) १ रुचिः
२ वासना
,, (पु.) कषायपेयम्, चायः
चहाटळ (वि.) नर्मपर
चहाडी (स्त्री.) पैशुन्यम्, दोषोद्घाटनम्
चहाता (वि.) भक्त, आदरयुत
चहादाणी (स्त्री.) चायपात्रम्, कषायधानी
चहुकडे (अव्यय) सर्वत्र
चळणें (क्रिया.) भ्रंश् (४ प.)
चळवळ (स्त्री.) आन्दोलनम्
चळवळ्या (वि.) अनलस, उद्योगरत
चाई (स्त्री.) चर्मरोगः, त्वग्व्याधिविशेषः
चाक (न) चक्रम्, रथाङ्गम्
चॉक (पु.) खटिका, कठिनी
चाकर (पु.) भृत्यः, कर्मकरः
चाकरी (स्त्री.) सेवा, भृतिः, श्ववृत्तिः
चाकवत (पु.) चक्रवृत्तम् (शाकविशेषः)
चाकू (पु.) कृन्तनकम्, छुरिका
चाड (स्त्री.) १ लज्जा, अपत्रपा
२ रुचिः,
३ इच्छा, आकाङ्क्षा
चाणाक्ष (वि.) चतुर, कुशल, निपुण
चातक (पु.) चातकः
चाती (स्त्री.) सूत्रनिर्माणी
चातुर्य (न.) कौशल्यम्, नैपुण्यम्, चातुर्यम्
चांदकी (स्त्री.) भास्करिका
चांदणी (स्त्री.) तारका, नक्षत्रम्
चांदणें (न.) चन्द्रिका, कौमुदी, ज्योत्स्ना
चादर (स्त्री.) प्रावारकः, प्रावरणम्
चांदोबा (पु.) चन्द्रमाः, विधुः
चापटी (स्त्री.) तलप्रहारः,
चांपा-चांफा (पु.) चम्पकवृक्षः
चांपेकळी (स्त्री.) चम्पककलिका
,, **नाक** चम्पककलिकाकृतिः नासिका

चाबूक (पु.) कशा, अश्वघातनी (रज्जुः)
चाबूकस्वार (पु.) अश्वशिक्षकः अश्वविनेता
चांभार (पु.) चर्मकारः
चामडी (स्त्री.) चर्म, अजिनं, कृत्तिः
चार (संख्या) चत्वारः,
चारपुरुषार्थ धर्मार्थकाममोक्षाः, पुरुषार्थः ।
चारण (पु.) बन्दी, स्तुतिपाठकः
चारणें (क्रिया.) खादय्, चारय्
चारोळी (स्त्री.) स्निग्धबीज-विशेषः, चारुलिका
चार्ज (पु.) १ दोषारोपः,
२ मूल्यं
चाल (स्त्री.) १ कुलाचारः,
२ गतिः,
३ वृत्तिः, वर्तनम्
चालक (पु.) सूत्रधारः, संचालकः, प्रमुखः
चालढकल (स्त्री.) उपेक्षा
चालणें (क्रिया.) १ चर्, चल् (२ प.)
२ व्यवहारोपयुक्तं भू (१ प.)
चालविणें (क्रिया.) विभक्त्यादि क्रमशः पठ् (१ प.)
चालू (वि.) व्यवहारस्थित
चावट (वि.) नर्मपर, उपहासपर
चावडी (स्त्री.) ग्रामणीकार्यालयः
चावणें (क्रिया.) दंश् (६ प.)
चावी (स्त्री) कुञ्चिका
चाहणें (क्रिया.) अभि+लष् (१ प.)
रुच् (१ आ.)
चाळ (पु.) मञ्जीरः, नूपुरः
(स्त्री.) निवासमालिका, अपवरकमालिका
चाहूल (स्त्री.) शब्दादि सूचक-चिह्नम्
चाळा (पु.) व्यसनम्, अभ्यासः
चाळिशी (स्त्री.) १ चत्वारिंश-वर्षम् वयसः
२ उपनेत्रम्
३ दृष्टिमान्द्यम्
चिऊ (स्त्री.) चटका, चटकिका
चिकट (वि.) चिक्कण
चिकाटी (स्त्रि.) दीर्घोद्योगः
चिका (क्का) र (वि.) विपुल, महत्
चिकाळ (वि.) निर्यासवत्
चिकी (स्त्री.) गुडविकारः
चिकू (वि.) कृपण, कदर्य, क्षुद्र,
(न.) चिकुकं, (फलविशेषः)
चिखल (पु.) पङ्कः, कर्दमः
चिघळणें (क्रिया,) प्र+स्रु (१प.)
प्र+द्रु (१ प.)
चिंच (स्त्री.) तितिण्डी, चिञ्चा, अम्लिका
चिंचोका (पु.) चिञ्चाबीजम्
चिंचोळा (वि.) करभाकृति, क्रमनिम्न.
चिटणीस, **चिटणवीस**, **चिटनीस** (पु.) कार्यवाहः
चिट्ठी (स्त्री.) पत्रकम्, चिटिका
चिटोरा (पु.) क्षुद्रपत्रम्
चित्पावन (पु.) चित्तपावनः, कोंकणस्थः

चित्रविचित्र (वि.) शकल, चित्र, कर्बुर
चित्राअती (चित्राहुती) (स्त्री.) चित्राद्याहुतिः (भोजनात्पूर्वम्)
चिंधी (स्त्री.) कर्पटखण्डः, कार्पासखण्डः
चिपळी (स्त्री) काष्ठवाद्यम्
चिपाड (म.) निष्पीडितेक्षुः
चिमखडा (पु.) १ पाषाणखण्डः शर्करा,
२ द्रुतकार्यकारिन् (बालः)
चिमट (टी) (स्त्री.) अङ्गुष्ठतर्जनीगृहीतवस्तु
चिमूट (स्त्री.) अत्यल्पवस्तु
चिमटा (पु.) संदंशः
चिमणा (पु.) चटकः, कलविङ्कः
चिमणी (स्त्री.) १ चटका, कलविङ्का
२ धूमनलिका,
३ मृत्तैलदीपिका
चिरकाल (अव्यय) चिरस्य, चिराय, चिरात्
चिरंजीव (वि.) दीर्घायुस्, चिरजीविन्
चिरूट (पु.) तमाखुनलिका
चिलखत (स्त्री.) कवचम्, वारबाणः, कञ्चुकम्
चिवडा (पु) १ पृथुकमयभक्ष्यम्
२ विनाश,
चीक (पु.) १ निर्यासः (वृक्षादेः)
२ गृष्टिदुग्धम्
चीज (स्त्री.) १ पदार्थः, वस्तु.
२ गीतं, गानम्, पद्यम्
३ सार्थकता सफलता
चीजवस्तु (स्त्री) पदार्थजातम्, वस्तुजातम्
चीड (स्त्री) १ क्रोधः, कोपः, अमर्षः
२ तिरस्कारः
चीर (स्त्री.) विदलनम्, भङ्गः
चुकणें (क्रिया.) १ प्र + मद् (४प.)
२ वि + स्मृ (१प.)
चुका (पु.) चुक्रकः (शाकविशेषः)
चुकामुक (स्त्री.) संगाभाव, मेलनाभावः असंगः, अमेलनम्
चुगली (स्त्री.) पैशुन्यम् पिशुनता
चुटका (पु.) विनोदपूर्णा ऱ्हस्वकथा
चुटकी (स्त्री.) छोटिका
चुडा (पु.) कङ्कणम्
चुडी (स्त्री) उल्मुकम्
चुणूक (स्त्री.) निदर्शनकम्
चुना (पु.) चूर्णकः, सुधा
चुनेगच्ची (स्त्री) सौधः
चुंबक (वि.) १ चुम्बकः
२ कृपण, क्षुद्र
(पु.) लोहचुम्बकः
चुरचुर (स्त्री.) अल्पदाहः
चुरुचुरु (अव्यय) समर्यादातिक्रमम्
चुरस (स्त्री) स्पर्धा
चुरमुरा (पु.) पृथुकविशेषः
चुलता (पु.) चुल्लतातः, पितृव्यः
चुळबूळ (स्त्री.) चापल्यम्, चाञ्चल्यम्
चूक (स्त्री.) १ अपराधः, दोषः, प्रमादः
२ कीलकः

चूल (स्त्री.) चुल्ली, चुल्लिका
चेक (पु.) दानपत्रम्, दानाज्ञा
चेंगट (वि.) दीर्घसूत्र, चिरक्रिय
चेंडू (पु.) कन्दुक:
चेतव (वि)**णें** (क्रिया.) इन्ध् (१ उ.)
चेला (पु.) शिष्य:
चेव (पु.) संरम्भ:, उद्दीप्तता
चेष्टा (स्त्री.)१ चेष्टा, आरम्भ: २ उपहास:, नर्मवचनम्
चेहरा (पु.) मुखम्, वदनम्
चोळी (स्त्री.) कञ्चुकी, चोलिका
चौक (पु.) चतुष्कम्
चौकट (स्त्री.) काष्ठचतुष्कं (द्वारादे:)
चौकडा (पु.) चतुष्टयम्
चौकशी (स्त्री.) पर्येषणा, समीक्षा
चौकस (वि.) जिज्ञासु, अन्वेषणापर
चौकार (पु.) चतुष्कम्
चौकी (स्त्री.) रक्षकस्थानम्
चौकीदार (पु.) आरक्षक:
चौकोन (पु.) चतुष्कोणम्
चौघडा (पु.) मङ्गलवाद्यवृन्दम्
चौकोनी (वि.) चतुष्कोणयुत
चौचाल (वि.) स्वेच्छाचारिन्, कामचारिन्
चौथरा (पु.) वेदि:
चौथाई (स्त्री.) आयचतुर्थांश:
चौफेर (अव्यय) सर्वत:, परित:, समन्तात्
चौरंग (पु.) चतुश्चरणं काष्ठासनम्
च्युत (वि.) भ्रष्ट, च्युत

छ

छकडा (पु.) शकट:, यानं, प्रवहणम्
छकडी (स्त्री.) १ षट्कम् २ शकटिका
छकडें (न.) शिशु:, शावक:
छक्का (पु.) षट्क:, (क्रीडापत्रम्)
छक्केपंजे (पु. अने.) छद्म, उपधि:, छलम्, व्याज:
छचोर (वि.) कामपर, अत्यासक्त, स्त्रीलम्पट
छट (पु.) शठ, अनृजु, वञ्चक
छटा (स्त्री.) १ सरणि:, पद्धति: २ रुचि:, स्वाद:
छटाक षोडशक:, ५० ग्रामा:
छडा (पु.)१ अन्वेषणा, मार्गणम् २ घटीदाम
छडी (स्त्री) यष्टि:, यष्टिका
  वेताची वेत्रयष्टि:
  वेळूची वेणुदलम्
  बोरूची शरकाण्डम्
छत (न.) वितानम् उल्लोच:
छत्तीशी (स्त्री.) वैरम्, विरोध:, विद्वेष:
छत्र (न.) छत्रम्
  छत्रधारी (वि.) छायाकर:, छत्रधारी
  छत्रपति (पु.) सार्वभौम:, सम्राट्
छत्रचामर (न.) राजचिह्नम्, नृपलक्ष्म
छत्री (स्त्री.) छत्रम्, वर्षत्रम्
छंद (पु.) १ रति:, आसक्ति: २ वृत्तम्, छन्द:

छदाम (पु.) पणचतुर्थम्,
क्षुद्रतमनाणकम्
छपविणें (क्रि.) नि+गूह् (१ प.)
छप्पर (न.) छदिः, वलीकं, पटलम्
छपाई (स्त्री.) मुद्रणम्,
मुद्राङ्कनम्
छबकडा (वि.) मनोज्ञ, मञ्जु,
मनोहर
छबडें (न.) शिशुकः, अर्भकः,
डिम्भः
छबी (स्त्री.) प्रतिकृतिः,
छायाचित्रम्
छबीना (पु.) शिबिकायात्रा,
रथयात्रा देवतादेः
छमछम (आवाज) शिञ्जितम्,
छमच्छमितम्
छरा (पु.) सीसकगुलिका
छळ (पु.) पीडा, बाधा
छळणें (क्रिया.) सम् + पीड्
(१० प.)
सम् + क्लेशय्
छाकटा (वि.) कामकामिन्,
अत्यासक्त
छाटलेलें (वि.) छिन्न, छात, लून
छाटी (स्त्री.) शाटी, माञ्जिष्ठं
(वस्त्रम्)
छाताड (वि.) व्यूढोरस्, विस्तृत-
वक्षस्, कपाटवक्षस्
छाती (स्त्री.) १ क्रोडम्, भुजा-
न्तरम्, वक्षः (न.)
२ धैर्यम्, धृतिः
छातीचा कोट करणे
वक्षः कपाटीयति
वक्षः प्राकारीयति

छान (वि.) सुन्दर, चारु, रुचिर
छानदार (वि.) मनोज्ञ, मञ्जु
छानछोकी (स्त्री.) वस्त्रशूलता,
अलंकारपरता
छाप (पु.) मुद्रा, मुद्रिका
छापखाना (पु.) मुद्रणालयः,
मुद्रणस्थानम्
छापा (पु.) अतर्किताक्रमणम्,
सौप्तिकाक्रमः
छापणे (क्रिया.) मुद्रय (क्रि.)
छापील (वि.) मुद्रित
छाया (स्त्री.) १ छाया, अनातपः
२ प्रतिबिम्बम्
छावणी (स्त्री.) कटकः, पटकः,
संनिवेशः स्कन्धावारः
छावा (पु.) शावकः, शिशुः
हत्तीचा करिशावकः
सिंहाचा सिंहशावकः
छिद्र (न.) रन्ध्रं, छिद्रम्
छिनाल (स्त्री.) पुंश्चली,
व्यभिचारिणी
छिनी (न्नी) (स्त्री.) टङ्कः,
पाषाणदारणः
छिन्न (वि.) विक्षत, छिन्न, भिन्न,
विदीर्ण
छुरी (स्त्री.) छुरिका
छेडणे (क्रिया.) १ क्रुध्, (४ प.)
कुप् (४ प.)
निर्+भर्त्सय् (१० प.)
२ तन्त्रीं परा+मृश् (६ प.)
छेद (पु.) छेदः, भेदः, व्रश्चनम्
,, **गणितांतील** हारः, हारकः
छोकरा (पु.) बटुकः, बालकः,
शावकः

छोकरीं (स्त्री.) बालिका
छोटें (वि.) लघु, ह्रस्व, क्षुद्र,
छोटी गोष्ट खण्डकथा

ज

जकात (स्त्री.) करः, शुल्कम्
जकातदार (पु.) शुल्काधिकृतः
जखडणे (क्रिया.) दृढं बन्ध् (रज्वादिभिः) (९ उ.)
जखम (स्त्री.) व्रणः, आघातः, क्षतम्
जखमी (वि.) व्रणित, आहत, शस्त्रहत
जख्ख (ड) (वि.) अतिजीर्ण, वृद्धतम, जराजर्जरित
जग (न.) जगत्, भुवनम्, पृथ्वी
जंग (फा.पु.) १ युद्धम्, आयोधनम्
२ अयोमलः
जंगजंग पछाडणे प्रयत्नस्य परां काष्ठां कृ. ८ उ.
जगड्व्याळ (वि.) बृहत्तम, स्थूलतम, महत्तम
जगणें (क्रिया.) जीव् (१ प.)
जगदंबा (स्त्री.) देवी, पार्वती, जगन्माता
जगद्गुरु (पु.) जगद्गुरवः, शंकराचार्याः
जंगम (वि.) चल, चर, जंगम
जंगल (न.) अटवी, अरण्यम्, वनम्
जंगी (वि.) अतिविस्तृत, विशालतम
जंगली (वि.) आरण्य, वन्य,
जगविणें (क्रिया.) जीवय्, उज्जीवय्
जज्ज (पु.) न्यायाधीशः, अधिकरणिकः
जंजाळ (पु.न.) १ कृच्छ्रम्, संकटम्
२ व्यामोहः, भ्रमः
३ बृहज्जालम्
जंजिरा (पु.) जलदुर्गम्
जटा (स्त्री.) १ जटा, सटा
२ असंस्कृतकेशाः
जटापाठी (पु.) जटाध्यायी, जटापाठकः
जटिल (वि.) १ जटाधारिन्,
२ कठिनतम
जठर (न.) उदरं, जठरं
जड (वि.) १ अचेतन, जड
२ मन्द, कुण्ठ
३ भारवत्
जडजवाहिर (न.) रत्ननिचिता-लंकारादि
जडभरण (पु.) १ जडभरतः
२ मन्दक्रियः, दीर्घसूत्रः
जडवाद (पु.) मिथ्यादृष्टिः, नास्तिकता
जडाव (पु.) जडनकर्म, खचित-कर्म (रत्नादेः)
जडीबुटी (स्त्री.) कन्दमूलादि
जंत (पु.) कृमिः, अन्त्रादः
जतन (न.) संरक्षणम्, संगोपनम्
जंतु (पु.) जन्तुः, जीवः, कृमिः
जत्रा (स्त्री.) यात्रा, उत्सवः, मेलः
जंत्री (स्त्री.) अनुक्रमणिका, सूचीपत्रम्

जथा (पु.) समुदायः, संहतिः, [redacted] व्रातः
जनक (पु.) १ पिता, तातः, जनकः २ मिथिलाधिपः, जनकनृपः
जनता (स्त्री.) जनता, लोकः
जननी (स्त्री.) जनयित्री, प्रसूः, माता, जननी
जनानखाना (फा. पु.) अन्तःपुरम्, अवरोधः, शुद्धान्तः
जनानी (फा. वि.) स्त्रैण, स्त्रीयोग्य, वनितोपयुक्त
जनाब (अरबी पु.) मान्यवर, महोदय
जनावर (न. फार.) १ पशुः, २ सर्पः, भुजंगः
जन्म (न.) जननम्, जन्म, उत्पत्तिः
जन्माची बेगमी आयुःपर्याप्तं धनादि
जन्मगांठ (स्त्री.) दृढसंबन्धः, विवाहः
जन्मकुंडली (स्त्री.) जन्मकुण्डली
जन्मजन्मांतरी (अ.) जन्मान्तरेषु
जन्मणें (क्रिया.) जन् (४ आ.)
जन्मदरिद्री (वि.) आजन्मदरिद्रः आजन्मनिर्धनः
जन्मभाषा (स्त्री.) मातृभाषा
जन्मरास (स्त्री.) जन्मराशिः
जन्मसाफल्य (न.) कृतकृत्यता, कृतार्थता
जन्मसावित्री (स्त्री.) यावदायुः-सुमङ्गली
जन्मान्तर (न.) जननान्तरम्
जप (पु.) जपः
जपजाप्य (न.) आह्निकम्, गायत्रीपाठादि
जपणूक (स्त्री.) संगोपनम्, परिपालनम्
जपणें (क्रिया.) १ जप् (१ प.) २ सम् + रक्ष् (१ प.) सम् + गुप् (१ प.)
जपमाळ (स्त्री.) अक्षमालिका
जपून (अव्यय) सावधानतया, दक्षतया
जप्त (वि. अरबी) राजसात्कृत, निगृहीत
जप्ती (स्त्री. अर.) राजसात्कृतिः
जबडा (पु.) हनुः
जबर (वि. अरबी) दृढ, बलशालिन्
जबरदस्त (वि. अरबी) बलवत्, महत्तर
जबाब (फा. पु.) १ निवेदनम्, साक्ष्यम् २ उत्तरम्
जबानी (स्त्री.) साक्ष्यम्, वृत्तनिवेदनम्
जबाबदार (वि.) उत्तरदायिन्, पर्यनुयोज्य, भरग्राहिन्
जंबिया (अर. पु.) असिः, खड्गः
जम (पु.) आयोजना, सुव्यवस्था
जमखाना (फार. पु.) आस्तरणी, चित्रवस्त्रम्
जमणें (क्रिया.) १ सम् + गम् (१ आ.) २ सम् + वद् (१ प.)
जमवाजमव (स्त्री.) संग्रहः

जमविणें (क्रिया.) सम् + ग्रह् (९ उ.)
जमा (स्त्री. अर.) आयः, प्राप्तिः
जमाखर्च (फार. पु.) आयव्ययौ
जमात (अरबी, स्त्री.) कुलम्, यूथम्, गोत्रम्
जमादार (फा. पु.) आरक्षकप्रमुखः
जमाना (फा. पु.) युगम्, कालः
जमाबंदी (स्त्री.) १ क्षेत्रनिरीक्षा २ क्षेत्रकरः
जमालगोटा (पु.) तीव्रविरोचनम्
जमाव (पु.) समुदायः, समूहः
जमीन (फा. स्त्री.) भूमिः, क्षेत्रम्
जमीनजुमला (अरबी. फा. पु.) क्षेत्रगृहादि
जमीनदोस्त (फा. वि.) विध्वस्त, समूलभग्न
जय (पु.) १ विजयः, २ जय, जीव (आ.द्वि.प.) इत्यादिशब्दः
जयघोष (पु.) जयजीव-ध्वनिः, जयजयकारः
जयंती (स्त्री.) जन्मदिनोत्सवः
जयस्तंभ (पु.) जयस्तम्भः, विजयचिह्नम्
जर (पु. स्त्री.) स्वर्णतन्तुः (अव्यय) यदि, चेत्
जरकरतां (अ.) कदाचित्, यदि नाम
जरतारी (वि.) स्वर्णतन्तुचित
जरब (स्त्री. अर.) भयं, भीतिः
जरा (स्त्री.) जरा, वार्धक्यम्
जरा (अ.) १ अल्पकालं यावत् २ किञ्चित्
जरासा (वि.) अल्प, स्वल्प
जरी (वि.) स्वर्णतन्तुचित, स्वर्णतन्तुघटित (अ.) यद्यपि
जरीपटका (पु.) महाराष्ट्रध्वजः
जरूर (अर. अ.) अवश्यम्, (स्त्री.) आवश्यकता
जरूरी (स्त्री.) आवश्यकता
जर्द (फा. अ.) अतिशयेन, अत्यन्तम्
जर्दा (पु. अर.) तमाखुपत्रम् (सुगन्धितम्)
जल (न.) पानीयम्, जलम्
जलद (क्रि. वि.) सत्त्वरम् चपलम् तूर्णम्
जलदी (स्त्री.) त्वरा
जलदीनें (क्रि. वि.) लघु, क्षिप्रं, द्रुतम्
जलधि (पु.) १ वारिधिः, जलधिः, सागरः २ जलधिः, (गणितगतसंख्याविशेषः)
जलमंदिर (न.) समुद्रगृहं, जलमन्दिरम्
जलमार्ग (पु.) जलमार्गः
जलसा (अर. पु.) संगीतसभा, संगीतोत्सवः

जलाल (अरबी. वि.) तीक्ष्ण, उग्र, चण्ड,
जलाशय (पु.) जलाधारः, जलाशयः, तडागः
जलोदर (पु.) जठरामयः, दकोदरम्
जव (पु.) १ यवः, वाजिप्रियः
२ जवः, वेगः
जवखार (पु.) यवक्षारः
जवनीक (का.) (स्त्री.) यवनिका
जवस (पु.) अतसिका, उमा
जवळ (क्रि.वि.) पार्श्वतः, समीपम्
जवळचा (वि.) प्रत्यनन्तर, समीपवर्तिन्, प्रत्यासन्न
जवळजवळ (क्रि. वि.)
१ भूयसा, प्रायः
२ समीपतरम्, निकटे
जवळपास (क्रि. वि.) समीपे, निकटे
जवळीक (स्त्री.) सांनिध्यम्, नैकट्यम्
(पु.) प्रातिवेशिकः, बन्धुः
जवान (पु.) १ युवा, तरुणः
२ सैनिकः, वीरः
जवानमर्द (वि. फारसी)
शूरतरुणः, वीरयुवा
जवानमर्दी (फारसी स्त्री.)
शौर्यं, वीर्यं, पराक्रमः
जवानी-ज्वानी (फारसी स्त्री.)
तारुण्यं, यौवनम्
जवाहिर (न.) रत्नं, मणिः
जवाहिऱ्या (पु.) मणिकारः, रत्नश्रेष्ठिन्
जसला (वि.) यादृश
जसा (वि.) यादृश
जसा तसा (क्रि. वि.)
महता कष्टेन
महता प्रयासेन
जसेंच्या तसें (क्रि. वि.) यथातथम्
यथास्थितम्
जसें (क्रि. वि.) यथा,
जस्त (न.) यशदं, कंसास्थि
जहर (फारसी न.) विषं, गरलम्
जहरी (फारसी वि.) विषमय, गरलमय
जहागीर (फारसी स्त्री.)
राजादिलब्धभूमिः, अग्रहारः
जहागीरदार राजवंश्यः, नृपलब्धभूमिकः
जहाज (न.) जलयानं, समुद्रयानं, पोतः
जहांबाज (फारसी वि.) धृष्ट, वियात
जहाल (वि.) तीक्ष्ण, उग्र, साहसप्रिय
जळका (वि.) दग्ध, प्लुष्ट
जळजळ (स्त्री.) दाहः
जळण (न.) इन्धनम्, एधः
जळणें (क्रि.) ज्वल् (१ प.)
जळफळणें (क्रि.)
क्रोधाविष्टो भू (१ प.)
कोपारक्तो भू (१ प.)
जळफळाट (पु.) क्रोधातिशयः, संतापातिशयः
जळमट (न.) लूतावितानम्, लूतातन्तुः
जळाऊ (वि.) शुष्क, दहनार्ह
जळू (स्त्री.) जलौका, रक्तपा

जाई (स्त्री.) जातिः, सुमनस्, मालती
जाऊ (स्त्री.) यातृ
जाकिट (इं. न.) निचोलः
जागणें (क्रि.) जागृ (२ प.)
जागरण (न.) जागरः, जागरणम्
जागा (स्त्री.) १ स्थलम्, स्थानम्
(वि.) १ जागृत, विनिद्र
२ जागरूक
जागृति (स्त्री.) बोधः, प्रबोधः
जांघ (स्त्री.) ऊरुः
जाच (पु.) पीडा, उपद्रवः
जाजम (न.) चित्रास्तरणम्
जाट (पु.) जाटः (जातिविशेषः)
जाड (वि.) स्थूल, गाढ
जाडी (स्त्री.) स्थौल्यम्, दाढर्यम्
जाडेभरडें (वि.) स्थूलतन्तु-निर्मित
जाडय (न.) मान्द्यम्, जाडयम्, दौर्बल्यम्
जाणणें (क्रि.) ज्ञा (९ उ.)
अव+बुध् (१ प.)
जाणता (वि.) ज्ञ, बुध
जाणीव (स्त्री.) बुद्धिः, परिज्ञानम्, बोधः, अवगमः
जाणूनबुजून (क्रि. वि.) ज्ञानतस्, मतिपूर्वम्
जाणें (क्रि.) गम् (१ प.)
इ (२ प.)
जात (स्त्री.) जातिः
जातक (न.) ग्रहफलादशः
जातिवंत (वि.) जात्य, कुलीन
जातीचें (वि.) स्वाभाविक, नैसर्गिक
जातें (न.) यन्त्रोपलः, घरट्टः, पेषणी
जादा (अरबी. वि.) अधिक, अतिरिक्त
जादू (स्त्री.) यातुः, कुहकम्, इन्द्रजालम्
जादुगार (पु.) यातुकृत्, कुहकाजीविन्, ऐन्द्रजालिकः
जादुगिरी (स्त्री.) इन्द्रजालविद्या
जादूटोणा (पु.) अभिचारः
जान (फार. स्त्री.) जीवः, प्राणाः
जानपछान (स्त्री.) परिचयः, परिचितिः
जानवसा (पु.) जन्यगृहम्,
(**जानोसा**) जन्यनिवासः
जानवें (न.) यज्ञोपवीतम्, ब्रह्मसूत्रम्
जाब (पु.) प्रतिवादः, प्रत्युत्तरम्
जाबजबाब (पु.) प्रतिवादः, प्रत्युत्तरम्
जांभई (स्त्री.) जृम्भा
जांभळा (वि.) धूमाभ, नीललोहित
जांभूळ (न.) जम्बु, जाम्बवम्
जामदार (फार. पु.) कोशाध्यक्षः, कोशाधिकृतः
जामीन (पु.) प्रतिभूः, लग्नकः, बन्धकः
जामिनकी (स्त्री.) प्रातिभाव्यम्
जायपत्री (स्त्री.) जातिकोशः, जातिपत्रम्
जायफळ (न.) जातिसारं, जातिफलम्

जायबंदी (वि.) शस्त्राहत, छिन्नगात्र
जार (पु.) उपपतिः, जारः
जारिणी (स्त्री.) व्यभिचारिणी, पुंश्चली
जारी (अरबी वि.) उपक्रान्त, प्रकान्त
जालीम (अरबी वि.) तीक्ष्ण, उग्र
जावई (पु.) जामातृ
जावळ (न.) चूडाकर्मन्
जावई शोध (पु.) जामातृशुद्धिः, (शुद्धस्य पाठस्य अज्ञानेन अशुद्धरूपापादनम्)
जासूद (पु.) जङ्घाबलः, दूतः, पत्रहरः
जास्त (अरबी वि.) अधिक
जास्वंद (न.) जपापुष्पं, नादेयीपुष्पम्
जाहिरात (स्त्री.) प्रख्यापनम्, विज्ञापनं, प्रसिद्धीकरणम्
जाहीर (वि.) प्रकट,
जाहीर करणें आ + घोषय्
जाहीरपणें (क्रि. वि.) प्रकाशम्
जाळ (पु.) ज्वाला
जाळणें (क्रि.) दह्. (१ प.)
पोट जाळणें निषिद्धवृत्या जीविकां निर् + वह् (१प.)
जाळपोळ (स्त्री.) गृहदाहादिविध्वंसः
जाळी (स्त्री.) गवाक्षः, वातायनम्
जाळीदार (वि.) गवाक्षित
जाळे (न.) १ जालम्, आनायः
२ लूतातन्तुवितानम्
३ कूटपाशः, खगबन्धनम्

जिकडून तिकडून (क्रि. वि.) सर्वतः, परितः
जिकडे तिकडे (क्रि. वि.) सर्वत्र, सर्वतः
जिंकणें (क्रि) जि (१ प.)
जिकीर (अरबी स्त्री.) अतिपीडनम्, निपीडनम्
जितका (वि.) यावत्
जित्रब–जितरब (न.) सस्यकडंगरीयादि
जिद्द (अर. स्त्री.) हठः, निर्बन्धः
जिद्दी (अ. वि.) आग्रहिन्, हठिन्
जिनगी (स्त्री.) रिक्थम्, धनम्, संपद्
जिंदगी (स्त्री.) रिक्थम्, धनम्
जिना (पु.) निःश्रेणिः
जिन्नस (पु.) वस्तु, पदार्थः
जिमखाना (इं. पु.) व्यायामशाला
जिम्मा (अरबी. पु.) भारः, उत्तरदायित्वम्
जिरगा (तांदूळ) सुगन्धिशालिः
जिरणें (क्रि.) जॄ. (४ प.)
जिराईत (अरबी वि.) देवमातृक
जिरें (न.) कणः, जीरकम्
जिरेटोप (पु. फा.) शिरस्त्राणम्, शिरस्त्रम्
जिलबी (स्त्री.) कुण्डलिका (भक्ष्यविशेषः)
जिल्हा (पु.) मण्डलम्
जिवंत (वि.) चेतन
जिवलग (वि.) प्रेष्ठ, प्राणप्रिय,
जिव्हाळा (पु.) दृढस्नेहः, दृढप्रेमा
जिव्हाळी (स्त्री.) मर्मन् (न.)

जिव्हाळ्याचा (वि.) प्रियतम, प्रेष्ठ
जीन (न. फारसी) पर्याणं, पल्ययनम्
जीभ (स्त्री.) जिह्वा, रसना
जीर्णवस्त्र (न.) पटच्चरम्
जीव (पु.) १ प्राणाः, जीवः, चैतन्यम्
२ जन्तुः, जीवः
३ अन्तःकरणं, मनः
जीव देणें आत्मघातं, आत्महत्यां अनु + स्था (१प.)
जिवावर उदार होणें प्राणपरित्यागं सम् + आ + चर् (१ प.)
एखाद्यावर जीव बसणें कमपि प्राणेभ्योऽपि प्रियतरं मन् (८ आ.)
जीवघेणा (वि.) प्राणात्ययापादिन्, अत्यन्तक्लेशावह
जीवश्च कंठश्च (वि.) प्रियतम, प्रेष्ठ
जीवन (न.) जीवनम्
जुई (स्त्री.) यूथिका
जुगार (पु.) द्यूतम्, दुरोदरम्
जुगारी (वि.) द्यूतकार, कितव
जुजबी (अरबी वि.) क्षुद्र, अत्यल्प, क्षणमात्रोपयुक्त
जुडगा (पु.) कूर्चम्, पूलिः
जुडी (स्त्री.) गुच्छ, गुत्सक, पणः (मूलकपणः)
जुना (वि.) चिरन्तन, प्रत्न, पुराण
जुनेर (न.) जीर्णवस्त्रम्
जुंपणी (स्त्री.) योक्त्रम्, योत्रम्, वसुः
जुंपणें (क्रि.) युज् (७ उ.)
जुमानणें (क्रि.)
अव + गण् (१० प.)
परि + गण् (१० प.)
जुमला (अरबी पु.) धनं (नाणकादि)
जुलूम (पु.) बलात्कारः, परिपीडनम्
जुळणी (स्त्री.) रचना, संनिवेशः
जुळणें (क्रि.) सम्+गम् (१प.)
जुळा (वि.) यमल
जुळें (न.) युग्मम्
जूं (न.) युगम्
जूट (स्त्री.) यूथं, समूहः
जेठ (वि.) ज्येष्ठ
जेठा (पु.) आसनबन्धः, पर्यङ्कग्रन्थिबन्धः
जेठी (पु.) मल्लविद्यानिपुणः
जेथें (क्रि. वि.) यत्र
जेथें तेथें (क्रि. वि.) यत्र तत्र, सर्वत्र
जेमतेम (क्रि. वि.) कथं कथमपि
जेल (इंग्रजी पु.) कारागृहं, बन्दिशाला
जेर (फारसी वि.) क्षीण, दुर्बल, विकल
जेवढा (वि.) यावत्
जेवण (न.) भोजनम्, जेमनम्

जेवणें (क्रि.) भुज् (७ उ.)
जेव्हां (क्रि. वि.) यदा, यर्हि
जेव्हांपासून (क्रि.वि.) यदाप्रभृति
जैन (वि.) जिनानुयायिन्
जोखड (न.) धुरा, युगम्
जोखणें (क्रि.) १ तुल् (१० प.)
२ मा (३ आ.)
जोखम–जोखीम
१ भारः, उत्तरदायित्वम्
२ भयं, साध्वसम्
जोगवा (पु.) देव्याः प्रसादाय समर्जिता भिक्षा (तण्डुलादेः)
जोगीण (स्त्री.) योगिनी
जोड (पु.) १ संधानम्,
२ युग्मं, युगलम्
३ लाभः
४ मैत्री
जोडणें (क्रि.) सम्+युज् (७उ.)
सम्+बन्ध् (७उ.)
जोडपें (न.) द्वयम्, मिथुनम्, युगलम्
जोडवें (न.) रजताभरणविशेषः (सुवासिनीभिः चरणांगुलिधृतः)
जोडा (पु.) १ पादत्राणम्
२ युग्मं, युगलम्
जोडाक्षर (न.) संध्यक्षरम्
जोडी (स्त्री.) द्वयम्, युग्मम्
जोडीदार (पु) सहचरः
जोत (स्त्री.) ज्योतिः, अर्चिः (न.)
जोते (न.) १ युगं,
२ हलः
जोंधळा (पु.) जूर्णलः, यावनालः
जोपर्यन्त (क्रि. वि.) यावत्
जोपासना (स्त्री.) संवर्धनम्
जोम (पु.) बलम्, दाढर्चम्
जोमदार (वि.) बलवत्, द्रढीयस्
जोर (पु.) १ रंहस्, रयः
२ बलं, सामर्थ्यम्
जोरकस (वि.) बलशालिन्, समर्थ, शक्तिसंपन्न
जोरानें (क्रि. वि.) प्रसभम्, बलात्, हठात्
जोशी (पु.) ज्यौतिषिकः, निमित्तज्ञः
ज्येष्ठमध (पु.) यष्टिमधु, मधुयष्टिः
ज्वानी (स्त्री.) तारुण्यं, यौवनम्
ज्वाळा (स्त्री.) ज्वाला, अर्चिस् (न.)
ज्योत (स्त्री.) दीपकलिका, ज्योतिस् (न.)

झ

झक (स्त्री.) झषः, मत्स्यः, मीनः
झकपक (वि.) सुव्यवस्थित
झंकार (पु.) नादः, गुञ्जारवः झणत्कारः
झकास (वि.) समीचीनतम, रमणीयतर
झक्क (वि.) १ चाकचक्ययुत, देदीप्यमान
२ रमणीयतम
झगझगाट (पु.) देदीप्यमानता
झंगट (न.) धातुवाद्यम्
झगडणें (क्रि.) वि+वद् (१ आ.)
कलहं+कृ (८ उ.)

झगडा (पु.) विवादः, कलहः, वैरम्
झवरें (न.) करीषाग्निः
झगा (पु.) कञ्चुकः
झंझावात (पु.) झंझावातः, सवृष्टिकवायुः
झटकणें (क्रि.) सम्+मृज् (२ प.)
झटकन् (क्रि. वि.) झटिति, द्राक्
झटका (पु.) क्रोधावेशः कोपाविष्कृतिः
झटपट (क्रि. वि.) झटिति, द्रुतम्
झटणें (क्रि.) प्र+यत् (१ आ.) आ+यस् (४ प.)
झटापट (स्त्री.) हस्ताहस्ति, बाहूबाहवि
झड (स्त्री.) धारासंपातः, आसारः
झडती (स्त्री.) सुसूक्ष्मेक्षणम् (आरक्षकादिकृतम्)
झडप (स्त्री.) आपतनं, आपातः (व्याघ्रादेः)
झडपणें (क्रि.) वीज् (१० प.)
झणका–रा (पु.) आवेशः, आविष्कारः, (क्रोधादेः)
झपझप (क्रि. वि.) सत्त्वरं चपलं, तूर्णम्
झबलें (न.) बालवस्त्रम्
झबू (पु.) मदान्धः, मदोन्मत्तः
झटकन् (क्रि. वि.) झटिति, अविलम्बितम्
झरझर (क्रि. वि.) शीघ्रं, द्रुतम्
झरझरीत (वि.) विरलतम (वस्त्रादि)
झरा (पु.) निर्झरः, झरः,
झरी (स्त्री.) निर्झरः, झरः
झरोका (पु.) गवाक्षकम् वातायनकम्
झळ (स्त्री.) १ औष्ण्यम्
२ आतपः
३ महती हानिः
झळक (स्त्री.) प्रकाशः, आतपः
झळकणें (क्रिया.) प्र+काश् (१ आ.)
झळवणी (न.) (**झळोणी**) आतपतप्तजलं, आतपतप्तजलस्नानम्
झाक, झांक (स्त्री.) चाकचक्यम्
झांकण (न.) आच्छादनी,
झांकणें (क्रि.) १ आ+छद् (१० प.)
२ नि+गूह् (१ प.)
झाड (न.) वृक्षः, तरुः, पादपः
झाडणी (स्त्री.) संमार्जनी, शोधनी
झाडणें (क्रि.) सम्+मृज् (२ प.)
झाडलोट (पु.) संमार्जनम्
झाडा (पु.) सुसूक्ष्मेक्षणम्,
झाडी (स्त्री.) वृक्षराजिः, वृक्षपङ्क्तिः,
झाडू (पु.) संमार्जनी, शोधनी
झाडूवाला (पु.) संमार्जकः, शोधकः
झाडून (क्रि. वि.) अशेषम्, निःशेषम्
झापड (स्त्री). नेत्रनिमीलनम्
झारा (पु.) सच्छिद्रस्फ्यः,
झालर (स्त्री.) दशाः, वस्तयः, वस्त्रप्रान्तः

झावळी (स्त्री.) नारिकेल-वृक्षपर्णम्
झिंगणें (क्रि.) उत् + मद् (४ प.) (मद्यादिना)
झिजणें (क्रि.) क्षि (१ प.) तनू + भू (१ प.)
झिमझिम (वि.) अनुस्यूत-क्षुद्रवृष्टिः
झिरपणें (क्रि.) निर्+गल् १ प.
झीट (स्त्री.) मूर्छा, प्रलयः, नष्टचेष्टता
झील (न.) चाकचक्यम्, तेजः
झुंज (स्त्री.) युद्धं, द्वन्द्वं
झुंजार (वि.) युद्धनिपुण, पराक्रमशालिन्
झुंजूमुंजू (न.) अरुणोदयकालः
झुंड (स्त्री.) गणः, संघः, समुदायः (चौरादीनाम्)
झुंबड (स्त्री.) संकुलता, संमर्दः
झुंबर (न.) काचतरुः (गृहशोभार्थम्)
झुलविणें (क्रि.) प्र + तारय् वञ्च् (१० प.)
झुला (पु.) प्रेङ्खा, आन्दोलः
झुलूप (फारसी न.) काकपक्षः, शिखण्डकः
झुळझुळ (क्रि. वि.) मन्दं मन्दम्
झुळूक (स्त्री.) मन्दवायुः
झूट (वि.) असत्य, अनृत
झेंडा (पु.) ध्वजः, पताका, वैजयन्ती
झोका (पु.) १ आन्दोलनम् २ हानिः, नाशः
झोटिंग (पु.) १ यवनपिशाचः २ प्रजापीडकनृपः
झोंड (पु.) उद्धत, निर्लज्ज, धृष्ट
झोड (स्त्री.) १ धारासंपातः, २ संताडनम्
झोप (स्त्री.) निद्रा, स्वापः
झोपडी (स्त्री.) पर्णशाला, उटजः, कुटीरः
झोपमोड (पु.) निद्राभङ्गः
झोपाळा (पु.) आन्दोलः, प्रेङ्खा
झोपाळू (वि.) शयालु, निद्रालु
झोळी (स्त्री.) संचिका, वस्त्रसंचिका

ट

टक (स्त्री.) अनिमिषदृष्टिः, एकाग्रदृश्
टंक (पु.) टङ्कः, पाषाणदारणः
टकटक (स्त्री.) प्रलापः, जल्पः
टकमक (स्त्री.) विस्मयः, अद्भुतम् (क्रि. वि.) सविस्मयम्
टकल्या (वि.) खल्वाट
टकळी (स्त्री.) १ प्रबलेच्छा, तीव्राकाङ्क्षा २ जल्पः, प्रलापः
टका-वका (पु.) १ धनम् २ रूप्यकम्
टकेटोणपे (पु.अ.) विघ्नमालिका,
टक्केटोणपे ,, आघातपरंपरा
टंगळमंगळ (स्त्री.) कार्यशैथिल्यम् चिरक्रियता
टग्या (वि.) पीन, पुष्ट

टक्कर (स्त्री.) १ संघट्टः, संमर्दः
२ संग्रामः, संप्रहारः
३ मस्तकाघातः (प्राणिनोः)
टक्कल (न.) केशहीनता
टंचाई (स्त्री.) १ महर्घता
२ न्यूनता (पदार्थानाम्)
टणक (वि.) कठिन,
टप (पु.) छदिः, आच्छादनं (यानादेः)
टपाल (न.) प्रेष्यपत्रादि
टपोरा (वि.) स्थूल
टप्पा (पु.) १ गानपद्धतिविशेषः
२ विश्रामस्थानम् (यात्रादौ)
टर (स्त्री.) परिहासः, उपहासः
टरफल (न.) फलत्वच्
टरबूज (न.) तरंबुजम्
टवका (पु.) अंशः, भागः (फलादेः)
टवकारणें (क्रिया.) वि+स्फार् (१० प.)
टवटवी (स्त्री.) अम्लानता, सतेजस्कता
टहाळा (पु.) शाखा, शिफा
टाईप (इंग्रजी पु.) मुद्राक्षरम्, आयसाक्षरम्
टांक (पु.) लेखनी
टांकसाळ (स्त्री.) टङ्कशाला
टाकणें (क्रि.) परि+त्यज् (१प.)
टांकी (स्त्री.) १ जलसंचिका, जलाधानी
२ टङ्कः, पाषाणदारणः
टाकाऊ (वि.) त्याज्य
टाकें (न.) जलाधानं, जलद्रोणी
टांग (स्त्री.) प्रसृता, जङ्घा
टांगणें (क्रि.) अव+लम्ब् १ आ.
प्र+लम्ब् १ आ.
टांगा (पु.) अश्वयानम्, अश्वशकटः
टाच (स्त्री.) पार्ष्णिः, पादमूलम्
टाचणी (स्त्री.) लोहकण्टकम् अयःकण्टकम्
टाप (स्त्री.) १ खुरः, शफम्
२ अश्वखुरध्वनिः,
टापटीप (स्त्री.) सुव्यवस्था
टापू (पु.) देशः, भूभागः
टारगट (वि.) परिहासपर,
टाहो (पु.) आक्रन्दनं (बालादेः), आक्रोशः
टाळ (पु.) तालकः,
टाळकें (न.) शिरः, मस्तकम्
टाळणे (क्रि.) परि+हृ (१ प.)
टाळा (पु.) १ क्षुद्रशाखा, शाखिका
२ तालुः,
टाळाटाळ (स्त्री.) परिहारः
टाळी (स्त्री.) करतालिका,
टाळू (स्त्री.) १ तालुः, काकुदम्,
२ मस्तकाग्रभागः
टिकणें (क्रि.) सम्+स्था (१ प.)
टिकला (पु.) तिलकम्,
टिकाऊ (वि.) चिरस्थायिन्, स्थास्नु
टिचकी (स्त्री.) छोटिका,
टिटवी (स्त्री.) टिट्टिभः
टिनपाट (न.) त्रपुपात्रम् क्षुद्रधातुपात्रम्
टिपकणें (क्रि.) स्यन्द् (१ प.)
अव+क्षर् (१ प.)

टिपण (न.) टिप्पनी, स्मृतिपत्रम्
टिपणें (क्रि.) १ लिख् (२ प.)
२ सम्+ग्रह (९ उ.)
२ वि+चि (५ उ.)
३ परि+मृज् (२ प.)
टिपणीस (पु.) ग्रामणीः, टिप्पनिकः
टिपूस (न.) बिन्दुः
टिंब (न.) बिन्दुः, शिरोबिन्दुः
टिमकी (स्त्री.) चर्मवाद्यकम्, डमरुकम्
टीका (स्त्री.) १ टीका, व्याख्या,
२ गुणदोषविवरणं
३ दोषोद्घाटनम्
टीकाकार (पु.) व्याख्याकारः, भाष्यकृत्
टीच (स्त्री.) प्रादेशः
टीपकागद (पु.) परिमर्शकः
टुणकन् (क्रि. वि.) टुणितिकारम्, टुणितिकृत्वा
टुमदार (वि.) लघुरम्य
टेकडी (स्त्री.) पर्वतकः, शैलकः,
टेकाड (न.) क्षुद्रगिरिः उन्नतभूभागः
टेबल (न.) लेखफलकम्
टेंभा (पु) काष्ठदीपः, काष्ठवर्तिः
टेलीफोन (पु.) दूरवाणी
टेहळणी (स्त्री.) सूक्ष्मेक्षिका, पर्यवेक्षणम्
टोंक (न.) अग्रम्
टोंचणें (क्रि.) अभि+हन् (२ प.)
टोणपा (पु.) काष्ठघनः काष्ठमुद्गरः
(वि.) मूर्ख, बालिश
टोपी (स्त्री,) छादनी, शिरस्त्रम्
टोपी घालणें वञ्च् (१० प.)
प्र+तारय्
टोमणा (पु.) परिक्षेपः, परिलम्भः
टोलेजंग (वि.) अतिविशाल, उन्नततम
टोळ (पु.) शलभः, पतङ्गः
टोळधाड (स्त्री.) शलभासारः
टोळभैरव (पु.) भ्रमणपरः, अटनपटुः
टोळी (स्त्री.) गणः, संघातः, संघः
ट्रंक (स्त्री.) लोहपेटिका
ट्रॅम (स्त्री.) विद्युद्यानम्

ठ

ठक (पु.) वञ्चकः, प्रतारणापरः
ठग (पु.) वञ्चकः, धूर्तः
ठणका (पु.) तीव्रपीडा, तीव्रवेदना
ठणठणपाळ (पु.) १ अज्ञः, मूढः
२ निःस्वः, दरिद्रः
ठणठणाट (पु.) दौर्लभ्यम्
ठणठणीत (वि.) १ शुष्क
२ दृढ, पुष्ट
ठपका (पु.) दोषारोपः
ठराव (पु.) प्रस्तावः
ठराविक (वि.) नियत, सार्वदिक
ठसका (पु.) स्थसकः
ठसठशीत (वि.) स्थूल
ठसा (पु.) १ मुद्रा, मुद्रिका
२ आकृतिः, चिह्नम्
ठळक (वि.) स्थूलतम

ठाण (न.) १ अवयवसंस्थानम्
२ स्थानम्
३ आसनम्
ठाण मांडणें (क्रि.)
संनद्धी + भू. १ प.
ठाणें (न.) १ स्थानम्
२ स्थितिः
ठाणेदार (पु.) स्थानाधिकृतः
ठाणेबंद (वि.) स्थानबद्ध
ठार (क्रि.) सर्वथा, संपूर्णतया
ठार होणे मृ. (४ आ.)
ठाव (पु.) १ तलम्,
२ आश्रयः,
३ संस्तवः, परिचयः,
४ कदलीदलम्
ठिकरी (स्त्री.) खर्परिका
ठिकाण (स्त्री.) १ स्थानम्
२ निवासः
ठिगळ (न.) पटखण्डः
ठिणगी (स्त्री.) अग्निकणः,
स्फुलिङ्गः
ठिसूळ (वि.) अस्त्यान, अदृढ
ठीक समीचीन, पर्याप्त
ठीक होणें व्याधिमुक्तः भू (१प.)
ठेका (पु.) तालः
ठेंगणा (वि.) खर्व, ह्रस्व
ठेच (स्त्री.) पदाघातः
ठेचा (पु.) अर्धक्षुण्णः,
(व्यञ्जनविशेषः)
ठेव (स्त्री.) न्यासः
ठेवण (स्त्री.) अवयवसंस्थानम्
ठेवा (पु.) निधिः, संचयः
ठोक (वि.) अखण्ड
(पु.) ताडनं, प्रहारः
ठोकताळा (पु.) अनुभवः, प्रतीतिः,
प्रत्ययः
ठोकर (स्त्री.) १ पदाघातः,
हानिः, ह्रासः
ठोकळा (पु.) काष्ठघनः
ठोका (पु.) आघातः, प्रहारः
ठोंब्या (वि.) मन्दमति, जड

ड

डंका (पु.) दुन्दुभिः
डंख (पु.) दंशः
डगमगणें (क्रि.) दोलायितं भू
(१ प.)
वि + चल् १ प.
डफ (पु.) चर्मवाद्यम्
डझन (इं. न.) द्वादशकम्
डबघाई (स्त्री.) अवसानम्
डबा (पु.) संपुटः, करण्डकः
डबी (स्त्री.) संपुटकम्
डबोलें (न.) १ निधिः,
२ दैवप्राप्तधनम्
डर (स्त्री.) दरः, भयम्
डरणें (क्रि.) भी (३ प.)
डल्ला (पु.) निधिः
डल्ला मारणें निधिं अप+हृ १ प.
डसणें (क्रि.) दंश् (६ प.)
डळमळीत (वि.) अस्थिर, चल,
दोलायित
डाक (स्त्री.) पत्रसंस्था
डाकघर (न.) पत्रसंस्थागृहम्
डाकबंगला (पु.) विश्रामगृहम्
डाकू (वि.) वञ्चक, प्रतारणापर,
(पु.) दस्युः

डॉक्टर (पु.) १ भिषग्वरः
२ पारंगतः, निष्णातः
डाग (पु.) १ अङ्कः
२ कलङ्कः
३ पदार्थः
डांग (स्त्री,) कदलीदलम्
डांगर (न.) माषकम् (व्यञ्जनम्)
डांगोरा (पु.) आघोषणं, विघोषणा
डांबर (न.) स्त्यानं, चिक्कणम्
डायरी (इं. स्त्री.) दैनन्दिनी
डायरेक्टर (इं पु.) संचालकः
डावपेच (पु.) कुटिलोपायः, जटिलप्रयोगः
डावरा (वि.) वामकारिन्
डावा (वि.) वाम
डांस (पु.) दंशः
डाळ (स्त्री.) द्विदला, द्विदलं.
डिंक (पु.) निर्यासः
डिग्री (इं. स्त्री.) पदवी, उपाधिः
डिटेक्टिव्ह (पु. इं.) अपसर्पः, चरः
डुरकणी (स्त्री.) वृषभगर्जनम्
डुलकी (स्त्री.) स्थितिस्वापः
डूल (पु.) कर्णिका
डेख (न.) वृन्तम्
डेक (इं. न.) नौकाट्टभागः
डेपो (पु.) अगारम्, आलयः
डेरा (पु.) १ मन्थकलशः
२ तुन्दम्
३ पटवासः
डोकें (न.) मस्तकम्, शीर्षम्
डोकें उठणें मस्तकशूलं भू (१ प.)
डोकें खाजविणें चिन्त् (१ प.)
डोंगर (पु.) पर्वतः, गिरिः
डोण (स्त्री.) द्रोणिः
डोह (पु.) ह्रदः
डोहाळा (पु.) दोहदः
डोळस (वि.) १ सावधान
२ सुनयन
डोळा (पु.) नयनम्, नेत्रम्, अक्षि
डोळेझाक (स्त्री.) उपेक्षा
डौल (पु.) रामणीयकम्
डौलदार (वि.) आकर्षक, रमणीय
ड्रिल (न.) संघचलनम् संघव्यायामः

ढ

ढ (वि.) मूर्ख, निरक्षर
ढकलणें (क्रिया.) प्र + नुद् (६ प.)
ढग (पु.) मेघः, अभ्रम्
ढंग (पु.) अशिष्टाचारः, कामुकत्वम्
ढगाळ (वि.) मेघच्छन्न, अभ्राकुल
ढब (स्त्री.) १ रीतिः, पद्धतिः
२ रमणीयगतिः
ढवळणें (क्रिया.) आ + लोड् (१० प.)
ढवळाढवळ (स्त्री.) अन्यकार्यविमर्शः
ढसढसां (अ.) सावेगम्
ढळढळीत (वि.) सुस्पष्ट, स्थूल
ढाल (स्त्री.) चर्म, फलकम्
ढालगज (वि.) १साहसिक
२ अन्यकार्यविमर्शक

ढाळ (पु.) विरेचनं, विरेकः
ढाळणें (क्रिया.) १ मुच् (६ प.) २ वि + धु (५ प.)
ढिगारा (पु.) राशिः, चयः
ढुंगण (न.) नितम्बः
ढेकर (स्त्री.) उद्गारः उद्गिरणम्
ढेकूण (पु.) मत्कुणः
ढेकूळ (न.) लोष्टम्
ढेप (स्त्री.) गुडपिण्डः, गुडघनः
ढेर (न.) स्थूलोदरम्
ढेरपोटचा (वि.) स्थूलोदर, तुन्दिल
ढोंग (न.) १ दम्भः २ वेषान्तरम्
ढोपर (न.) जानु
ढोबळ (वि.) स्थूल, महत्, पृथु
ढोर (नः) गृहपशुः (पु.) मृतपशुहरः
ढोल (पु.) भेरी, दुन्दुभिः
ढोलकें (न.) भेरिका
ढोली (स्त्रीः) कोटरं, निष्कुहः

ण

ण णकारः

त

तकलीफ (अरबी स्त्री.) कष्टं, क्लेशः
तकलुपी (अरबी वि.) कृत्रिम, वितथ
तक्तपोशी (स्त्री.) छदिः, पटलम्
तक्ता (पु.) १ काष्ठफलकम् २ कोष्ठकम्
तक्या (क्क्या) (फा. पु.) स्थूलोपधानम्
तक्रार (अरबी स्त्री.) विवादः, अभियोगः
तग (पु.) दार्ढ्यम्
तंग (वि.) दृढ, सुसंहत, संसक्त
तंगडी (स्त्री.) जङ्घा
तगर (स्त्री.) तगरः
तगाई (स्त्री. अरबी) कृषकर्णम्
तगादा (अरबी पु.) निर्बन्धः, अनुरोधः
तजवीज (स्त्री.) उपायः, युक्तिः
तजला (अर. पु) १ प्रत्यग्रता, २ कान्तिः, तेजः
तट (पु.) १ पक्षः २ प्राकारः, वरणः ३ तटं, तीरं
तटबंदी (स्त्री.) प्राकारः, वरणः
तट्टू (न.) अश्वविशेषः क्षुद्राश्वः
तड (स्त्री.) १ तटः, तीरम् २ पक्षः ३ अवसानं, समाप्तिः, अन्तः
तडीस नेणें निर् + वह् (१ प.)
तडकाफडकी (अ.) सद्यः, तत्क्षणे
तडजोड (स्त्री.) संधिः
तडफ (स्त्री.) उत्साहः, धृतिः
तडस (स्त्री.) उच्छूनोदरपीडा
तडा (पु.) छेदः, भङ्गः
तडाखा (पु.) आघातः, प्रहारः
तण (न.) तृणम्

तंतु (पु.) तन्तुः, सूत्रम्
तंतुवाद्य(न.)ततं, वीणादिवाद्यम्
तंतोतंत (वि.) १ समान, सदृश
२ परिपूर्ण
तत्काळ (अ.) सपदि, सद्यः
तत्पर (वि.) दक्ष, प्रसित
तत्परता(स्त्री.)दाक्ष्यम्, निरतिः
तंत्र (न.) क्रिया, सरणिः
तत्त्व (न.) १ सत्यं, याथार्थ्यं
२ सारः
३ तात्पर्यम्
तत्त्वज्ञान (न.) ब्रह्मज्ञानम्
तत्त्ववेत्ता(पु.)तत्त्वज्ञः, शास्त्रज्ञः
तथ्य (न.) १ सत्यं
२ तात्पर्य, सारः
तनं (स्त्री.) तनुः, शरीरम्
तनखा (पु. फारसी). वेतनं
भृतिः
तप (न.) तपः, व्रतम्
तप्रकीर (स्त्री.) नस्यम्
तप्रशील (पु.) विवरणं, विस्तारः
तपश्चर्या (स्त्री.) तपश्चरणम्,
तपश्चर्या
तप्रस्वी (पु.) तपस्विन्, तापसः,
तपोनिधिः
तपास (पु.) गवेषणम्,
परिमार्गणम्
तपासणारा (वि.) पृच्छक,
समीक्षक
तपासणी (स्त्री.) गवेषणम्,
समवेक्षणम्
तपासनीस (पु.) विचारकः,
पच्छकः
तपोवन (न.) तपोवनं, आश्रमः
तबक (न.) भाजनम्,
विस्तृतपात्रम्
तबला(पु.)मर्दलः, चर्मवाद्यद्वयम्
तबेला (पु.) मन्दुरा, वाजिशाला
तबि (बी)यत(स्त्री.) १ प्रकृतिः.
(अरबी) शरीरम्
२ चित्तं, मनः
तंबाखु (पु.) तमाखुः
तंबी (स्त्री. अरबी) तर्जनम्,
भर्त्सनम्
तंबू (पु.) वस्त्रवेश्म, पटमण्डपः
तंबोरा (पु.) वीणा
तम (पु. न.) १ अन्धकारः,
२ तमोगुणः
३ अज्ञानम्
तमा (स्त्री. अरबी) अपेक्षा,
अवेक्षा
तमाम (वि. अरबी) सर्व, सकल
तमालपत्र तमालपत्रम्, तमालम्
तमाशा (पु.) क्रीडा, खेल
तमोगुणी (वि.) क्रोधन, कोपन
तयार (वि.) संनद्ध, सिद्ध
तरंगणें (क्रि.) प्लु (१ आ.)
तरजुमा (अरबी पु.)
१ भाषान्तरम्
२ संक्षेपः, सारांशः
तरट (न.) शणपटः शणवस्त्रम्
तरणाबांड (वि.) पुष्टयुवन्
तरतरीत (वि.) कर्मक्षम,
कर्मशील

तरतूद (स्त्री.) उपायः, युक्ति
तरफदारी (स्त्री.) पक्षपातः, पक्षावलम्बनम्
तरबेज (वि.) कृतहस्त, निष्णात
तरवार (स्त्री.) करवालः, कृपाणः
तरस (न.) तरक्षुः, मृगादनः
तराज (पु.) तुला, धटः
तरी (अ.) तर्हि
तरूण (वि॰) युवन्, तरूण
तर्कट (न.) कुतर्कः
तर्पण (न.) तर्पणम्
तऱ्हा (अरबी स्त्री.) रीतिः,
तलम (वि.) श्लक्ष्ण, सूक्ष्म
तलाठी (पु.) ग्रामणीः, ग्रामाधिकृतः
तलाव (पु.) तडागः, कासारः
तलास (पु. फारसी). अन्वेषणम्, मार्गणम्
तवा (पु.) कर्परः, खल्लिका, तापकः
तसबीर (स्त्री. फारसी) चित्रं आलेख्यम्
तसला (वि.) तादृश
तस्त (न. फारसी) समुद्गकः, पतद्ग्राहः
तह (पु.) संधिः
तहकुबी (स्त्री. अरबी) प्रतिरोधः स्थगनम्
तहशील (अर. स्त्री.) करसंग्रहः, कराहरणम्
तहान (स्त्री.) तृष्णा, तर्षः
तहानेलेला (वि.) तृषित, पिपासित
तहाहयात (फारसी॰ अ,) यावज्जीवम्, आजन्म
तळ (पु.) १ गाधं, तल
२ सेनानिवेशः
३ यानस्थानम्
तळघर (न.) भूमिगृहं
तळणें (क्रि.) भृज्ज् (६ उ,)
तळपणें (स्त्री.) वि+राज् (१ आ.) प्र+काश् (१ आ.)
तळलेलें (वि.) व्याधारित, तलित
तळहात (पु.) अग्रहस्तः, करतलम्
तळवा (पु.) पादतलम्
तळें (न.) कासारः, तडागः
ताईत (पु.) रक्षाकरण्डः
ताक (न.) तक्रं, मथितं
ताकद (स्त्री.) बलं, शक्तिः, सामर्थ्यम्
ताकीद (स्त्रीः) दृढादेशः, पूर्वबोधः
ताग (पु.) क्षुमा, अतसी
तागडी (स्त्री.) तुला, धटः
ताजमहाल (पु. फारसी) ताजप्रासादः
ताजा (वि.) अम्लान, प्रत्यग्र
ताट (न.) १ पात्रं, भाजनम्
२ नाडिः, नालम्
ताटवा (पु.) वनं, षण्डः
ताटातूट (स्त्री,) विप्रयोगः, विश्लेषः
ताठा (पु.) दर्पः, अवलेपः
ताड (पु.) तालवृक्षः
ताडपत्र (न.) तालपत्रम्
ताडफळ (न.) चोचं, तालफलम्
तांडा (पु.) सार्थः, संघः, समूहः

ताडीं (स्त्री.) मद्यं, तालरसः
ताण (पु.) १ महाश्रमः, श्रमाधिक्यम्
२ ग्लानिः, म्लानिः
३ विलम्बः,
(स्त्री.) अतिशायनम्
तांदूळ (पु·) तण्डुलः
तान (स्त्री.) अविच्छिन्न-स्वरानुपूर्वी
तानुलें (वि.) स्तनंधय
ताप (पु.) १ ज्वरः, उष्णता
२ दुःखं
तापट (वि.) क्रोधन, चण्ड
तापणें (क्रिया.) क्रुध् (२ प.) कुप् (२ प.)
तापविणें (क्रिया.) सम् + तापय्
तापी (स्त्री.) तपनी, तपनात्मजा
ताफा (पु.) १ प्लवः
२ संघः, समूहः
तांब (स्त्री.) कलङ्कः
तांबट (पु.) ताम्रकारः, ताम्रकुट्टकः
ताबडतोब (अ.) तत्क्षणम्, द्राक्
तांबडा (वि.) लोहित, ताम्र
ताबा (पु.) गोचरः, भोगः, भुक्तिः
तांबूल (पु.) तांबूलं, मुखवासनं
तांबूस (वि.) लोहित, गौर, पाटल, शोण
तांबें (न.) ताम्रं, शुल्बम्
तांबोळी (पु.) ताम्बूलव्यवहारिन्
तांब्या (पु.) कलशः
तार (स्त्री.) (फारसी)
१ तन्त्री, गुणः
२ तन्त्रीसंदेशः
३ उन्मादः, क्षीबता
तारण (न.) १ संतारणम्
२ न्यासः
तारांबळ (स्त्री.) संकुलता, व्याकुलता
तारा (पु.) नक्षत्रं, तारका
तारीफ (स्त्री.) (अरबी) प्रशंसा, स्तुतिः
तारूं (न.) नौका, तरिः, यानपात्रं
ताल (पु.) १ समन्वितलयः, तालः
२ तालवृक्षः
तालीम (स्त्री.) व्यायामशाला, मल्लशाला
ताव (फारसी पु.) १तापः, औष्ण्यम्
२ अखण्डपत्रम्
तावदान (फारसी न.) काचफलकम्
तास (पु. अरबी) १ होरा,
२ वाद्यविशेषः
तासणी (स्त्री.) तक्षणी
तासणें (क्रिया.) तक्ष् (१ प.)
ताळतंत्र (न.) पूर्वापरसंगतिः
ताळा (पु.) अनुभवः, प्रतीतिः
ताळू (पु.) तालु, काकुदम्
तिकिट (न. इं.) प्रवेशपत्रम्, अनुज्ञापत्रम्
तिखट (न.) कटुचूर्णम्
(वि.) तिग्म, तीक्ष्ण, कटु
तिजाई (स्त्री.) तृतीयांशः
तिजोरी (स्त्री.) दृढायसपेटिका; आयससंचिका.
तिटकारा (पु.) निर्वेदः
तिडीक (स्त्री.) शूलं, तीव्रव्यथा
तितका (वि.) तावत्
तिथि (स्त्री.) तिथिः, चान्द्रदिनम्

तिनिसांज(जा) (स्त्री.) सायंकाल:, संध्याकाल:
तिपाई (स्त्री.) त्रिपदी
तिप्पट (वि.) त्रिगुणित
तिंबणें (क्रिया.) मृद् (९ प.)
तिरकमठा (पु.) धनु:शरौ, (धनुर्बाणम्)
तिरडी (स्त्री.) शवयानं, शवरथ:
तिरंदाज (पु.) धनुर्धर:, धानुष्क:
तिरपें (वि.) साचि, तिरस्
तिरवा (वि.) काण
तिरसट (वि.) विषमशील, वक्र, कुटिल
तिरस्कार (पु.) कुत्सनम्, न्यक्कार:, अनादर:
तिऱ्हाईत (वि.) तटस्थ, अपक्ष
तिवई (स्त्री.) त्रिपदी
तिसरा (वि.) तृतीय
तीट (स्त्री.) कृष्णतिलकम्
तीथ (स्त्री.) तिथि:
तीन (सं.) त्रि
तीर (न.) कूलं, रोध:, तीरं
तीर्थ (न.) १ तीर्थं, क्षेत्रम् २ तीर्थं, देवपादोदकम्
तीर्थरूप (वि.) तीर्थस्वरूप, देवतुल्य
तीव्र (वि.) चण्ड, दारुण, तीव्र
तीळ (पु.) तिल: अंगावरील तिलकालकम्
तीस (सं.) त्रिंशत्
तीळगूळ (पु.) गुडतिला:
तीक्ष्ण (वि.) तिग्म, तीक्ष्ण, निशित
तुकडा (पु.) खण्ड:, भाग:, शकल:
तुकडी (स्त्री.) विभाग:
तुच्छ (वि.) क्षुल्ल, क्षुद्र
तुझा (वि.) तावक, त्वदीय
तुटक (वि.) विरल, सान्तर, खण्डित
तुटपुंजें (वि.) अल्प, अपूर्ण
तुटपुंजें ज्ञान–पल्लवग्राहि-पाण्डित्यम्
तुडवणें (क्रि.) परि + मृद् (९ प.)
तुडुंब (अ.) आकण्ठम्
तुतारी (स्त्री.) तूर्यम्
तुपट (वि.) चिक्कण
तुफान (न.) १ सागरक्षोभ: २ वात्या,
तुमचें (वि.) यौष्माकीण, युष्मदीय
तुंबा (पु.) १ पिण्ड:, २ धवलालाबु:
तुरट (वि.) तुवर, कषाय
तुरटी (स्त्री.) स्फाटा, स्फटिका
तुरा (पु.) चूडा, चूल:, शिखण्ड:
तुरुंग (पु.) कारागृहम्, बन्धनागारम्
तुलना (स्त्री.) साम्यं, सादृश्यम्
तुल्य (वि.) सम, समान
तुषार (पु.) शीकर:
तुळई (स्त्री.) वेश्मस्थूणा, नासायष्टि:
तुळस (स्त्री.) तुलसी, वृन्दा, वैष्णवी
तुळतुळीत (वि.) मसृण, स्निग्ध
तुळशीपत्र (न.) तुलसीदलं
तूं (सर्व.) युष्मद्, भवत्

तूट (स्त्री.) १ न्यूनता
२ हानिः
तूप (न.) आज्यं, घृतं
तूर (स्त्री.) तुवरी, काक्षी
तूस (न.) बुसं, तुषः
तूरकाठी (स्त्री.) तुवरीकाष्ठम्
तृणधान्य (न.) तृणधान्यं, नीवारः
तेज (न.) तेजः, द्युतिः
तेजःपुंज (वि.) कान्तिमत्, ओजस्विन्
तेजस्वी (वि.) कान्तिमत्, तेजस्विन्
तेजाब (पु.) अम्लं, द्रावकम्
तेजी (स्त्री.) १ उत्कर्षः
२ मूल्यवृद्धिः
३ महत्त्वम्
तेजीमंदी (स्त्री.) मूल्यन्यूनाधिक्यम्
तेजोभंग (पु.) अवमानः, निकारः
तेढ (स्त्री.) वैरं, विरोधः
तेथील (वि.) तत्रत्य
तेथून (क्रि. वि.) ततः
तेथें (क्रि. वि.) तत्र
तेरडा (पु.) रागदः
तेरा (वि.) त्रयोदश
तेरीज (स्त्री.) आयव्ययपत्रकम्
तेरीमेरी (स्त्री.) मत्त्वत्तं, वाग्द्वन्द्वम्
तेल (न.) तैलं, स्नेहः
तेलकट (वि.) चिक्कण, प्रमेदित
तेलंग (पु.) त्रैलिङ्गः
तेलवात (स्त्री.) तैलपूरणम्
तेलंगण (पु.) त्रिलिङ्गाः, आन्ध्राः
तेली (पु.) तैलकारः, चाक्रिकः
तेवढा (वि.) तावत्
तेव्हां (क्रि. वि.) तदा, तदानीम्
तेहतीस (संख्या) त्रयस्त्रिंशत्
तेवणें (क्रिया.) ज्वल् (१ प.)
तैनात (स्त्री.) १ दासादिपरिवारः
२ सुव्यवस्था
तो (पु.) सः
तोकडा (वि.) ह्रस्व, अपर्याप्त
तोडकें (वि.) स्तोक
तोटा (पु.) क्षतिः, हानिः
तोड (स्त्री.) उपायः
तोंड (न.) वक्त्रं, आस्यं, तुण्डम्
तोंडओळख (स्त्री.) दर्शनमात्रपरिचयः
तोडगा (पु.) १ मन्त्रप्रयोगः
२ उपायः
तोडणें (क्रि.) छिद् (७ उ.)
तोंडदेखलें (वि.) परतुष्टिकर, आपातिक
तोंडपाटीलकी (स्त्री.) उपदेशपाण्डित्यं, वाचि वीर्यम्
तोंडपाठ (वि.) मुखोद्गत, कण्ठस्थीकृत
तोंडपुजा (वि.) चाटुल, चाटुकार
तोंडमिळवणी (स्त्री.) आयव्ययसमानता
तोंडले (न.) बिम्बफलं
तोंडावळा (पु.) मुखचर्या, मुखाकारः
तोडा (पु.) पादभूषणम्
तोंडातोंडी (अ.) शाब्दिक
तोंडाळ (वि.) १ प्रलपन,
२ अपभाषक
तोतया (पु.) कूटकारः, छद्मवेशिन्

तोपर्यंत (क्रि. वि.) तावत्
तोफ (स्त्री.) शतघ्नी
तोफखाना (पु.) शतघ्नीविभागः
तोबरा (पु.) अश्वान्नभस्त्रा
तोरडी (स्त्री.) मञ्जीरं, पादकटकम्
तोरण (न.) वन्दनमाला
तोरा (पु.) दर्पः, गर्वः
तोशीस (स्त्री.) पीडा, हानिः
तोहमत (स्त्री.) मिथ्याभियोगः, मिथ्यारोपः
तोळा (पु.) कर्षः, तोलः
तोळामासा (वि.) कोमलतम, शीतोष्णासह
त्याग (पु.) त्यागः, दानम्
त्रागा (पु.) १ क्रोधातिरेकः, २ कोपकृतस्वशरीरघातादि
त्राटिका (स्त्री.) १ ताडका, २ उग्रस्वभावस्त्री, उग्ररूपस्त्री
त्राण (न.) बलं, शक्तिः, सामर्थ्यम्
त्रास (पु.) पीडा, बाधा
त्रासणें (क्रिया.) उद् + विज् (६ प.)
त्रिज्या (स्त्री.) गुणः, त्रिजीवा
त्रिफळा (पु.) १ फलत्रिकम् २ यष्टित्रिकम्
त्रिवार (अव्य.) त्रिः, त्रिवारम्
त्रिस्थळीयात्रा (स्त्री.) १ त्रिस्थलीविधिः २ नैकस्थलगमनम्
त्रेधा (स्त्री.) नैककार्यव्यग्रता (अव्य.) त्रिधा
त्रैराशिक (न.) त्रैराशिकम्
त्रोटक (वि.) संक्षिप्त, स्वल्प
त्वचा (स्त्री.) चर्मन्, त्वच्
त्वंपुरा (पु.) १ शंखध्वनिः २ बोंबोंध्वनिः
त्वरा (स्त्री.) त्वरा, वेगः
त्वरित (क्रि. वि.) क्षिप्रं, द्रुतम्
त्वेष (पु.) त्वेषः, क्रोधातिशयः

थ

थकणें श्रम् (४ प.) क्लम् (४ प.)
थकलेला (वि.) श्रान्त, ग्लान
थकवा (पु.) क्लान्तिः, क्लमः
थट्टा (स्त्री.) परिहासः, नर्मन्
थट्टामस्करी (स्त्री.) हसः,परिहासः
थट्टेखोर (वि.) परिहासशील,
थडगें (न.) चैत्यम्, मृतगृहम्
थंड (वि.) १ शीत, तुषार, शीतल २ जड, मन्दक्रिय
थंडगार (वि.) शीतल, शीत
थंडाई (स्त्री.) शीतपेयम्
थंडी (स्त्री.) शैत्यम्
थप्पड (स्त्री.) चपेटिका
थप्पी (स्त्री.) चयः, राशिः
थबकणें (वि.) क्षणं वि + श्रम् (४ प.)
थयथयाट (पु.) क्रोधाविष्कृतिः
थर (पु.) स्तरः
थरकाप (पु.) प्रकम्पनम्
थरथरणें (क्रि.) कम्प् (१ आ.) वेप् (१ आ.)
थवा (पु.) संहतिः, वृन्दं, समूहः
थांगपत्ता (पु.) १ उपलब्धिः २ गाधं, तलं

थाट (पु.) १ शोभा, आडम्बरः
२ रीतिः, सरणिः
थाटमाट (पु.) शोभातिशयः, रामणीयकं
थाटी (स्त्री.) पात्रकम्
थान (न.) स्तनः
थाप (स्त्री.) १ चपेटिका
२ मृदङ्गाघातः
३ अपलापः
थांबणें (क्रि.) १वि+रम् (१ प.)
२ शम् (४ प.)
थांबा (पु.) विश्रमः, विरामः
थारा (पु.) आश्रयः, आधारः
थारेपालट (पु.) स्थलान्तरम्
थारोळें (न.) पल्वलं, अल्पसरः
थाळी (स्त्री.) स्थाली, पिठरः
थालीपीठ (न.) स्थालीपिष्टकः
थिऑसॉफी (इं. स्त्री.) ब्रह्मविद्या
थिऑसॉफिस्ट (इं. पु.) ब्राह्मविद्यः
थिजणें (क्रि.) स्त्यै (१ आ.)
थिटा (वि.) ह्रस्व, खर्व, वामन
थिल्लर (वि.) चपल, अस्थिर
थुंकणें (क्रि.) निस्+ष्ठीव् (४ प.)
थुंकी (स्त्री.) निष्ठ्यूतम्, निष्ठीवनम्
थेंब (पु.) कणः, लवः, बिन्दुः
थेर (पु.) स्वैरवृत्तिः, स्वैरचेष्टा
थेरडा (वि.) स्थविर, वृद्ध
थैमान (पु.) वैकृतम्
थोटा (वि.) कुणि, व्यङ्ग
थोडकें (वि.) अल्प, स्तोक
थोडेसे (वि.) अत्यल्प, किंचित्
थोतांड (न.) असत्यं, कपोलकल्पितम्
थोपटणें (क्रि.) आ+स्फाल् (१० प.)
थोबाड (न.) गल्लः, कपोलः
थोबाडणें (क्रि.) चपेटिकया प्र+हृ (१ प.)
थोर (वि.) उदार, महत्
थोरवी (स्त्री.) माहात्म्यं, श्रेष्ठता
थोराड (वि.) दृढतर, स्थूलतर

द्

दऊत (स्त्री.) मषीपात्रं, मषीधानी
दक्खन (पु.) दक्षिणभारतं, दक्षिणदेशः
दखल (वि.) प्राप्त, अधिगत
दंग (वि.) मग्न, प्रसित, आसक्त
दगड (पु.) १ पाषाणः, शिला, दृषद्
२ जडः, बुद्धिहीनः
दगडावरची रेघ पाषाणरेखा, शिलालेखः
दगडफूल (न.) शिलाजम्, शिलापुष्पम्
दगडी (वि.) शिलामय, पाषाणमय
(स्त्री.) पाषाणी, दार्षती
दगदग (स्त्री) श्रमातिरेकः प्रयासः
दंगल (स्त्री.) संमर्दः, कोलाहलः
दगलबाज (फा. वि.) वञ्चक, प्रतारक
दगा (अर. पु.) प्रतारणा, वञ्चना, कैतवम्
दंगा (पु.) उपद्रवः, कोलाहलः
दंगामस्ती (स्त्री.) कलकलः

दंगेखोर (वि.) वञ्चक, प्रतारक, मायिन्,
दंगेखोर (वि.) कोलाहल-कारिन्, उपद्रवकृत्
दचकणें (क्रिया.) भयचकित: भू (१ प.)
दटावणें (किया.) तर्ज् (१० प.)
दटावणी (स्त्री.) तर्जनम्
दंड (पु.) यष्टि:
२ हस्त:, पाणि:
३ दण्ड:,
दंडक (पु.) कुलाचार: कुलसरणि:
दडपणें (क्रिया.) १ नि+गूह् १
२ सम्+वह् (१ प)
दडपशाही (स्त्री.) निगृहीति: प्रत्यवष्टम्भ:
दंडवत (पु.) दण्डप्रणाम:, साष्टाङ्गप्रणिपात:,
दंडुका (पु) १ यष्टि:, लगुड:
दणकट (वि.) दृढ, बलवत्
दणका (पु.) प्रहार:, आघात:
दणदणीत (पि.) महत्तर, महत्तम
दंतकथा (स्त्री.) लोककथा परंपराकथा
दंतमंजन (न.) दन्तचूर्णम् दन्तशोधनम्
दत्त (पु.) दत्तात्रेय:, दत्त:, आत्रेय:
दत्तक (वि.) दत्त, दत्तक, कृत्रिम,
ददात (स्त्री.) न्यूनता, धना-द्यभाव:, क्लेश:
दंपती दम्पती, जम्पती जायापती
दप्तर (अर.) १) राजलेखादि
२) पुस्तकसंचिका
दप्तरदार (पु.) लेखपाल:
दफन (अर. न.) प्रेतनिखननम् प्रेतनिर्हार:
दबकणें (क्रिया.)
१ सम् + कुच् (६ प.)
२ वि + रम् (१ प)
३ भी (३ उ.)
दबदबा (पु:) भीति:, भयं, साध्वसं
दमछाट (पु.) श्वासरोधसामर्थ्यम्
दमडी (स्त्री.) काकिणी, कर्पर्दिका
दमणें (क्रिया.) श्रम् (४ प.)
क्लम् (४ प.)
ग्लै (१ प.)
दमदार (वि.) धैर्यशालिन्, बलशालिन्
दम धरणें सम् + आ + श्वस् (२ प.)
दमलेला (वि.) श्रान्त, क्लान्त, ग्लान
दमा (पु.) श्वास:, कास:
दमेकरी (वि.) कासपीडित, श्वासरोगिन्
दया (स्त्री.) कृपा, दया, अनुकम्पा
दयाळू (वि.) दयालु, कारुणिक
दयाळूपणा (पु.) दयालुता, कारुण्यं
दर (अव्यय) प्रति
दर एक प्रत्येकम्
दर (पु.) विक्रय:, मूल्यम्
दरमहा (अ.) प्रतिमासम्
दररोज प्रतिदिनम्
दरवर्षी प्रतिवर्षम्
दरगा (फा. पु.) यवनमन्दिरम्
दरबार (पु.) राजसभा, आस्थानमण्डप:

दरवाजा (पु.) द्वारम्
दरारा (पु.) भीतिः, भयं
दरिद्री (वि.) निःस्व, दरिद्र, दुर्गत
दरी (स्त्री.) दरी, कन्दरः
दरोडा (पु.) प्रसह्यचौर्यम्
दरोडेखोर (वि.) प्रसह्यचोरः
दर्जा (पु.) पदं, प्रतिष्ठा, अधिकारः
दर्जाप्रमाणें यथाधिकारम्
दर्भ (पु.) कुशः, दर्भः
दर्या (फा. पु.) सागरः, समुद्रः
दर्यावर्दी (वि.) सागरयायिन्, नौवाहक
दर्शनी (वि.) बाह्य
दलदल (स्त्री.) कच्छः
दलाल (पु.) क्रयविक्रयसंयोजकः
दलाली (स्त्री.)
१ क्रयविक्रयसंयोजनम्
२ क्रयविक्रयसंयोजकमूल्यम्
दलित (वि.) नीचजाति, हीनजाति
दव (पु.) तुषारः, तुहिनम्
दवंडी (स्त्री.) घोषणा
दवणा (पु.) दमनकः
दशा (स्त्री.) १ दुर्गतिः, दुर्दशा, दुरवस्था
२ वस्त्राञ्चलम्,
३ वयोवस्था
दसकडी (स्त्री.) दशकम्
दसरा (पु.) विजयादशमी
दस्त (पु.) लेखः
दस्तऐवज (फा. पु.) लेख्यं, लेखः
दस्ता (पु.) १ बुध्नम्
२ पत्राणां चतुर्विंशतिः
दस्तुर (अर. पु.)
१ पारसीकपुरोहितः
२ स्वाक्षरी
३ पद्धतिः, रीतिः
दहशत (फा. स्त्री.) भयं, भीतिः
दहा (सं.) दशन्, पङ्क्तिः
दहावा (वि.) दशम
दहीं (न.) दधि
दळणें (क्रिया.) पिष् (७ उ.)
दळलेलें (वि) पिष्ट
दक्ष (वि.) जागरूक, अनलस, दक्ष
दक्षता (स्त्री.) दाक्ष्यम्, जागरूकता
दक्षिणा (स्त्री.) दक्षिणा
दक्षिणी (स्त्री.) दाक्षिणात्य, कार्णाट
दाई (स्त्री.) धात्री, उपमाता
दाखल (अर. वि.) १ आगत, प्राप्त
२ लेखनिविष्ट
दाखला (पु.) प्रमाणपत्रम्
दाखविणें (क्रिया.) दर्शय्
दाखविणारा (वि.) दर्शक
दागिना (पु.) भूषणं, अलंकारः
दाट (वि.) घन, गहन, गाढ
दांडगा (वि.) धृष्ट, वियात
दांडगाई (स्त्री.) संरम्भः
दांडा (पु.) १ कुठारादिमुष्टिः
२ लगुडः, काष्ठम्
दांडी (स्त्री.) १ शिबिकायष्टिः
२ वेणुयष्टिः
दांडू (पु.) काष्ठकम्
दाढ (स्त्री.) दंष्ट्रा,
दाढी (स्त्री.) कूर्चम्, श्मश्रु
दाणा (पु.) धान्यम्

दाणादाण (स्त्री.) विद्रवः, अपद्रुतिः
दांत (पु.) दन्तः, रदः
दात (पु.) द्वेषः, मत्सरः
दांतदुखी (स्त्री.) दन्तपीडा, दन्तशूलम्
दांतवण ( ) दन्तधावनम्
दांता (पु.) अरः
दाता (वि.) दानशील, दातृ
दांताड (न.) दन्तपङ्क्तिः
दाद (फा. स्त्री.) न्यायः
दादर (पु.) दारुनिःश्रेणिः
दादरा (पु.) १ तालविशेषः २ दृढवस्त्रबन्धः
दान (न.) त्यागः, दानम्
दानशूर (वि.) वदान्य, बहुप्रद
दांपत्य (न.) मिथुनं, द्वन्द्वम्
दाब (पु.) पीडनं, संयामः
दाबणें (क्रिया.) निस् + पीड्
दाभण (स्त्री.) वेधनी, वेधनम्
दाम (पु.) मूल्यम्
दार (न.) द्वारम्, निर्गमः,
दारू (स्त्री.) मदिरा, मद्यं
दारू गाळणें (क्रिया.) मद्यं सम् + धा (३ उ.)
दारूबाज (वि.) मद्यासक्तः, सुरासक्तः
दारुहळद (स्त्री.) दारुहरिद्रा
दारुण (वि.) तीव्र, दारुण,
दालचिनी (स्त्री.) चोचम्, गुडत्वच्
दालन (न) कक्षा
दावण (स्त्री.) पशुरज्जुः

दावा (अर. पु.) १ द्वेषः, वैरं, शत्रुत्वम् २ वादः, व्यवहारः
दावें (न.) दामन्, बन्धनम्
दास (पु.) प्रेष्यः, भुजिष्यः, दासः
दासी (स्त्री.) दासी, भुजिष्या, चेटी
दास्तान (फा. न.) कोष्ठागारम्, संग्रहस्थानम्
दाह (पु.) संतापः प्लोषः, दाहः
दाहक (वि.) तप्त, दाहक
दिक्कत (अर. स्त्री.) आशङ्का, संशयः
दिखाऊ (वि.) आपातरमणीय
दिगंबर (वि.) विवसन, अनम्बर, नग्न
दिडकी (स्त्री.) कपर्दिका, क्षुद्रनाणकम्
दिंडी (स्त्री.) १ भजनसमितिः २ द्वारप्रवेशिका ३ छन्दोविशेषः
दिपुष्ट (न.) निर्वाणदीपतैलम्
दिमाख (अर.पु.) दर्पः, अभिमानः
दिल (फा. पु. न.) मनः, अन्तःकरणम्
दिलखुलास (पु.) मनःप्रसादः
दिलगिरी (फा. स्त्री.) खेदः, मनःक्लेशः
दिलगीर (वि.) दुर्मनस्, विमनस्
दिलदार (वि.) उदार, दक्षिण
दिलासा (पु.) आश्वासनं, उत्तेजनम्
दिवटा (पु.) १ तैलदीपः २ दीपधारकः ३ कुलकलङ्कः

दिवटी (स्त्री.) दीपिका
दिवस (पु.) दिनं, दिवसः
दिवसा (अव्यय) दिवा, दिने,
दिवा (पु.) दीपः,
दिवाण (पु.) मन्त्री, अमात्यः
दिवाणखाना (पु.) आस्थानम्,
दिवार,दिवाल (फा.स्त्री.) भित्तिः,
दिवाळी (स्त्री.) दीपोत्सवः, दीपावलिः
दिवाळखोर (वि.) ऋणापाकरणाक्षम
दिवाळें (न) ऋणापाकरणाक्षमता
दिशा (स्त्री.) दिक्, ककुभ्
दिसणें (क्रिया.) प्रति+भा (प.)
दीड (वि.) अर्धार्ध, सार्ध
दीडशे (सं) सार्धशतम्
दीन (वि.) तपस्विन्, दीन, दरिद्र
दीपमाळ (स्त्री.) दीपमाला, दीपवृक्षः
दीर (पु.) देवरः
दीक्षा (स्त्री.) दीक्षा
दुआब (**दोआब**) (फा. पु.) द्वीपः, अन्तरीपः
दुकान (न) आपणः, विपणिः
दुक्कल (स्त्री.) द्वयं, द्वितयम्
दुःख (न.) व्यथा, पीडा, दुःखम्
दुखापत (स्त्री.) पीडा, बाधा
दुःखी (वि.) पीडित, खिन्न
दुजा (वि.) द्वितीय
दुजोरा (पु.) द्रढिमा, समर्थनम्
दुटप्पी (वि.) द्व्यर्थिन्, वाक्छलिन्
दुतर्फा (अ.) उभयतः
दुतोंड्या (वि.) द्विमुख
दुध्या (पु.) कर्कः, कर्कटः
दुपटें (न.) शिशुवस्त्रम्
दुपार (स्त्री.) दिनयौवनम्, मध्याह्नः
दुपारी (अव्यय) मध्याह्ने
दुप्पट (स्त्री.) द्विगुणम्
दुफळी (स्त्रीः) १ द्वैपक्षम् २ कलहः
दुबळा (वि.) दुर्बल, क्षाम, कृश
दुभंगलेला (वि.) दारित, भिन्न, छिन्न
दुभती (वि.) दुग्धद, दोग्धृ
दुभागणें (क्रिया.) वि + भज् (१ आ.)
दुमजली (वि) द्विभूम
दुभाषी (वि.) द्वैभाषिक
दुमडणें (क्रि.) पुटीकृ (८ प.)
दुय्यम (वि.) द्वितीय, गौण
दुरापास्त (वि.) असंभाव्य, अनिदुर्लभ
दुरुस्ती (स्त्री.) पूर्ववत्कृतिः उद्धारः
दुरून (अव्यय) दूरतः
दुर्गंध (पु.) पूतिः, दुर्गन्धः
दुर्गा (स्त्री.) अपर्णा, पार्वती, दुर्गा
दुर्जन (पु.) दुर्जनः
दुर्दैव (न.) दुर्भाग्यम्
दुर्मिळ (वि.) दुर्लभ, कष्टप्राप्य
दुर्लक्ष (न.) शैथिल्यं, प्रमादः, अनवधानता
दुर्वर्तनी (वि.) दुराचार, दुर्वृत्त
दुलई (स्त्री.) नीशारः, तूलप्रच्छदः
दुवा (पु.) आशीर्वचः, अभीष्टचिन्तनं

दुष्मन (फा. पु.) अरिः, शत्रुः
दुसरा (वि.) द्वितीय
दुःसाध्य (वि.) असाध्य
दुही (स्त्री.) १ द्वैपक्षम्
२ कलहः, वैरम्
दूत (पु.) दूतः, संदेशहरः
दूती (स्त्री.) दूती, प्रेष्या
दूध (न.) दुग्धं, पयः
दूध काढणें (क्रिया) दुह (२ उ.)
दूधखुळा (वि.) अज्ञ, बालिश
दूर (अव्यद) दूरं, दूरे, दूरेण
दूर्वा (स्त्री.) दूर्वा, सहस्रकाण्डा
देऊळ (न.) देवालयः, मन्दिरम्
देखणा (वि.) दर्शनीय, कमन
देखत (अव्यय) समक्षम्
देखरेख (स्त्री.) निरीक्षणं, अवेक्षणम्
देखावा (पु.) प्रेक्षणीयकम्
देठ (न.) वृन्तं, बन्धनम्
देणगी (स्त्री.) दानं, वितरणम्
देणे (न.) ऋणं
देणेकरी (पु.) अधमर्णः
देव (पु.) ईश्वरः, देवः
देवक (न.) देवकम्
देवडी (स्त्री.) देहली
देवाज्ञा (स्त्री.) मृतिः मरणम्
देशोधडी (देशधडी) (स्त्री.) भिक्षावृत्तिः
देशमुख (पु.) प्रदेशाधिकृतः
देशावरी (स्त्री.) भिक्षावृत्तिः
देसाई (पु.) प्रदेशाधिकारिन्
दैना (स्त्री.) दैन्यं, दुर्दशा
दोनप्रहर (पु.) मध्याह्नः
दोर (पु.), रज्जुः
दोरा (पु.) दोरकः, सूत्रम्
दोस्त (फा. पु.) मित्रं, सखा, सुहृद्
दौड (स्त्री.) द्रुतगतिः, त्वरितगतिः
दौरा (पु.) पर्यटनं, परिभ्रमणं, संचारः
दौलत (अद-स्त्री.) संपत्तिः, ऐश्वर्यम्
दौलतदार (वि.) धनिक, श्रीमत्
द्रव (पु.) द्रवः, रसः
द्वाड (वि.) दुष्ट, नीच
द्वारा (अ.) द्वारा, द्वारेण
द्वाही (स्त्री.) आघोषणा
द्वित्त (वि.) संयुक्त

ध

धक (ग) (स्त्री.) दाहः, प्लोषः
धकाधकी (स्त्री.) संमर्दः
धकाबुकी (स्त्री.) संमर्दातिशयः
धक्का (पु.) १ आघातः, प्रहारः
२ घट्टः, नौस्थलम्
धगधगीत (वि.) प्रज्वलित, प्रदीप्त
धजणें (क्रिया.) धृष् (५ उ.)
धटिंगण (वि.) धृष्ट, वियात
धट्टाकट्टा (वि.) दृढ, पुष्ट
धड (न) कबन्धः
(वि.) समग्र, सकल
(अ.) स्पष्टम्
धडक (स्त्री.) समाहृतिः
धडकी (स्त्री.) भीतिः, भयम्
धडगत (स्त्री.) दृढस्थितिः
धडधडीत (अ.) सुस्पष्टं, समक्षम्

धडधाकट (वि) पुष्ट, दृढाङ्ग
धडपड (स्त्री.) परिश्रमः, संवेगः
धडा (पु.) १ पाठः
२ रीतिः, पद्धतिः
३ आदर्शः
धडाका (पु.) अविरतक्रिया
धडाडी (स्त्री.) धाष्ट्यँ, धृतिः
धडोती (स्त्री.) स्थूलवस्त्रम्
धड्डु (वि.) मन्द, जड
धडी (स्त्री.) चतुष्कीलं, मानविशेषः
धण (स्त्री.) लाभः, वृद्धिः
धणी (पु.) स्वामिन्, धनिन्
धतुरा (पु.) प्रतारणा, वञ्चना
धंदा (पु.) वृत्तिः, जीविका
धंदेवाईक (वि.) व्यावसायिक
धन (न.) १ द्रव्यं, धनं, संपत्तिः
२ धनूराशिः
धनकुली (स्त्री.) क्षुद्रधनुः
धनतेरस (स्त्री.) धनत्रयोदशी
धनदौलत (स्त्री.) ऐश्वर्यं, ऋद्धिः
धनीण (स्त्री.) स्वामिनी, धनिनी
धने (पु.) (ब.) धान्याकम्
धनेश्वर (वि.) इभ्य, आढ्य
धपकन् (अ.) धप इति
धपाटा (पु.) प्रहारः, पाणिघातः
धप्पाधप्पी (स्त्री.) कन्दुकक्रीडा
धन्य (वि.) सुकृतिन्, पुण्यवत्, धन्य
धन्यवाद (पु.) धन्यवादः
धमक (स्त्री.) धृतिः, धाष्ट्यॅम्
धमकावणी (स्त्री.) बिभीषिका
धरबंद (पु.) १ मर्यादा
२ शासनम्
धरणें (क्रिया.) ग्रह
(न.) निर्बन्धः, आग्रहः
धरणेकरी (पु.) निर्बन्धकः
धरपकड (स्त्री.) ग्रहः रोधः
धरसोड (स्त्री.) धरत्यागौ, ग्रहमुचौ
धरून (अ.) प्रभृति, आदि
धर्म (पु.) १ धर्मः
२ कर्तव्यम्
धर्मलंड (वि.) नास्तिक, अधार्मिक
धर्मशाळा (स्त्री.) धर्मशाला, यात्रिकगृहम्
धर्मांतर (न.) परधर्मस्वीकारः, धर्मान्तरम्
धर्मादाय (पु.) दानं, त्यागः
धर्मार्थ (अ.) विना मूल्यम्, धर्मार्थम्
धश्चोट (वि.) पशुतुल्य, व्रात्य, धृष्ट
धस्स होणें (क्रि.) भी. (३ उ.)
धसमुसळा (वि.) अविमृश्यकारिन्
धाक (पु.) भीतिः भयम्
धाकटा (वि.) कनीयस्
धाकधुकी (स्त्री.) आशङ्का,
धांगडधिंगा (पु.) उपद्रवातिशयः
धागा (पु.) दोरकः, सूत्रम्
धागादोरा (पु.) संबन्धः, सूक्ष्मान्वयः
धाटणी (स्त्री.) पद्धतिः, रीतिः
धाड (स्त्री.) आक्रमणम्, अवस्कन्दः
धाडकन् (अ.) धाड् इति
धाडणें (क्रि.) प्र + हि (५ उ.)
धाडस (न.) साहसं
धातु (पु.) १ वीर्यं, तेजः, रेतः
२ (सुवर्णादि) धातुः
३ (रक्तादि) धातुः

धांदल (स्त्री.) त्वरा, संभ्रमः
धांदलणें (क्रि.) पर्याकुली + भू (१ प.)
धादांत (वि.) सर्वथा, संपूर्णतया
धान्य (न.) धान्यं, सस्यम्
धान्यफराळ (पु.) भर्जिताहारः
धाप (स्त्री.) १ शीघ्रोच्छ्वासः,
२ कासः, श्वासः
धाबें (न.) मृच्छदिः, मृत्पटलम्
धामधूम (स्त्री.) १ संकुलता
२ आक्रोशः
३ कोलाहलः
धाय (स्त्री.) १ विलापः, परिदेवनम्
२ भीतिः, भयम्
धार (स्त्री.) १ धारा
२ प्रवाहः
३ अश्रिः, कोटिः, पालिः
४ दोहनम्
धारण (स्त्री.) मूल्यपरिमाणं
(न.) स्वीकारः, अङ्गीकारः
धारा (स्त्री.) क्षेत्रदायः, क्षेत्रभागः
धारातीर्थ (न.) रणाङ्गणं, युद्धभूमिः
धारिष्ट (न.) धैर्यं, धाष्ट्र्यम्
धांव (स्त्री.) १ प्रधिः, नेमिः
२ धावनिः
धावा (पु.) उत्कटप्रार्थना
धिक्कार (पु.) धिक्कृतिः, धिक्कारः
धिंड (स्त्री.) सनिकारपरिभ्रामणम्, गर्दभारोपणादि
धिप्पाड (वि.) दृढतर, पुष्टतम
धिरडें (न.) छिद्रापूपः
धीट (वि.) धैर्यशालिन्, अभीरु
धीर (वि.) सहनः, मर्षणः
(पु.) धैर्यं, धृतिः
धीवर (पु.) दाशः, धीवरः,
धुगधुगी (स्त्री.) क्षीणतरप्राणाः, आसन्नमरणता
धुंडाळणे (क्रिया.) अनु + इष् (४ प.)
मार्ग् = (१० प.)
धुणावळ (स्त्री.) प्रक्षालनभृतिः
धुणी (स्त्री.) १ प्रक्षालनस्थलम्
२ प्रक्षाल्यनिचयः
धुणें (क्रिया.) प्र + क्षल् (१० प.)
धुंद (वि.) मत्त, नष्टसंज्ञ, मूर्छित
धुंदी (स्त्री.) उन्मादः
धुनी (स्त्री.) कारीषाग्निः
धुपणें (क्रिया.) तनू + भू
निस् + तक्ष् (१ प.)
धुपविणें (क्रिया.) धूपय
धुपाटणें (न.) धूपपात्रम्
धुमश्चक्री (स्त्री.)
१ तुमुलता, संकुलता
२ संमर्दातिशयः
धुमाकूळ (पु.) कोलाहलः, विप्लवः
धुमारा (पु.) अङ्कुरः
धुमाळी (स्त्री.) कोलाहलः, संकुलता, तुमुलम्
धुरंधर (वि.) धौरेय, धूर्वह
धुराडें (न.) धूम्रनिर्गमः, धूम्रपथः
धुलाई (स्त्री.) क्षालनमूल्यम्
क्षालनभृतिः

धुवट (वि.) धौत, क्षालित
धुसफूस (स्त्री.) अन्त:संताप:, अन्त:संक्षोभ:
धुळदाण (स्त्री.) वाताहति:, दुरवस्था
धुळवड (स्त्री.) धूल्युत्सव:, धूलिवन्दनम्
धुळाक्षर (न.) धूल्यक्षरम्
धूड (न.) स्थूलदेह:
धूप (पु.) धूप:
धूर (पु.) धूम्र:
धूळ (स्त्री.) धूलि:, पांसु:, रज:
धूळभेट (स्त्री.) धूलिसंगति:
धेडगुजरी (वि.) मिश्रभाषा
धोका (न.) भयं
धोंडा (पु.) पाषाण:, ग्रावा, शिला
धोंडमास (पु.) अधिकमास:
धोतर (न.) वस्त्रं, वसनं, चेलम्
धोतरा (पु.) धत्तूर:
धोपटमार्ग (पु.) सरलपथ:, न्याय्यमार्ग:
धोपटी (स्त्री.) नापितपेटिका
धोबी (पु.) रजक:, निर्णेजक:
धोरण (न.) पद्धति:, सरणि:
धोरणी (वि.) चतुर, धूर्त, चाणाक्ष
धोशा (पु.) निर्बन्ध:, अत्याग्रह:
ध्यास (पु.) १ तीव्रेच्छा, उत्कटेच्छा २ संततचिन्तनम्
ध्वज (पु.) ध्वज:, पताका
ध्वनिशास्त्र (न.) शिक्षा, ध्वनिशास्त्रम्

न

न (अ.) न
नऊ (संख्या) नव
नकल (स्त्री.) प्रतिलिपि: प्रतिरूपम्
नक्कल (स्त्री.) अनुकृति:
नकली (वि.) कृत्रिम, कृतक
नकल्या (वि.) अनुकृतिनिपुण, अनुकरणपटु
नकशी (स्त्री.) पत्राद्याकृति:, (नक्षी)
नकशा (पु.) गर्व:, दर्प:, अहंकार:
नकाशा (पु.) मानचित्रम्, देशालेख्यम्
नक्की (अ.) निश्चयेन, अद्धा
नखरा (पु.) विभ्रम:, विलास:, हाव:
नखभर (स्त्रि.) नखमित
नखी (स्त्री.) नखत्राणम्
नग (पु.) (१) अलंकार:, आभरणम् (२) पर्वत:, नग:
नगद (अस्न.) नाणकम्
नगर (न.) नगरं, नगरी
नंगा (वि.) नग्न, विवस्त्र, दिगम्बर
नंगानाच (पु.) स्वाच्छन्द्यम्
नगारखाना (पु.) दुन्दुभिगृहम्
नगारा (पु.) दुन्दुभि:
नजर (स्त्री. अरबी) १ दृष्टि:, २ उपायनं
नजरबंदी (स्त्री.) इन्द्रजालं, मायाजालम्

नजराणा (पु. फारसी) उपायनं, प्राभृतम्
नजरानजर (स्त्री.) दूरदर्शनम्, दृष्टादृष्टम्
नजीक (अ.) समीपे, निकटम्
नट (पु.) नटः, नर्तकः
नटी (स्त्री.) नटी, नर्तकी
नटून थटून (अ.) सविलासम्
नणंद (स्त्री.) ननान्दृ
नतद्रष्ट (वि.) (१) कृपणतम (२) दुष्टतर
नंतर (अ.) अनन्तरं, अथ
नथ (स्त्री.) नासाभरणम्, नासामुक्तकम्
नफा (अर. पु.) लाभः, आयः
नंदादीप (पु.) संततदीपः
नदी (स्त्री.) नदी, निम्नगा, आपगा
नंदी (पु.) १ नन्दिकेश्वरः, शिववाहनम्
२ वृषभः, बलीवर्दः
३ मूर्खः, अज्ञः
नंबर (पु. इं.) १ अनुक्रमः, परिपाटी
२ संख्या
नमाज (फार. पु.) यवनप्रार्थना, नमाजः
नमुना (पु.) १ आदर्शः, प्रतिमा
२ प्रतिमानं, उपमानम्
नमूद (फारसी वि.) विलिखित
नरडी (स्त्री.) गलः, कण्ठः
नराणी (स्त्री.) नखनिकृन्तनी
नरम (फारसी वि.) मृदु, सौम्य
नरमाई (फारसी स्त्री.) मार्दवं, सौम्यता
नरमादी (फारसी) स्त्रीपुंसौ, मिथुनम्
नरसोबा (पु.) नरसिंहः
नरोटी (स्त्री.) नारिकेलत्वक्, श्रीफलावरणम्
नर्स (इं. स्त्री.) १ धात्री
२ परिचारिका
नवखा (वि.) नव, नवीन, नूतन
नवल (न.) आश्चर्यम्, विस्मयः
नवस (पु.) नमस्यम्
नबाब (अरबी. पु.) प्रान्ताधिपः
नशा (अरबी.स्त्री.) मदः, क्षीबता
नशीब (न.) दैवं, भाग्यं, नियतिः
नष्टचर्य (न.) दुरदृष्टं, दुर्भाग्यम्
नशीबवान् (वि.) भाग्यवत्, अदृष्टशालिन्
नस (अरबी स्त्री.) शिरा, धमनिः
नसराणी (वि.) धूर्त, वञ्चक
नहर (अर. पु.) कुल्या, परीवाहः
नहाण (न.) रजोदर्शनम्
नळी (स्त्री.) नलिका
नाक (न.) १ नासिका, घ्राणम्
२ सूचिच्छिद्रम्, सूचिरन्ध्रम्
नाक कापणें नासिकां कृत् (६प.)
गर्वं अप्+हृ १ प.)
नाक घांसणें नासिकां भूमौ घट्टय्
शरणं आ+गम् (१प.)
नाक ठेंचणें नासां कुट्टय्
दण्ड् (१० प.)
नाकपुडी (स्त्री.) नासापुटम्
नाकबूल (फा.वि.) असंमत,अमत

नाकाड (न.) स्थूलनासिका
नाकारणें (क्रिया.)
निर् + आ + कृ (८ उ.)
नाकें (न.) १ केन्द्रम्, महास्थलम्
२ आयचयः
नाकेबंदी (स्त्री.) मार्गोपरोधः, मार्गसंरोधः
नाकेला (वि.) दीर्घनासिक, सुनासिक
नाखवा (फा. पु.) नौप्रमुखः, नौकाधिकृतः
नाखूष (वि.) अप्रसन्न, असंतुष्ट
नाग (पु.) नागः, सर्पः
नागमोडी (वि.) कुटिल, अराल, जिह्म
नांगर (पु.) हलः, लाङ्गलम्, सीरः
नागरमोथा (पु.) मुस्ता, मुस्तकम्
नागवणें (क्रिया.) धनादिकं
अप+हृ (१ प.)
नागवा (वि.) नग्न, दिगम्बर, अवस्त्र
नांगी (स्त्री.) वृश्चिकपुच्छम्
नागीण (स्त्री.) सर्पिणी, उरगी, भुजगी
नाच (पु.) नृत्यं, नर्तनं, लास्यम्
नाचक्की (स्त्री.) अवहेलना, अवज्ञा
नाचणी (स्त्री.) नीवारः, तृणधान्यम्
नाचणें (क्रिया.) नृत् (४ प.)
नाजूक (वि.) कोमल, सुकुमार
नाटक (न.) नाटकम्
नॉटपेड (इं. वि.) अदत्तमूल्य
नाठाळ (वि.) दुष्ट, नीच
नाणें (न.) नाणकम्
नात (स्त्री.) नप्त्री
नातलग (पु.) संबन्धिन्, बन्धुः, ज्ञातिः
नातवंड (न.) दौहित्रः, पौत्रः
नातसून (स्त्री.) नप्तृजाया
नातू (पु.) नप्तृ
नातें (न.) सम्बन्धः, यौनसंबन्धः
नाद (पु.) १ ध्वनिः, शब्दः, नादः
२ आसक्तिः, व्यसनम्
नांदणें (क्रिया.) सुखेन वस् (१ प.)
नादान (फा. वि.) दुर्बल, असमर्थ
नादार (फा. वि.) ऋणशोधनक
नादारी (फा. स्त्री.)
१ आधमर्ण्यम्
२ शुल्कमुक्तिः
नापसंत (वि.) असंमत, अनभिमत
नापास (वि.) अनुत्तीर्ण
नामर्द (फा. वि.) पौरुषहीन, दुर्बल
नामशेष (वि.) स्मृतिशेष, नामशेष
नामदार (वि.) सांसदिक
नामांकित (वि.) विख्यात, प्रसिद्ध
नामी (वि.) उत्कृष्ट, स्मरणीयतर
नामुष्की (फा. स्त्री.) अपमानः, अवज्ञा
नायक (पु.) १ अधिभूः, प्रमुखः, नेता
२ नायकः (नाट्यादौ)
नायटा (पु.) दद्रूः, खर्जूः
नायनाट (पु.) विनाशः, विध्वंसः
नायब (अर. पु.) प्रतिनिधिः, सहायकः
नार (स्त्री.) नारी, स्त्री, अबला
नारळ नारिकेलम्, श्रीफलम्

नाराज (फा. वि.) अप्रसन्न, खिन्न
नाल (अर. पु.) खुरत्रं, खुरत्राणम्
नालस्ती (फा. स्त्री.) निन्दा, परीवादः
नाला (पु.) १ निर्झरः, झरः २ पूतिकुल्या
नाव (स्त्री.) नौः, तरणिः, नौका
नांव (न.) नामन्, आख्या, नामधेयम्
नावड (स्त्री.) अरुचिः, अप्रीतिः
नावडता (वि.) अप्रिय
नांवनिशाण (फा. न.) नामचिह्नम्, नामाङ्कनम्
नांवनिशी (फा. स्त्री.) नाममाला
नांवलौकिक (पु.) ख्यातिः, प्रथा, प्रसिद्धिः
नावाडी (पु.) नाविकः
नाशवंत (वि.) नश्वर, अशाश्वत, भङ्गुर
नाष्टा (फा. पु.) प्रातराशः
नासका (वि.) अमेध्य, कुत्सित, पूतियुत
नाहक (फा. अ.) अकारणम्, मुधा, वृथा
नाळ (स्त्री.) नालः, नाभिनाडिः
निकट (अ.) समीपे, निकटं, आसन्नम्
निकटवर्ती (वि.) बन्धुः, ज्ञातिः
निकड (स्त्री.) १ त्वरा २ अत्याग्रहः
निखारा (पु.) अङ्गारः
निखालस (वि.) शुद्ध, पूत, मेध्य
निगडित (वि.) संबद्ध, संपृक्त, अन्वित
निगा (फा. स्त्री.) पर्यवेक्षणम्, परीक्षा
निघंट (पु.) निघण्टुः, कोशः
निचरा (पु.) निर्गलनम्, निर्गमः
निजणें (क्रिया.) स्वप् (२ प.) शी (२ आ.)
निटळ (न.) निटिलं, कपालम्
नितळ (वि.) श्लक्ष्ण, मृदु
निदानपक्षी (अ.) न्यूनान्न्यूनम्
निग्रडा (वि.) धृष्ट, वियात
निनावी (वि.) अनामक, निर्नामन्
निपचित (वि.) निश्चेष्ट
निपणजा (पु.) प्रप्रपितामहः
निपणतु (पु.) प्रप्रपौत्रः
निबर (वि.) दृढ, कठिन, दुश्छेद्य
निभ्रांत (वि.) विशङ्क, निर्भय
निंबोणी (स्त्री.) १ निम्बफलम् २ पिचुमन्दः, निम्बः
निमक (फा. न.) लवणम्
निमकहराम (फा. वि.) कृतघ्न, अकृतज्ञ
निरगांठ (स्त्री.) दृढग्रन्थिः
निरंतर (अ.) सततं, अनारतं, निरन्तरम्
निरगांठ (स्त्री.) दृढग्रन्थिः
निरर्गल (वि.) १ निष्प्रतिबन्ध २ अवाच्य
निरर्थक (वि.) निरर्थक, निष्फल, निष्प्रयोजन
निरसें (वि.) अशृत, (दुग्धं)
निरशन (न.) अनशनं, उपोषणम्
निराळें (वि.) भिन्न, पृथक् (अ.)
निरी (स्त्री.) नीवी

निरूपण (न.) विवेचनं, विशदीकरणं, निरूपणम्
निरोप (पु.) १ संदेशः, वाचिकम् २ निर्गमानुज्ञा
निर्जन (वि.) विजन, विविक्त
निर्दालन (न.) समूलोच्छेदः विध्वंसः
निर्दोषी (वि.) शुद्ध, अपाप, निरपराध
निर्धार (पु.) निश्चयः, प्रतिज्ञा
निर्धास्त (वि.) निर्भय, अभय
निर्बंध (पु.) १ निर्बन्धः, आग्रहः २ मर्यादा, नियमः
निर्भीड (वि.) १ निःस्पृह २ निर्भीक
निर्माल्य (न.) १ निर्माल्यम् २ निस्तेजस्, पौरुषहीनः
निर्मूलन (न.) समूलोच्छेदः, विध्वंसः
निर्वंश (पु.) कुलक्षयः, कुलोच्छेदः
निर्वासित (वि.) निर्वासित, निष्कासित
निर्वाळा (पु.) १ निश्चयः २ निर्दोषत्वम्
निर्विवाद (वि.) असंशय, निश्चययुत
निवळ (अ.) केवलम्
निवळणें (क्रि.) निर्मलीभू (१प.) स्वच्छतां या (२प.)
निवळी (स्त्री.) मस्तु
निवळीचें बी कतकम्
निवाडा (पु.) निर्णयः
निवांत (वि.) शान्त, उपद्रवरहित
निवारा (पु.) गृहं, निवासः
निवृत्ति (स्त्री.) १ परावर्तनं, निर्गमः २ निवृत्तिः, वैराग्यम्
निवेदन (न.) १ कथनं, वचनं, उक्तिः २ समर्पणं, निवेदनम्
निःशंकपणें (क्रि. वि.) निर्भीकतया निःशङ्कम्
निशाण (फा. न.) ध्वजः, पताका
निशाणी (स्त्री. फा.) चिह्नं, अङ्कः
निशिदिनी (अ.) रात्रिंदिवं, अहर्दिवम्
निशी (अ.) सह, सार्धं, साकम्
निषेध (पु.) १ प्रतिबन्धः, प्रतिषेधः २ अस्वीकारः, निराकृतिः
निष्कर्ष (पु.) सारः, तात्पर्य, निर्गलितार्थः
निःपक्षपात (पु.) समपक्षपातिता, समवृत्तित्वम्
निष्पक्षपाती (वि.) समदृष्टि, समपक्षपातिन्
निसटणें (क्रिया.) निस्+सृ (१ प.)
निस्तरणें (क्रिया.) १ निर्+वह् (१ प.) २ पापफलं अनु+भू (१ प.)
निहाय (अर. अ.) प्रत्येक, प्रतिव्यक्ति
नीच (वि.) १ क्षुद्र २ अधम, नीच, पतित
नीज (स्त्री.) निद्रा, स्वापः
नीट (वि.) सुव्यवस्थित, समीचीन

नीटनेटका (वि.) सुस्थित, सवस्त्रालंकार
नीद (स्त्री.) निद्रा, स्वापः, शयनम्
नीरांजन (न.) नीराञ्जनम्
नील(ळ) (पु.) १ नीलिमन्
२ नीलः, असितः
नुकसान (अर.) हानिः, नाशः
नुसता (वि.) केवल
नूर (अर. पु.) १ आकृतिः, रूपम्
२ तेजः, कान्तिः
नूतन (वि.) नव, नवीन, नूतन
ने-आण (स्त्री.) निर्हारिणाहरणं, निर्वह्यावहं
नेक (फा. वि.) सरल, सुस्वभाव
नेकजात (फा. वि.) दृढप्रतिज्ञ, प्रतिज्ञापरिपालक
नेकनामदार (फा. वि.)
१ प्रान्ताधिपादिबिरुदम्
नेट (पु.) १ बलं, सामर्थ्यम्
२ पुरस्कारः, समर्थनम्
नेटका (वि.) सुरुचिर, सुलक्षण
नेटिव (इं. वि.) तत्तद्देशोत्पन्न, तत्तद्देशोद्भव
नेढ (ढें) (न.) सूचिच्छिद्रम्
नेणता (वि.) ज्ञानिन्. ज्ञातृ
नेणें (क्रि.) नी (१ प.)
नेपच्यून (इं. पु.) १ वरुणः
२ ग्रहविशेषः
नेभळा (वि.) निर्बल, बलहीन, निस्तेजस्
नेम (पु.) १ नियमः, व्रतम्,
२ लक्ष्यं, शरव्यम्
नेमका (वि.) तदेव
(अ.) यथास्थितम्
नेमणूक (स्त्री.) नियुक्तिः
नेमणें (क्रिया.) नि+युज् (७उ.)
नेमधर्म (पु.) व्रतचर्या, व्रतानुष्ठानम्
नेमस्त (वि.) सौम्य, अनुग्र
नेसणें (क्रिया.) वस् (२ आ.)
परि+धा (३ उ.)
नेस्तनाबूद (फा. वि.) विध्वस्त, उच्छिन्न
नेहमीं (अ.) सदा, नित्यम्, सर्वदा
नोकर (पु.) सेवकः, दासः, भृत्यः
नोकरशाही (स्त्री.) भृत्यराज्यं, भृत्याधिपत्यम्
नोट (इं. स्त्री.) १ चिटिका, पत्रिका
२ धनपत्रिका,
३ टिप्पणिः
नोटपेपर (इं. पु.) चिटिकापत्रम्
नोटिस (इं. स्त्री.) १ सूचना, विज्ञप्तिः
२ निवेदनं, विज्ञापना
नोंद (स्त्री.) लेखनम्
नोंदणी (स्त्री.) लेखनकर्मन्, लेख्यक्रिया
नौका (स्त्री.) नौः, तरणिः, तरिः
नौकादल (न.) नौविभागः नौदलम्
नौकानयनशास्त्र (न.)
नाविकशास्त्रं, नाविकविद्या
नौकाविहार (पु.) नौकाविहारः
नौबत(द) (अर. स्त्री.)
पटहः, डिण्डिमः

न्याय (पु.) १ निर्णयः
२ न्यायशास्त्रं, तर्कशास्त्रम्
३ न्यायः, दृष्टान्तः
न्यायमंदिर (न.) अधिकरणम्, न्यायालयः
न्याहारी (स्त्री.) प्रातराशः
न्याहाळणें (क्रिया.) निर् + ईक्ष् (१ आ.)
न्यूनगंड (पु.) हीनंमन्यता
न्यूमोनिया (इं. पु.) फुफ्फुसज्वरः फुफ्फुसदाहः
न्हाणी (स्त्री.) स्नानगृहम्
न्हाणें (क्रिया.) स्ना (२ प.)
न्हावी (पु.) नापितः दिवाकीर्तिः

प

पकड (स्त्री.) १ ग्रहः, दृढग्रहः
२ संदंशः
विषयाची पकड तलस्पर्शि-पाण्डित्यम्
पकडणें (क्रिया.) नि+ग्रह् (९उ.) नि+यम् (१प.)
पकडसमन्स (इं. न.) निग्रहाज्ञा
पकोडा (पु.) भर्जितम्, तलितम्
पक्का (वि.) १ पक्व
२ तैलपाचित
३ दृढ
४ चिरस्थास्नु
पंक्तिप्रपंच (पु.) परिवेषणवैषम्यं
पक्व (वि.) १ परिणत २ पक्व
पक्वान्न (न.) परमान्नं, मिष्टम्
पंख (पु.) पक्षः, छदः
पखवाज (पु.) मृदङ्गः. मुरजः
पंखा (पु.) व्यजनं, तालवृन्तम्
पखाल (स्त्री.) खल्लः, दृतिः
पगडी (स्त्री.) शिरोवेष्टनं, उष्णीषम्
पगडी फिरविणें उष्णीषं परि+वर्तय्
शिरसलामत तो पगडी पचास स्थितस्य शिरसः उष्णीषशतम्
पंगत (स्त्री.) पङ्क्तिः, आवलिः
पगार (पोर्तु. पु.) भृतिः, वेतनम्
पंगु (वि.) १ विकल,
२ दुर्बल, अशक्त
पंच (पु.) प्रमाणपुरुषः, निर्णयकृत्, मध्यस्थः
पंचक (न.) पञ्चकम्
पंचकडी (स्त्री.) पञ्चकम्
पंचकल्याणी (वि.) पञ्चलक्षण, पञ्चधवल
पचन (न.) जीर्णिः, पचनम्
पंचपंचउषःकाल (पु.) ब्राह्ममुहूर्तः
पंचपाळे (न.) सर्षपादिधानी
पंचविशी (स्त्री.) पञ्चविंशतिः
गद्धे पंचविशी खर-पञ्चविंशतिः विवेकराहित्यम्
पंचा (पु.) पञ्चकः, पञ्चहस्तप्रमाणवस्त्रम्
पंचाईत (स्त्री.) व्यामोहः, संदेहः, संभ्रमः
पंचाऐंशी (सा.) पञ्चाशीतिः
पंचाक्षरी (पु.) मान्त्रिकः, पिशाचघातिन्
पंचांग (न.) तिथिपत्री, पञ्चाङ्गम्

पंचाण्णव (सं.) पञ्चनवतिः
पंचायत (स्त्री.) मध्यस्तसभा, निर्णेतृपञ्चकम्
पंचावन्न (सं.) पञ्चपञ्चाशत्
पंचेचाळीस (संख्या.) पञ्च-चत्वारिंशत्
पंजा (पु.) भुजदलम्, चर्पटः, तलहस्तः
पंजाब (पु.) पञ्चनदः (देशः)
पट (पु.) पटः, वस्त्रं, वसनम्
(स्त्री.) गुणितम्
पांचपट पञ्चगुणितं
तिप्पट त्रिगुणितम्
पट सोंगटयांचा शारिफलकम्
पटई (स्त्री.) पटलं, छदिः
पटकन् (अव्यय) झटिति, अञ्जसा
पटका (पु.) १ पट्टकम्
२ ध्वजः, पताका
पटकावणें (क्रि.) शीघ्रं अधि + गम् (१ प.)
पटकी (स्त्री.) विषूचिका
पटपट (अव्यय) झटिति, शीघ्रम्
पटाईत (वि.) निपुण, निष्णात
पट्टराणी (स्त्री.) महिषी
पट्टशिष्य (पु.) शिष्योत्तमः, शिष्यश्रेष्ठः
पट्टा (पु.) १ पट्टिका, (आयुधविशेषः)
२ काञ्ची, रशना
पट्टी (स्त्री.) १ पट्टिका
२ करः, अंशः
३ अंशदानम्
४ व्रणबन्धनी
पट्टेवाला (पु.) दौवारिकः, द्वारपालः
पठडी (स्त्री.) परंपरा
पठाण (पु.) यवनविशेषः, देशः, पश्तुस्थानः, पख्तनः
पठार (न.) अधित्यका
पठ्ठा (वि.) पुष्ट, बलिन्
पडघम (पु.) पणवः, चर्मवाद्यम्
पडछाया (स्त्री.) प्रतिबिम्बं, प्रतिच्छाया
पडजीभ (स्त्री.) प्रतिजिह्वा, तालुजिह्वा
पडणें (क्रिया) १ पत् (१ प.)
२ च्यु (१ प.)
३ भ्रंश् (४ प.)
पडदणी (स्त्री.) परिधानी, स्नानवसनी
पडताळा (पु.) अनुभवः, प्रतीतिः
पडदा (पु.) जवनिका, तिरस्करिणी
पडवळ (न.) पटोलः, बीजगर्भः
पडवी (स्त्री.) वितर्दिः, वलीकम्
पडशी (स्त्री.) कण्ठालः
पडसाद (पु.) प्रतिध्वनिः
पडसें (न.) प्रतिश्यानं, प्रतिश्यायः, पीनसः
पडाव (पु.) नौका, तरणिः
पंडित (पु.) विद्वस्, बुधः, पण्डितः
पडीक-त (वि.) अकृष्ट, अनुप्त
पडोसी-शी (पु.) प्रातिवेशिकः, प्रातिवेशिन्
पंड्या (पु.) क्षेत्रद्विजः, तीर्थविप्रः
पढणें (क्रिया.) पठ् (१ प.)

पढतमूर्ख (वि.) अधीतमूढ, पठितमूर्ख
पढीक (वि.) अधीतिन्, पठितवत्
पढीकपांडित्य (न.) अक्षरमात्रपाण्डित्यम्, व्यवहारशून्यता
पण (पु.) ग्लहः, पणः
पणजा (पु.) प्रपितामहः
पणतवंड (न.) प्रपौत्रः, प्रदौहित्रः
पणतु (पु.) प्रपौत्रः, प्रदौहित्रः
पत (स्त्री.) १ दृढविश्वासः
२ प्रतिष्ठा, गौरवम्
पतंग (पु.) शलभः, पतङ्गः
पताका (स्त्री.) वैजयन्ती, पताका
पति (पु.) धवः, पतिः, प्रियः
पंतोजी (पु) शिक्षकः, अध्यापकः
पत्कर (पु.) अङ्गीकारः, अभ्युपगमः, स्वीकारः
पत्ता (पु.) १ मुखविलासः
२ पत्रकम्
पत्थर (पु.) प्रस्तरः, पाषाणः
पत्रा (पु.) पत्रकम्, (धातुमयम्)
पत्रावळ (स्त्री.) पर्णपात्रं, पत्रभाजनम्
पत्रिका (स्त्री.) १ निमन्त्रणपत्रिका
२ जन्मपत्रिका
३ पत्रकम्
पत्री (स्त्री.) विविधपत्रसमुदायः, दलसमूहः
पंथ (पु.) संप्रदायः
पथक (न.) सैन्यविभागः
पथारी (स्त्री.) प्रस्तारः, तल्पम्
पद (न.) १ पादः, चरणः
२ अधिकारः
पदक (न.) मुद्रा, नायकः (हारस्य)
पदर (पु.) १ अञ्चलम्, (वस्त्रादेः)
२ यष्टिः (मुक्ताहारस्य)
पदर पसरणें अञ्चल प्र+सारय्
पदवी (स्त्री.) बिरुदं, उपाधिः
पदवीधर (पु.) पदभाज्, बिरुदधर
पदार्थ (पु.) १ द्रव्यं, वस्तु
२ खाद्यं, भक्ष्यं
पदोपदीं (अव्यय) प्रतिपदं, प्रतिक्षणम्
पद्धत (स्त्री.) सरणिः, पद्धतिः, रीतिः
पंधरवडा (पु.) पक्षः, पञ्चदशाहः
पन्नास (सङ्ख्या.) पञ्चाशत्
पन्हाळ (स्त्री.) प्रणालिका
पन्हें (न.) प्रपानकम्
पंप (इं. पु.)
द्रवाचा १ उत्तोलनी, उत्क्षेपणी
वायूचा २ प्रपूरणी
पपई (स्त्री.) पपीकः (वृक्षः)
पपीकं (फलम्)
पपनस (न.) प्रपनसम् (फलम्)
पर (वि.) १ श्रेष्ठ, अग्रय
२ भिन्न, इतर, पर
(पु.) शत्रुः, रिपुः, अरिः
(फारसी. न.) पक्षः, पतत्रम्,
पराचा कावळा करतो पतत्रेण पतङ्ग निर्माति ।
परकर (पु.) परिकरः (वस्त्रविशेषः)
परका (वि.) इतर, परकीय
परगणा (पु.) परिगणः,

परजणें (क्रिया.) तिज् (१० प.)
परटीण (स्त्री.) रजकी
परडी (स्त्री.) कुसुमधानी, पुष्पग्रहणी
परतणें (क्रि.) नि+वृत् (१आ.) परा+वृत् (१आ.)
परंतु (अव्य.) परं, पुनर्
परभारें (अव्यय) अन्यद्वारेण,
परवड (स्त्री.) दुर्दशा, दुरवस्था
परवा (स्त्री.) गणना
परवा (अव्यय.) १ परश्वः, २ परह्यः
परवानगी (फा. स्त्री.) अनुज्ञा, अनुमतिः
परवाना (फा. पु.) संमतिः अनुमतिः
परशु (पु.) परशुः, परश्वधः
परसू (न.) गृहपार्श्वम्
परस्पर (अव्यय) मिथः, अन्योन्यं, परस्परम्
परळ (न.) शरावम्
परागंदा (फा.) देशनिर्गत, (वि.) परित्यक्तराष्ट्र
पराग (पु.) पुष्परजस्, पुष्परेणुः
पराणी (स्त्री.) तोत्रम्, प्रतोदः
परात (स्त्री.) पात्री, प्रस्थाली
पॅरिग्राफ (इं. पु.) परिच्छेदः
परिघ (पु.) नेमिः, २ पर्यन्तः
परिवार (पु.) परिच्छदः, परिकरः
परीट (पु.) रजकः, निर्णेजकः
परीस (पु.) स्पर्शमणिः, स्पर्शः
परोपरीनें (अव्य.) विविधप्रकारैः, नैकविधम्
पर्वणी (स्त्री.) पर्वन् (न.) पुण्यदिनम्
पर्वत (पु.) गिरिः, पर्वतः, अद्रिः
पलंग (पु.) खट्वा, पर्यङ्कः, मञ्चकः
पलंगपोस (पु.) निचोलः, प्रच्छदपटः
पलटण (स्त्री.) दण्डानीकम्
पवनचक्की (स्त्री.) वायुचक्रं, वातयन्त्रम्
पवाडा (पु.) स्तुतिः, स्तोत्रं, प्रवादः
पवित्रा (पु.) प्रविचारः, बन्धकः
पशु (पु.) चतुष्पादः, पशुः
पश्चात्ताप (पु.) पश्चात्तापः, अनुतापः
पश्चिम (वि.) प्रतीची, वारुणी
पसंत (फा. वि.) संमत, अभिमत
पसंती (स्त्री) संमतिः
पसरणें (क्रि.) प्र+सृ (१ प.) प्र+स्तृ (९प.)
पसा (पु.) प्रसृतिः
पसारा (पु.) प्रसारः, प्रसारणम्
पस्तावा (पु.) पश्चात्तापः, अनुतापः
पहाट (स्त्री.) प्रभातं, निशान्तः
पहाटे (अव्यय) प्रगे, प्रभाते
पहारा (पु.) प्रहरकः
पहारेकरी (पु.) प्रहरिन्, रक्षापुरुषः
पहिलवान (पु.) मल्लः, कृतव्यायामः
पहिला (पु.) प्रथम, आद्य
पळणें (क्रि.) परा+अय् (१आ.) धाव् (१ प.)

पळपुटा (वि.) पलायनपर
पळवाट (स्त्री.) पलायनं, अपसरणम्
पळस (पु.) पलाशः, किंशुकः
पळी (स्त्री.) दर्वी
पक्षघात (पु.) पक्षघातः, स्तम्भः, सादः
पक्षपाती (वि.) गृह्य, भिन्नदर्शिन्
पक्षी (पु.) खगः, अण्डजः, पक्षिन्
पाईक (पु.) पदातिः, पदिकः, पत्तिः
पाऊण (संख्या.) पादोन
पाऊणकी (स्त्री.) पादोनाङ्की
पाऊल (न.) पदं, प्रक्रमः
पुढें पाऊल पडणें अग्रे पदं नि+क्षिप् (६ प.)
वांकडें पाऊल पडणें वक्रं पदं नि+क्षिप् (६ प.)
पावलें ओळखणें पदानि परि+चि (५ उ.) स्वभावं ज्ञा (९ उ.)
पावलावर पाऊल ठेवणें पदे पदं नि+धा (३ उ.)
पाऊलवाट (स्त्री.) पद्धतिः, पद्या, एकपदी
पाऊस (पु.) वर्षा, वर्षणम्
पाऊसपाणी (न.) वृष्टयादि
पाकळी (स्त्री.) दलं, पत्रम्
पाकिस्तान (फा.न.) पाकस्थानम्, पाकिस्तानम्
पाकीट (इं. न.) कोशः, कोषः संचिका
पाकोळी (स्त्री.) अजिनपत्रा, जतुः
पाखंड (वि.) नास्तिक, कुदृष्टि, मिथ्यादृष्टि
पाखडणें (क्रिया.) निस्+पू (९ उ.)
पाखर (स्त्री.) कृपा, दया, अनुकम्पा
पाखें (न.) पक्षः, वलभिः
पांग (पु.) १ उत्कटेच्छा, तीव्रेच्छा २ चिन्ता
पांग फेडणें १ इच्छां पूरयति। २ चिन्तां निवारयति।
पांगळा (वि.) पङ्गु, श्रोण
पागा (स्त्री) वाजिशाला, मन्दुरा
पांगुळगाडा (पु.) पर्पः, शकटिका
पागोटें (न.) शिरोवेष्टनं, उष्णीषम्
पांघरूण (न.) प्रावरणं, प्रावारः
पांच (संख्या.) पञ्चन्
पांचामुखी परमेश्वर पञ्चमुखेषु प्रभुः पञ्चमुख्यां परमेश्वरः
पांचवा (वि.) पञ्चम
पाचर (स्त्री.) कीलः, शङ्कुः
पाचू (पु.) मरकतं, हरिन्मणिः
पाचोळा (पु.) पर्णचूर्णं, शुष्कपर्णं
पाजणें (क्रिया.) पायय्
पांजरपोळ (पु.) पशुशाला
पाझर (पु.) स्रावः, द्रावः
पाझरणें (क्रिया.) प्र+स्रु (१ प.) प्र+द्रु (१ प.)
पाट (पु.) १ काष्ठासनम् २ प्रणाली, कुल्या
पाटलोण (स्त्री.) आपादचण्डालकम्
पाटा (पु.) दृषद् (स्त्री.)

पाटी (स्त्री.) १ पिटकं, करण्ड:
२ फलकम्, लेखफलकम्
पाटील (पु.) ग्रामणी:, ग्रामाधिकृत:
पाठ (स्त्री.) पृष्ठम्
(पु.) १ पाठ:
२ परिपाठ:, परंपरा
३ आवृत्ति:
पाठ करणें कण्ठस्थीकृ
पाठची बहीण-भाऊ
अनुजा, अनुज:
पाठ थोपटणें पृष्ठं आ+स्फालय्
पाठ पुरावा (पु.) साहाय्यं, पुरस्कार:
पाठराखण (स्त्री.) पृष्ठरक्षिका
पाठविणें (क्रिया.) प्रेषय्
पाठिंबा (पु) समर्थनम्, पुरस्करणम्
पाठीमागे (अव्यय) पश्चात्, पृष्ठतस्
पाठीराखा (पु.) पार्ष्णिग्राह:
पाडणें (क्रिया.) पातय्
पाडवा (पु.) वर्षप्रतिपद्
वर्षारम्भदिनम्
पाडा (पु.) दम्य:, वत्सतर:
पाडाव (पु.) परग्लानि:, पराभव:
पाडी (स्त्री.) शकृत्करि:, वत्सतरी
पांडुरोग (पु.) पण्डुव्याधि:
पांढरपेशा (पु.) कायस्थवृत्ति:, धवलवसन:
पांढरा (वि.) धवल, श्वेत, पाण्डुर
पाढा (पु.) पाठ:
पांढुरका (वि.) धूसर, पाण्डुर

पाणउतार (पु.) जलावतार:
(पु.) अपमान:, अनादर:
पाणपोई (स्त्री.) प्रपा, पानीय-शालिका
पाणबुडी (स्त्री.) सागरतलगा
पाणी (न.) जलं, नीरं, पानीयम्
पाणीदार (वि.) कान्तिमत्, तेजोयुत
पातक (न.) पापं, पातकम्
पातळ (वि.) १ द्रव,
२ कृश, क्षीण
(न.) स्त्रीवस्त्रं
पातें (अ.) फलं, फलकम्
पानवेल (स्त्री.) ताम्बूलवल्ली, ताम्बूली
पांथरी (स्त्री.) प्लीहा (पु.)
पाथरवट (पु.) दृषत्कार:, पाषाणकृत्
पानगा (पु.) पर्णभृष्टम्, पर्णापूपं
पान्हा (पु.) प्रस्नव:, प्रस्नुति:
पाप (न.) पापं, अंह:, दुरितम्
पापड (पु.) पर्पटं, पर्पट:
पापडी (स्त्री.) पर्पटी
पापणी (स्त्री.) नेत्रच्छद:
पक्ष्मन् (न.)
पापा (पु.) वत्सचुम्बनम्
पापी (वि.) पातकिन्, पापिन्
पापुदरा (द्रा) पु. लघुत्वच्, क्षुद्रकवचम्
पाप्याचा पितर (न.)
पातकिपूर्वज:, अतिकृशतनु:
पायंडा (पु.) उपक्रम:, प्रारम्भ:

पाय (पु.) पादः, अङ्घ्रिः, चरणः
पाया पडणें पादयोः पत् (१प.)
प्र + नम् (१प.)
पाय फुटणें पादौ उत् + पद्
(४ आ.)
वि + नश् (४ प.)
पायका (पु. इं.) पादिकः
पायगुण (पु.) पादगुणः
पायघड्या (स्त्री. अ.) मार्गवस्त्रं, रथ्यास्तृतवसनम्
पायघोळ (वि.) पादाग्रप्रापिन्, प्रपदालम्बिन्
पायचीत (वि.) पादाहत,
पायजमा (फॉ. पु.) पादायामः, पादायतः
पायताण (स्त्री.) पादत्राणम्, पदायता
पायथा (पु.) उपत्यका
पायदळ (न.) पत्तिः, पादातम्
पायधरणी (स्त्री.) पादग्राहिका
पाय पुसणें (न.) पादस्पृशः
पायपोस (फा. पु.) पादत्राणम्
कोणाचा पायपोस कोणाच्या पायांत नसणें कस्यापि पादत्राणं पादयोः नास्ति। सर्वत्र कोलाहलः वर्तते।
पायबंद (फा. पु.) पादबन्धनी
पायमल्ली (फा. स्त्री.) पादाहृतिः, अवहेलना
पायरी (स्त्री.) सोपानं, आरोहणं
(पोर्तु.) आम्रजातिः
पायलट (इं. पु.) वैमानिकः, विमानचालकः
पायवाट (स्त्री.) पद्धतिः, सरणिः
पाया (पु.) मूलाधारः, वास्तुः, भित्तिमूलम्
पायाळू (वि.) पादजानिः
पार (पु.) १ पारं, परतीरम्
२ वृक्षवेदिका
(अ.) परतः, दूरतः
पारख (स्त्री.) परीक्षा, ज्ञानम्
पारखणें (क्रिया.) परि + ईक्ष्
(१ आ.)
पारखा (वि.) १ वियुक्त,
२ अपरिचित, अनभ्यस्त
पारध (स्त्री.) मृगया
पारधी (पु.) मृगयुः, कुलिकः, मृगाजीवः
पारंबी (स्त्री.) प्ररोहः, जटा
पारवा (पु.) पारावतः, कपोतः
(वि.) कपोतवर्ण
पारशी (पु.) पारसीकः
पारा (पु.) पारदः, रसेन्द्रः
पारायण (नः) पारायणं, आवृत्तपाठः
पारिपत्य (न.) दण्डः, अभियानम्
पार्ट (इं. पु.) १) भूमिका,
२) भागः, अंशः
पार्टी (इ. पु.) नटः, कुशीलवः
पार्वती (स्त्री.) पार्वती, हिमालयकन्या, गौरी
पार्श्वभूमि (स्त्री.) पार्श्वभूमिः, परिस्थितिः,
पाल (स्त्री.) पल्ली, पल्लिका
पालखी (स्त्री.) नरयानं, शिबिका
पालथा (न.) न्यञ्च्, न्युब्ज
पालवी (स्त्री.) किसलयः, पल्लवः
पालुपद (न.) ध्रुवपदम्

पाल्हाळ (पु.) प्रपञ्च:
पल्लवितम्, विस्तार:,
पाव (संख्या) पादिक:, चतुर्थांश:
पाव (पोर्तु. पु.) रोटिका, भर्जिता
पावती (स्त्री.) स्वीकृतिपत्रं
पावसाळा (पु.) वर्षर्तु:
पांवा (पु.) वंश:, वेणु:
पावेतो (अ.) पर्यन्तम्
पांसरी (स्त्री.) पञ्चशेरी
पासून (अव्यय) प्रभृति
पासोडी (स्त्री.) कन्था,
स्थूलवस्त्रम्
पाहणें (क्रिया.) दृश् (पश्य) (१ प.)
पाहुणा (पु.) प्राघूर्णिक:, अतिथि:
पाहुणचार (पु.) आतिथेयी
पाळ (स्त्री.) कर्णपालि:
पाळणा (पु.) दोला, प्रेङ्खा
पाळणें (क्रिया) १) रक्ष् (१ प.)
२) पालय्
पाळत (स्त्री.) परिरक्षणं,
पर्यवेक्षणम्
पाळीव (वि.) पालित, अभ्यस्त
पिकदाणी (स्त्री.) पतद्ग्रह:,
प्रातिग्राह:
पिकलेला (पु.) पक्व, परिणत
पिकाऊ (वि.) सस्योपयुक्त,
विपुलसस्य
पिंगट (वि.) कडार, कपिल,
पिङ्ग
पिचका (डोळा) (वि.) चिल्ल,
क्लिन्न
पिचकारी (स्त्री.) बस्ति:,
शृङ्गम्
पिच्छा (पु.) निर्बन्ध:, अत्याग्रह:,
पिच्छा पुरविणें पुन: पुन: प्रच्छ्
(६ प.)
(६ प) मुहुर्मुहु: अनु+युज्
(७ उ.)
पिछाडी (स्त्री.) पार्ष्णि:, पृष्ठम्
पिंजर (स्त्री.) कुङ्कुमम्,
पिंजरा (पु.) पञ्जर:,
पिंजारी (पु.) कार्पासिक:,
पिटलें (न) पिष्टलम्,
(चणकपिष्टमयं व्यञ्जनम्)
पिठी (स्त्री.) समिता,
पिठूर (वि.) पिष्टधवल,
पिष्टशुभ्र
पिढी (स्त्री.) कुलं, वंश:,
पिढीजात (वि.) कुलागत,
महाकुलीन.
पिणें (क्रिया) पा (पिब) १ प.
पितर (पु.) पितृ, पिण्डभाज्
पितळ (स्त्री.) पित्तलम्, रीति:
पित्त (न.) पित्तं, पाचकम्
पिंपळ (पु.) पिप्पल:, बोधिवृक्ष:,
अश्वत्थ:,
पिलूं (न.) शाव:, शिशु:, डिम्भ:
पिवळा (वि.) पीत, हारिद्र,
पिशवी (स्त्री.) संचिका, आधानी
पिशवी (कातडी) (स्त्री.) भस्त्रि:
पिशाच (न.) पिशाच:, राक्षस:
पिसाट (वि.) संकसुक,
पिशाचग्रस्त
पिसारा (पु.) बर्ह:, कलाप:
पिसू (स्त्री.) देहिका, कुटकी
पिस्ता (पु.) अङ्कोट:, अङ्कोल:
मुकूलकम्

पिस्तूल (इं. न.) गुलिकास्त्रम्, अग्न्यस्त्रकम्
पीकपाणी (न.) सस्यजलर्द्धिः
पीछेहाट (स्त्री.) प्रतिहतिः
पीठ (न.) पिष्टं, चूर्णम्
पीडा (स्त्री.) बाधा, पीडा, व्यथा
पीडित (वि.) कदर्थित, विप्रकृत, पीडित
पीप (पोर्तु. न.) द्रोणी, मञ्जूषा
पीर (फा. पु.) यवनचैत्यम्,
पीस (न.) पिच्छं, बर्ह.
पीळ (पु.) संपीडः, व्याकुञ्चनम्
सुंभ जळला तरी पीळ कायम दग्धायाम् अपि रज्जौ पीडस्तदवस्थ एव
पीळदार (वि.) दृढ, सहत
पुकारणें (क्रिया.) आ+घोषय्
पुजारी (पु.) देवाजीवः, देवलः
पुटकुळी (स्त्री.) पिटकः, गुटिका
पुडकें (न.) संपुटः
पुढारी (पु.) अग्रणीः, नायकः
पुढे (अव्यय) पुरः, पुरस्तात्
पुतण्या (पु.) भ्रातृजः, भ्रात्रीयः
पुतळा (पु.) पुत्तलः, प्रतिपुरुषः
पुन्हा (अव्यय) पुनर्, भूयस्
पुरचुण्डी (स्त्री.) पोटलिका
पुरणपोळी (स्त्री.) पूरणपोलिका
पुरवठा (पु.) १) समृद्धिः, संभारः २) निर्वाहः
पुरवणी (स्त्री.) खिल, परिशिष्टम्
पुरावा (पु.) साक्ष्यं
पुरी (स्त्री.) १) पिष्टपूरः २) नगरी, पुरी
पुरे (अव्यय) अलं, कृतम्
पुरेसे (वि.) पर्याप्त, प्रकाम
पुष्कळ (वि.) बहु, पुष्कल, विपुल
पुष्कराज (पु.) मञ्जुमणिः
पुष्करिणी (स्त्री.) कुण्डं, सलिलाशयः
पुसट (वि) अस्पष्ट, विवर्ण
पुळी (स्त्री.) पिटकं, गण्डकः
पूजा (स्त्री.) अपचितिः, नमस्या, सपर्या, पूजा
पूड (स्त्री.) चूर्णं
पू (पु) पूय, पूतिः
पूर (पु.) पूरः, प्लवः
पेज (स्त्री.) मण्डः, पेया, काञ्जिकम्
पेटारा (पु.) पिटकः
पेटी (स्त्री.) पेटिका, मञ्जूषा
पेठ (स्त्री.) विपणिः, पण्यवीथिका
पेंड (स्त्री.) खलिः, तैलकिट्टं, पिण्याकः
पेंढा (पु.) पललम्, पलालः
पेंढी (स्त्री.) पूलिः
पेर (न.) पर्वन्, काण्डम्
पेरणें (क्रिया.) वप् (१ प.)
पेला (पु.) पारी, भाण्डकम्
पेन्शन (इं. न.) निवृत्तिवेतनम्
पेन्सिल (इं. स्त्री.) सीसलेखनी
पेपर (इं. पु.) १) कर्गजः, पत्रम् २) वृत्तपत्रं समाचारपत्रम् ३) लेखः
पेपरमिंट (इं. न.) शार्करिकं, (भक्ष्यम्)
पेव (न.) धान्यागारं, धान्यगृहम्

पेशवा (फा. पु.) मुख्यामात्यः, प्रधानामात्यः
पेहराव (पु.) नेपथ्यं, वस्त्रभूषा
पेगंबर (अर. पु.) देवदूतः, यवनगुरुः
पेंज (स्त्री.) पणः, ग्लहः, प्रतिज्ञा
पेंजार (फा. स्त्री.) पादत्राणम्
पेंजण (स्त्री.) नूपुरं, मञ्जीरम्
पेंदास (स्त्री.) परिवर्धनम्
पेंसा (पु.) धनं, संपद्
पेंलतीर (न.) परपारं, परतीरं
पेंलवान (पु.) मल्लः
पेंलू (पु) कणः (रत्नस्य) पक्षः (हीरकस्य)
पोकळ (वि.) रिक्त, अभरित
पोक्त (वि.) प्रौढ, निष्णात, विज्ञ
पोंक (न.) कुब्जता
पोंच (पु.) १) वैदग्ध्य, प्रगल्भता २) प्राप्तिवेदनी
पोट (न.) जठरं, तुन्दं, कुक्षिः
पोटाचा गोळा उदरपिण्डः
पोटांत घालणें कुक्षौ धृ (१०प.) क्षमां कृ (८ उ.)
पोटावारी कुक्षिभरणेन, ओदनदानेन
पोटांत ठेवणें उदरे नि+धा(३उ.) नि+गूहू (१ प.)
पोटांत दुखणें कुक्षिः व्यथ्(१आ.) मत्सरं वि+धा (३ उ.)
पोटगी (स्त्री.) भरणव्ययः, पोषणव्ययः
पोटचा (वि.) औरस
पोटतिडीक (स्त्री.) उदरशूलं, तीव्रोद्वेगः
पोटदुखी (स्त्री.) उदरव्यथा, उदरशूलम्
पोटभरू (वि.) आत्मंभरिः, कुक्षिभरिः, स्वोदरपूरकः
पोटरी (स्त्री.) जङ्घामध्यम्
पोटार्थी (वि.) उदरभरणपर, आत्मंभरिः
पोंत (पु.) १) पोतः, पाकः, अर्भकः २) उडुपं, प्लवः, पोतः (फा. पु.) १) दीपिका, प्रज्वलनी २) कृष्णमणिमालिका
पोतदार (फा. पु.) नाणकपरीक्षकः द्रव्यपरीक्षकः
पोतनीस (फा. पु.) निधिपः, कोशाध्यक्षः
पोपट (पु.) शुकः
पोपटपंची (स्त्री.) शुकालापः, अर्थहीनपाठः
पोफळ (स्त्री.) पूगीफलम्
पोर (न.) बालः, बालकम्
पोरका (वि.) अनाथ, पितृहीन
पोरकिडा (पु.) धान्यकीटः, सस्यकृमिः
पोरगा (पु.) तनयः, सुतः
पोरगी (स्त्री.) तनया, सुता, आत्मजा
पोरवडा–पोरवाडा (पु.) बालप्रचुरकुलम्
पोर्टर (इं. पु.) भारवाहः, भारहारः
पोलकें (न.) कञ्चुकम्, कार्पासिका

पोलाद (फार. न.) तीक्ष्णायसं, चित्रायसम्
पोलिटिकल (इं. वि.) राजकारणपटु, राजनीतिनिपुण
पोलिस (इं. पु.) आरक्षक:
पोवळे (न.) प्रवालं. विद्रुम:
पोशाक-ख (पु.) नेपथ्यम्, वेश:, परिधानम्,
पोशिंदा (फा. पु.) भर्ता, पालक:
पोळ (पु) वृष:, उत्सृष्टवृष:
पोळपाट (पु.) पोलिकाफलकम्, पोलीफलक:
पोळी (स्त्री) पोलिका
पोळे (न.) सौरघं, मधुयष्टि:
प्यादे (न.) शारि:,
प्यार (वि) प्रिय, कान्त
प्यारा (इं. पु.) परिच्छेद:
प्यास (स्त्री.) तृषा, तृष्णा
प्रत (स्त्री.) प्रतिकृति:
प्रतिपादणें (क्रिया.) वि+वेचय्, नि+रूपय्
प्रतिसाद (पु.) प्रत्युत्तरं, प्रतिवचनम्
प्रथा (स्त्री.) रीति:, सरणि:, पद्धति:
प्रबळ (वि.) शक्तिमत्, बलवत्
प्रभावळ (स्त्री.) १ प्रभावलयं, २ राजादिपरिवार:
प्रमाणें (अव्यय) इव, यथा
प्रयागवळ (पु.) प्रयागपुरोहित:, प्रयागोपाध्याय:
प्रसंगवशात् (अव्यय) कदाचित्, सहसा
सं।ोपात (अव्यय) यथासमयम्
प्रसवणें (क्रिया.) प्र+सू (२ आ.)
प्रस्थ (न.) १ प्रस्थ:, परिमाणं, २ अस्थानमहत्त्वम्
प्रस्थ माजविणें अस्थाने स्तु (२ उ.)
प्रांजल (ल) (वि.) सरल, दक्षिण
प्राणांतिक (वि.) प्राणहर, जीवितघातिन्
प्रॉमिसरी (इं. स्त्री.) प्रतिवचनी, प्रतिज्ञालेख:
प्रिन्सिपाल (इं.पु.) १ मुख्याध्यापक: २ प्राचार्य:
प्रेमळ (वि.) स्नेहयुत, प्रेमपूर्ण
प्रोफेसर (इं. पु.) आचार्य:, प्राध्यापक:,
प्लॅटफॉर्म (इं. पु.) यानपीठम्
प्लास्टर (इं. पु.) लेप:, उपनाह:
प्लॅटिनम् (इं. न.) महातु
प्लूरिसी (स्त्री.) फुप्फुसावरणदाह:
प्लेग (इं. पु.) ग्रन्थिज्वर:,
प्लेट (इं. स्त्री.) शराविका, स्थालिका

फ

फकी (स्त्री.) चूर्णं, पिष्टं
फकीर (फा. पु.) १ साधु:, विरक्त: २ निर्धन:, दरिद्र:
फकीरी (स्त्री.) भिक्षावृत्ति:
फक्कड (वि.) चारु, रुचिर
फॅक्टरी (इं. स्त्री.) निर्माणगृहम्, निर्माणस्थलम्, कर्मान्त:
फक्त (अ.) केवलम्, मात्रम्
फजिती (स्त्री.) विडम्बना, अकीर्ति:

टट (स्त्री.) भङ्गः, दरम्
टकळ (वि.) गर्ह्यवाक्
टका (पु.) प्रहारः, आघातः
ड (पु.) वृन्दं, समूहः
ंड (इ. पु.) द्रव्यनिधिः
डकें (न.) लक्तकम्, पटच्चरम्
डफड (स्त्री.) मर्मरः
डा (स्त्री.) स्फटा, फणा
णस (झाड) (पु.) पनसः, कण्टकफलः
(फळ) (पु.) पनसः, रसालः,
फणा (स्त्री.) १ फणा, स्फटा. २ कदलीफलगुच्छः
फणी (स्त्री.) प्रसाधनं, कङ्कतिका
फतवा (पु.) व्यवस्था, निर्णयः
फत्तर (पु.) प्रस्तरः, पाषाणः
फंद (पु.) व्यसनं, अत्यासक्तिः
फरमान (फा. पु.) आज्ञापत्रं, राजशासनं
फरक (पु.) विशेषः, भेदः,
फरशी (स्त्री.) १ शिलापट्टः, २ परशुः
फरसबंदी (स्त्री.) कुट्टिमः
फरसखाना (पु.) वस्तुसंग्रहस्थलम्
फराळ (पु.) फलाहारः, उपाहारः
फर्लो (इं.स्त्री.) निवृत्तिपूर्वविरामः
फलहीन (वि.) वन्ध्य,
फलंदाज (पु.) यष्टिधारिन्
फवारा (अर. पु.) यन्त्रशीकरः
फॅशन (इं. स्त्री.) अभिनवसरणिः, नूतनप्रथा
फसलेला (वि.) वञ्चित, प्रतारित
फसविणें (न.) अतिसंधानम्
फसविणारा (वि.) शठ, विप्रलम्भक
फसवणूक (स्त्री.) विप्रलब्धिः, वञ्चना, प्रतारणा
फळ (न.) १ फलम् २ परिणामः,
फळा (पु.) फलकः,
फळफळावळ (स्त्री.) विविध-फलसंहतिः
फाइल (इ. स्त्री.) पत्रधारणी
फाकणें (कि.) वि+स्तारय्
फाजील (वि.) अतिधृष्ट, वियात
फाजीलपणा (पु.) व्यतिक्रमः
फाडणें (क्रिया) वि+दारय्
फांदी (स्त्री.) शाखा, शिफा,
फायदा (पु.) १ लाभः, आयः २ हितम्, पथ्यम्
फायदेशीर (वि.) हितकर, लाभदायिन्
फार (अ.) दूरं, अत्यन्तम्
फारकत (अर. स्त्री.) १ ऋणमुक्तिपत्रम् २ परित्यागलेखः
फारशी (पु.) पारसीकः, (स्त्री.) पर्शुभाषा
फॉरेस्ट (इं. न.) अरण्यं, अटवी
फार्स (इं. पु.) प्रहसनं,
फाल्गुन (पु.) तपस्यः, फाल्गुनः,
फाशी वधदण्डः,
फांस (पु.) पाशः,
फासा (पु.) १ अक्षः, ग्लहः, २ शलाका, कुडुपः
फाळ (पु.) फालः, फलम्

फाळणी (स्त्री.) विभाजनं, विच्छेद:
फिकट (वि.) विवर्ण,
फिकीर (अर. स्त्री.) १ चिन्ता, २ खेद:, दुःखं
फितुरी (स्त्री.) भेद:, उपजाप:,
फितूर (वि.) उपजप्त, रिपुसहायकृत्
फिरणें (क्रि.) १ भ्रम्, (४ प.) २ चर् (१ प.) ३ वि+हृ (१ प.)
फिरती (स्त्री.) पर्यटनं, परिभ्रमणम्
फिरस्ता (फा. पु.) १ पान्थ:, पथिक: २ तीर्थयात्रिक:
फिर्याद (स्त्री.) व्यवहार:, अभियोग:
फिर्यादी (वि.) वादिन्, व्यवहारिन्
फिल्टर (इं. स्त्री.) शोधनं, उत्पवनं,
फी (इं. स्त्री.) शुल्कम्, मूल्यम्
फुकट (वि.) निष्फल, व्यर्थ निःशुल्कं, विनामूल्यम्
फुंकणी (स्त्री.) धमनी,
फुंकणें (क्रिया.) आ. + ध्मा (१प.)
फुंकर (पु.) फूत्कृति:, फूत्कार:
फुगणें (क्रिया.) श्वि. (१ प)
फुटका (वि.) भग्न, त्रुटित
फुटणें (क्रिया.) वि+दल् (१प.) स्फुट् (६ प.)
फुटलेलें (वि.) भिन्न, छिन्न, विदीर्ण
फुटीर (वि.) भेदग्राहिन् भेदसह
फुप्फुस (न.) क्लोमम्,
फुरसत (स्त्री.) अवसर:, समय:
फुलणें (क्रिया.) वि+कस् (१प.) वि+दल् (१ प.)
फुलपात्र (न.) पुष्पपात्रम्
फुशारकी (स्त्री.) प्रौढि:,
फूट (स्त्री.) १ भङ्ग:, छेद:, २ वमनस्यं, विरोध: ३ पल्लवप्ररोह: (इं. पु.) चरणं, मानविशेष:
फूटपाथ (इं. पु.) पदपथ:, पदमार्ग:
फूल (न.) पुष्पं, प्रसूनं, कुसुमम्
फूलवात (स्त्री.) पुष्पवर्ति:
फूस (स्त्री.) प्रोत्साहनं, गूढोत्तेजनम्
फेंकणें (क्रिया.) क्षिप्, (६ प.) कृ (६ प.)
फेटाळणें (क्रिया.) निर् + आ + कृ (८ उ.)
फेफरें (न.) भूतविक्रिया
फेरफार (पु.) विसंवाद:, वैकृतम्
फेरा (पु.) १ भ्रमि:, परिवर्त: २ परावर्तनम्,
फेरी (स्त्री.) परिभ्रमणं, भ्रमि:
फेरीवाला (पु.) वस्तुविक्रयक:
फेस (पु.) फेन:,
फेसाळ (वि.) फेनिल,
फैर (स्त्री.) अस्त्रवृष्टि:, शस्त्रवर्षणम्
फैलाव (पु.) प्रसर:, विस्तार:,
फोटो (इं. पु.) छायाचित्रम्
फोड (पु.) गण्ड:, पिटक:, स्फोट:
फोटोग्राफर (इं.पु.) छायाचित्रकृत्

फोटोग्राफी (इं. स्त्री.) छायाचित्रणम्
फोडणी (स्त्री.) स्फोटनी
फोडणें (क्रिया.) स्फोटय्, भेदय्, त्रोटय्, वि+दारय्
फोनोग्राफ (इं. पु.) ध्वनियन्त्रम्
फोल (न.) धान्यास्थि, तुषम्
फौज (स्त्री.) सैन्यं, बलं, अनीकम्
फौजदार (पु.) आरक्षकप्रमुखः
फौजदारी (स्त्री.) दण्डाधिकरणम्

ब

बँक (इं. स्त्री.) अधिकोषः
बकरा (पु.) बस्तः, वर्करः
बकवा (स्त्री.) प्रलापः, प्रजल्पनम्
बकाल (अर. वि.) अव्यवस्थित, अशुचि
बखर (स्त्री.) गद्येतिहासः, गद्यचरितम्
बखळ (स्त्री.) भग्नगृहभूमिः
बखेडा (पु.) कलहः, वैरं, विरोधः
बगल (स्त्री.) बाहुमूलम्
बगळा (पु.) बकः, दीर्घजङ्घः
बंगला (पु.) प्रासादः, भवनम्
बगलबच्चा (पु) परतन्त्रः, पराधीनः, कक्षापत्यम्
बगी (स्त्री.) अश्वयानं, अश्वरथः
बगीचा (पु.) प्रसादिका, पुष्पोद्यानम्
बचाव (पु.) संरक्षणं, परित्राणम्
बच्चा (पु.) अर्भकः, पोतः,
बजरबट्टू (पु) खर्वदृढबटुः
बजवय्या (पु.) वाद्यवादिन्, वाद्यवादकः
बजेट (इं. न.) आयव्ययपत्रम्
बट (स्त्री.) कचपुञ्जः
बटन (इं. न.) गण्डः
बटाटा (पु.) सुकन्दः, आलुकन्दः
बँड (इं. पु.) वाद्यवृन्दम्
बंड (न.) व्युत्थानं, प्रकृतिक्षोभः
बंडखोर (वि.) क्षोभकृत्, व्युत्थानकर
बडगा (पु.) यष्टिः, दण्डः
बडतर्फ (फा. वि.) निष्कासित, दूरीकृत
बडबड (स्त्री.) प्रलापः, प्रजल्पितम्
बडबड्या (वि.) जल्पाक, मुखर
बढती (स्त्री.) प्रवृद्धिः, समुन्नतिः, उत्कर्षः
बडीशेप (स्त्री.) मधुरसा, मागधी
बढाई (स्त्री.) विकत्थनं, आत्मश्लाघा
बंडी (स्त्री.) बन्धनी, कञ्चुकविशेषः
बतावणी (स्त्री.) कपटाभिनयः
बत्तासा (पु.) वाताशः, सितबुद्बुदः
बत्तिशी (स्त्री.) दन्तपालिः, दन्तपङ्क्तिः
बत्तिशी दाखविणें स्मितं कृ (८ड.) दन्तपङ्क्ति दर्शय्
बत्तिशी रंगविणें दन्तपङ्क्ति रञ्ज् (१० प.) चपेटिकां दा (३ उ.)
बत्तीस (संख्या.) द्वात्रिंशत्
बत्तीसावे (वि.) द्वात्रिंशत्तम

बदक (न.) कादम्बः, कलहंसः
बदफैली (वि.) दुश्चरित, परदाररत
बदनामी (स्त्री.) अपकीर्तिः, अयशः
बदल (पु.) परिवर्तः, विचालः
बदाम (पु.) मधुरं, वातामम्
बद्दल (अ.) तदर्थं. तत्स्थाने
बद्दू (फा. वि.) कलङ्कित, दूषित
बधिर (वि.) जड, स्तब्ध, बधिर
बंद (पु.) बन्धनम्, बन्धः
(वि.) १ पिहित, तिरोहित, २ प्रतिषिद्ध, विरुद्ध
बंदर (फा. न.) १ मर्कटः, वानरः २ नौखातम्
बंदा (फा. पु.) दासः
(वि.) अखण्ड, पूर्ण
बंदिस्त (फा. वि.) भित्तिवेष्टित
बंदी (फा. पु.) कारागृहस्थः
(स्त्री.) प्रतिरोधः, प्रतिबन्धः
बंदीखाना (फा. पु.) कारागृहम्
बंदूक (स्त्री.) नालास्त्रं, गुलिकास्त्रम्
बंदोबस्त (फा. पु.) परिरक्षणं, सर्वतोरक्षा
बंधारा (पु.) सेतुः, बन्धः
बनावट (वि.) कृत्रिम, कृतक
(स्त्री.) रचना, घटना
बनियन (इं. पु.) वक्षश्छदः, वक्षोवृतिः
बंब (पोर्तु. पु.) जलक्षेपकम्
बयाणा (पु.) प्राग्दत्तधनम्
बरकत (अर. स्त्री.) लाभः, प्राप्तिः
बरगडी (स्त्री.) पर्शुः
बरचा (स्त्री) प्रासः, कुन्तः
बरणी (स्त्री.) पुटग्रीवः
बरहुकूम (फा. अ.) यथादेशं, यथाज्ञम्
बराक (स्त्री.) कोष्ठपङ्क्तिः, कोष्ठसरणिः
बरोबर (अ.) सह, साकं
(वि.) युक्त, समीचीन
बर्फ (पु.) तुहिनं, हिमम्
बर्फी (स्त्री.) क्षैरेयी, पायसमिष्टम्
बलाढ्य (वि.) बलशालिन्, महाबल
बलात्कार (पु.) घर्षणं, दूषणम्
बशी (स्त्री.) शराविका
बस (फा. अ.) अलं,
(इं. स्त्री.) सकलयानम्
बसणें (क्रिया.) उप+विश् (६ प.)
बहाणा (पु.) छद्मन् (न.) कपटम्
बहर (फा. पु.) १ वैपुल्यं, अतिशयः, भरः २ पुष्पाद्याविर्भावः
बहिरा (वि.) बधिर, अकर्ण
बहिष्कार (पु.) १ परिवर्जनं, २ निष्कासनं,
बहीण (स्त्री.) भगिनी, स्वसृ
बहुतकरून (अ.) प्रायः, बहुशः
बळ (न.) सामर्थ्यं, बलं
बळकट (वि.) दृढ, गाढ, बलवत्
बक्षीस (न.) पारितोषिकम्
बाई (स्त्री.) स्त्री, वनिता
बाईलबुद्धि (वि.) स्त्रीविधेय
बाऊ (पु.) भीतिः, भयम्
बांक (पु.) वक्रता, कौटिल्यम्

बाकी (स्त्री.) शेषः
बाग (स्त्री.) वृक्षवाटिका, कुसुमवनम्
बांगडी (स्त्री.) कटकं, वलयं
बागुरडा (पु.) तैलपायिका, पिङ्गकपिशा
बाज (स्त्री.) पर्यङ्कः, रज्ज्वासिका
बाजा (पु.) वाद्यं
बाजार (पु.) आपणः, विपणिः
बाजारबुणगे (पु.) दासकुलम्
बाजू (स्त्री.) पार्श्वम्
बाटली (इं. स्त्री.) कूपिका
बाठ (स्त्री.) आम्रबीजम्
बाड (न.) लिखितपत्रादिसंग्रहः
बांड (पु.) १ तरुणः, युवन्
२ काष्ठखण्डः
बाडगा (वि.) भ्रष्ट, पतित
बाण (पु.) १ काण्डः, शरः, बाणः
२ नार्मदः पाषाणः
बाणा (पु.) १ प्रतिज्ञा, दृढव्रतम्
२ अभिमानः, अहंकारः
बाणेदार (वि.) मनस्विन्, मानिन्
बात (स्त्री.) मृषावादः
बातमी (स्त्री.) वार्ता, प्रवृत्तिः
बातमीदार (पु.) वार्ताहरः, वृत्तहरः
बातमीपत्र (न.) वृत्तपत्रम्, वार्तापत्रम्
बादली (स्त्री.) उदञ्चनं, जलाधानी
बादशहा (फा. पु.) राजाधिराजः, सार्वभौमः
बांध (पु.) बन्धः, पूरणः
बांधा (पु.) शरीरयष्टिः, देहबन्धः
बांधेसूद (वि.) संस्थित, सुस्थित
बाप (पु.) जनकः, पिता
बापडा (वि.) वराक
बॉम्ब (इं. पु.) अग्न्यस्त्रम्
बाब (स्त्री.) १ विषयः, वस्तु
२ धनम्,
३ आयः
बांबू (पु.) वंशः, त्वक्सारः
बाभळ (स्त्री.) कण्टालुः, कण्टकिन्
बायबल (न.) ख्रिस्तगीता, ख्रिस्तवेदः
बायको (स्त्री.) पत्नी, भार्या
बारकाईने (अ.) निपुणं, सूक्ष्मम्
बारनिशी (स्त्री.) स्मृतिपत्रम्
बारसें (न.) नामकरणम्
बारा (संख्या) द्वादशन्
बारावा (वि.) द्वादश
बाराखडी (स्त्री.) द्वादशिका
बारी (स्त्री.) १ पर्यायः, अनुक्रमः,
२ पङ्क्तिः, राजिः
बारीक (वि.) कृशतनु
बारीकसारीक (वि.) क्षुद्र, अगण्य, उपेक्ष्य
बालक (न.) डिम्भः, बालकः, माणवकः
बावटा (पु.) ध्वजः,
बावन्न (संख्या) द्विपञ्चाशत्
बावनकशी (वि.) शुद्धतम
बावीस (संख्या) द्वाविंशति

बावीसावा (वि.) द्वाविंश
बाशिंग (न.) भालशृङ्गम्
बासष्ट (संख्या) द्विषष्टि:
बासष्टावा (वि.) द्विषष्ट
बाहत्तर (संख्या) द्विसप्तति:
बाहुली (स्त्री.) पाञ्चालिका, कृत्रिमपुत्रिका
बाहेर (अ.) बहि:,
बाळ (न.) अपत्यं, अर्भकम्
बाळंतीण (स्त्री.) सूतिका, प्रजाता
बाळसें (न.) बालपुष्टि:, बालदार्ढ्यम्
बिकट (वि.) विषम, दुर्गम
बिगर (फा. अ.) विना
बिघाड (पु.) विक्रिया, वैकृतम्
बिचारा (वि.) तपस्विन्, वराक
बिछाना (पु.) तल्पं, शय्या
बिजली (स्त्री.) विद्युत्, तडित्
बिजागीर (स्त्री.) द्वारयन्त्रम्
बिजवर (पु.) द्विर्वर:
बिंदी (स्त्री.) ललाटिका
बिंदु (पु.) बिन्दु:
बिनचूक (अ.) यथावत्, निर्दुष्टम्
बिनधोक (अ.) निर्भयम्, निर्भीकम्
बिब्बा (पु.) भल्लातक:,
बिऱ्हाड (न.) समावास:
बिल (इं. न.) १ विधेयकम्
२ मूल्यपट्टिका, देयपत्रम्
बिलंदर (फा. वि.) धूर्ततर, वञ्चकतम
बिस्तरा (पु.) आस्तर:, आस्तरणम्
बी (न.) बीजं,
बीड (न.) कृष्णायसं, नीललोहम्
बीळ (न.) बिलं, रन्ध्रं, सुषि:
बुक्का (पु.) १ पटवास:, कृष्णचूर्णम्
२ मुष्टिप्रहार:
बुचडा (पु.) कबरी
बुजगावणें (न.) चञ्चा
बुजरा (वि.) अधृष्ट, शालीन
बुट्टी (स्त्री.) पिटक:
बुडणें (क्रिया.) नि + मस्ज् (६ प.)
बुडबुडा (पु.) बुद्बुद:
बुडी (स्त्री.) गाह:
बुदला (पुं.) खल्ल:
बुन्धा (पु.) बुध्न:, वृक्षमूलम्
बुबुळ (न.) तारका, कनीनिका
बुरखा (पु.) निचोल:, प्रच्छदपट:
बुरुज (पु.) अट्टाल:, प्राचीरम्
बुरूड (पु.) वैणव:, कटकृत्
बुळबुळीत (वि.) चिक्कण, मसृण
बूट (इं. पु.) पादत्राणं, पन्नद्ध्री
बूड (न.) तलं, बुध्नम्
बेकायदेशीर (वि.) अवैध
बेगमी (स्त्री.) निचय:, संग्रह:
बेचव (वि.) नीरस, विरस
बेचाळिस (संख्या) द्विचत्वारिंशत्
बेचैन (वि.) अस्वस्थ
बेछूट (वि.) अनिर्बन्ध
बेट (न.) द्वीपं; अन्तरीपम्
बेडी (स्त्री.) निगड:, शृङ्खला

बेडूक (पु.) दर्दुरः भेकः
बेत (पु.) चिकीर्षितं, मनोगतम्
बेताल (वि.) निरङ्कुश, स्वैरवृत्ति
बेदाणा (पु.) मृद्वीका, लघुद्राक्षा
बेफाम (वि.) विवश
बेफिकीर (वि.) निःसङ्ग, अनपेक्ष
बेबंदशाही (स्त्री.) अराजकम्
बेंबी (स्त्री.) नाभिः, तुन्दिः
बेरी (स्त्री.) खलः
बेरीज (स्त्री.) योगः, पिण्डः
बेल (पु.) बिल्वदलं, बिल्वपत्रम्
बेवारशी (वि.) अदायिक
बेशुद्ध (वि.) मूर्छित, अचेतन
बेसन (न.) चणकपिष्टम्
बेसावध (वि.) प्रमादिन्, अनवहित
बेसूर (वि.) विस्वर, अवगीत
बेहडा (पु.) बिभीतकः
बेहोष (वि.) मूर्च्छित, विसंज्ञ
बैठक (स्त्री.) १ आस्तरणं, आच्छादनम् २ आसनं, उपवेशनम्
बैरागी (पु.) परिव्राजकः, विरागिन्
बैल (पु.) उक्षन्, बलीवर्दः
बोकड (पु.) छागः, बस्तः
बोका (पु.) मार्जारः
बोगदा (पु.) गिरिविवरं, गिरिसुषिरम्
बोट (स्त्री.) नौका, तरणिः (न.) अङ्गुलिः, करशाखा
बोथट (वि.) कुण्ठ, अतीक्ष्ण
बोर (स्त्री.) बदरी, कोलिः (न.) बदरं, कोलम्
बोर्डिंग (इं. न.) निवासगृहम्, वसतिगृहम्
बोल (पु.) १ शब्दः, ध्वनिः २ दूषणम्, आक्षेपः
बोलबाला (पु.) प्रसिद्धिः, ख्यातिः, कीर्तिः
बोली (स्त्री.) १ संलापभाषा, २ आश्रवणम्, प्रतिश्रवणम्
बोळ (पु.) संबाधपथः. संकुलमार्गः
बोळवण (स्त्री.) ससत्कृति-विसर्जनम्
बोळा (पु.) वस्त्रगुटिका
ब्याद (स्त्री) पीडा, बाधा
बॅरिस्टर (इं.पु.) व्यवहारपण्डितः, स्मृतिज्ञः
ब्रश (इं. पु.) शोधनं, कूर्चः
ब्रीद (न.) प्रतिज्ञा
ब्रेक (इं. पु.) वेगरोधः

भ

भक्कम (वि.) द्रढीयस्, गाढ
भक्त (वि.) भक्त, उपासक
भक्ति (स्त्री.) १ भक्तिः २ श्रद्धा
भंग (पु.) भङ्गः उच्छेदः, विनाशः
भगदाड (न.) स्थूलरन्ध्रम्, प्रदरम्
भगवा (पु.) काषायः, परिपाटलः
भगवें (वि.) काषाय,
भंगी (पु.) मलहारकः
भगीरथ प्रयत्न (पु.) महायत्नः, महाश्रमः
भर्जें (न.) भर्जितम्

भटकणें (क्रि.) परि+भ्रम् (४प.) परि + अट् (१ प.)
भटक्या (वि.) भ्रमणशील, पर्यटनपर
भटजी (पु.) भिक्षुकः, उपाध्यायः, पुरोहितः
भटारखाना (पु.) १ भोजनगृहम् २ उपाहारगृहम्
भट्टी (स्त्री.) संधानी, आपाकः, कन्दुः
भडकणें (क्रि.) प्र + ज्वल् (१प.)
भडका (पु.) १ दाहः, संतापः २ क्षोभः
भडमुंज्या (पु.) भ्राष्ट्रमिन्धः, भ्रष्टिकारः
भडवा (पु.) कुण्डाशिन्, विटः
भंडारा (पु.) ग्रामभोजनम्,
भंडारी (पु.) मण्डहारकः, मद्यविक्रयकः
भडिमार (पु.) सततक्षेपः, संततघातः
भणंग (पु.) रङ्कः दरिद्रः, निःस्वः
भत्ता (पु.) मार्गादिव्ययः
भपका (पु.) १ सुगन्धोद्गारः, सुगन्धप्रसरः
भपकेदार (वि.) परिमलयुत, सगन्धोद्गार
भंबेरी (स्त्री.) अवमानः तिरस्कारः
भय (न.) भीतिः, भयम्
भयंकर (वि.) भयंकर, भयावह, घोर
भयचकित (वि.) संभ्रान्त, त्रस्त
भयप्रद (वि.) उत्त्रासन, भयावह
भयप्रदर्शन (न.) बिभीषिका
भयभीत (वि.) विक्लव, व्याकुल
भयाण (वि.) भयावह, भीतिप्रद
भयानक (वि.) घोर, भयावह, दारुण
भय्या (पु.) १ दौवारिकः, द्वारपालः २ दुग्धाजीवः ३ भ्राता, सहोदरः
भर (पु.) भरः, अतिशयः
भरड (वि.) स्थूल, अनणु
भरडा (पु.) स्थूलचूर्णम्
भरणी (स्त्री.) भरणी, यमदेवता
भरणें (क्रि.) पूर् (१० प.)
भरती (स्त्री.) १ वेला, सागर-जलवृद्धिः, पूरः २ प्रवेशः ३ उन्नतिः, उत्कर्षः
भरपाई (स्त्री.) निष्कृतिः
भरतें (न.) अतिरेकः, भरः, अतिशयः
भरतकाम (न.) सूचिकर्म
भरभराट (स्त्री.) उत्कर्षः, समृद्धिः
भरलेला (वि.) पूर्ण, पूरित
भरंवसा (पु.) विश्वासः
भराभर (अ.) त्वरितं, शीघ्रम्
भरीत (न.) पूरितं, भरितम् (वृन्ताकादेः)
भरीव (वि.) घन, निरन्तर, सान्द्र
भलता (वि.) अयुक्त, अपरिचित
भला (वि.) भद्र, सौम्य, शुभ
भलाई (स्त्री.) सुजनता, साधुता
भलावण (स्त्री.) १ प्रशस्तिपत्रम् २ गौरववचनम्
भवति न भवति (स्त्री.) चर्चा, वादः

भविष्य (न.) भविष्यम्
भविष्यकाळ (पु.) आयतिः, उत्तरकालः
भवानी (स्त्री.) १ पार्वती, भवानी २ प्रथमक्रयः, क्रयारम्भः
भसाडा (वि.) कर्कश, कठोर, कर्णारुन्तुद
भस्म (न.) भसितम्, भस्मन्, भूतिः
भक्ष्य (न.) भोज्यम्, भक्ष्यम्
भाई (पु.) १ सहोदरः भ्राता २ साम्यवादिन्
भाऊ (पु.) भ्राता, बन्धुः
भाऊबंद (पु.) दायादः, सबन्धुः, अंशहरः
भाऊबीज (स्त्री.) १ यमद्वितीया २ भगिनीप्राभृतम्
भाकड (वि.) वन्ध्य
भाकरी (स्त्री.) पिष्टकं, रोटिका, भास्करी
भांग (स्त्री.) मादिनी, विजया (पु.) सीमन्तः, केशवेशः
भाग (पु.) अंशः, भागः
भागाकार (पु.) भागहारः, लब्धिः
भागीदार (पु.) भागिकः, भागिन् भागहरः
भागीरथी (स्त्री.) गंगा, जाह्नवी, भागीरथी
भाग्य (न.) भाग्यं, नियतिः, विधिः
भाग्यवान (वि.) भाग्यशालिन्, सुभग
भाचा (पु.) भागिनेयः, स्वस्रीयः
भाची (स्त्री) भागिनेयी, स्वस्रीया
भाजक (पु.) छेदः, हृदः
भाजकें (वि.) भर्जित, भृष्ट
भाजी (स्त्री.) शाकः, भाजी
भाज्य (न.) हार्यः, अंशः
भाट (पु.) मागधः, बन्दिन्, सूतः
भांडखोर (वि.) कलहकर, कलहप्रिय
भांडण (न.) कलहः, वैरम्, विद्वेषः
भांडवल (न.) नीवीः, परिपणः, मूलधनम्
भांडार (न.) भाण्डागारं, निधिः, संग्रहः
भांडे (न.) भाण्डम्, पात्रं, भाजनम्
भाडें (न.) भाटकम्
भाडेकरी (पु.) भाटकदः, गृहभोजिन्
भाडोत्री (वि.) भाटकित, भाटकानीत
भात (न.) शालिः (पु.) ओदनः, कूरं, अन्नम्
भातकण (पु.) सतुषशालिः
भाता (पु.) तूणः, तूणीरः (लोहाराचा) भस्त्रिका
भातुकली (स्त्री.) ओदनपाकिका (शिशुक्रीडा)
भादवा-भाद्रपद (पु.) भाद्रपदः
भान (न.) १ संज्ञा, चेतना २ स्मृतिः ३ अवधानम्
भानगड (स्त्री.) विघ्नः, अन्तरायः, प्रत्यूहः

भाबडा (वि.) ऋजु, सरल, अकुटिल
भांबावलेला (वि.) संभ्रान्त
भामटा-टचा (पु.) पश्यतोहरः
भार (पु.) भारः,
भारदस्त (वि.) १ भारयुत, घन २ प्रौढ, अतिप्रशस्त
भारी (वि.) १ गुरु, विशाल, २ महामूल्य
भालदार (पु.) वेत्रधरः द्वारपालः
भाला (पु.) प्रासः, शूलं, कुन्तः
भालू (स्त्री) क्रोष्ट्री
भाव (पु.) १ मनः, चेतः २ भक्तिः, रतिः ३ सत्ता, भावः
भावजय (स्त्री) भ्रातुजाया, प्रजावती
भावंड (न.) सोदरः, सहोदरः
भावोजी (पु.) देवरः, पतिभ्राता
भाषा (स्त्री) वाच्, भाषा, वाणी
भाषण (न.) जल्पः, भाषणम्, भाषितम्
भाषावार (क्रि. वि,) भाषानुसारम्,
भास (पु.) आभासः
भाळणें (क्रिया.) मुह् (४ प.)
भिकबाळी (स्त्री.) कर्णिकम्, कर्णभूषणम्
भिकार(वि.)क्षुद्र, तुच्छ, त्याज्य
भिकारी (पु.) भिक्षुः, याचकः, याचनकः
भिंग (न.) १ वृत्तकाचः, २ दर्पणः, आदर्शः
भिजलेला (वि.) समुक्षित, आर्द्र, क्लिन्न
भिडस्त (वि.) अपत्रपिष्णु, लज्जाशील
भिडू (पु.) सपक्षः, क्रीडासखः
भिंत (स्त्री) भित्तिः
भित्रा (वि.) भीरु, कातर
भिल्ल (पु.) किरातः, शबरः, पुलिन्दः, भिल्लः
भिवई (स्त्री.) भ्रूः, भ्रूलता
भिस्ती (पु.) दृतिहरः
भिक्षावळ (स्त्री.) बटुभैक्षम्,
भिक्षुक (पु.) पुरोहितः, भिक्षुकः
भिक्षेकरी (पु) भिक्षुकः, भिक्षोपजीविन्
भीक (स्त्री.) भिक्षा, याचना
भुईकोट (पु,) महीदुर्गं, भूदुर्गः
भुंकणें (क्रि.) बुक्क् (१ प.) भष् (१ प.)
भुकटी (स्त्री.) चूर्णम्
भुंगा (पु.) भ्रमरः, मधुलिहः
भुगा (पु.) चूर्णम्
भुज (पु.) बाहुः, भुजः, हस्तः
भुयार (न.) सुरङ्गा, विवरम्
भुरटा (वि.) अनगार, भ्रमणशील
भुवई (स्त्री.) भ्रुकुटिः
भुसा (पु.) १ काष्ठचूर्णम् २ निष्पावः
भूक (स्त्री.) क्षुधा, बुभुक्षा
भूकंप (पु.) धरणीकम्पः, भूमिकम्पः
भूत (न.) १ प्रेतः, पिशाचः २ भूतकालः, गतकालः (वि.) जात भत

भूपाळी (स्त्री.) प्रातर्गीतम्
भूमि (स्त्री.) भू, भूमिः, अचला
भूमिका (स्त्री.) वेशान्तरपरिग्रहः
भूमिति (स्त्री.) भूमितिः
भूर्जवृक्ष (पु.) वल्कद्रुमः, भूर्जः
भूदंड (पु.) अकारणदण्डः
भूल (स्त्री.) १ विस्मरणं, विस्मृतिः
२ दोषः, अपराधः
३ भ्रान्तिः, भ्रमः
४ मोहनौषधम्
भूषण (न.) भूषणं, अलंकारः
भूषविणें (क्रि.) प्र + साधय्
भूस (न.) तुषः, धान्यास्थि
बुसं, कडङ्गरं
भेकड (वि.) भीरु, भीलु, भीलुक
भेंकर (न.) वातमृगः
भेग (स्त्री.) श्वभ्रं, दरः
भेट (स्त्री.) १ प्राभृतम्, उपायनम्
२ संमिलनं, समागमः
भेटणें (क्रिया.) मिल् (६ प)
सम् + गम् (१ प.)
भेदभाव (पु.) द्वैतम्, द्वैधं
भेरी (स्त्री.) भेरी, दुन्दुभिः
भेसळ (स्त्री.) संमिश्रणं,
भेसूर (वि.) भयावह, भयानक
भेळ (स्त्री.) मिश्रिता,
भोई (पु.) १ धीवरः, मत्स्याजीवः
२ शिबिकावाहिन्
भोंक (न.) छिद्रं, रन्ध्रम्
भोंकर (न.) श्लेष्मातकम्
भोग (पु.) भुक्तिः, भोगः
भोगणें (क्रि.) अनु + भू (१ प.)
भुज् (७ उ.)
भोगवटा (पु.) भुक्तिः, अनुभवः
भोंगळ (वि.) शिथिल, अदृढ,
अव्यवस्थित
भोजन (न.) भोजनं, आहारः
भोजनभाऊ (पु.) पात्रेसमितः,
भोजनबन्धुः
भोपळा (पु.) तुम्बः, तुम्बीफलम्
भोंवरा (पु.) १ आवर्तः, अम्भोभ्रमः
२ भ्रमणः
भोंवळ (स्त्री.) मूर्च्छा, भ्रमिः
भोळसर (वि.) मुग्ध, विश्रब्ध
भोळा (वि.) मुग्ध, विश्रब्ध
भ्रंश (पु.) च्युतिः, विभ्रंशः
भ्याड (वि.) कातर, भीरु
भ्रामक (वि.) भ्रमावह,
भ्रमजनक
भ्यालेला (वि.) भीत, त्रस्त, चकित

म

मऊ (वि.) मृदु, कोमल,
मकर (पु.) १ ग्राहः, नक्रः, मकरः
२ मकरराशिः
मकरकुंडल (न.) मकरावतंसः
मकरंद (पु.) मकरन्दः, पुष्परसः,
मधु
मकान (अर. न.) गृहं, भवनम्
मक्ता (पु.) क्रयविक्रयाधिकारः
मखमल (अर. स्त्री.) श्लक्ष्णवस्त्रं
मखर (न.) तोरणादिभूषित-
स्थानम्
मखलाशी (फा. स्त्री.) १ भाष्यं
विवृतिः, वृत्तिः
२ वाचोयुक्तिः
मख्ख (वि.) गभीराशय,

मख्खी (स्त्री.) मर्म, रहस्यं, तत्त्वम्
मग (अ.) १ अनन्तरं, ततस्ततः
२ अग्रतः, पुरतः
३ तावत्
मगज (फा. पु.) १ अस्थिसारः
२ मस्तिष्कम्
मगदूर (अद. पु.) सामर्थ्य, बलम्
मगर (पु.) ग्राहः, नक्रः, मकरः
मगरमिठी (स्त्री.) नक्रग्रहः, दृढबन्धः
मगरूर (अर. वि.) दृप्त, गर्वित, उन्मत्त,
मंगल (वि.) शुभ, शोभन,
(न.) १कल्याणं, मङ्गलं, शुभम्
२ मङ्गलपद्यम्
मंगळ (पु) अङ्गारकः, कुजः, भौमः
मंगळवार (पु.) भौमवासरः,
मंगळागौर (स्त्री.) मङ्गलगौरी-पूजा
मचमच (स्त्री.) मचत्कृतिः, **मचत्कार**
खाण्यापेक्षा मचमच फार
आहाराधिका मचत्कृतिः
मचमचीत (वि.) अरुचि, अस्वादु
मचूळ (वि.) रुचिहीन,
मच्छर (पु.) दंशः, मशकः
मच्छरदाणी (स्त्री.) मशकहरी.
मच्छीमार (पु.) धीवरः, कैवर्तः, दाशः
मजकूर (अर. पु.) वार्ता, वृत्तम्
मजबूत (वि.) दृढ, बलवत्
मजल (अर. स्त्री.) १एकदिनमार्गः
२ अधिरामाक्रान्तपथः
मजला (पु.) भूमिः, तलम्
मजा (फा. स्त्री.) सुखं, आनन्दः, प्रमोदः
मॅजिस्ट्रेट (इं. पु.) १ न्यायाधीशः न्यायाधिकृतः
२ दण्डनायकः, दण्डाधिकारिन्
मजुरी (स्त्री.) वेतनं, भृतिः
मंजूर (अर. वि.) अनुमत, संमत, स्वीकृत
मजूर (पु.) वैतनिकः, कर्मकृत्
मंजूळ (वि.) मनोज्ञ, मञ्जु, मञ्जुल
मजेदार (फा. वि.) १ स्वादु, रुचिकर,
२ प्रमोदावाह, सुखप्रद
मज्जा (स्त्री.) अस्थिसारः, मज्जा
मज्जाव (पु.) प्रतिबन्धः, प्रतिरोधः
मटकी (स्त्री.) मकुष्टः, वनमुद्गः
मट्कन्-मट्दिशी (अ.) सद्यः, सपदि, झटिति
मटन (इं.न.) अविमांसं, मेषपिशितं
मटार (पु.) रेणुकः, मुण्डचणकः
मठ (पु.) १ मठः, संन्यासिनिवासः
२ आश्रमः, पाठशाला
मठी (स्त्री.) क्षुद्रमठः, आश्रमकः
मठ्ठ (वि.) मन्द, स्थूलमति, जड
मठ्ठा (पु.) घोलं, मथितम्
मंडई (स्त्री.) शाकापणः,
मडकें (न.) मृत्पात्रं, मणिकम्
मंडळ (न.) मण्डलं, सभा

मंडळी (स्त्री.) १ जनसमुदायः, समाजः
२ कुटुम्बं, भार्या
मढें (न.) शवः, प्रेतम्
मणका (पु) पृष्ठवंशभागः
मणि (पु.) १ रत्नं, मणिः
२ अक्षः, गुलिका
मणेर (पु.) मणिकारः
मत (न.) १ अभिप्रायः, आशयः
२ मतम्
मतभेद (पु.) विप्रतिपत्तिः, विकल्पः
मंतरलेले (वि.) अभिमन्त्रितम्
मतलब (अर. पु.) आशयः, अभिप्रायः
मतलबी (अर. वि.) स्वार्थपरायण
मत्ता (अर. स्त्री.) द्रव्यं, धनं, ऐश्वर्यम्
मंत्रजागर (पु.) मन्त्रपठनं, वेदघोषः
मथळा (पु.) शीर्षकम्
मदत (स्त्री.) साहाय्यम्
मदतनीस (पु.) सहायकः, साहाय्यकारित्
मदार (अर. स्त्री.) आधारः
मध (पु.) मधु, भ्रामरम्
मधमाशी (स्त्री.) सरघा, मधुमक्षिका
मधुकुल्या (स्त्री.) मिष्टान्नभोजनम्
घृतकुल्या-मधुकुल्या मिष्टान्नवैपुल्यम्
मधला (वि.) मध्यम, मध्यगत
मधून (अ.) मध्यतः
मधोमध (अ.) मध्ये, मध्यभागे
मध्यंतरीं (अव्यय) अत्रान्तरे
मध्यरात्र (स्त्री.) निशीथः,
मध्यानरात्र (स्त्री.) निशीथः, अर्धरात्रम्
मन (न.) मनस्, चित्तं, अन्तःकरणम्
मनकवडा (पु.) पराशयज्ञ
मनगट (न.) मणिबन्धः
मनधरणी (स्त्री.) चाटुः श्लाघावचस्
मनमिळाऊ (वि.) दक्षिण, परच्छान्दानुवर्तिन्
मनमुराद (वि.) यथेच्छम्, आतृप्ति
मनसुबा (अर. पु.) मनोगतं, अभिप्रायः
मनसोक्त (अ.) स्वैरं, यथेच्छम्
मनस्वी (वि.) विपुल, अत्यधिक
मनाई (स्त्री.) प्रतिषेधः, निवारणम्
मॅनेजर (इ. पु.) व्यवस्थापकः, कार्यदर्शिन्
मनोरा (पु.) १ अट्टालः,
२ मनोरथः
मयत (अर. वि.) मृत, दिवंगत
मरगळ (स्त्री.) ग्लानिः, म्लानिः, क्लमः
मरण (न.) मृतिः, मरणम्
मरणें (क्रिया.) मृ. (४ आ.)
मरतुकडा (वि.) क्षीण, कृशतर
मराठा (पु.) महाराष्ट्रिकः
मराठी (स्त्री.) महाराष्ट्री
मरातब (अर. स्त्री.) गौरवं, अधिकारपदम्
मर्जी (स्त्री.) १ इच्छा, रुचिः
२ प्रसादः, अनुग्रहः
मर्द (फा. पु.) पुरुषः, नरः

मर्दानी (वि.) पौरुषेय, नरानुकूल
मर्म (न.) १ मर्म, जीवस्थानम्,
२ गूढाभिप्रायः, व्यङ्ग्यार्थः
३ रहस्यम्, गोप्यम्
मर्यादशील (वि.) विनीत, अनुद्धत.
मर्यादा (स्त्री.) १ सीमा,
२ नियमः, व्यवस्था
३ शिष्टाचारः
मलई (स्त्री.) क्षीरशरः, सन्तानिका
मलखांब (पु.) मल्लस्तम्भः
मलम (फा.न.) उपदेहः, अनुलेपः
मलमल (स्त्री.) सूक्ष्मवस्त्रं,
श्लक्ष्णवसनम्
मलिदा (फा. पु.) मर्दितं,
मिष्टान्नविशेषः
मलूल (वि.) म्लान, लुलितगात्र
मलेरिया (इं. पु.) विषमज्वरः,
मशकज्वरः
मवाली (वि.) असंस्कृत, व्रात्य
मवाळ (वि.) मृदु, सौम्य
मशागत (अर. स्त्री.) श्रमः
प्रयत्नः, उद्योगः
मशाल (स्त्री.) प्रदीपिका
मशीद (अर. स्त्री) यवनानां,
प्रार्थनागृहम्
मसण (म.) श्मशानं, प्रेतभूमिः
मसलत (स्त्री.) मन्त्रः, रहस्यः-
विचारः
मसाला (पु.) वेशवारः, स्वादनं,
उपस्कारः
मस्त (वि.) १ मत्त, दृप्त, गर्वित
२ रुचिर, मनोज्ञ
मस्करी (स्त्री.) परिहासः,
नर्मवचनम्

मस्ती (स्त्री.) १ मदः, उन्मादः
२ मदस्रुतिः
महंत (पु.) मठाधीशः
महशूर (अर. वि.) विख्यात,
प्रसिद्ध
महसूल (अर. पु.) करः, बलिः,
राजस्वम्
महाग (वि.) महार्घ, बहुमूल्य
महागाई (स्त्री.) महार्घता.
महार (पु.) अन्त्यजः, चाण्डालः
महारवाडा (पु.) अन्त्यजवासः
चाण्डालवीथिः
महिना (पु.) मासः
मळ (पु.) किट्टं, मलः
मळणी (स्त्री.) निस्तुषीकरणम्
मळलेला (वि.) १ मलिन
२ प्रहृत
मळा (पु.) शाकिनं, शाकटम्
माई (स्त्री.) जननी, मातृ
माउली (स्त्री.) जननी, मातृ
माऊ (स्त्री.) मार्जारः
माकड (न.) मर्कटः, वानरः
माखणें (क्रिया.) अञ्ज् (७ उ.)
माग (पु.) १ तन्त्रम्
२ मार्गः सरणिः
३ गवेषणं, अन्वेषणम्
मांग (पु.) मातंगः, चाण्डालः
मागणी (स्त्री.) प्रार्थना, याचना
मागणे (क्रिया.) याच् (१आ.)
मागमूस (पु.) सर्वथा अनुपलम्भः,
लेशतोऽप्यपरिज्ञानम्
मागला (वि.) जघन्य, चरम,
अन्त्य
मागून (अ.) पश्चात्, अनन्तरं

मागें (अ.) १ पृष्ठतः,
२ पूर्वम्, प्राक्
मागेंपुढें (अ.) पुनः, कदाचित्
माघ (पु.) माघः, तपस् (पु.)
माघार (स्त्री.) विनिवृत्तिः
माजघर (न.) गर्भागारम्, मध्य-
गृहं, गर्भगृहम्
मांजर (न.) बिडालः, मार्जारः
माजलेला (वि.) मत्त, दृप्त
माजी (वि.) भूतपूर्व, जातपूर्व
माठ (पु.) मणिकं
माड (पु.) नारिकेरः (लः),
ध्वजद्रुमः
मांडणी (स्त्री.) रचना, विन्यासः
मांडलिक (पु.) सामन्तः
मांडव (पु.) मण्डपः, वितर्दिः
मांडव परतणें (णी) मण्डपो-
द्वासनभोजनम्
मांडा (पु.) मण्डकः
माडी (स्त्री.) १ अट्टालकः, तल्पम्
२ नारिकेरी, मधुकम्
मांडी (स्त्री.) ऊरुः, अङ्कः
माणिक (न.) पद्मरागः, कुरुविन्दः
माणुसकी (स्त्री.) मानवता,
सहृदयता
माणूस (पु.) मनुष्यः, मर्त्यः,
मानवः
मातबर (अर. वि.) प्रशस्य, श्रेष्ठ
माता (स्त्री.) मातृ, जननी
माती (स्त्री.) मृत्तिका, मृत्स्ना
मातेरें (न.) दुरवस्था, दुर्दशा
मादक (वि.) मादन, मदावह
मादी (स्त्री.) स्त्री
माधुकरी (पु.) भिक्षावृत्तिः

मान (स्त्री.) कण्ठः, गलः, ग्रीवा
(पु.) गर्वः, मानः, अहंकार
मानकरी (पु.) पूजार्हः, सत्कारार्हः
मानगुटी (स्त्री.) कण्ठपृष्ठं,
गलपृष्ठदेशः
मानणें (क्रिया.) १ मन् (४ आ.)
२ परि + पालय्
मानपान (पु.) गौरवं, सत्कृतिः
मानी (वि.) अभिमानशालिन्
माप (न.) मानं, परिमाणं
माफी (स्त्री.) क्षमा
मामंजी (पु.) श्वशुरः
मामा (पु.) मातुलः
मामी (स्त्री.) मातुलानी, मातुली
मामेबहीण (स्त्री.) मातुलेयी
मामेभाऊ (पु.) मातुलेयः
माया (स्त्री.) १ माया, प्रकृतिः
२ ममता, स्नेहः
मायाळू (वि.) वत्सल, स्निग्ध
मायावी (वि.) कुहक, निकृत,
छद्मचारिन्
मारणें (क्रिया.) १ तड् (१०प.)
आ + हन् (२ प.)
२ अप + हृ (१ प.)
मारवाडी (पु.) मरुदेशजः
मारामार (स्त्री.) १ मारणताडनं
२ दीर्घप्रयत्नः
३ संमर्दातिशयः
४ दौर्लभ्यं, काठन्यम्
मारामारी (स्त्री.) मारणताडनं,
अभिमर्दः
मारुति (पु.) हनूमत्, आञ्जनेयः
मारून मुटकून (अ.) अत्याग्रहेण,
हठात्

मारेकरी (पु.) वधकः, घातकः
मार्केट (इं. न.) आपणः, विपणिः
मार्ग (पु.) मार्गः, अध्वन् (पु.) वर्त्मन् (न.)
मार्गदर्शक (पु.) मार्गादेशकः, निदेष्टृ
मार्गशीर्ष (पु.) आग्रहायणः, मार्गशीर्षः
मार्मिक (वि.) रसज्ञ, सहृदय
मार्फत (अर. अ.) द्वारा, द्वारेण
माल (पु.) सामग्री, वस्तुजातम्
मालक (पु.) स्वामिन्, पतिः ईश्वरः
मालकी (स्त्री.) प्रभुता, स्वामित्वम्
मालकीण (स्त्री.) स्वामिनी
मालमत्ता (स्त्री.) परिबर्हः, ऋक्थम्
मालविणें (क्रिया.) निर्+वापय्
मालिन्य (न.) मलिनता, मालिन्यम्
मालिश (फा. स्त्री.) मर्दनम्
मावणें (क्रिया.) परि + मा. (२ प.) सम् + मा. (२ प.)
मांवदें (न.) तीर्थयात्रा-परिपूर्ण-तावृतम्
मावशी (स्त्री.) मातृष्वसृ (स्त्री.)
मावसभाऊ (पु.) मातृष्वसेयः
मावळणें (क्रिया.) अस्तं या (२ प.) अस्तं इ (२ प.)
मावळती (स्त्री.) पश्चिमाशा, अस्तदिशा, वारुणी
मावा (पु.) किलाटः, घनीकृतदुग्धम्
माशी (स्त्री.) मक्षिका
मांस (न.) पललं, क्रव्यं, मांसम्
मासला (पु.) प्रतिमानम्
मासलेदार-मासलेवाईक (वि.)
१ प्रतिमानीकृत,
२ विचित्र,
३ चारु, रमणीय
मासा (पु.) मीनः, मत्स्यः
मासिक (न.) मासिकम्
मास्तर (इं. पु.) अध्यापकः, शिक्षकः
माहितगार (पु.) नदीष्ण, पारा-वारीण
माहिती (स्त्री.) १ परिचयः
२ ज्ञानम्
माहूत (पु.) गजारोहः, हस्तिपकः
माहेर (न.) १ मातृगृहं,
२ आश्रयस्थानम्
माहेरवाशीण (स्त्री.) पितृगृह-वासिनी
माळ (स्त्री.) १ माल्यं, स्रज्, माला
२ पङ्क्तिः,
माळी (पु.) मालाकारः, पुष्पा-जीवः
मिचमिच (स्त्री.) नयनोन्मीलन-निमीलनं
मिजास (फा. स्त्री.) दर्पः, गर्वः, अभिमानः
मिजासखोर (फा. वि.) दृप्त, गर्वित,
मिटणें (क्रिया.) नि + मील् (१ प.)

मिठाई (स्त्री.) मिष्टं, मिष्टान्नम्
मिठागर (न.) लवणाकरः
मिठी (स्त्री) कण्ठग्रहः
मिणमिणीत (वि.) मन्दज्वलन
मित्र (पु.) मित्रं, सखा, सुहृद्
मिंधा (वि.) उपकारक्रीत
मिनिट (न.) क्षणः, निमेषः
मिरची (स्त्री.) रक्तमरिचं, तीव्रशक्तिः
मिरपूड (स्त्री.) मरिचचूर्णम्
मिरवणूक (स्त्री.) रथयात्रा, शोभायात्रा
मिराशी (अर. पु.) वंशाधिकारिन्
मिरास (अर. स्त्री.) वंशाधिकारः
मिरी-मिरें (न.) मरिचं, कटुकं, श्यामम्
मिलाफ (पु.) युतिः, मेलनम्
मिशनरी (इं. पु.) ख्रिस्तधर्मप्रचारकः
मिशाळ (पु.) श्मश्रुलः
मिशी (स्त्री.) श्मश्रु (न.)
मिसळ (स्त्री.) मिश्रणं, संकरः
मिळकत (स्त्री.) आयः, अधिगमः, प्राप्तिः
मिळणें (क्रिया.) अधि + गम् (१ प.)
प्र + आप् (५ उ.)
मीटर (इं. पु.) १ मानयन्त्रम्
२ परिमाणं, मात्रं
मीठ (न.) लवणं, क्षारं
मुकटा (पु.) कौशेयम्
मुका (वि.) मूक
(पु.) चुम्बनम्
मुकाट्यानें (अ.) तूष्णीं, निभृतम्
मुकुट (पु.) किरीटं
मुक्काम (पु.) निवेशः, विरामः
मुखदुर्बळ (वि.) मितभाषिन्
मितवाच्
मुखवटा (पु.) मुखप्रतिमा, मुखप्रतिकृतिः
मुखस्तंभ (वि.) अवचन, पिहितमुख
मुंगळा (पु.) स्थूलशीर्षः
मुंगी (स्त्री.) पिपीलिका, वम्री
मुंगूस (न.) नकुलः, सर्पारिः
मुंज (पु.) मुञ्जतृणं, मौञ्जी
(स्त्री.) उपनयनं, मौञ्जीबन्धनम्
मुजरा (पु.) प्रणामः, अभिवादनम्
मुंडकें (न.) शीर्ष, मुण्डं, मस्तकम्
मुडदूस (पु.) बालरोगः, बालव्याधिः
मुंडावळ (स्त्री.) ललामकम्
मुंडासे (न.) उष्णीषं, शिरोवेष्टनम्
मुत्सद्दी (फा. पु.) नीतिकोविदः नयनिपुणः
मुत्सद्देगिरी (फा. स्त्री.) नीतिनैपुण्यम्
मुतारी (स्त्री.) मूत्रस्थानम्
मुदत (स्त्री.) समयः, अवधिः
मुद्दल (न.) मूलधनं, नीवी
मुद्दा (पु.) प्रश्नः, विमर्शविषयः
मुद्दाम (अ.) हेतुतः
मुद्देसूद (वि.) साभिप्राय, युक्तियुत
मुद्रक (पु.) मुद्रणकर्तृ
मुद्रकः
मुद्रण (न.) मुद्राङ्कनं, मुद्रणम्

मुद्रा (स्त्री.) १ मुखसंस्थानम्
२ नाणकं, मुद्रा
३ मुद्रिका,
नामाङ्कनी
मुनसफ (अर. पु.) न्यायाधीशः,
मुबलक (अर. वि.) विपुल,
बहुल, बहु
मुरदा (फा. पु.) शवः, प्रेतम्
मुरदाड (फा. वि.) लज्जाहीन,
जड
मुरब्बा-मुरंबा (अर. पु.) मिष्ट-
पाकः, फलोपस्करः
मुरब्बी (अर. पु.) नयकोविदः,
राजनीतिनिपुणः
मुरली (स्त्री.) वंशः, वेणुः
मुलकी (वि.) १ स्वदेशसंबन्धिन्
२ शासनसंबद्ध; शासकीय
मुलगा (पु.) तनयः, अङ्गजः,
तनूजः
मुलगी (स्त्री.) कन्या, सुता,
तनया
मुलायम (अर. पु.) कोमलतम,
श्लक्ष्णतर
मुलूख (अर. पु.) प्रान्तः, देशः,
विषयः
मुशाफिर (अर. पु.) पथिकः,
पान्थः
मुशाहिरा (अर. पु.) वेतनं, भृतिः
मुसकट (न.) मुखं, आस्यं, तुण्डम्
मुसलमान (अर. पु.) यवनः,
मोहंमदीयः
मुसळ (न.) मुसलम्, कण्डनी
मुसळधार पाऊस: धारासंपातः,
आसारः

मुळव्याध (स्त्री.) अर्शः,
मूलव्याधिः
मुळा (पु.) मूलकः
मुळमुळू (अ.) अस्पष्टं, मन्दतरम्
मूग (पु.) मुद्गः, शारदः
मूठ (स्त्री.) मुष्टिः
मुठीत असणें मुष्टौ स्था (१प.)
मूठमाती देणें मुष्टिमृत्तिकां दा,
(१ प.)
मूत (न.) मूत्रं, प्रस्रावः
मूद (स्त्री.) मुद्रा (ओदनादेः)
मूर्तिमंत (वि.) शरीरधारिन्,
सशरीर
मूल (न.) डिम्भः, शिशुः, तोकं
मूस (स्त्री.) मूषा
मूळ (न.) १ मूलं
२ आधारः
३ आरम्भः
मेख (स्त्री.) कीलः, शङ्कुः
मेघ (पु.) मेघः, नीरदः
मेजवानी (स्त्री.) मिष्टभोजनम्
मेंढा (पु.) मेषः, रोमशः
मेण (न.) सिक्थं, क्षौद्रजम्
मेणबत्ती (स्त्री.) सिक्थवर्तिः
मेणा (पु.) चतुरस्रयानं
मेतकूट (न) १ मात्रकूटं,
(उपस्करविशेषः)
२ दृढसौहार्दम्
मेंदू (पु.) मस्तिष्कम्
मेवा (पु.) शुष्कफलम्
मेवामिठाई (स्त्री.) सशुष्कफल-
मिष्टान्नम्
मेहुणा (पु.) १ श्यालः
२ भगिनीपतिः

मेहुणी (स्त्री.) जायास्वसृ (स्त्री.)
मेहूण (न.) मिथुनं, द्वन्द्वम्
मेळा (पु.) मेलकः, उत्सवः
मैदा (पु.) समिता
मैदान (फा. न.) १ ग्रामान्तभूः
२ क्रीडास्थानं, क्रीडाङ्गणम्
मैल (इं. पु.) अर्धक्रोशः, क्रोशार्धम्
मोकळा (वि.) रिक्त, अनिबद्ध, मुक्त
मोची (पु.) चर्मकारः, पादूकारः
मोजका (वि.) परिमित
मोजणें (क्रिया.) गण् (१० प.)
परि + मा (२ प.)
मोट (स्त्री.) जलाहरणी
मोठा (वि.) स्थूल, दृढ, बलवत्
मोड (पु.) १ पराभवः, पराजयः
२ अङ्कुरः
(स्त्री.) १ भग्नपात्रादि
२ क्षुद्रनाणकम्
मोडणी (स्त्री.) सरणिः, पद्धतिः, रीतिः
मोडतोड (स्त्री.) विध्वंसः, भञ्जनत्रोटनम्
मोतद्दार (फा. पु.) अश्वरक्षकः
मोताद (अर. स्त्री.) मानं, प्रमाणं
(वि.) निःस्व, दरिद्रः
मोरचेल (पु. न.) शिखण्डचामरः, कलापव्यजनम्
मोसम (अर. पु.) उचितकालः, ऋतुः, समयः
मोहबत (अर. स्त्री.) १ कृपा, दया
२ स्नेहः, प्रेमन् (पु.)
मोहर (फा. पु.) आम्रकुसुमं, चूतमञ्जरी
(स्त्री.) १ सुवर्णनिष्कः
२ मुद्रा
मोहोरबंद (वि.) मुद्राङ्कित
मोहोरम (अर. पु.) १ यवनोत्सवः
२ यावनः प्रथममासः
मोळी (स्त्री.) काष्ठभारः
मौलवी (अर. पु.) यवनगुरुः
म्यान (फा. न.) असिकोशः, खड्गपिधानम्
म्हण (स्त्री.) बोधवाक्यम्
म्हातारा (वि.) वृद्ध, जीर्ण
म्हैस (स्त्री.) महिषी

य

यः कश्चित् (वि.) क्षुद्र, सामान्य
यकृत् यकृत् (न.), पित्ताशयः, कालखण्डम्
यच्चयावत् (अ.) सर्व, सकल, समग्र
यजमान (पु.) १ धवः, पतिः
२ यजमानः, यज्ञकृत्
३ स्वामिन् (पु.)
यति (पु.) १ संन्यासिन्, परिव्राजकः
२ यतिः, विरामः
यत्किंचित् (अ.) अत्यल्प, लवमात्रं
यत्न (पु.) प्रयत्नः, उद्यमः, चेष्टितम्
यंत्र (न) १ यन्त्रम्
२ साधनं, उपकरणम्
३ अग्न्यस्त्रम्
४ अङ्काक्षरयुतं कोष्ठकचित्रम् (तन्त्रशास्त्रे)

यथातथा (अ.) १ कष्टेन, श्रमेण
२ अल्पशः
यथाशास्त्र (अ.) यथाविधि, यथाशास्त्रम्
यथासांग (अ.) परिपूर्णतया, अन्यूनतया
यथेच्छ (अ.) कामं, प्रकामं, यथेप्सितम्
यदाकदाचित् (अ.) यदि
यम (पु.) कालः, यमः, दण्डधरः
यमक (न.) यमकम् (शब्दालंकारः)
यमुना (स्त्री.) कालिन्दी, यमुना, सूर्यतनया
यल्लम्मा (स्त्री.) रेणुका, देवताविशेषः
यवन (पु.) यवनः, म्लेच्छः, अनार्यः
यश (न.) यशस् (न.), कीर्तिः
यशस्वी (वि.) १ जयशालिन्, विजयिन्
२ कीर्तिमत्
३ उत्तीर्ण (परीक्षायां)
यक्ष (पु.) यक्षः, गुह्यकः
यक्षिणी (स्त्री.) यक्षी, यक्षस्त्री
यज्ञ (पु.) १ यज्ञः, अध्वरः, यागः, क्रतुः
२ धर्मकृत्यं, पुण्यकार्यम्
याचक (पु.) वनीपकः, याचनकः, अर्थिन्
याचना (स्त्री.) याच्ञा, प्रार्थना
यात, याती (स्त्री.) १ जातिः
२ प्रकारः, भेदः
यातना (स्त्री.) वेदना, व्यथा, यातना
यातायात (स्त्री.) प्रयासः, अकारणश्रमः
यात्रेकरू (पु.) यात्रिकः, तीर्थयायिन्
याद (फा. स्त्री.) १ स्मृतिः, स्मरणम्
२ सूचिः, परिगणना
यादवी (स्त्री.) अन्तःकलहः
यादी (फा. स्त्री.) सूचिः, नामावलिः
यार (फा. पु.) सुहृद् मित्रम्
यारी (फा. स्त्री.) उत्तोलनी
यार्ड (इं. पु.) द्विहस्तमानम्
युक्त (वि.) १ योग्य, उचित
२ सहित
३ युक्त, बद्ध
युक्ति (स्त्री.) १ उपायः
२ तर्कः, कल्पना
युनिव्हर्सिटी (इं. स्त्री.) विद्यापीठं विश्वविद्यालयः
युरेनस (इं. पु.) वरुणः (ग्रहविशेषः)
युरोपियन (इं. वि.) यूरोपीय
येजा (स्त्री.) १ गतागतिः
२ वृथागमनम्
येणें (न.) ऋणम्.
येणेप्रमाणें (वि.) एवम्
येणेजाणें (न.) दृढपरिचयः, संव्यवहारः
येथें (अ.) अत्र, इह
येरझार (स्त्री.) गतागतं, यातायातम्

योग (पु.) १ संयोगः, संश्लेषः
२ मनःस्थैर्यं, चित्तै-
काग्य्रम्
योगायोग (पु.) काकतालीयं,
अतर्कितप्राप्तिः
योजना (स्त्री.) १ उपायकल्पना
२ नियुक्तिः
३ व्यवस्था, आयोजनम्
यौवन (न.) तारुण्यं, यौवनम्

र

रंक (पु.) दरिद्रः, दुर्गतः, निःस्वः
रकम-रक्कम (स्त्री.) द्रव्यं, धनं,
संपत्तिः
रकाना (फा. पु.) स्तम्भः,पृष्ठार्धः,
पत्रांशः
रक्त (न.) रुधिरं, रक्तं,
शोणितम्
रक्तपिती (पु.) गलितकुष्ठं
रक्तबंबाळ (वि.) शोणितोक्षित,
रक्तस्नात
रक्तवाहिनी (स्त्री.) धमनिः,सिरा
रखरखीत (वि.) १ अत्युष्ण,
तीव्र, दारुण
२ निर्जन, विविक्त, अमनुष्य
रखवालदार (पु.) आरक्षकः
रखेली (स्त्री.) उपपत्नी,उपभार्या
रग (फा. स्त्री.) दर्पः, अवलेपः
(इ. पु.) और्णप्रावरणं, कम्बलः
रंग (पु.) १ रागः, वर्णः,
२ शोभा, रामणीयकम्
३ नाट्यगृहम्
४ ऊहः, तर्कः
रगड (वि.) बहु, विपुल
रगभूमि (स्त्री.) नाट्यगृहं,
नाट्यशाला
रंगमहाल (पु.) केलिगृहं, विला-
सभवनम्, प्रमोदभवनम्
रगडणें (क्रिया.) सम + मृद्
(९ प.)
रंगविणें (क्रिया.) रञ्जय्
रंगारी (पु.) रञ्जकः, रङ्गाजीवः
रंगेल (वि.) विलासिन्, भोगपर
रचणें (क्रिया.) वि + रच्
(१० प.)
आ + रच् (१० प.)
रज (पु.) १ पांसुः, धूलिः
२ रजोगुणः
३ लवः, कणः
रजई (फा. स्त्री.) तूलाच्छादनी,
रजा (अर. स्त्री.) १ विरामः,
२ अनुज्ञा, संमतिः
रजिस्टर (इं. न.) लेख्यपत्रं,
पञ्जिका
रडणें (क्रिया.) रुद् (२ प.)
क्रन्द् (१ प.)
रताळें (न.) रक्तकन्दः
रथ (पु.) स्यन्दनः, रथः
रद्द (वि.) प्रत्याख्यात, निराकृत
रद्दी (स्त्री.) त्याज्यपत्रततिः
(वि.) अनुपयुक्त, त्याज्य
रंध्र (न.) छिद्रं, रोकं, रन्ध्रम्
रपाटा (पु.) आघातः, प्रहारः
रपेट (स्त्री.) धावनं, द्रुतचलनम्

रफ (इं. वि.) १ अमृदु, दुःस्पर्श २ विषम, नतोन्नत
रफू (फा. पु.) छिद्रपूरणं, रन्ध्रसमीकृतिः
रब्बी (अर. न.) द्वितीयसस्यं, चैत्रसस्यम्
रयत (अर. स्त्री.) १ प्रजा, जनः २ कृषीवलः
रवंथ (पु.) रोमन्थः, चर्वितचर्वणम्
रवा (पु) गोधूमचूर्णम्
रवानगी (फा. स्त्री.) प्रस्थानं, प्रयाणम्
रवी (स्त्री.) मन्थः, मन्थनः
रश्शी (स्त्री.) रज्जुः, गुणः दामन् (न.)
रश्शीखेच (पु.) रज्जुकर्षणी, (क्रीडा)
रसभरित (वि) रसपूर्ण, सरस
रसरशीत (वि.) रसपरिप्लुत, प्रत्यग्र.
रसीद (स्त्री.) प्राप्तिपत्रम्
रस्ता (पु.) मार्गः, वर्त्मन्, पथिन् (पु.)
रसाळ (वि.) रसपूर्ण, रसपरिप्लुत (पु.) रसालः, सहकारः
रसिक (पु.) रसज्ञः, सहृदयः काव्यमर्मज्ञः
रहाट (पु.) जलयन्त्रं, घटीयन्त्रम्
रहिवासी (पु.) वास्तव्य, निवासिन्
राई (स्त्री.) १ वीथिः, आवलिः, पङ्क्तिः, राजिः २ सर्षपः
राऊत (पु.) अश्वारोहः, अश्वपतिः
राकट (वि.) दृढाङ्ग, कठिनगात्र
राख (स्त्री) भसितं, भस्मन् (न.) रक्षा
राखण (स्त्री.) संरक्षणम्, परिपालनम्
राखणें (क्रिया.) रक्ष् (१प.)
राखरांगोळी (स्त्री.) भस्मीभवनम्, भस्मसात्कृतिः
राखुंडी (स्त्री.) दन्तधावनं, दन्तचूर्णम्
राग (पु.) १ क्रोधः, कोपः, रोषः २ रागः (भैरवादिः)
रांग (स्त्री.) पङ्क्तिः, आलिः, वीथिः, आवलिः
रांगणें (क्रिया.) जानुना क्रम् (४ प.)
रागावलेला (वि.) क्रुद्ध, कुपित
रांगोळी (स्त्री.) उपलचूर्णं
राजकारण (न.) राजनीतिः
रांजण (पु.) कुम्भिका
रांजणवाडी (स्त्री.) अधिमांसः, कुम्भिका
राजमार्ग (पु.) महापथः, घण्टापथः
राजवाडा (पु.) प्रासादः, राजसदनं, सौधम्
राजा (पु.) नृपः, भूपः, राजन् (पु.)
राठ (वि.) परुष, कर्कश
रांड (स्त्री.) वेश्या, पुंश्चली
रांडलेक (पु.) वैधवेय, काणेलीमातृक
राणी (स्त्री.) महिषी, राज्ञी
रातकिडा (पु.) झिल्लिका, चीरी

रातांधळा (वि.) निशान्ध, राञ्यन्धक
रातोरात (अ.) रात्रावेव
रात्र (स्त्री.) निशा, रात्रिः, यामिनी
रात्रंदिवस (अ.) दिवानिशम्, अहर्निशम्, रात्रिंदिवम्
रात्रीं (अ.) नक्तं, दोषा
रान (न.) अरण्यं, वनं, काननम्
रानकेळ (स्त्री.) शिलारम्भा, वनमोचा
रानडुक्कर (पु.) वराहः, सूकरः
रायतें (न.) अम्लव्यञ्जनम्, दाधिकम् (व्यञ्जनम्)
राष्ट्र (न.) राष्ट्रं, देशः
रास (स्त्री.) १ राशिः (मेषादिः) २ राशिः, समूहः
रास्त (वि.) उचित, योग्य
राहुटी (स्त्री.) गुल्मी, पटमण्डपिका
राळ (स्त्री.) सर्जः, सालरसः
राक्षस (पु.) असुरः, राक्षसः, निशाचरः
रिकामपण (न.) कार्यराहित्यम्
रिकामा (वि.) रिक्त, शून्य, कार्यरहित
रिठा (पु.) रिष्टः, फेनिलः
रिता (वि.) रिक्त, शून्य, रहित
रिवाज (पु.) पद्धतिः, सरणिः
रीत (स्त्री.) सरणिः, पद्धतिः, रीतिः
रीळ (न.) नाडिचीरम्, तन्तुचक्रम्
रुई (स्त्री.) १ मन्दारः, अर्कः
रुकार (पु.) प्रतिश्रवः, संमतिः
रुखवत (न.) वरमिष्टान्नभोजनम्
रुचकर (वि.) मिष्ट, रुचिर, स्वादु
रुंद (वि.) विस्तृत, वितत, तत
रुंदी (स्त्री.) विस्तारः, विशालता
रुपया (पु.) रूप्यकं, रजतमुद्रा
रुपें (न.) रजतं, रौप्यं
रुमाल (पु.) मूर्धवेष्टनं, शिरोवेष्टनम्
रुळलेला (वि.) अभ्यस्त, परिचित
रूढ (वि.) प्रवृत्त, प्रचलित, रूढ
रूढि (स्त्री.) समयः, रूढिः, प्रसिद्धिः
रूप (न.) १ सौन्दर्यं, रूपम् २ अवयवसंस्थानम्
रूपरेखा (स्त्री.) १ आकृतिः, आकारः, संस्थानम् २ चित्राकृतिः, रेखाकृतिः
रूळ (इं. पु.) १ रेखाकृत् २ लोहमार्गः ३ लोहयन्त्रं, मार्गसमीकरणम्
रेघ (स्त्री.) लेखा, रेखा
रेडकूं (न.) महिषवत्सः, कटाहः
रेडा (पु.) महिषः, लुलायः, सैरिभः
रेताड (वि.) शर्कराल, सिकतिल
रेती (स्त्री.) सिकता, शर्करा
रेंदा (पु.) कर्दमः, पङ्कः
रेलचेल (स्त्री.) विपुलता, प्राचुर्यम्
रेल्वे (इं. स्त्री.) लोहमार्गः
रेव (स्त्री.) शर्करा, वालुका
रेवडी (स्त्री.) गुडतिलाः

रेशीम (न.) पट्टं, कौशेयम्
रेषा (स्त्री.) रेखा, लेखा
रेस (पोर्तु. स्त्री.) अश्वचर्या, अश्वधावनम्
रोग (पु.) गदः, व्याधिः, रोगः
रोज (फा. पु.) १ दिनं, दिवसः २ दिनभृतिः, दिनमूल्यम्
रोजकीर्द (स्त्री.) दैनिकायव्ययपुस्तिका
रोजगार (पु.) १ उपजीविका, वृत्तिः २ व्यवसायः
रोजनिशी (फा. स्त्री.) दैनंदिनी
रोटीव्यवहार (पु.) भोजनादिव्यवहारः
रोड (इं. पु.) मार्गः, वर्त्मन् (न.) (वि.) कृश, दुर्बल, अशक्त
रोमांच (पु.) रोमाञ्चः, रोमहर्षणम्
रोवळी (स्त्री.) गलन्तिका, गलन्ती
रोशनाई (फा. स्त्री.) दीपशोभा

ल

लकतर, लक्तर (न.) पटच्चरम् जीर्णवस्त्रं, कर्पटम्
लकब (अर. स्त्री.) १ दुर्गुणः २ लक्षणं, चिह्नम्
लकलकीत (वि.) भ्राजमान, रोचमान
लंका—लङ्काद्वीपम्
लंकेची पार्वती लङ्कापार्वती, अनलङ्कृतस्त्री.
लकाकी (स्त्री.) तेजः, मसृणत्वम्
लखपति (पु.) लक्षाधीशः
लखलाभ (पु.) लक्षाधिगमः, महालाभः
लखोटा (पु.) पत्रपुटं, पत्रावरणम्
लंगडा (वि.) खञ्ज, श्रोण
लंगडी (स्त्री.) खञ्जक्रीडा
लगत (अ.) समीपं, आसन्नं, निकटम्
लगतचा (वि.) प्रत्यनन्तर, समीपवर्तिन्
लगाम (पु.) खलीनं, प्रग्रहः, कविका
लगीन (न.) विवाहः, उपयमः
लगेच (अ.) क्षिप्रं, तूर्णं, आशु
लंगोटी (स्त्री.) कौपीनं, कक्षपटः
लंगोटीयार (पु.) सहपांशुकः, शैशवमित्रम्
लग्न (न.) विवाहः, उपयमः
लग्नचिठ्ठी (स्त्री.) विवाहनिमन्त्रणम्, विवाहपत्रिका
लग्नसराई (स्त्री.) विवाहकालः, दक्षिणायनम्
लंघन (न.) अनाहारः, उपोषणम्
लघुशंका (स्त्री.) मूत्रोत्सर्गः
लज्जत (स्त्री.) आस्वादः, रसः, माधुर्यम्
लज्जा (स्त्री.) व्रीडा, लज्जा, अपत्रपा
लटका (वि.) कृतक, कृत्रिम
लटांबर (न.) सोपकरणपुत्रादिकम्
लठ्ठ (वि.) पीन, मेदुर, स्फीत.
लठ्ठपणा (पु.) स्थौल्यं

लडिवाळ (वि.) प्रिय, लालित
लढणें (क्रिया.) युध् (४ आ.)
लढवय्या (पु.) योद्धृ, योधः, भटः
लढाई (स्त्री.) रणः, संग्रामः, युद्धम्
लता (स्त्री.) लता, वल्ली
लतागृह (न.) लताकुञ्जः, लतागृहम्
लंपट (वि.) समासक्त, अभिक, कामुक
लपणें (क्रिया.) नि + ह्नु (२ आं.)
लपविणें (क्रिया.) नि + गुह् (१ प.)
लपंडाव (पु.) निलायनक्रीडा, निगूहनखेलः
लपेट (स्त्री.) वाक्पाटवम्, भाषणचातुरी
लफंगा (पु.) धूर्तः, वञ्चकः
लबाड (वि.) शठ, वञ्चक
लबाडी (स्त्री.) धौर्त्यं, निकृतिः, शाठ्यम्
लमाण (पु.) लवणवाहः
लय (पु.) १ लोपः, तिरोधानम्
२ प्रलयः,
३ ऐकाग्र्यं, तल्लीनता
४ नृत्यगीतवाद्यानां साम्यम्
लयलूट (स्त्री.) विपुलता, प्राचुर्यम्
ललकारी (स्त्री.) १ गर्जना, आकारणा, आह्वानम्
२ आघोषणा, (नृपागमनादेः)
ललाट (न.) ललाटं, अलिकम्,
ललाटरेषा (स्त्री.) प्रारब्धं, दैवं, नियतिः
लव (स्त्री.) तनूरुहं, लोमन् (न.)
(पु.) लवः, कणः, लेशः
लवंग (स्त्री.) लवङ्गं, देवकुसुमम्
लवकर (अ.) सत्वरं, अचिरेण, तूर्णम्
लवचीक (वि.) आनाम्य, कुञ्चनशील
लवणें (क्रिया.) स्पन्द् (१ आ.)
स्फुर् (६ प.)
लवलेश (पु.) अत्यल्पांशः, अल्पसंसर्गः
लवाजमा (पु.) परिच्छदः, परीवारः
लवाद (पु.) मध्यस्थः, निर्णेतृ (पु.)
लव्हाळा (पु.) काशः
लष्कर (इं. न.) बलं, सैन्यं, अनीकम्
लष्करी (वि.) सांग्रामिक, सामरिक
लस (स्त्री.) पूयं, दूष्यं, अवक्लेदः
लसूण (स्त्री.) लशुनं, रसोनम्
लहर (स्त्री.) १ स्वेच्छा, छन्दः
२ तरङ्गः, ऊर्मिः
लहान (वि.) क्षुद्र, लघु
लहानपणा (पु.) बाल्यं, शैशवम्
लक्ष (न.) १ नियुतं, लक्षम्
लक्षण (न.) चिह्नं, लक्ष्मन्, (न.) लक्षणम्
लक्ष्मी (स्त्री.) लक्ष्मीः, कमला, श्रीः
लक्ष्य (न.) लक्ष्यं, शरव्यम्
लळा (पु.) लालनम्

लाकडी (वि.) काष्ठमय, दारुमय
लाकूड (न.) दारु, काष्ठं
लाख (स्त्री.) जतुः, लाक्षा
(संख्या.) नियुतं, लक्षम्
लाखो (अ.) लक्षशः
लाखोली (स्त्री.) लक्षावलिः
लाग (पु.) फलभरः
लागण (स्त्री.) १ बीजावापः
२ व्याधिप्रसरः, रोगसंबन्धः
लागलीच (अ.) सद्यः, सपदि
लागाबांधा (पु.) ज्ञातिसंबन्धः
लागोपाठ (अ.) संततं, क्रमेण
लांच (स्त्री.) मुखलेपः, लञ्चा
(लांचलुचपत) ,, ,,
लाचार (वि.) विवश, अगतिक
लाचारी (स्त्री.) १ अगतिकता
२ दैन्यम्
लाज (स्त्री) लज्जा, त्रपा, व्रीडा
लाजणें (क्रिया.) लज्ज् (१आ.)
लाजाळू (वि.) लज्जाशील,
अपत्रपिष्णु
लाट (स्त्री.) तरङ्गः, ऊर्मिः,
वीचिः
लाडू (पु) लड्डुः, लड्डुकः
लॉटरी (इं. स्त्री.) गुटिकापातः,
शलाकापरीक्षा
लांडगा (पु.) वृकः, मृगादः
लांडा (वि.) १ पुच्छहीन
२ अग्रहीन
३ लघु, ह्रस्व
(पु.) यवनः, मोहंमदीयः
लांडाकारभार
अव्यापारेषु व्यापारः

लाडीगोडी (स्त्री.) लालनं,
मधुरवचः
लांडोर (स्त्री.) शिखण्डिनी, मयूरी
लाथ (स्त्री.) लत्ता, पादाहतिः
लापशी (स्त्री.) पायसी, क्षैरेयी
लांब (वि.) दीर्घ
(अ.) सुदूरं, दूरतः
लांबी (स्त्री.) दैर्घ्यम्
लामणदिवा (पु.) लावण्यदीपः,
शुभदीपः
लामा (पु.) लामः, त्रैविष्टपगुरुः
लायक (वि.) युक्तरूप, अर्ह, योग्य
लायकी (स्त्री.) योग्यता, पात्रता
लाल (वि.) रक्त, लोहित
लालकंदील रक्तदीपः,
भयसूचनम्
लालभडक (वि.) आरक्त
लाली (स्त्री.) चक्षूरागः, लौहित्यम्
लावणें (क्रिया.) वप् (१ प.)
लावालावी (स्त्री.) भेदनम्
लाही (स्त्री.) धाना, लाजाः
(पु. ब.)
लाळ (स्त्री.) लाला, स्यन्दिनी
लिंगायत (पु.) वीरशैवसंप्रदायः
लिंब (पु.) पिचुमन्दः, निम्बः
लिंबू (पोर्तु. न.) जम्बीरं,
जम्भफलम्
लिमलेट (इं. न.) अम्लमिष्टं,
अम्लगुटिका
लिलाव (पोर्तु. पु.) वर्धमान-
मूल्येन वस्तुविक्रयः
लिसा (स्त्री.) चिक्कणशर्करा
लिहिणावळ (स्त्री.) लेखनमूल्यं,
लेखभृतिः

लिहिणें (क्रिया.) लिख् (६ प.)
लीख (स्त्री.) लिक्षा
लीलेनें (अ.)लीलया, अनायासेन
लुकसान (न.) हानिः, नाशः
लुगडें (न.) वनितावस्त्रम्
लुंगी (स्त्री.) निष्कच्छशाटी
लुच्चा (वि.) धूर्त, कापटिक, वञ्चक
लुच्चेगिरी (स्त्री.) निकृतिः शाठ्यं, वञ्चना, प्रतारणा
लुटारू (पु.) साहसिकः, लुण्टाकः, हठमोषकः
लुटालूट (स्त्री.) लुण्ठालुण्ठि (न.)
लुडबूड (स्त्री.)पराधिकारचर्चा, परकार्यहस्तक्षेपः
लुबरा (वि.)मध्येभाषिन्, अन्तर्वादिन्
लूट (स्त्री) लुण्ठनं, अपहरणम्
लेक (पु)सुनुः, तनयः, पुत्रः (स्त्री.) सुना, तनया, पुत्री
लेकरू (न.) वत्सकः, बालकः
लेकुरवाळी (वि.)अपत्यपरिवृत, तोकपरीत
लेक्चर (इं. न.) १ व्याख्यानं, उपन्यासः
२ प्रपाठः, अध्यापनं
लेक्चरर (इं. पु.) व्याख्यातृ (पु.)
लेखणी (स्त्री.) लेखनी
लेचापेचा (वि.) दुर्बल, असमर्थ
लेजीम (फा. स्त्री.) ध्वनिकरं व्यायामसाधनं
लेणें (न.) १ अलंकारः, भूषणं, आभरणम्
२ गुहाशिल्पं,
३ चित्रगुहा
लेप (पु.) १ उपदेहः, उपनाहः
२ लेपनं, लेपः
लेस (इं. स्त्री.) १ जालं, जालिका
२ वस्त्राञ्चलम्
लोक (पु.) १ लोकः, भुवनं, जगत् (न.)
२ प्रजाजनः
लोककथा (स्त्री.) दन्तकथा, लोककथा
लोकर (स्त्री.) ऊर्णा
लोकशाही (स्त्री.) प्रजातन्त्रं, जनतन्त्रम्
लोकापवाद (पु.) जनापवादः कौलीनं
लोखंड (न.) लोहं, अयस् (न.)
लोखंडी (वि.) आयस, लोहमय
लोटा (पु.) कमण्डलुः
लोटी (स्त्री.) घटी, कमण्डलुः
लोड (पु.) अण्डकशिपुः
लोण (न.) लवणं, क्षारम्
लोणकढी थाप : कपोलकल्पितवचनम्
लोणचें (न.) लवणशाकं, लवणाम्लम्
लोणारी (पु.) अङ्गारकारिन्
लोणी (न.) नवनीतं
लोभ (पु.) लोभः, तृष्णा
लोभान (अर. पु.) सुगन्धिनिर्यासभेदः, लोभनः
लोहार (पु.) लोहकारः, अयस्कारः

लोळण (न.) लुठनम्
लोल्य (न.) १ लोभः, तृष्णा
२ चापलं, चाञ्चल्यम्

व

वई (स्त्री.) प्राचीरं, वृतिः
वकील (पु.) १ व्यवहारदर्शकः, वाक्कीलः
२ प्रतिनिधिः
वकूफ–ब (अर. पु.) १ चातुर्य, कौशल
२ पाण्डित्य, विद्वत्ता
वक्त (अर. पु.) १ समयः, कालः, वेला
२ प्रसङ्गः
वक्तशीर (अ.) यथाकालं, यथासमयम्
वक्ता (पु.) वाग्मिन् (पु.) प्रवक्तृ (पु.)
वक्तृत्व (न.) वाक्पाटवं, भाषणचातुरी
वक्र (वि.) जिह्म, कुटिल, वक्र
वखार (स्त्री.) संग्रहः, अगारम्
वगळणें (क्रिया.) वृज्. (१ उ.) परि + हृ (१ प.)
वगळलेलें (वि.) वर्जित, समुज्झित त्यक्त, परिहृत
वगैरे (फा. अ.) इत्यादि, प्रभृति
वंचक (वि.) वञ्चकः, प्रतारकः
वचक (पु.) दरः, भयं, भीतिः
वचन (न.) १ प्रतिज्ञा, सश्रवः,
२ व्याहारः, भाषणं, वचनम्
वचपा (पु.) निष्कृतिः
वजन (न.) १ भारः, परिमाणम्
२ तुला
३ गौरवं, गुरुत्वम्
वजनदार (वि.) प्रभावशालिन्, गौरवयुत
वजा करणें (क्रिया.) वि + अव + कल् (१० प.)
वजाबाकी (स्त्री.) शोधनं, व्यवकलनम्
वजीर (अर. पु.) मुख्यामात्यः, मुख्यमन्त्रिन्
वज्र (न.) कुलिशं, पविः, वज्रम्
वटपूर्णिमा (स्त्री.) ज्येष्ठपूर्णिमा,
वटवाघूळ (न.) जतुका, अजिनपत्रा
वटहुकूम (पु.) सर्वगामिराजाज्ञा
वड (पु.) न्यग्रोधः, वटः
वडवाग्नि (पु.) वाडवः, जलेन्धनः
वडा (पु.) वटकः, पिष्टविकृतिः
वडिलोपार्जित (वि.) पैतृक, वंशागत
वडील (वि.) १ ज्येष्ठ, अग्र्य,
२ श्रेष्ठ, मुख्य
३ जनकः, पितृ (पु.)
वडी (स्त्री.) वटिका, निस्तली
वण (पु.) किणः, व्रणचिह्नम्
वणवा (पु.) दवः, दावः
वतन (अर. न.) कुलाधिकारः
वदन्ता (स्त्री.) लोकवार्ता
वद्यपक्ष (पु.) कृष्णपक्षः
वध (पु.) वधः, घात, निबर्हणम्
वन (न.) अरण्यं, विपिनं, वनम्
वनचर (वि.) वनेचर, वनौकस्, आटविक

वनगाय (स्त्री.) गवयी, वनधेनुः
वन्स (स्त्री.) ननान्दृ (स्त्री.)
वय (न.) वयस् (न.) आयुस् (न.)
वयस्कर (वि.) प्रौढ, अधिकवयस्
वर (पु) १ वरः परिणेतृ (पु.)
२ वरः, ईश्वरादिपूरित-मनोरथः
(अ.) उपरि, अधि
वरचढ (वि.) श्रेष्ठ, प्रशस्यतर
वरण (न.) वरणं, भक्तसाधनम्
वरणें (क्रिया.) वृ. (५ उ.)
वरमाय (स्त्री.) वरमातृ (स्त्री.)
वरवंटा (पु) उपलः
वरात (स्त्री.) वरयात्रा
वराह (पु.) सूकरः, वराहः, पोत्रिन् (पु.)
वरीस (न.) वर्ष, वत्सरः हायनः
वरुण (पु.) पाशिन् (पु.) वरुणः, प्रचेतस् (पु.)
वर्ख (पु.) कनकपरागः, स्वर्ण-पत्रम्
वर्ग (पु.) १ जातिः, गणः, समुदायः
२ समद्विघातः, वर्गः,
३ व्यञ्जनसमूहः (कवर्गादिः)
वर्गणी (स्त्री.) अंशदान, भागदानम्
वर्गमूळ (न.) पदं, मूलम्
वर्चस्व (न.) १ अधिकारः,
२ श्रेष्ठता, महत्त्वम्
वर्ज्य (वि.) निषिद्ध, वर्ज्य
वर्ण (पु.) १ छाया, कान्तिः
२ वर्णः (ब्राह्मणादिः)
३ ध्वनिः, वर्णः, अक्षरम्
वर्तन (न.) चरितं, चेष्टितं, वृत्तम्
वर्तमानकाल (पु.) तदात्वम्
वर्तणूक (स्त्री.) शीलं, आचरणं, वृत्तिः
वर्तुळ (न.) मण्डलं, वृत्तं, वर्तुलम्
वर्दळ (स्त्री.) १ गतायातम्
२ संस्तवः, परिचयः
वर्दळीवर येणे–भृशं कलहायन्ते
वर्म (अर. न.) १ मर्मन् (न.)
२ न्यूनता,
वर्मी घाव घालणें – मर्मणि प्र + हृ (१ प.)
वर्ष (न.) वत्सरः, वर्षं, हायनः
वर्षाऋतु (पु) जलदकालः, वर्षर्तुः, प्रावृष् (स्त्री.)
वर्षाव (पु.) वृष्टिः, वर्षणम्
वऱ्हाड (न.) जन्यसमूहः, जन्यगणः
वल्कल (न.) चीवरं, वल्कलम्
वल्हें (न.) नौदण्डः, क्षेपणिः, तरणम्
वशिंड (न.) ककुदम्
वसकन् (अ.) सक्रोधम्, सहसा
वसन्तऋतु (पु.) पुष्पसमयः, वसन्तः, सुरभिः
वसा (पु.) १ व्रतम्
२ उपायनम्
वसाहत (स्त्री) १ वसतिः, निवासः
२ विदेशनिवसनम्

वसूल (पु.) करसंग्रहः भागाधिगमः
वसूल करणें–सम् + ग्रह् (९उ.)
सम् + चि (५उ.)
वस्तरा (पु.) क्षुरः
वस्ताद (वि.) निष्णात, चतुर, कुशल
(पु.) गुरुः, अध्यापकः
वस्तुस्थिति (स्त्री.) वास्तविकी-स्थितिः
वस्त्र (न.) वसनं, वस्त्रम्
वस्त्रें मिळणें, अधिकारं अधि + गम् (१ प.)
पट्टं प्र + आप् (५ उ.)
वहाण (स्त्री.) चर्मपादुका, पदबद्धा, उपानह् (स्त्री.)
वहिनी (स्त्री.) भ्रातृजाया, प्रजावती
वहिवाट (स्त्री.) १ रीतिः पद्धतिः
२ भुक्तिः.
वही (स्त्री.) पञ्जिका, पुस्तिका
वहीम (अर. पु.) आशङ्का, संशयः
वळकटी (स्त्री.) १ गुटिका,
२ वस्त्रादिगुटिका
वळण (न.) १ वक्रगतिः
२ आचरणं, सद्वृत्त
वळणावर जाणें, स्वभावं अनु + सृ (१ प.)
वळणें (क्रिया.) परि + वृत् (१ आ)
वळवळ (स्त्री) चापलं, चाञ्चल्यम्
वळवा (स्त्री. अने.) उत्तरादि-स्वात्यन्तानि सूर्यनक्षत्राणि
वळवाचा पाऊस उत्तरादिगता वृष्टिः
वा (अ.) अथवा, वा
वा ! (अ.) अहो !
वाईट (वि.) १ अशुभ,
२ अहित, अकल्याणकर
वाकडा (वि.) वक्र, कुटिल,
वाकनीस (पु.) पौरोगवः
वाकबगार (वि.) निष्णात, निपुण
वाकस (स्त्री) वाशी, तक्षणी
वाकळ (स्त्री.) कन्था
वांकी (स्त्री.) केयूर, अङ्गदं, बाहुभूषणम्
वाखाणणें (क्रिया.) प्र + शंस्. (६ प.)
प्र + स्तु (२ उ.)
वागणूक (स्त्री) चर्या, चरितं वृत्तिः
वाघ (पु.) शार्दूलः, व्याघ्रः
वांगें (न.) वृन्ताकम्
वाघनख (न.) व्याघ्रनख, व्यालायुधम्
वाघ्या (पु) खण्डदेवदासः
वॉच (इं. न.) घटीयन्त्रकम्
वाचाळ (वि.) जल्पाक, वाचाल, वावदूक
वांचून (अ.) विना, अन्तरेण
वाजंत्री (पु.) वाद्यवादिन् (पु.)
वाजवी (वि.) युक्त, समुचित
वांझ, वांझोटी (स्त्री.) वन्ध्या
वाट (स्त्री.) १ मार्गः, वर्त्मन् (न.) अध्वन् (पु.)
२ वृत्तिः, वर्तनं, आचरणम्

वाटणी (स्त्री.) विभागः, विभजनम्
वाटा (पु.) भागः, अंशः (दायादेः)
वाटणें (क्रिया.) मन् (४ आ.) आ + भा (२ प.)
वांटणें (क्रिया.) सम् + चूर्ण् (१० उ.)
वाटाघाट (स्त्री) विमर्शः, विचारणा,
वाटाड्या (पु.) पथिकः, देशिकः, मार्गदर्शकः
वाटाणा (पु.) कलायः, गोलकः
वाटी (स्त्री.) पात्री, भाजनम्
वाटोळा (वि.) वर्तुल, चक्राकार
वाडगा (पु.) कटोरं, महापात्रम्
वांड (वि.) व्रात्य, क्रीडापर, अनध्ययनशील
वाडा (पु.) प्रासादः, हर्म्यम्
वाडी (स्त्री.) शाखानगरं, शाखापुरम्
वाढ (स्त्री.) वृद्धिः, समुन्नतिः,
वाढपी (पु.) परिवेषकः
वाण (पु.) क्रेयवस्तु
(स्त्री.) न्यूनता,
(न.) उपायनं, वायनम्
वाणी (पु.) वणिज् (पु.) क्रयाजीवः
(स्त्री.) भाषा, वाणी, वाच् (स्त्री.)
वात (स्त्री.) दशा, वर्तिका
वाताहत (स्त्री.) विनाशः, उत्सादनम्
वांति (स्त्री.) प्रच्छर्दिका, वमः
वातूळ (वि.) वातकृत्, वातकर
वादळ (न.) झञ्झावातः, वात्या
वादी (पु.) व्यवहर्तृ (पु.) अभियोक्तृ (पु.)
वाद्य (न.) वादित्रं, वाद्यम्
वानर (न.) मर्कटः, वानरः, कीशः
वानवा (स्त्री.) आशङ्का, संशयः, संदेहः
वापर (पु) भुक्तिः, उपभोगः
वापरणें (क्रिया.) उप + भुज् (७ उ.)
वापस (फा. वि.) प्रत्यागत, प्रतिनिवृत्त
वाफ (स्त्री.) स्वेदः, बाष्पम्
वाफोर (न.) बाष्पनौका यन्त्रनौका
वायदा (अर. पु.) प्रतिवचनं, प्रतिज्ञानम्
वायफळ (वि) व्यर्थ, निरर्थक
वाया (अ.) वृथा
वार (पु.) १ दिन, दिवसः, वासरः
२ द्विहस्तम् (परिमाणम्)
३ क्षतं, व्रणः
४ आघातः, प्रहारः
(स्त्री) जरायु (न.)
वारकरी (पु.) १ यात्राव्रतिन्, यात्राकारिन्
२ प्रतिदिनातिथिः
वॉरंट (इं. न.) बन्धशासनं, निग्रहाज्ञा
वारंवार (अ.) बहुशः, मुहुः, शश्वत्
वारस (पु.) दायादः, धनहरः
वारा (पु.) वायुः, मरुत् (पु.) समीरणः

वारी (स्त्री.) १ यात्रा
२ पर्यायः, अनुक्रमः
वारूळ (न.) वल्मीकं, वामलूरः
वारें (न.) १ वायुः, वातः
२ भूतसंचारः, पिशाचप्रवेशः
३ चित्तवृत्तिः, मनोवृत्तिः
वार्ताहर (पु.) वृत्तहरः, वार्ताहरः
वाल (पु.) निष्पावः, खर्वरः
वाव (स्त्री.) व्यायामः
(पु.) पसरः, प्रवेशः
वावगा (वि.) अनुपयुक्त, व्यर्थ, निरर्थक
वावटळ (स्त्री.) वात्या, वातचक्रम्
वावर (पु.) भुक्तिः, उपभोगः
वावडी (स्त्री.) वाताटः
वाशेळें (वि.) दुर्गन्धि, पूतिगन्धि
वास (पु) गन्धः, आमोदः
वासरूं (न.) वत्सः, तर्णकः
वासरांत लंगडी गाय शहाणी
वत्सेषु खञ्जा गौः
श्रेष्ठा प्रशस्या वा
वाहणें (क्रिया.) १ वह (१ प.)
२ सम् + अर्पय्
वाहतूक (स्त्री.) यातायातं, गतागतम्
वाहवा (स्त्री.) प्रशंसा, स्तुतिः, गौरवम्
वाहयात (फा. वि.) दुष्ट, खल, नीच
वाळणें (क्रिया.) १ शुष् (४ प.)
२ कार्श्यं अनु + भू (१ प.)
तनुतां (या) २ प.
वाळवंट (न.) पुलिनं, सैकतम् .

वाळवी (स्त्री.) पुत्तिका
वाळा (पु.) १ नलदं, उशीरं,
२ नूपुरं, मञ्जीरं
वाळू (स्त्री.) वालुका, सिकता
विकणें (क्रिया.) वि + क्री (९ उ.)
विकाऊ (वि.) विक्रेय, विक्रयणीय
विकसित (वि.) फुल्ल, विकसित, प्रवृद्ध
विकास (पु) विस्तारः, वृद्धिः
विखुरणें (क्रिया.) वि. + कॄ (६ प.)
परि + क्षिप् (६ प.)
विक्री (स्त्री) पणनम्, विक्रयः
विखुरलेलें (वि.) विकीर्ण, विधूत
विघ्न (न.) अन्तरायः, प्रत्यूहः, विघ्नः
विघ्नसंतोषी (वि.) विघ्नाकाङ्क्षिन्, प्रत्यूहापेक्षिन्
विचका (पु.) विध्वंसः, विनाशः
विंचरणें (क्रिया) केशान् सम् + मृज् (२ प.)
कचान् वितूस्तय (नामधातु)
विचार (पु.) १ मतिः, अभिप्रायः, आशयः
२ आलोचनं, चिन्तनं, विचारणा
विचारपूस (स्त्री.) परिप्रश्नः
विचारी (वि.) विवेकिन्, विचारशील
विंचू (पु.) वृश्चिकः, शूककीटः
विजय (पु.) जयः, विजयः
विजार (फा. स्त्री.) पादायामः
विझणें (क्रिया.) निर्+वा (२प.)

विझलेला (वि.) निर्वाण, शान्त
विटणें (क्रिया.) निर् + विद् (४ आ.)
विटलेलें (वि.) १ वर्णहीन, गतवर्ण
२ निर्विण्ण, खिन्न
विटाळ (पु.) १ स्त्रीरजस् (न.) आर्तवम्
२ अपाविञ्यम् पातित्यम्
विटाळशी (स्त्री.) रजस्वला, सरजस्का
विटी (स्त्री.) वीटा,
विडा (पु.) ताम्बूलं, त्रीटिका
विणकाम (न.) पटकर्मन् (न.)
विणणें (क्रिया.) वे (१ उ.)
विणलेलें (वि.) व्यूत, स्यूत
वितळणें (क्रिया.) द्रु (१ प.) ली (१ प.)
विडी (स्त्री.) तमाखुवर्तिका
वितुष्ट (न.) कलहः, वैरं, विरोधः
विद्रूप (वि.) विरूप
विधवा (स्त्री.) विश्वस्ता, विधवा, गतधवा
विध्वंस (पु.) भञ्जनं, प्रमोषः, विध्वंसः
विनंति (स्त्री.) प्रार्थना, विज्ञप्तिः
विनय (पु.) प्रश्रयः, विनयः, नम्रता
विनोद (पु.) नर्मवचनं, परिहासः
विनोदी (वि.) परिहासशील, नर्मवाच्
विन्मुख (वि.) विमुख, पराङ्मुख
विपुल (वि.) बहु, विपुल, प्रकाम
विफल (वि.) निष्फल, फलहीन, निरर्थक
विभूति (स्त्री.) १ भूतिः, भसितं, भस्मन्
२ महात्मन् (पु.) महापुरुषः
विमा (पु.) योगक्षेमं, संभाव्यहानिरक्षणम्
विमान (न.) व्योमयानं, विमानम्
विरंगुळा (पु.) मनोविनोदः
विरघळणें (क्रिया.) ली (४ प.)
विरजण (न.) आतञ्चनम्
विरळ (वि.) सान्तर, विरल
विरविरीत (वि.) तनुतर, सूक्ष्मतम
विलंब (पु.) कालपर्ययः, कालहानिः, विलम्बः
विलाप (पु.) परिदेवनं, विलापः
विलायत (अर. स्त्री.) विदेशः, परदेशः
विलास (पु.) विभ्रमः, लीला, विलासः
विलासी (वि.) भोगपर, कामिन्
विवाह (पु.) उपयमः, पाणिग्रहणं, विवाहः
विवाहित (वि.) ऊढ, परिणीत, कृतविवाह
विविध (वि.) विविध, नैकविध, नानाविध
विशाल (वि.) विकट, वितत, विशाल
विश्वास (पु.) प्रत्ययः, विश्रम्भः, विश्वासः
विश्वासघात (पु.) द्रोहः, समयभङ्गः
विष (न.) क्ष्वेडः, गरलं, विषम्

विसकटलेले (वि.) विकीर्ण, विलुलित
विसरणे (क्रिया.) वि + स्मृ. (१ प.)
विसार (पु.) सत्यकं, सत्याकृतिः
विसावा (पु.) विश्रामः, विश्रान्तिः
विस्कळीत (वि.) श्लथ, शिथिल
विस्तव (पु.) वह्निः, अग्निः, अङ्गारः
विस्तीर्ण (वि.) विस्तृत, वितत
विहीर (स्त्री.) कूपः, प्रहिः, अन्धुः
विळखा (पु.) प्रग्रहः, वेष्टनम्
विळा (पु.) दात्रं, लवित्रम्
वीज (स्त्री.) तडित् (स्त्री.) विद्युत् (स्त्री.)
वीट (पु.) निर्वेदः, जुगुप्सा (स्त्री.) इष्टका
वीणा (स्त्री.) विपञ्ची, वीणा
वीत (स्त्री.) तलः, वितस्तिः
वीस (संख्या.) विंशतिः (स्त्री.)
वृक्ष (पु.) तरुः, वृक्षः, महीरुहः
वेखंड (न.) दीपिका, वचा
वेग (पु.) १ रयः, जवः, स्यदः
२ उत्साहः, आवेशः, स्फूर्तिः
वेगळें (वि.) विभक्त, विभिन्न, पृथक्कृत
वेगळेपणा (पु.) भेदः, व्यतिरेकः
वेटोळें (पु.) कुण्डलं, भोगः (सर्पस्य)
वेठ (स्त्री.) विष्टिः
वेड (न.) १ मौढ्यम्, मूढता
२ अत्यासक्तिः, व्यसनम्
वेडा (वि.) प्रमत्त, वैधेय, मूर्ख
वेढा (पु.) प्रतिरोधः, अवरोधः
वेणी (स्त्री.) १ कबरी, वेणी, केशवेशः
२ माला, गर्भकः
वेत (पु.) वेत्रं
वेताळ (पु.) वेतालः, पिशाचः
वेल (स्त्री.) लता, वल्लिः, व्रततिः
वेलदोडा (पु.) एला
वेलबुट्टी (स्त्री.) पत्रभङ्गी, पत्ररचना
वेश्या (स्त्री.) गणिका, वारस्त्री, वेश्या
वेष (पु.) वेषः, आकल्पः, नेपथ्यम्
वेस (स्त्री.) पुरद्वारं, गोपुरम्
वेसण (स्त्री.) नाथा, नस्या
वेळ (स्त्री.) वेला, समयः, कालः
वेळू (पु.) वेणुः, वंशः
वैताग (पु.) निर्वेदः, उद्वेगः
वैद्य (पु.) भिषज् (पु.) वैद्यः, प्राणाचार्यः
वैभव (न.) ऐश्वर्यं, विभूतिः विभवम्
वैरण (स्त्री.) गवादनं, शुष्कतृणादि
वैराण (वि.) निर्जन, अमनुष्य
व्यक्ति (स्त्री.) व्यष्टिः
व्यक्तिगत (वि.) आत्मनीन, स्वीय, प्रातिस्विक
व्यथा (स्त्री.) पीडा, आबाधा, व्यथा
व्याज (न.) वृद्धिः
व्यापार (पु.) वाणिज्यं, व्यवसायः
व्यापारी (पु.) वणिज् (पु.) नैगमः

व्याही (पु.) उद्वाह्यपितरौ
व्रण (पु.) व्रणः, क्षतं

श

शक (पु.) १ शकः, वर्षगणना
२शकाः, (अनार्य-जाति-विशेषः)
शक (फा. पु.) शङ्का, संशयः
शककर्ता (पु.) शकप्रवर्तकः,
सम्राट्
शकट (पु.) शकटः, अनस् (न.)
शंकर (पु.) शिवः, भवः, शंकरः
शंकरपाळा (फा. पु.) शंखपालः
शर्करापालः (भक्ष्यविशेषः)
शंका (स्त्री.) १ संशयः, संदेहः
२ भयं, भीतिः
३ आक्षेपः
शकुन (पु.) निमित्तं, निदर्शनम्
शक्कल (स्त्री.) उपायः
शक्ति (स्त्री.) सामर्थ्यं, बलं,
शक्तिः
शंख (पु.) कम्बुः, शङ्खः
(वि.) मूर्ख, बालिश, वैधेय
शंखोबा (पु.) अज्ञः, मूर्खः
शड्डु (पु.) भुजदण्डास्फालनम्
क्ष्वेडनम्
शतपावली (स्त्री.) शतपदिका,
भोजनोत्तरव्यायामः
शतायुषी (वि.) शतायुस्,
दीर्घायुस्
शत्रु (पु.) रिपुः, अरिः, शत्रुः
शनवार (पु.) शनिवासरः,
मन्दवासरः
शनि (पु.) सौरिः, शनैश्चरः,
शनिः

शपथ (स्त्री.) शपथः, प्रतिज्ञा,
समयः
शंभर (संख्या.) शतम्
शय्या (स्त्री.) शय्या
शर (पु.) बाणः, शरः, इषुः
शरदृतु (पु.) शरद् (स्त्री.)
शरभ (पु.) महामृगः, शरभः
शरम (स्त्री.) लज्जा, अपत्रपा,
व्रीडा
शरमिंदा-धा (फा. वि.) ह्रीण,
ह्रीत, लज्जित
शरीर (न.) गात्रं, वपुस् (न.)
शरीरम्
शर्त (अर स्त्री.) १ पणः, ग्लहः,
२ निर्बन्धः, समयः, नियमः
शर्थ (स्त्री.) पराकाष्ठा,
परिसीमा
शर्यत (अर. स्त्री.) स्पर्धा
शह (फा. पु.) १ उत्तेजना
२ संज्ञा
३ भीतिः, भयम्
शहर (फा.न.) पत्तनं, नगरं, पुरम्
शहा (फा. पु.) नृपः, भूपः,
अधिपतिः
शहरवासी (वि.) नागरिक, पौर
शहाजिरें (न.) क्षुद्रजीरम्,
काश्मीरजीरकम्
शहाजोग (वि.) विश्वास्य,
प्रामाणिक
शहाणपण (न.) चातुर्यं, वैदुष्यम्
शहाणा (वि.) ज्ञानिन्, सुमेधस्
शहाळें (न.) अपक्वनारिकेलः,
जलपूर्णनारिकेलः
शाई (स्त्री.) मेला, मषी

शाकारणी (स्त्री.) गृहाच्छादनी
शाकाहार (पु.) अमांसभोजनम्, निर्मासाहारः
शागीर्द (फा. पु.) भृत्यः, दासः
शाटी (स्त्री.) काषाय, सन्यासिवस्त्रम्
शाडू (स्त्री.) गौरचिक्कणमृत्तिका, पाण्डुरस्निग्धमृत्तिका
शाप (पु.) शापः, शपनम्
शाबास (फा. अ.) साधु, सुष्ठु
शाबासकी (फा. स्त्री) साधुवादः, प्रशंसा
शाबुदाणा (पु.) साम्बुधाना
शाबूत-द (अर. वि.) स्थिर, अभग्न
शाल (फा. स्त्री.) और्णप्रावारकः
शालजोडी — ,,
शालू (स्त्री.) महार्घकौशेयम् (स्त्रीणाम्)
शाळा (स्त्री.) विद्यालयः, पाठशाला
शाळिग्राम (पु.) शालग्रामः
शाळुंका (स्त्री.) गौरीपट्टः
शाहीर (अर. पु.) बन्दिन्, स्तुतिपाठकः
शिकेकाई (स्त्री.) बहुफेना, क्षालनशिम्बा
शिंक (स्त्री.) क्षुतं, क्षवधुः
शिंकणें (क्रिया.) क्षु (२ प.)
शिकणें (स्त्री.) अधि+इ (२ आ.) पठ् (१ प.)
शिकरण (स्त्री.) शिखरिणी
शिकलगार (पु.) कर्मारः, शाणाजीवः
शिकलेला (वि.) अधीत, कृताध्ययन
शिकविणें (क्रिया.) शिक्ष् (१० प.) पाठय् अध्यापय्
शिकार (स्त्री.) मृगया, आखेटः
शिकारी (पु.) मृगयुः, लुब्धकः, वधाजीवः
शिंकें (न.) शिक्य
शिक्का (पु.) १ चिह्नं, मुद्रा नाममुद्रा, नामाङ्गुलीयम्
शिखर (न.) प्रस्थः, सानु, शिखरम्
शिंग (न.) शृङ्ग, विषाणम्
शिंग फुटणें शृङ्गं उत् + पद् (४ आ.) (मौर्ख्यं आ+चर (१ प.)
शिंगे मोडून वासरांत शिरणें शृङ्गं निष्कास्य वत्सेषु सम्+आ+गम् (१ प.) जानन्नपि बालिश्यं करोति
शिंगरूं (न.) अश्वकिशोरः, अश्वशिशुः
शिंगाडा (पु.) शृङ्गाटः, वारिकण्टकः
शिजणें (क्रिया.) पच् (१ प. कर्मणि)
शिजवणें (क्रिया.) पच् (१ प.)
शिडी (स्त्री.) निःश्रेणिः, अधिरोहिणी, सोपानम्
शिताफी (स्त्री.) चातुर्यं, कौशलम्
शिथिल (वि.) प्रश्लथ, शिथिल
शिदोरी (स्त्री.) पाथेयं, शम्बलम्

शिधा (पु.) तण्डुलादि धान्यम्
शिप (स्त्री.) शुक्तिः, मुक्ताप्रसूः
शिंपडणें (क्रिया.) सिच् (६ प.)
शिंपी (पु.) तुन्नवायः, सीवनः
शिपाई (पु.) भटः, सैनिकः, योधः
शिफारस (फा. स्त्री.) प्रशस्तिः प्रशंसा
शिबंदी (स्त्री.) नगरादिरक्षकसेना
शिबें (न.) किलासं, सिध्मम्
शिमगा (पु.) फल्गूत्सवः, वसन्तोत्सवः
शिरकाव (पु.) प्रवेशः, प्रसरः
शिरकाण (न.) समूलोच्छेदः
शिरच्छेद (पु.) शिरश्छेदः, मस्तकोच्छेदः
शिरजोर (वि.) प्रबल समर्थतर
शिरपेंच (फा. पु) शिरोभूषणं, शिरोरत्नम्
शिरणें (क्रिया.) प्र+विश (६ प.)
शिरसावंद्य (वि.) पूज्यतम, वन्दनीयतर
शिरस्ता (फा. पु.) पद्धतिः, सरणिः
शिरा (पु.) संयावः
शिराळशेट (पु.) शिरालश्रेष्ठिन्, प्रहरमात्रनृपः
शिलंगण (न.) सीमोल्लङ्घनम्
शिलाई (स्त्री.) सीवनशुल्कम्
शिलाजित (न.) शिलाजतु (न.) शैलेयं, गिरिजम्
शिला लेख (पु.) शिलालेखः
शिलेदार (फा. पु) अश्वारोह
शिल्लक (वि.) उर्वरित, अवशिष्ट (स्त्री.) अवशेषः
शिवणकाम (न.) स्यूतिः, सीवनम्
शिवरात्र (स्त्री.) शिवरात्रिः, वद्यचतुर्दशी
शिवशाही (स्त्री.) शिवाजिराज्यम् शिवभूपराज्यम्
शिवशिव (अ.) (दुःखोद्गारः) हा कष्टम् धिक्कष्टम्
शिवाय (अव्य.) विना, अन्तरेण
शिवामूठ (स्त्री.) शिवामुष्टिः
शिवाशीव (स्त्री.) स्पृष्टास्पृष्टम्
शिवी (स्त्री.) गालिः, दुर्वचनम्
शिवीगाळ (स्त्री.) ,, ,,
शिवार (न.) ग्रामसीमान्तर्भूत-क्षेत्रम्
शिशी (स्त्री.) कूपी, काचकूपिका
शिष्टाई (स्त्री.) दौत्यं, माध्यस्थ्यम्
शिष्य (पु.) छात्रः, शिष्यः
शिसें (न.) सीसकम्
शिळा (वि.) पर्युषित, यातयाम, गतरस
(स्त्री.) शिला, पाषाणः, प्रस्तरः
शिळोपा (पु.) संध्याकालः, सायंकालः
शिक्षक (पु.) पाठकः, अध्यापकः
शी (स्त्री.) विष्ठा
शीग (स्त्री.) अग्रं, शिखरम्
शीघ्र (अ.) सत्वरं, चपलं, शीघ्रम्
शीण (पु.) ग्लानिः, क्लमः

शीड (न,) वातवसनं, वायुपटः, नौवस्त्रम्
शीत (न.) पुलाकः, सिक्थम्
(वि.) शीत, हिम
शीर (स्त्री.) नाडी, धमनः, सिरा
(न.) मस्तकं, मूर्धन् (पु.) शिरस् (न.)
शील (न.) १ सद्वृत्तं, शीलं, चारित्र्यम्
२ स्वभावः, प्रकृतिः
शीव (स्त्री.) सीमा, ग्रामान्तः
शुकशुकाट (पु.) निर्मक्षिकं
शुक्राचार्य (पु.) शुक्रः, दैत्यगुरुः, भार्गवः
शुभ (वि.) प्रशस्त, शोभन, शुभ
शुभ्र (वि.) धवल, श्वेत, पाण्डुर, शुभ्र
शुल्क (न.) शुल्कं, निमानम्
शुष्क (न.) नीरस, शुष्क
शूळ (न.) पीडा, बाधा, शूलम्
शे (संख्या) शतम्
शेकडो (अ.) शतशः
शेखी (फा. स्त्री.) १ दर्पः, गर्वः
२ विकत्थनं, गर्वोक्तिः
शेंग (स्त्री.) शिम्बिः
शेगडी (स्त्री.) प्रहसन्ती, अङ्गारधानी
शेज (स्त्री.) शय्या, आस्तरणम्
शेजार (पु.) प्रतिवेशः, प्रतिवेश्मन् (न.)
शेजारी (वि.) प्रतिवेशिक, प्रतिवेश्मिक
शेट-ठ (पु.) श्रेष्ठिन्
शेंडा (पु.) शिखरं, अग्रं
शेंडी (स्त्री.) शिखा, चूडा
शेदाडशिपाई (पु.) सैनिकमन्यः, वीरमानिन् (पु.)
शेण (न.) गोमयं, गोपुरीषम्
शेणगोठा (पु.) गोष्ठसंमार्जनम्
शेणी (स्त्री.) करीषं, शुष्कगोयम्
शेत (न) क्षेत्रं, केदारम्
शेतकरी (पु.) कृषीवलः, हलधरः
शेती (स्त्री.) कृषिः
शेतसारा (पु.) क्षेत्रदायः, क्षेत्रकरः
शेंदूर (पु.) सिंदूर, चीनपिष्टम्
शेपटी (स्त्री.) लाङ्गूलं, पुच्छम्
शेंबूड (पु.) शिङ्घाणं, नासामलम्
शेर (पु.) प्रस्थः, मानविशेषः
(फा. पु.) व्याघ्रः
शेरा (अ. पु.) अभिप्रायः, आशयः
शेलका (वि.) उत्कृष्ट, युक्ततम
शेला (पु.) महार्घकौशेयप्रावरणम् (स्त्रीणाम्)
शेव (स्त्री.) पिष्टवर्तिः
शेवगा (पु.) शिग्रुः, शाकपत्रः
शेवट (पु.) पर्यवसानं, समाप्तिः
शेवटचा-ला (वि.) चरम, जघन्य, अन्त्य
शेवटी (अ.) पश्चात्, अन्ते
शेवंती (स्त्री.) शेवन्तिका
शेवरी (स्त्री.) शाल्मलिः
शेवया (स्त्री.) पिष्टवर्तिः
शेवाळे (न.) शैवालं, जलनीली
शेळी (स्त्री.) अजा, गलस्तनी
शैली (स्त्री.) १ भाषणपद्धतिः
२ लेखनसरणिः

शोक (पु.) शोकः, देवनम्
शोभा (स्त्री.) शोभा, कान्तिः छविः
शौक (अ. पु.) अभिरुचिः,प्रवणता, प्रवृत्तिः
श्रद्धा (स्त्री.) १ विश्वासः, विश्रम्भः
२ आस्था, निष्ठा, भक्तिः
श्राप (पु.) शापः
श्रीखंड (न.)श्रीखण्डं, रसाला
श्रीगणेशा (पु.)उपक्रमः, आरम्भः, हरिः ओम्
श्रीमंत (वि.) इभ्य, आढ्य
श्रीमंतपूजन (न.) सीमान्तपूजनम्
श्रेष्ठ (वि.) प्रशस्य, श्रेष्ठ, परार्घ्य
श्वान (पु.) कुक्कुटः, भष्यकः, श्वन् (पु.)

ष

षट्क (न.) षट्कम्
षट्कार (पु.) षट्कारः (यष्टिकन्दुकक्रीडायाम्)
षंढ (पु.)षण्ढः, वर्षवरः, नपुंसकः
षडानन (पु.)कार्तिकेयः,षडाननः
षष्टयब्दिपूर्ति (स्त्री.)षष्टयब्दपूर्तिः

स

सकट (अ.) सह, साकं, सार्धम्
सकल (वि.) समग्र, सकल, पूर्ण
संकल्प (पु.) १ इच्छा, आकाङ्क्षा स्पृहा
२ विचारः
३ निर्णयः, निश्चयः
४ संकल्पः, (धर्मक्रियादेः)
सकस (वि.) पौष्टिक, सात्त्विक, पुष्टिद
सकृद्दर्शनी (क्रि. वि.) दर्शनमात्रेण, अवलोकनमात्रेण
संकेत (पु.) १ संज्ञा, (हस्तादेः)
२ संकेतः
संकोच (पु.) १ संकुञ्चनं, आकुञ्चनम्
२ संकुलता
३ लज्जा
सक्त (वि.) १ लग्न, संयुक्त
२ आसक्त, तत्पर, मग्न
(अर.) कठोर, निर्घृण, परुष
सक्ति (अर. स्त्री.)
१ निर्दयता, कठोरता
२ पीडनं, उपद्रवः
संक्रांत (स्त्री.) संक्रमणं, संक्रान्ति
सखल (वि.) निम्न, गभीर
सखोल (वि.) तलस्पर्शिन्, गम्भीर
सख्खा (वि.) १ सोदर, समानोदर, क्रमागत
२ साक्षात्संबद्ध
संख्या (स्त्री.) १ गणना, परिगणनम्
२ संख्या
३ अङ्कः, संख्या
संग (पु.) १ मिलनं, संयोगः
२ समागमः, सहवासः
३ सौहार्दं, सख्यम्

संगत (स्त्री.) १ सख्यं, सौहार्दम्
२ सहवासः, परिचयः
(वि.) संयुक्त, संबद्ध
संगतवार (वि.) सुसंगत, सक्रम
संगम (पु.) १ युतिः, मिलनम्
२ सभेदः, संगमः
संगमरवर (फा.पु.) स्फटिकशिला
सगळा (वि.) समग्र, सकल, पूर्ण
सगा (पु.) १ मित्रं, सुहृद्
२ बन्धुः ज्ञातिः, स्वजनः
संगीत (न.) गीतनृत्य-
वाद्यादिकला
(वि.) सगेय, सगान, संगीत
संच (पु.) समुदायः, समूहः,
निवहः
सचकार (पु.) सत्याकृतिः,
सत्यापनम्
संचय (पु.) संग्रहः, संचयः
संचार (पु.) १) गमनं, अटनं,
संचरणम्
२) बाधा, पीडा
(पिशाचादेः)
संचित (वि.) उपचित, संचित
(न.) जन्मान्तरकर्मन् (न.)
सचित (वि.) चिन्ताकुल,
व्यग्रचित्त
सचिव (पु.) सचिवः, प्रधानः,
मन्त्रिन्
सचोटी (स्त्री.) चारित्र सच्छीलम्
सच्चा (वि.) सत्यवादिन्, यथा-
र्थभाषिन्
सजविणें (क्रिया.) भूष् (१० उ.)
सजा (फा. स्त्री.) दण्डः, निग्रहः,
शासनम्

सज्ज (वि.) दंशित, सन्नद्ध,
सज्जित
सज्जा (पु.) चन्द्रशाला,
शिरोगृहम्
सटरफटर (वि.) क्षुद्र, अगण्य
सटवी (स्त्री.) षष्ठी (क्षुद्रदेवता)
सटीसामाशी (अ.) क्वचित्,
सकृत् (वर्षस्य)
सट्टा (पु.) लाभाशाव्यवहारः
सट्टेबाजी (स्त्री.) लाभाशा-
व्यवहारव्यसनम्
सड (पु.) १ गोस्तनः
२ छिन्नतृणादिबुध्नः
सडक (स्त्री.) अयनं, मार्गः, सृतिः
(वि.) सरल, अकुटिल
सडकणें (क्रिया.) तड् (१० उ.)
प्र + हृ (१ प.)
सडका (वि.) दुर्गन्ध, क्षीणसार
सडपातळ (वि.) वितनु, निरुदर,
अतुन्द.
सडा (वि.) एकाकिन्, भार्या-
पुत्रादिरहित
(पु.) समार्जनम्
सडाफटिंग (वि.) भार्या पुत्रा-
दिपाशरहित
संडास (पु.) शौचगृहं
सडेतोड (वि.) सुस्पष्ट, युक्ति-
संगत
सढळ (वि.) उदार, दक्षिण,
वदान्य.
सण (पु.) उत्सवः, क्षणः, महः
सणासुदी (स्त्री.) मङ्गलदिनं,
उत्सवदिनम्

संत (पु.) सुजनः, सज्जनः,
सतत (अ.) अनवरतं, अनिशं, संततम्
संतति (स्त्री.) अपत्यं, संतानम्
सतरंजी (स्त्री.) चित्रितास्तरणं,
सत्रंजी तलाच्छादनम्
सतार (स्त्री.) तन्तुवाद्य, परिवादिनी
सती (स्त्री.) १ साध्वी, पतिव्रता
२ पार्वती, उमा
सत्ता (स्त्री.) १ अस्तित्वं, सत्ता
२ अधिकारः,
३ सामर्थ्य, बलम्
सत्या (पु.) सप्तम (क्रीडापत्रम्)
सत्याग्रह (पु.) अहिंसाप्रतिकारः
संत्रा (पु.) नागरङ्गं, नारङ्गम्,
संत्रे (न.) ,, ,,
संत्री (इं. पु.) सायुधद्वारपालः
सत्त्व (न.) १ सारः स्थिरांशः
२ सत्त्वगुणः,
३ सत्ता, अस्तित्वम्
सत्वर (अ.) तूर्णं, अविलम्बितं, आशु
संथ (वि.) मन्द, धीर
संथा (स्त्री.) १ गुर्वनूच्चारणम्
२) असकृदावर्तनम्
सदरहू (अर. अ.) यथानिर्देशम्
सदरा (पु.) अङ्गरक्षः,
संदर्भ (पु.) पूर्वापरसंगतिः,
संदूक (अर. स्त्री.) मञ्जूषा, पेटिका
संदेश (पु.) १ संदेशः,
२ वार्ता, वृत्तान्तः
सद्गदित (वि.) सगद्गद,
सद्दी (फा. स्त्री.) अनुकूलकालः,
संधान (न.) १ संयोजनम्,
२ संधानम् (शरस्य)
संधि (पु.) १ संयोगः, मिलनम्
२ संधिः (सुपदिभिः)
(स्त्री.) अवसरः, समुचितसमयः
सध्या (क्रि. वि.) इदानीं, अधुना
संध्या (स्त्री.) १ संधिकालः, संध्या,
२ संध्याविधिः
सन (अर. पु.) वर्षं, वत्सरः
सनई (फा. स्त्री.) सनादिका, (वंशवाद्यम्)
सनद (स्त्री.) शासनपट्टः, शासनपत्रम्
सनदी (वि.) राजनियुक्त, राजनिष्ठ
सन्मान (पु.) सत्कृतिः, गौरवम्
संन्यास (पु.) संन्यासः, चतुर्थाश्रमः
संप (पु.) कर्मनिरोधः, कार्य-प्रतिरोधः
संपलेले (वि.) समाप्त, निर्वृत्त
संपणें (क्रिया.) १ पूर्णतां या (२ प.)
२ अन्तं या (२ प)
३ मृ. (६ आ.)
संपत्ति (स्त्री.) धनं, भूतिः, लक्ष्मीः, संपत्तिः
संपत्शनिवार (पु.) श्रावण-मन्दवासरः
संपदा (स्त्री.) संपत्तिः, लक्ष्मीः, धनम्

सपक (वि.) नीरस, विरस, अलवण
सपशेल (अ.) निःसंकोचम्
सपाट (वि.) सम
संपादक (पु.) संपादकः, चालकः
सपासप (अ.) सप्सपिति
सपोट (न.) समिता
सप्टेंबर (इं. पु.) सितंबरः मासः
सप्तक (न.) संप्तकम्
सप्पा (पु.) विनाशः, विध्वंसः
सफर (अर. स्त्री.) पर्यटनं
सफाई (अर. स्त्री.) १ नैर्मल्यम्
२ मसृणता
सफाईदार (अर. वि.)
१ स्वच्छ, निर्मल
२ मसृण
सफेत (फा. वि.) धवल, शुक्ल, श्वेत
सफेती (स्त्री.) सुधा
सबगोलंकार (पु.) नास्तिकता, भ्रष्टाचारः
सबजा (पु.) कृष्णकः, दर्पकः
संबद्ध (वि.) संबद्ध, संयुक्त
संबंध (पु.) १ संयोगः
२ गोत्रसंबन्धः, ज्ञातित्वम्
३ षष्ठयर्थः, संबन्धः
सबंद (वि.) परिपूर्ण, संपूर्ण
सबंध (वि.) समग्र, सकल, सर्व
सबब (अर. स्त्री.) व्यपदेशः, मिषं, छद्मन् (न.)
(अ.) ततः, तस्मात्कारणात्
संबळी (स्त्री.) वेत्रपेटिका
सबुरी (अर. स्त्री.) शमः, शान्तिः

संभव (पु.) १ जनिः, उत्पत्तिः, उद्भवः
२ शक्यता, संभवः
सभा (स्त्री.) समाजः, समितिः
संभार (पु.) संभारः, समुच्चयः
सभा समुदायः
संभावना (स्त्री.) १ संमानः, गौरवम्
२ तर्कः, ऊहः
३ शक्यता, संभावना
संभाळ (पु.) रक्षणं, परिपालनम्
संभाळणें (क्रिया.) सम् + रक्ष् (१ प.)
परि + पाल् (१० प.)
सम (वि.) १ सदृश, तुल्य, समान
२ सम, समतल
३ अनुरूप, योग्य
समई (स्त्री.) दीपवृक्षः, वर्धमानकः
समज (पु.) १ ग्रहः, कल्पना
२ आकलनं, ग्रहणं, ज्ञानम्
समजणें (वि.) ज्ञा. (९ उ.)
अव + गम् (१ प.)
समजदार (वि.) ग्रहणपटु, बुद्धिमत
समंजस (वि.) ग्रहणपटु, विचारिन्
समजूत (स्त्री.) १ मतिः, ग्रहः, कल्पना
२ समाधानं, सान्त्वनम्
समजूतदार (वि.) विज्ञ, बुद्धिमत्
समजूनउमजून (अ.) ज्ञानपुरःसरम्, विज्ञायापि
संमत (वि.) अभिमत, मान्य

समतोल (वि.) पक्षपातविरहित, प्रामाणिक
समंध (पु.) पिशाचः, भूतः
समन्स (इं. न.) आकारणम् आह्वानपत्रम्
समपंक (वि.) युक्ततर, युक्तियुत
समवेत (अ.) सह, सार्धं, साकम्
समशेर (फा. स्त्री.) खड्गः
समस्त (वि.) निखिल, सकल, समस्त
समक्ष (अ.) अग्रतः, समक्षम्, प्रत्यक्षम्
समाईक (वि.) नैकस्वामिक
समागम (पु.) सहवासः, संगः, समागमः
समाचार (पु.) १ वार्ता, वृत्तान्तः
२ कुशलप्रश्नादि
३ सदाचारः, शीलम्
समाज (पु.) समाजः, सनसमूहः
समाजवाद (पु.) समाजसत्तातत्त्वप्रणाली
समाधि (पु.) चित्तैकाग्र्यं, समाधिः
समान (वि.) सम, सदृश, तुल्य
संमान-सन्मान (पु) गौरवम् सत्कृतिः सत्कारः
समाप्ति (स्त्री.) अवसानं, अन्तः, समाप्तिः
समारंभ (पु.) समारोहः, उत्सवः
समारोप (पु.) उपसंहारः, उपसंहृतिः
समाविष्ट (वि.) १ अन्तर्हित, अन्तर्भूत
२ पिशाचग्रस्त
समावेश (पु.) १ अन्तर्भावः
२ प्रवेशः
३ संग्रहः, समावेशः
समिधा (स्त्री.) इन्धं, एधस् (न.) समिध् (स्त्री.)
समीप (वि.) आसन्न, निकटवर्तिन्
(अ.) समीपं, निकटे, नातिदूरे
समीक्षण (न.) समालोचना, समीक्षा
समुदाय (पु.) समूहः, समुदायः
समुद्र (पु.) सागरः, जलधिः, समुद्रः
समुद्रफेस (पु.) डिण्डीरः, समुद्रफेनः
समूह (पु.) कलापः, समुदायः, निवहः
समेट (पु.) सख्यं, ऐक्यं
समोर (अ.) पुरतः, पुरस्तात्, अग्रतः
समोरासमोर (अ.) परस्पराभिमुखम्
सम्राट (पु.) सार्वभौमः, सम्राज् (पु.)
संयम (पु.) इन्द्रियनिग्रहः
सर (पु.) हारः, मुक्तादामन् (न.)
(फा.) मुख्य, प्रमुख
(इं. पु.) आंङ्ग्लोपाधिः
सर (स्त्री.) सादृश्यं, तुलना
सरकार (फा. न.) राज्यशासनम् राज्ययन्त्रम्
सरकारी (फा. वि.) शासकीय, राजकीय
सरकी (स्त्री.) कार्पासास्थि

सरंजाम (फा. पु.) १ सामग्री, सभारः
२ शासनप्रदत्ताभूमिः
(अश्वरथादिव्ययकृते)
सरडा (पु.) कृकलासः, प्रतिसूर्यः
सरदार (फा. पु.) नायकः, अग्रणीः
सरदी (स्त्री.) १ शीतबाधा
२ शैत्यम्
सरबत (न.) पानकम्, सितोदं, मिष्टोदम्
सरबत्ती (स्त्री.) वृष्टिः, वर्षणं
(गुलिकादेः प्रश्नादेःवा)
सरबराई (फा. स्त्री.) सुव्यवस्था
सरवट (न.) आसारः, धारासंपातः
सरशी (स्त्री.) जयः
सरस (पु.) लेपकम्
(अस्थ्यादिनिष्पन्नम्)
(वि.) उत्कृष्ट, श्रेष्ठ
सरसकट (अ.) सर्वशः, एकरूपतया
सरहद्द (स्त्री.) सीमा
सरळ (वि.) दक्षिण, सरल
(अ) अग्रतः, पुरस्तात्
सराईत (वि) निपुण, कुशल
सराटा (पु.) बहुकण्टकः
सराफ (अर. पु.) सुवर्णाजीविन्
कनकवणिज्
सराव (पु.) व्यापृतिः शीलनम्
सरासरी (फा. अ.) साधारणतया
(वि.) अनुत्कृष्टः, मध्यमः
सरिता (स्त्री.) नदी, तटिनी,
सरित् (स्त्री.)
सरोज (न.) कमलं, सरसिजम्
सरोद (पु.) स्वरवाद्यम्
सर्कस (इं.) पशुक्रीडनम्
सर्क्युलर (इं. न.) शासनपत्रम्
सर्टिफिकीट (इं. न) प्रशस्तिपत्रम्
सर्वस्वी (अ.) सर्वथा
सलकडें (न.) सुवर्णकङ्कणम्
सलग (वि.) अखण्ड, संलग्न
सलगी (स्त्री.) सख्यं, मैत्री
सलणें (क्रिया.) व्यथां उत् + पादय्
सलाम (अर. पु.) प्रणामः, नमस्कृतिः
सलामत (अर. वि.) सुरक्षित
सलामी (अर. स्त्री.)
१ नमस्क्रिया, प्रणतिः
२ प्रथमदर्शनम्
सलोखा (पु.) सान्त्वं, सामन् (न.)
सल्ला (पु.) मन्त्रः, प्रत्यवमर्शः
सल्लागार (पु.) धीसत्वः, मन्त्रदृश्
सल्लागारमंडळ (न.)
उपदेष्टृमण्डलम्, धीसत्वमण्डलम्
सल्लामसलत (अर. स्त्री) विचार,
मन्त्रः, प्रत्यवमर्शः
सवंग (वि.) सुलभ, अल्पमूल्य
सवंगडी (पु.) सखिन् (पु)
सुहृद् (पु.)
सवड (स्त्री.) अवसर, अवकाशः
सवडीनें (अ.) यथावकाशम्
सवत (स्त्री) प्रतियुवतिः, सपत्नी
सवतासुभा (पु.) वैरं, विरोधः,
विद्वेषः
सवतीमत्सर (पु.) सपत्नीद्वेषः
सवय (स्त्री.) परिचयः, अभ्यासः
सवलत (स्त्री.) न्यूनीकरणं
(शुल्कादेः)

सव्वा (वि.) सपाद
सव्वाकी (स्त्री.) सपादिका
संवाद (पु.) संभाषणं, संवादः
सवाल (अर. पु.) प्रश्नः
सवाशीण (स्त्री.) सुवासिनी
सवे (अ.) सह, सार्धं, साकम्
संशय (पु.) संदेहः, शंका, संशयः
ससा (पु.) शशः, बिलशयः
ससाणा (पु.) श्येनः, कपोतारिः, शशादनः
ससेमिरा (पु.) १ अनुधावनम् २ पीडातिशयः
ससेहोलपट (स्त्री.) महाविपद्, घोरव्यथा
सहल (स्त्री.) विहरणं, परिक्रमः
सहा (संख्या) षट्
सहाण (स्त्री.) शाणः
सहावा (वि.) षष्ठ
सही (अर. स्त्री.) स्वाक्षरम्
सळई (स्त्री.) शलाका
सळी (स्त्री.) शलाका
सांकडे (न.) विपद् (स्त्री.) व्यसनं, संकटम्
साकी (स्त्री.) साकिनी (छंदोविशेषः)
साखर (स्त्री.) शर्करा
साखरझोप (स्त्री.) ब्राह्मनिद्रा, प्रत्यूषनिद्रा
साखर पेरणें-शर्करां प्र + कृ (६ प.) मधुरं भाष् (१ आ.)
साखरेचे खाणार त्याला देव देणार-मधुरं भक्षयन् लभते शर्करा देवात् ।
साखरपुडा (पु.) शर्करापुटकः, विवाहनिश्चयोत्सवः
साखरफुटाणा (पु.) शर्कराचणकः शार्करिकः
साखरभात (पु.) शर्करौदनः, शर्करान्नम्
साखळी (स्त्री.) निगडः, शृङ्खला
साग (पु.) शाकः, तीक्ष्णपत्रः
सांग (वि.) समग्र, सकल, पूर्ण, सांग
सांगकाम्या (वि.) आदिष्टमात्रकारिन्, आदेशनिर्वहण
सांगणें (क्रि.) कथ् (१० प)
सांगता (स्त्री.) परिपूर्णता
सागर (पु.) समुद्रः, अर्णवः, सागरः
सागरगोटी (स्त्री.) कुम्भी, कृष्णवृन्ता
सागवान (पु.) शाकदारु, शाककाष्ठम्
सांगाडा (पु) पञ्जरः, कङ्कालः
सांगाती (स्त्री.) सहायः, सुहृद् (पु.) मित्रम्
सांगोपांग (वि.) परिपूर्ण, सकल, साङ्गोपाङ्ग
सांघिक (वि.) सामूहिक, सांघिक
साचा (पु.) संयानः
साचेबंद (वि.) सांयात्रिक, स्थिराकार
सांज (स्त्री.) संध्या
साज (पु.) १ समुदायः, समूहः २ अलंकारविशेषः
सांजवात (स्त्री.) संध्यावर्तिः, सायंदीपः

सांजवेळ (स्त्री.) संध्याकाल:, संध्यासमयः
सांजा (पु.) संयाव:
साजिरें (वि.) सुन्दर, रुचिर, चारु
साजूक (वि.) साद्यस्क
साजूक तूप (न.) हैयङ्गवीनम्
साठ (संख्या) षष्टि:
सांठा (पु.) निकर:, निचय:
साठी (स्त्री.) षष्टि वर्षाणि (आयुष:)
साठी उलटणें–षष्टि अति + क्रम् (४ प.)
साठी बुद्धी नाठी– षष्टि: बुद्धिनष्टि:
साठीं (अ.) कृते, अर्थम्
साठेबाजी (स्त्री.) सांग्रहिकी, सांचयिकी
सांड (पु.) देववृष:, उसृष्टवृषभ:
सांडगा (पु.) शाण्डाक:
सांडपाणी (न.) क्षालनजलम्
सांडशी (स्त्री.) संदंशिका
सांडस (पु.) संदंश:
साडी (स्त्री.) शाटी, शाटिका
साडू (पु.) भार्यास्वसृपति:
साडे (संख्या.) सार्ध
साडेतीन शहाणे–सार्धत्रिपण्डिताः
साडेसाती (स्त्री.) सार्धसप्तिका, शनिपीडा
सांडोसांड (अ.) आकण्ठम्, आगलम्
सात (संख्या) सप्तन्
सातवें (वि.) सप्तम
सातपुडा (पु.) सप्तपुट: (पर्वत:) सप्तसानु:
सातु (पु.) यव:, सक्तु:
साथ (स्त्री.) संगति:, गीतादिसाहाय्यम्
सांथ (स्त्री.) मारि:
साथीदार (पु.) १ सहाय: २ गीतादिसहायकृत्
साद (स्त्री.) १ आहूति:, २ आकारणम् शब्द:, ध्वनि:
सादर (अ.) सादरम्, (अर. वि.) उपस्थित
सादर करणें–उप + स्थापय्
साद्यंत (वि.) साद्यन्त, साद्यवसान
साधक (वि.) चतुर, निपुण, कुशल (पु.) योगिन्, योगाभ्यासिन्
साधकबाधक (वि.) हिताहित, अनुकूलप्रतिकूल
सांधा (पु.) बन्ध:, संधि:
साधा (वि.) १ अनलंकृत २ अपरिष्कृत ३ सरल, अकपट
साधारण (वि.) सामान्य, साधारण
सान– सानुला (वि.) तनुक, लघुक
साप (पु.) सर्प:, भुजंग:, अहि:
साप साप ह्मणून भुई बडविणें– सर्प: सर्प: इति भूमिं प्रहरति आहन्ति वा
सापडणें (क्रिया.) अधि + गम् (१ प.) लभ् (१ आ)

सांपळा (पु.) १ पञ्जरः
२ कङ्कालः
सांप्रत (अ.) सांप्रतं, अधुना, इदानीम्
सांप्रदाय (पु.) १ संप्रदायः, परपरा
२ रूढिः, कुलाचारः
साफ (अर. वि.) १ स्वच्छ, निर्मल
२ स्पष्ट, असंदिग्ध
(अ.) निसंकोचम्
साफसफाई-साफसुफी
स्वच्छता, निर्मलीकारः
साबण (पु.) फेनिलः, मलहरः
सांबर (न.) शम्बरः
साबूदाणा (पु.) साम्बुदानाः
सांबारें (न.) पञ्चाङ्गः, लालसिकं, सशाकसूपः
सांभारें (न.) सशाकसूपः, पञ्चाङ्गः, लालसिकम्
सांभाळ (पु.) पालनं, संरक्षणम्
सामग्री (स्त्री.) परिच्छदः, संभृतिः, सामग्री
सामंत (पु.) मण्डलेश्वरः, माण्डलिकः
सामता (पु.) वेधनिका
सामना (फा. पु.) क्रीडास्पर्धा
सामसूम (स्त्री.) शान्तता, नीरवता
सामाजिक (वि.) सामाजिक
सामान (न.) परिबर्हः, परिच्छदः
सामानसुमान (न.) वस्तुजातम्
सामान्य (वि.) साधारण, सामान्य
सामील (अर. वि.) साहाय्यकृत्, अनुकूल

सामुद्रधुनी (स्त्री.) समुद्रसंकटं, समुद्रधुनी
सामुद्रिक (न.) सामुद्रिकशास्त्रम्
सामान्यतः (अ.) भूयसा, बहुशः
सामुग्री (स्त्री.) भाण्डं, संभारः
सामुदायिक (वि.) सामूहिक, सामुदायिक
सामोपचार (पु.) सामवादः, सामप्रयोगः
साम्यवाद (पु.) समतावादः, साम्यतत्त्वम्
साम्राज्य (न.) साम्राज्यं, सार्वभौमत्वम्
साय (स्त्री.) संतानिका, मण्डः शारः, सारः
सायकल (इं. स्त्री.) द्विचक्री
सायंकाळ (स्त्री.) संध्याकालः, दिनान्तः
सायास (पु.) श्रमः, आयासः, कष्टम्
सार (न.) १ अभिप्रायः, निष्कर्षः
२ बलं, सामर्थ्यम्
३ सत्त्वांशः
४ व्यञ्जनविशेषः, सारम्
सारखा (वि.) सदृश, सम, नीकाश
सारखेंपणा (पु.) सादृश्य, साम्य
सारंगी (स्त्री.) तन्तुवाद्यम्
शाराङ्गी
सारण (न.) गुडनारिकेलचूर्णम्
सारथी (पु.) प्राजकः, सूतः सारथिः
सारवान (पु.) उष्ट्रवाहकः
सारस्वत (पु.) सारस्वतः (ब्राह्मणजातिः)
(न.) वाङ्मयम्

सारा (पु.) करः, भागः, बलिः
सारांश (पु.) तात्पर्यं, सारः
सारासार विचार (पु.) नित्यानित्यवस्तुविवेकः
सार्थ (वि.) सार्थ, सविवरण
सार्थक (न.) साफल्यं, कृतकृत्यता
सार्थकी लावणें–कृतकृत्यतां या (२ प.)
साल (स्त्री.) वल्कलं, शल्कं (फा. न.) वर्षं, संवत्सरः
सालस (वि.) प्रामाणिक, विश्वासार्ह
साला (पु.) श्यालकः
सालाबाद (फा. वि.) सांवत्सरिक, वार्षिक
सालोसाल (अ.) प्रतिवर्षं, प्रतिवत्सरम्
सावकार (पु.) वृद्ध्याजीवः, कुसीदिन्
सावकारी (स्त्री.) वृद्धिजीविका, कौसीद्यम्
सावकाश (अ.) मन्दं, शनैः, लघु
सावज (न.) श्वापदम्
सावत्र (वि.) सापत्न
सावत्र आई–विमातृ (स्त्री.)
सावत्र भाऊ–विमातृजः
सावत्र बहीण–विमातृजा
सावध (वि.) दक्ष, अतन्द्र, जागरूक
सावधगिरी (स्त्री.) दक्षता, सावधानता
सावर्ण्य (न.) समानवर्णः सावर्ण्यम्
सावली (स्त्री.) छाया
सांवळा (वि.) श्यामल, मेचक, कृष्ण
सावळागोंधळ (पु.) श्यामकोलाहलः
सासर (न.) श्वशुरगृहम्
सासरा (पु.) श्वसुरः
सासुरवाडी (स्त्री.) श्वशुरवाटिका
सासुरवाशीण (स्त्री.) श्वशुरगृहवासिनी
सासुरवास (पु.) श्वशुरगृहकष्टम्
सासू (स्त्री.) श्वश्रूः
साहजिक (वि.) स्वाभाविक (अ.) अनायासेन, सहजतः
साहस (न.) साहसं, धाष्टर्यम्
साहेब (फा. पु.) स्वामिन् (पु.) अधिकृतः
साळ (स्त्री.) शालिः
साळकाया-माळकाया (स्त्री.) निरुद्योगवनिताः
साळसूद (वि.) शीलवत्, सरल, अकपट
साळुंकी (स्त्री.) कज्जलः
साक्ष (स्त्री.) साक्ष्यं, साक्षिवचनम्
साक्षर (वि.) साक्षर, लिपिज्ञ
साक्षीदार (पु.) साक्षिन् (पु.)
साक्षात् (अ.) समक्षं, प्रत्यक्षं, पुरतः
सिद्ध (वि.) १ निष्पन्न, पक्व, साधित
२ अधिगतसिद्धि
सिद्धसाधक (पु.) प्रतारकः वञ्चकः

सिद्धांत (पु.) १ सिद्धान्तः, शास्त्रतत्त्वम्
२ निर्णयः, उत्तरपक्षः
सिद्धि (स्त्री.)(अणिमादिः) सिद्धिः
सिनेमा (पु.) चलच्चित्रं, चित्रपटः
सिंह (पु.) केसरिन् (पु.) मृगेन्द्रः, सिंहः
सिंहासन (न.) भद्रपीठं, सिंहासनं, शक्रासनम्
सीताफळ (न.) सीताफलम्
सीधा (वि.) सरल, दक्षिण
सीमा (स्त्री.) मर्यादा, सीमा
सील (इं. न.) १ नाममुद्रा,
२ मुद्राङ्कनम्
सुई (स्त्री.) सूचिः, वेधनी
सुकलेले, सुकें (वि.) शुष्क, शीर्ण
सुकाणू (न.) अरित्रं, केनिपातनम्
सुकाळ (पु.) सुभिक्षम्
सुकेळ (न.) शुष्कदलिफलम्
सुख (न.) १ आनन्दः, सुखन्,
२ मनःस्वास्थ्यम्
सुखवस्तु (वि.) संपन्न, गृहक्षेत्रादियुत
सुखी (वि.) कल्याणिन्, कुशलिन्, सुखित
सुगंध (पु.) परिमलः, सौरभ्यम्
सुगड (न.) सुघटः
सुगरण (स्त्री.) सुगृहिणी
सुगरीण ,, ,,
सुगावा (पु.) नष्टाधिगमोपायः, नष्टप्राप्तिमार्गः
सुगी (स्त्री.) १ धान्यसंग्रहकालः
२ समृद्धिः
सुग्रास (वि.) मधुर, मिष्ट
सुचणें (क्रिया.) मनसि अस् (२प.)
मनसि आ+या (२ प.)
सुजणें (क्रिया.) श्वि (१ प.)
सुजाण (वि.) सुज्ञ, विज्ञ
सुटका (स्त्री.) निर्मोक्षः, मुक्तिः
सुटणें (क्रिया.) १) मुच् (कर्मणि) (मुच्यते)
२) वह् (१ प) (वायुः)
सुटसुटीत (वि.) लघुक, तनुक
सुटा (वि.) मुक्त, अनिर्बद्ध
सुटी (स्त्री.) अनध्यायः,
(सुट्टी)
सुंठ (स्त्री.) कटूषणा, नागरं, शुण्ठिः
सुंठवडा (पु.) गुडशुण्ठिः
सुंठसाखर (स्त्री.) शुण्ठिशर्करा
सुतक (न.) मृताशौचम्
सुतराम् (अ.) सर्वथा, सर्वप्रकारेण
सुतळ (स्त्री.) श्लक्ष्णरज्जुः
सुतळी ,, ,,
सुंता (अर. स्त्री.) यवनसंस्कारः
सुंनतविधिः
सुताडा (पु.) दृढवस्त्रम्
सुतार (पु.) तक्षन् (पु.) त्वष्टृ (पु.) वर्धकिः
सुतारकी (स्त्री.) तक्षकर्मन् (न.) त्वाष्ट्रम्
सुती (वि.) कार्पास
सुन्दर (वि.) सुन्दर, रुचिर, रम्य
सुधा (वि.) सरल, दक्षिण, अकुटिल
सुधारक (पु.) सुधारकः, शोधनपरः

सुधारणा (स्त्री.) प्रगतिः, सुधारणा
सुधारस (पु.) अम्लमधुरं, शर्कराजम्बीरम्
सुनमुख (न.) स्नुषामुखं, (विवाहाङ्गम्)
सुना (वि.) शून्या, रिक्त
सुनावणी (स्त्री.) अपराधनिर्देशः (न्यायालये)
सुनीत (न.) वृत्तं (चतुर्दश-पङ्क्तियुतं) सुनीतम्
सुपली (स्त्री.) शूर्पिका
सुपारी (स्त्री.) पूगीफलम्
सुप्रभात (स्त्री) ब्राह्ममुहूर्तः, उषःकालः
सुंब (न.) दृढरज्जुः
सुंब (भ) जळतो पण पीळ जळत नाही. दग्धायामपि रज्ज्वां पीड-स्तदवस्थैव
सबक (वि.) सुघटित, रम्याकार
सुबत्ता (स्त्री.) सुभिक्षं, समृद्धिः (धान्यादेः)
सुभेदार (पु.) प्रान्ताधिपः
सुमारे (फा. अ.) सामान्यतः
सुरई (स्त्री.) दीर्घकण्ठपात्रम्
सुरकुती (स्त्री.) वली, वलिः
सुरगाठ (स्त्री.) सुग्रन्थिः
सुरण (पु.) अर्शोघ्नः, सूरणः
सुरमा (फा. पु.) कापोतं, चक्षुष्यम्
सुरवार (स्त्री.) दृढजाङ्घिकम्
सुरस (वि.) १ मधुर, स्वादु २ सरस, रसपूर्ण
सुरळी (स्त्री.) वर्तुलिका
सुरळीत (वि.) निराबाध, निष्ठप्रतिबन्ध, अव्याहत
सुरा (पु.) पत्रपालः, खड्गः
सुरी (स्त्री.) क्षुरिका, शास्त्रिका
सुरंग (पु.) १ रन्ध्रं, श्वभ्रं (पाषाणादौ) २ सुरुङ्गा
सुलभ (वि.) सुलभ, सुप्राप्य
सुवासिक (वि.) सुरभि, सुगन्धि
सुवासिनी (स्त्री.) सुमङ्गली, सुभगा
सुसर (स्त्री.) ग्राहः, मकरः, नक्रः
सुसूत्र (वि.) सुव्यवस्थित, सुयन्त्रित
सुस्त (वि.) निद्राण, तन्द्रालु, अलस
सुस्ती (स्त्री.) मान्द्यं, जाड्यम्
सुळका (पु) कूटाग्रं, शिखराग्रम्
सुळा (पु.) दंष्ट्रा
सूज (स्त्री.) शोथः, श्वयथुः
सूट (स्त्री.) १ मोचनं (ऋणादेः) २ मोचनं, मुक्तिः (कारादेः)
सूड (पु.) वैरशुद्धिः, वैरनिर्यातनम्
सूत (न.) सूत्रं, तन्तुः
सून (स्त्री.) वधूः, स्नुषा
सूप परिपवनं, शूर्पम्
सूर (पु.) स्वरः, तानः
सूर्य (पु.) भानुः, सूर्यः, मित्रः
सूर्यकांत (पु.) सूर्योपलः, अग्नि-गर्भः, सूर्यकान्तः

सूर्यवंशी (वि.) १ सूर्यवंशोत्पन्न
२ सूर्योदयस्वापिन्
सूळ (पु.) १ वधस्तम्भः, शूलः
२ तीव्रवेदना, शूलम्
सुळी देणें–शूले आ + रोपय्
सुळावरची पोळी–शूलपोलिका
सेक्रेटरी (इं. पु.) कार्यवाहः, कार्यदर्शिन्
सेंज (स्त्री.) शय्या
सेना (स्त्री.) वाहिनी, सेना, सैन्यम्
सेनापती (पु.) सेनापतिः, चमूनायकः
सेवक (पु.) परिचरः, सेवकः, दासः
सेवा (स्त्री.) परिचर्या, सेवा,
सेवेकरी (पु.) सेवाजीविन्, ईश्वरोपासकः
सैतान (अर.पु.) १ पिशाचाधिपः
२ क्रूरकर्मन् (पु.)
सैंधव (न.) सिन्धुत्वं, सैन्धवम्
सैपाक (पु.) पाकः, पाकक्रिया
सैपाकघर (न.) पाकशाला, पाकगृहम्
सैपाकी (पु.) सूदः, बल्लवः, पाचकः
सैरावैरा (अ.) इतस्ततः, सर्वत्र
सैल (वि.) श्लथ, विरल, शिथिल
सोंग (न.) १ व्याजः, उपधिः, छद्मन् (न.)
२ भूमिकापरिग्रहः
सोंगटी (स्त्री.) शारिः, खेलनी
सोंगट्यांचा पट शारिफलकं:, शारिपट्टः
सोटा (पु.) लगुडः, लकुटः
सोज्ज्वळ (वि.) निर्मल, विमल, स्वच्छ
सोंड (स्त्री.) शुण्डा
सोडमुंज (स्त्री.) समावर्तनम्
सोडवणूक (स्त्री.) मुक्तिः, मोचनम्
सोडा (इं. पु.) विक्षारः
सोडावॉटर विक्षारजलम्
सोदा (वि.) दुर्वृत्त, दुश्चरित्र, शठ
सोदेगिरी (स्त्री.) शाठ्यम्
सोनखत (न.) पुरीषादिद्रव्यम्
सोनार (पु.) स्वर्णकारः, नाडिंधमः
सोनें (न.) सुवर्णं, काञ्चनम्
सोन्याचा दिवस–स्वर्णदिनम्
सोन्याहून पिवळें-सुवर्णादपि पीतम् अत्युत्कृष्टम्
सोन्याचा धूर निघणें–सुवर्णधूमः निस्सरति भाग्यातिशयं अनुभवति
सोनेरी (वि.) १ स्वर्णमय
२ सुवर्णसदृश, स्वर्णवर्ण
सोनेरी टोळी चोरगणः, स्तेनसंघः
सोपा (पु.) चत्वरं, अजिरम्
(वि.) सुलभ, सुकर, सुबोध
सोफा (इं. पु.) पर्यङ्कः
सोबत (अर. स्त्री.) १ संगतं सख्यम्
२ साहचर्यम्
सोबती (पु.) पार्श्वगः, वयस्यः
सोय (स्त्री.) व्यवस्था, आनुकूल्यम्

सोयरा (पु.) बान्धवः, ज्ञातिः
सोयरीक (स्त्री.) विवाहसंबन्धः
सोल (पु.) दृढरज्जुः स्थैलरज्जुः (न.) अम्लत्वक्
सोवळा (वि.) सुमङ्गल, शुचि
सोवळे (न.) कौशेयं, और्णं
सोशिक (वि.) तितिक्षु, क्षम, सहन
सोस (पु.) तीव्रेच्छा,
सोसणे (क्रिया.) सह् (१ आ.)
सोसायटी (इं. स्त्री.) मण्डलं, सभा, समितिः
सोह (हा) ळा (पु.) उत्सवः, उद्धवः
सोळा (संख्या) षोडशन्
सौन्दर्य (न.) कान्तिः, लावण्यं, शोभा
सौदामिनी (स्त्री.) विद्युत्, तडित् सौदामिनी
सौष्ठव (न.) सौन्दर्यं, सौष्ठवम्
स्कूल (इं. न.)शाला, विद्यालयः
स्क्रू (इं. पु.) विवर्तनकीलः
स्खलन (न.) स्खलनं, भ्रंशः
स्टांप (इं. पु.) मुद्रापत्रम्
स्टेशन (इं. न.) स्थानं, स्थानकम्
स्टेशनरी (इं. स्त्री.) लेखसामग्री
स्टोअर (इं. न.) भाण्डागारम्
स्टोव्ह (इं. पु.) तैलचुल्ली
स्तन (पु.) कुचः, स्तनः
स्तब्ध (वि.) निभृत, स्थगित, स्तब्ध
स्नायू (पु.) बन्धनं, स्नायुः
स्पंज (इं. पु.) जलशोषणी, छिद्रिष्ठम्
स्पष्ट (वि.) प्रकट, स्फुट
स्प्रिंग (इं. स्त्री.) तन्त्रीग्रन्थिः
स्फटिक (पु) सूर्योपलः, स्फटिकः
स्मशान (न.) पितृवनं, स्मशानं
स्वच्छ (वि.) विमल, प्रसन्न, स्वच्छ
स्वच्छंदी (वि.) स्वैर, निरवग्रह
स्वतंत्र (वि.) स्वरिन्, स्वतन्त्र
स्वत. (अ.)स्वयं, साक्षात्, स्वतः (अव्यय)
स्वार (पु.) सादिन् (पु.) वाजिवाहः
स्वारी (स्त्री.) यात्रा, विजययात्रा

ह

हकनाक (फा. अ.) व्यर्थम्
हकालपट्टी (स्त्री.) निष्कासनम्
हकीकत (स्त्री.) कथा, वार्ता, वृत्तान्तः
हकीम (फा.पु.) वैद्यः, भिषज् (पु.)
हक्क (पु.) अधिकारः, स्वाम्यम्
हक्कदार (पु.) भागिन्, दायादः
हगवण (स्त्री.) अतिसारः, प्रवाहिका
हंगाम (पु.) समयः
हंगामी (वि.) तात्कालिक, सामयिक
हजर (वि.) उपस्थित, संनिहित
हजरजबाबी (वि.) प्रत्युत्पन्नमति
हजाम (पु) नापितः, वप्तृ (पु.)
हजामत (स्त्री.) वपनं, मुण्डनम्
हजार (संख्या) सहस्रं, दशशतम्
हटकून (अ.) अवश्यं, नियतम्
हट्ट (पु.) निर्बन्धः, आग्रहः
हट्टी (वि.) प्रतिनिविष्ट, ग्रहिल

हडकुळा (वि.) कृश, अस्थिमात्रगात्र,
हडप (वि.) अदृश्य, अन्तर्हित
हॅंडबील (इं. न.) हस्तपत्रं, पत्रकम्
हडसून खडसून (अ.) सुस्पष्टतया सावेगम्
हडळ (स्त्री.) निशाचरी, पिशाची
हतबुद्ध (वि.) कुण्ठितमति
हत्ती (पु.) गजः, करिन्, हस्तिन्
हत्तीखाना (पु.) गजशाला
हत्या (स्त्री.) वधः, हत्या, हिंसा
हत्यार (न.) शस्त्रं, आयुधं हेतिः
हद्द (स्त्री.) सीमा, पर्यन्तः
हद्दपारी (स्त्री.) निर्वासनं, निर्यापणम्
हनवटी (स्त्री.) हनुः, चिबुकम्
हपीस (न.) कार्यालयः
हप्ता (पु.) देयांशः
हप्तेबंदी (स्त्री.) देयांशनिर्धारणम्
हबेलंडी (स्त्री.) १ दुरवस्था २ भयकातरता
हमखास (अर. अ.) निश्चयेन, बाढम्
हमरस्ता (फा. पु.) सर्वपथः
हमरीतुमरी (स्त्री.) तीव्रविरोधः
हमाल (अर. पु.) भारवाहः, भारहारः
हमाली (स्त्री.) १ भारवाहवृत्तिः २ भारवहनमूल्यम्
हमी (अर. स्त्री.) आश्वासनं, प्रतिज्ञा
हंबरडा (पु.) हम्भारवः, रेभणम्

हयगय (स्त्री.) अवज्ञा, परिहारणम्
हयात (स्त्री.) जीवितं, आयुस् (न.) (वि.) जीवितः
हरकत (अर. स्त्री.) प्रतिबन्धः, संरोधः
हरताळ (पु.) हरितालकम्
हरदास (पु.) हरिदासः, कीर्तनकारः
हरभरा (पु.) चणकः, हरिजीवनः
हरळी (स्त्री.) दूर्वा
हरामखोर (फा वि.) पापाजीविन्
हरामखोरी (फा. स्त्री.) पापाजीवनम्
हरीण (न.) मृगः, हरिणः
हरिणी (स्त्री.) हरिणी, मृगी
हरिदास (पु.) कथकः, कीर्तनकारः
हलकट (वि.) नीच, क्षुद्र
हलका (वि.) लघु
हलगर्जी (वि.) अव्यवस्थित
हलणें (क्रिया.) कम्प् (१ आ.) वि + चल् (१प.)
हलवाई (पु.) खाण्डिकः, मौदकिकः, मिष्टकर्तृ (पु.)
हलाख (अर. वि.) दरिद्र, दुर्गत
हलाखी (स्त्री.) निकृष्टस्थितिः दारिद्र्यं, दौर्गत्यम्
हल्लकपणा (पु.) म्लानिः, ग्लानिः
हल्ला (पु.) आक्रमणं, आघातः
हल्ली (अ.) सांप्रतं, अधुना, इदानीम्
हवा (स्त्री.) वायुः, वातः
हवालदार (पु.) दण्डपाशिकः

हवाशीर (वि.) प्रवात
हवेतितके (वि.) निकाम, प्रकाम, पर्याप्तम्
हवेली (स्त्री.) हर्म्यं
हव्यास (पु.) तृषा, अतितृष्णा
हंशा (पु.) प्रहासः, अट्टहासः
हंस (पु.) हंसः, मरालः
हसणें (क्रिया.) हस् (१ प.)
हस्तिदंत (पु.) गजदन्तः, हस्तिदन्तः
हळद (स्त्री.) हरिद्रा, निशा, पीता
हळूहळू (अ.) मन्दं, शनैः
हा (सर्व.) अदस् (सर्व.)
हाड (न.) अस्थि, कीकसम्
हाणामारी (स्त्री.) तुमुलं
हात (पु.) करः, हस्तः, पाणिः
हातमोजा (पु.) तलवारणं, तलत्रम्
हातकाम (न.) शिल्पम्
हातोटी (स्त्री.) कौशल, नैपुण्यम्
हातोडा (पु.) द्रुघणः, अयोघनः
हातोडी (स्त्री.) अयोघनिका, द्रुघाणिका
हानि (स्त्री.) हानिः, विनाशः
हार (पु.) रत्नमाला
हाल (पु.) क्लेशः, दुःखम्, पीडा
हालचाल (स्त्री.) चेष्टनं, प्रवृत्तिः
हाव (स्त्री.) लोभः, लिप्सा, लौल्यम्
हावभाव (पु.) अङ्गहारः, हावः
हावरा (वि.) गृध्नु, अतिलुब्ध
हाहाकार (पु.) हाहाकृतिः.
हिकमत (स्त्री.) प्रभावः
हिंग (पु.) बाह्लीकं, रामठं, हिङ्गु
हिणकस (वि.) निःसत्त्व
हिंडणें (क्रिया.) अट् (१ प.) चर् (१ प.)
हित (न.) क्षेमन् (न.) कल्याणं
हितकर (वि.) हित, पथ्य
हीन (वि.) रिक्त, शून्य, विहीन
हिंदुस्तान (पु.) भारतं, भारतवर्षम्
हिंमत (स्त्री.) प्रागल्भ्यं, प्रतिभानम्
हिमालय (पु.) हिमालयः, हिमगिरिः
हिय्या (पु.) धैर्य, धृतिः
हिरडा (पु.) हरीतकी
हिरडी (स्त्री.) दन्तपाली, दन्तमूलम्
हिरमोड (पु.) प्रतिहतिः
हिरवट (वि.) हरित, पालाश
हिरवा (वि.) पालाश, हरित
हिरा (पु.) हीरकः, वज्रम्
हिरेजडित (वि.) वज्राङ्कित
हिवाळा (पु.) शीतकालः
हिशेब (पु.) गणनं, गणना
हिंसा (स्त्री.) हिंसा, विहननम्
हिंस्र (वि.) नृशंस, घातुक, क्रूर
हिस्सा (पु.) दायः भागः
हुकूम (पु.) आज्ञा, शासनम्
हुजऱ्या (पु.) परिचरः, पार्श्वचरः
हुंडा (पु.) वरदक्षिणा
हुंडी (स्त्री.) विधिपत्रं, धनादेशपत्रम्
हुबेहूब (अ.) सर्वांशेन, परिपूर्णतया
हुरहुर (स्त्री.) रणरणकम्

हुरूप (पु.) उत्साहः
हुलगा (पु.) कुलित्थः
हुषार (वि.) कुशल, निपुण, बुद्धिशालिन्
हेकेखोर (वि.) प्रतिनिविष्ट, दुराग्रहिन्
हेटाळणी (स्त्री.) अनादरः, अवमानः
हेतु (पु.) कारणं, बीजं, हेतुः
हेमंत (पु.) हेमन्तः, हिमागमः
हेर (पु.) चरः, अपसर्पः, स्पशः
हेवा (पु.) मत्सरः, द्वेषः
हेळसांड (स्त्री.) अवज्ञा, अनवधानम्
होडी (स्त्री.) तरणिः, तरिः
होळी (स्त्री.) होलिका
होळीपूर्णिमा (स्त्री.) हुताशनी
हौद (पु.) द्रोणिः, वारिगृहम्
ऱ्हास (पु.) क्षतिः, ह्रासः

क्ष

क्ष—कश्चिन्
क्षण (पु.) क्षणः, लवः
क्षणभंगूर (वि.) शीघ्रविनाशिन् अल्पजीविन्
क्षणिक (वि.) क्षणिक
क्षति (स्त्री.) हानिः, क्षतिः
क्षयरोग (पु.) राजयक्ष्मन् (पु.)
क्षिति (स्त्री.) १ पृथिवी, भूमिः, क्षितिः
२ क्षतिः, क्षयः, नाशः
३ चिन्ता, विचारः
क्षुल्लक (वि.) क्षुद्र, असार, फल्गु
क्षेम (न.) कल्याणं, क्षेमन् (न.)
क्षोभ (पु.) क्षोभः, अशान्तिः
क्ष्वेड (न.) गरलं, विषं, क्ष्वेडः

ज्ञ

ज्ञ (वि.) पण्डित, ज्ञ
ज्ञाति (स्त्री.) जातिः
ज्ञानकोश (पु.) ज्ञानकोशः
ज्ञानी (पु.) सुज्ञः, विद्वस् (पु.)
ज्ञानवाद (पु.) ज्ञानवादः

समाप्त